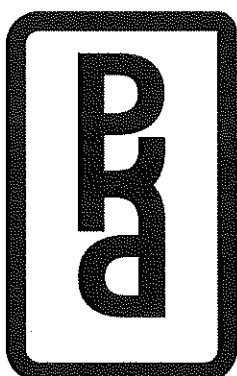

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Ocena programowa

Profil ogólnoakademicki

Raport samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

UNIWERSYTET ŚLĄSKI W KATOWICACH

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **FILOZOFIA**

1. Poziom/y studiów: **pierwszego stopnia oraz drugiego stopnia**
2. Forma/y studiów: **stacjonarne**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹ **filozofia**

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

STUDIA I STOPNIA

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
filozofia	180	100%

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%

STUDIA II STOPNIA

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
filozofia	120	100%

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

NIE DOTYCZY

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

TAK NIE

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

- nauczyciel przedmiotu²
- nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych²
- nauczyciel praktycznej nauki zawodu²
- nauczyciel prowadzący zajęcia²
- nauczyciel psycholog
- nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej
- nauczyciel pedagog specjalny
- nauczyciel logopeda
- nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

² Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA

1.	Nazwa kierunku	filozofia
2.	Wydział	Wydział Humanistyczny
3.	Cykl rozpoczęcia	2023/2024 (semestr zimowy)
4.	Poziom kształcenia	studia pierwszego stopnia
5.	Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Kod efektu uczenia się kierunku	Efekty uczenia się Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunku studiów filozofia absolwent:	Kody charakterystyk II stopnia PRK do których odnosi się efekt kierunkowy
WIEDZA		
F1_W01	ma zaawansowaną wiedzę na temat miejsca i znaczenia filozofii w systemie nauk oraz jej przedmiotowej i metodologicznej specyfice	2018_P6S_WG
F1_W02	ma zaawansowaną wiedzę na temat różnych problemów dotyczących metod, procedur i zagadnień badań fundamentalnych oraz interdyscyplinarnych	2018_P6S_WG, 2018_P6S_WK
F1_W03	ma zaawansowaną wiedzę na temat metodologii, projektowania i prowadzenia badań filozoficznych	2018_P6S_WG
F1_W04	zna specyfikę subdyscyplin filozofii (jak ontologia, epistemologia, estetyka, etyka, logika), stosowane w ich ramach pojęcia, teorie i metody badawcze oraz rozumie występujące między nimi zależności	2018_P6S_WG
F1_W05	w stopniu zaawansowanym zna i rozumie historyczny charakter kształtowania się idei filozoficznych oraz ich społeczne tło	2018_P6S_WG, 2018_P6S_WK
F1_W06	zna różne szkoły i tradycje filozoficzne, rozumie ich znaczenie i wpływ na kulturę	2018_P6S_WG, 2018_P6S_WK
F1_W07	zna i rozumie współczesne spory i dyskusje filozoficzne oraz występujące w nich stanowiska	2018_P6S_WG, 2018_P6S_WK
F1_W08	zna i rozumie rolę filozofii we współczesnym świecie, jej związki z innymi obszarami wiedzy, kultury i gospodarki (w tym relacje występujące między koncepcjami filozoficznymi, religijnymi i politycznymi) oraz potencjał filozofii w rozwijaniu różnych form przedsiębiorczości	2018_P6S_WG, 2018_P6S_WK
F1_W09	zna i rozumie idee i argumenty wybranych filozofów na podstawie samodzielnej lektury ich pism	2018_P6S_WG
F1_W10	zna i rozumie specjalistyczną terminologię filozoficzną oraz zasady interpretacji tekstu filozoficznego	2018_P6S_WG
F1_W11	zna i rozumie specyfikę komunikacji naukowej, zasady tworzenia i publikowania tekstu naukowego oraz posiada wiedzę dotyczącą zasad ochrony własności intelektualnej, prawa autorskiego i etyki w kontekście badań i rozważań filozoficznych	2018_P6S_WK
MOB.2023_W01	ma zaawansowaną wiedzę na temat wybranych teorii i metod naukowych, zna zagadnienia charakterystyczne dla wybranej dyscypliny nauki oraz rozumie jej związek z wiodącą dyscypliną kierunku studiów	2018_P6S_WG
OMU.2023_W01	ma zaawansowaną wiedzę na temat wybranych teorii i metod naukowych oraz zna zagadnienia charakterystyczne dla wybranej dyscypliny nauki w kontekście innych dyscyplin	2018_P6S_WG
UMIEJĘTNOŚCI		
F1_U01	potrafi wyszukać i zanalizować informacje dotyczące problemów	2018_P6S_UW

	filozoficznych oraz oceniać propozycje ich rozwiązań	
F1_U02	potrafi wykorzystać do celów analizy problemu wybraną metodę, narzędzia oraz odpowiednią terminologię filozoficzną	2018_P6S_UW
F1_U03	potrafi, na podstawie lektur tekstów filozoficznych, rekonstruować stanowiska i argumenty w sporach filozoficznych oraz dyskutować na ich temat w sposób jasny i zrozumiały	2018_P6S_UK, 2018_P6S_UW
F1_U04	potrafi wskazywać historyczne źródła współczesnych koncepcji filozoficznych	2018_P6S_UW
F1_U05	rozpoznaje problemy i wątki filozoficzne w innych dziedzinach wiedzy oraz w tekstach kultury, wykorzystując wybrane narzędzia logiczne i krytyczne do ich analizy i interpretacji	F1_U05
F1_U06	potrafi jasno sformułować własne stanowisko w wybranych kwestiach filozoficznych, wskazując na jego zalety i ograniczenia, mając świadomość znaczenia stałego pogłębiania wiedzy filozoficznej	F1_U06
F1_U07	potrafi aktywnie uczestniczyć w debacie dotyczącej wybranych zagadnień filozoficznych, prowadzić merytoryczny dialog nie tylko z osobami ze środowiska akademickiego. Odnosi się do odmiennych światopoglądów i kultur z szacunkiem i zrozumieniem	F1_U07
F1_U08	potrafi napisać filozoficzny tekst zgodnie z obowiązującym standardem pisania tekstów naukowych	F1_U08
F1_U09	potrafi samodzielnie lub pracując w grupie przetłumaczyć z języka obcego na język polski tekst filozoficzny. Potrafi go zreferować i dyskutować na jego temat	F1_U09
F1_U10	potrafi pracować w zespole zajmującym się problematyką filozoficzną, pełniąc w nim roczne role	F1_U10
F1_U11	potrafi krytycznie ocenić oraz zaplanować własne działania i rozwój w obszarze filozofii	F1_U11
F1_U12	potrafi prawidłowo określać granice własnych kompetencji (m.in. w zakresie wiedzy dotyczącej zasad i norm etycznych) oraz trafnie przewidywać skutki konkretnych działań	F1_U12
KJ.2023_U	komunikuje się z otoczeniem jasno i zrozumiale w języku obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego wykorzystując posiadaną wiedzę oraz terminologię	KJ.2023_U
MOB.2023_U01	stawia pytania i analizuje problemy badawcze oraz znajduje ich rozwiązania, wykorzystując wiedzę, umiejętności i zdobyte doświadczenia z zakresu wybranej dyscypliny nauki w powiązaniu z wiodącą dyscypliną studiowanego kierunku. Komunikuje rezultaty swojej pracy w sposób jasny i zrozumiały nie tylko dla specjalistów	MOB.2023_U01
OMU.2023_U01	ma zaawansowane umiejętności stawiania pytań badawczych i analizowania problemów lub ich praktycznego rozwiązywania na podstawie pozyskanej wiedzy oraz zdobytych doświadczeń i umiejętności z zakresu wybranej dyscypliny nauki w kontekście innych dyscyplin	OMU.2023_U01
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
F11_K01	przyjmuje postawę otwartą na nowe idee i wyraża gotowość do wykrywania słabości w argumentach oraz zmiany opinii na podstawie nowych danych	2018_P6S_KK
F11_K02	wyraża gotowość podchodzenia w sposób twórczy do nowych sytuacji i problemów oraz na podstawie krytycznej analizy, do formułowania propozycji ich rozwiązań, w razie potrzeby korzystając z opinii ekspertów	2018_P6S_KK
F11_K03	wyraża gotowość do zaangażowanego uczestnictwa w życiu społecznym, wykorzystywania wiedzy i refleksji filozoficznej do budowania więzi społecznych oraz działań na rzecz interesu publicznego	2018_P6S_KO
F11_K04	wyraża gotowość do przestrzegania etyki zawodowej (w tym respektowania prawa autorskiego) i podejmowania działań popularyzujących filozofię, wskazując jej znaczenie dla rozumienia	2018_P6S_KO, 2018_P6S_KR

	współczesnego świata	
FI1_K05	wyraża gotowość do działania w sposób przedsiębiorczy, projektując własną ścieżkę kariery	2018_P6S_KO, 2018_P6S_KR
MOB.2023_K 01	jest gotów do wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego oraz wykazuje się otwartością na pochodzące z nauki rozwiązania problemów poznawczych i praktycznych	2018_P6S_KK, 2018_P6S_KO
OMU.2023_K 01	uznaje i wykorzystuje wiedzę z różnych dziedzin oraz jest gotów do zmiany opinii w świetle naukowo potwierdzonych argumentów	2018_P6S_KK

STUDIA DRUGIEGO STOPNIA

1.	Nazwa kierunku	filozofia
2.	Wydział	Wydział Humanistyczny
3.	Cykl rozpoczęcia	2021/2022 (semestr zimowy), 2022/2023 (semestr zimowy), 2023/2024 (semestr zimowy)
4.	Poziom kształcenia	studia drugiego stopnia
5.	Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Kod efektu uczenia się kierunku	Efekty uczenia się Po ukończeniu studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunku studiów filozofia a absolwent:	Kody charakterystyk II stopnia PRK do których odnosi się efekt kierunkowy
WIEDZA		
F2_K_W01	ma wszechstronną znajomość i dogłębne rozumienie roli refleksji filozoficznej w kształtowaniu kultury	2018_P7S_WG
F2_K_W02	ma rozszerzoną wiedzę o miejscu i znaczeniu filozofii w relacji do innych nauk oraz o specyfice przedmiotowej i metodologicznej filozofii	2018_P7S_WG, 2018_P7S_WK
F2_K_W03	zna i rozumie zależności między filozofią i naukami na poziomie umożliwiającym współpracę ze specjalistami z innych dziedzin nauki	2018_P7S_WG
F2_K_W04	w stopniu zaawansowanym i pogłębionym zna terminologię filozoficzną w języku polskim	2018_P7S_WG
F2_K_W05	ma szeroką wiedzę o normach konstytuujących i regulujących struktury oraz instytucje społeczne, a także o źródłach tych norm, ich naturze i zmianach	2018_P7S_WK
F2_K_W06	rozumie wpływ norm na kształt życia indywidualnego i społecznego	2018_P7S_WG, 2018_P7S_WK
F2_K_W07	zna terminologię danej subdyscypliny filozoficznej w wybranym języku obcym	2018_P7S_WG
F2_K_W08	zna i rozumie zależności między głównymi subdyscyplinami filozoficznymi	2018_P7S_WG
F2_K_W09	ma usystematyzowaną znajomość głównych kierunków filozoficznych oraz rozumie zależności zachodzące między tymi kierunkami	2018_P7S_WG
F2_K_W10	zna wybrane kierunki i stanowiska współczesnej filozofii w zakresie jednego bloku głównych subdyscyplin filozoficznych: 1) logika, metafizyka, epistemologia, filozofia umysłu, 2) etyka, filozofia polityki, filozofia społeczna, 3) estetyka, filozofia kultury	2018_P7S_WG
F2_K_W11	rozumie koncepcje przedstawiciela wybranego nurtu filozoficznego lub bieżący stan badań w zakresie wybranej problematyki filozoficznej	2018_P7S_WG
F2_K_W12	zna historyczny rozwój wiodących idei filozoficznych	2018_P7S_WG, 2018_P7S_WK
F2_K_W13	ma szeroką znajomość zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych a zmianami w kulturze i w społeczeństwie	2018_P7S_WG, 2018_P7S_WK
F2_K_W14	ma poszerzoną wiedzę o relacjach zachodzących między strukturami i instytucjami społecznymi	2018_P7S_WK
F2_K_W15	ma wiedzę o rodzajach więzi społecznych (rodzinnych, towarzyskich, kulturowych, zawodowych, organizacyjnych, terytorialnych, ekonomicznych, politycznych, prawnych) i o prawidłowościach, którym one podlegają	2018_P7S_WK
F2_K_W16	ma pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych	2018_P7S_WG, 2018_P7S_WK
F2_K_W17	ma gruntowną znajomość metod badawczych i strategii argumentacyjnych wybranej subdyscypliny filozoficznej	2018_P7S_WG

F2_K_W18	ma gruntowną znajomość metod interpretacji tekstu filozoficznego	2018_P7S_WG
F2_K_W19	zna sposoby wyszukiwania informacji dotyczących pojęć, publikacji, wydawnictw oraz informacji związanych z filozofią	2018_P7S_WK
F2_K_W20	zna i rozumie filozoficzne idee tworzące podstawy kultury	2018_P7S_WG, 2018_P7S_WK
S2_W_OOD	ma pogłębioną wiedzę na temat wybranych metod naukowych oraz zna zagadnienia charakterystyczne dla wybranej dyscypliny nauki niezwiązanej z wiodącą dyscypliną kierunku studiów	2018_P7S_WG, 2018_P7S_WK
UMIĘJĘTNOŚCI		
F2_K_U01	wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i integruje informacje ze źródeł	2018_P7S_UW
F2_K_U02	samodzielnie zdobywa wiedzę i poszerza umiejętności badawcze oraz planuje projekty badawcze także pracując w zespole	2018_P7S_UO, 2018_P7S_UU
F2_K_U03	twórczo wykorzystuje wiedzę filozoficzną i metodologiczną w formułowaniu hipotez i konstruowaniu krytycznych argumentacji	2018_P7S_UW
F2_K_U04	samodzielnie interpretuje tekst filozoficzny, komentuje i konfrontuje tezy pochodzące z różnych tekstów	2018_P7S_UK, 2018_P7S_UW
F2_K_U05	analizuje złożone argumenty filozoficzne, identyfikuje składające się na nie tezy i założenia, ustala zależności logiczne i argumentacyjne między tezami	2018_P7S_UW
F2_K_U06	określa stopień doniosłości (relewancji) stawianych tez dla badanego problemu lub argumentacji	2018_P7S_UW
F2_K_U07	wykrywa złożone zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych a procesami społecznymi i kulturalnymi oraz określa relacje między tymi zależnościami	2018_P7S_UW
F2_K_U08	identyfikuje typowe strategie argumentacyjne w wypowiedziach ustnych i pisemnych.	2018_P7S_UW
F2_K_U09	ujawnia wady i błędy logiczne wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz określa wpływ tych wad i błędów na perswazyjność argumentów	2018_P7S_UK, 2018_P7S_UW
F2_K_U10	precyzyjnie formułuje w mowie i na piśmie złożone problemy filozoficzne, stawia tezy i krytycznie je komentuje	2018_P7S_UW
F2_K_U11	potrafi opracować zagadnienie filozoficzne na podstawie samodzielnie dobranej literatury, stosując oryginalne podejścia i uwzględniając nowe osiągnięcia w zakresie filozofii	2018_P7S_UK, 2018_P7S_UW
F2_K_U12	samodzielnie tłumaczy z języka polskiego na wybrany język obcy i z języka obcego na język polski tekst filozoficzny.	2018_P7S_UK
F2_K_U13	porozumiewa się w języku obcym posługując się komunikacyjnymi kompetencjami językowymi w stopniu zaawansowanym (poziom B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego). Posiada umiejętność czytania ze zrozumieniem skomplikowanych tekstów naukowych oraz pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych (w tym badawczych) oraz wystąpień ustnych dotyczących zagadnień szczegółowych z zakresu danego kierunku w języku obcym	2018_P7S_UK
F2_K_U14	dobiera i tworzy strategie argumentacyjne, konstruuje zaawansowane krytyczne argumenty, formułuje wszechstronne odpowiedzi na krytykę	2018_P7S_UK, 2018_P7S_UW
F2_K_U15	pracując samodzielnie i w grupie stawia oraz bada hipotezy dotyczące normatywnego ugruntowania różnych instytucji społecznych oraz normatywnych uwarunkowań różnych zjawisk społecznych	2018_P7S_UO, 2018_P7S_UW
F2_K_U16	prowadzi, we współpracy z innymi profesjonalistami, samodzielną pracę badawczą, umożliwiającą rozwój naukowy i podnoszenie kwalifikacji profesjonalnych	2018_P7S_UO, 2018_P7S_UU

F2_K_U17	rekonstruuje i konstruuje argumentacje z perspektywy różnych stanowisk filozoficznych, uwzględniając właściwe każdemu z nich typy argumentacji i dostrzegając zachodzące między nimi zbieżności i różnice	2018_P7S_UK, 2018_P7S_UW
S2_U_OOD	ma zaawansowane umiejętności stawiania pytań badawczych i analizowania problemów lub ich praktycznego rozwiązywania na podstawie pozyskanych treści oraz zdobytych doświadczeń praktycznych i umiejętności z zakresu wybranej dyscypliny nauki niezwiązanej z wiodącą dyscypliną kierunku studiów	2018_P7S_UW
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
F2_K_K01	zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i posiadanych umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego.	2018_P7S_KK, 2018_P7S_KR
F2_K_K02	samodzielnie podejmuje i inicjuje działania profesjonalne, planuje i organizuje ich przebieg	2018_P7S_KK
F2_K_K03	ma świadomość problemów etycznych związanych z własną pracą badawczą i publikacyjną, odpowiedzialnością przed współpracownikami i innymi członkami społeczeństwa oraz wykazuje aktywność w rozwiązywaniu tych problemów	2018_P7S_KO, 2018_P7S_KR
F2_K_K04	uczestniczy w życiu społecznym i kulturalnym, interesuje się nowatorskimi koncepcjami filozoficznymi w powiązaniu z innymi aspektami życia kulturalnego i społecznego	2018_P7S_KO
F2_K_K05	aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa filozoficznego i wykorzystywania go w rozumieniu wydarzeń społecznych i kulturalnych	2018_P7S_KO, 2018_P7S_KR
F2_K_K06	ma pogłębioną świadomość znaczenia refleksji humanistycznej dla formowania się więzi społecznych	2018_P7S_KO, 2018_P7S_KR
S2_K_OOD	rozumie potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywanych problemów, integrowania wiedzy lub wykorzystywania umiejętności z różnych dyscyplin oraz praktykowania samokształcenia służącego pogłębieniu zdobytej wiedzy	2018_P7S_KK

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Magdalena Wołek	dr, dyrektorka kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching
Agnieszka Woszczyk	dr, prof. UŚ, zastępczyni dyrektorki kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching
Szymon Makuła	dr, zastępca dyrektorki kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching
Marzena Będkowska-Oblak	dr, pełnomocniczka dziekana ds. jakości kształcenia i akredytacji, koordynatorka wizytacji
Marta Ples-Bęben	dr, adiunkt, Instytut Filozofii, członkini Rady dydaktycznej kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching
Sebastian Śpiewak	dr, adiunkt, Instytut Filozofii

Dane koordynatora wizytacji:

dr Marzena Będkowska-Oblak

Pełnomocniczka Dziekana WH ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji

ul. Grota Roweckiego 5, 41-200 Sosnowiec

e-mail: marzena.bedkowska-oblak@us.edu.pl

tel. 609 730 016

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	4
Prezentacja uczelni	12
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	14
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	14
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	29
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	52
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	75
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	88
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	99
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	110
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	120
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	151
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	157
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	185
Część III. Załączniki	188
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	188
Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku	188
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	196

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Śląski w Katowicach jest największą śląską uczelnią akademicką i jedną z największych w Polsce. Obecnie, na 8 wydziałach i w 2 szkołach doktorskich, kształci prawie **19 500** studentek i studentów w zakresie ponad 80 programów (w tym część w językach obcych), prowadzonych przez blisko **1900** nauczycieli akademickich, w czterech miastach uniwersyteckich. Badania naukowe i dydaktyka obejmują nauki humanistyczne, społeczne, inżynieryjno-techniczne, ścisłe i przyrodnicze oraz teologiczne. Stopień doktora, jak i doktora habilitowanego, nadawany jest w 26 dyscyplinach. Uniwersytet w 2019 roku został zakwalifikowany do programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”. Kierunek rozwoju określony w Strategii rozwoju Uniwersytetu Śląskiego na lata 2020–2025 zakłada dążenie do przekształcenia Uniwersytetu w uczelnię badawczą. I tak, w 2019 roku Senat Uniwersytetu Śląskiego uchwalił nowy statut UŚ, który określa nowy ustrój uczelni. Konsekwencją tych zmian było utworzenie 8 Wydziałów: Humanistycznego; Nauk Przyrodniczych; Nauk Społecznych; Nauk Ścisłych i Technicznych; Prawa i Administracji; Sztuki i Nauk o Edukacji; Teologicznego oraz Szkoły Filmowej im. Krzysztofa Kieślowskiego, które rozpoczęły funkcjonowanie od 1 października 2019 roku. Zostały powołane Szkoła Doktorska w Uniwersytecie Śląskim oraz Międzynarodowa Środowiskowa Szkoła Doktorska przy Centrum Studiów Polarnych UŚ. Zmiany wprowadzone w Uniwersytecie Śląskim mają za zadanie umocnienie pozycji badawczej i dydaktycznej uczelni, konsolidację najlepszych zespołów badawczych i integrację środowisk naukowych i gospodarczych wokół zagadnień kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki, a także wzmocnienie wizerunku istniejących w Uniwersytecie Śląskim wydziałów wśród potencjalnych studentów i pracodawców zainteresowanych zatrudnieniem absolwentów. W celu poprawy jakości kształcenia i dostępności Uniwersytet na bieżąco realizuje kolejne projekty inwestycyjne – w ostatnich latach zostały wybudowane i oddane do użytku dla społeczności akademickiej m.in. wielokrotnie nagradzane w konkursach architektoniczno-urbanistycznych, nowoczesne obiekty stanowiące siedziby Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (CINiBA) oraz Szkoły Filmowej im. K. Kieślowskiego. W ramach Uniwersytetu Otwartego działają Uniwersytety: Dzieci, Młodzieży, Maturzystów, Trzeciego Wieku. Mocne wsparcie dla polityki włączania studentów w życie Uniwersytetu widoczne jest w dynamice, jaka towarzyszy rozwijaniu nie tylko Studenckiej Strefy Aktywności, ale również wewnętrznej telewizji UŚ TV. Uniwersytet uczestniczy w nauce światowej, 19 maja 2017 roku Uniwersytet Śląski w Katowicach uzyskał zgodę na korzystanie z logo Komisji Europejskiej „HR Excellence in Research”. Uczelnia przystąpiła również do Koalicji na Rzecz Postępu w Ocenie Badań Naukowych CoARA. Wyniki badań są upowszechniane nie tylko drogą publikacji naukowych, ale również działań popularnonaukowych. Uniwersytet Śląski szczyty się **Śląskim Festiwalem Nauki**, który uznawany jest za jedno z najważniejszych tego typu wydarzeń w Europie (w 2020 r. zespół organizujący otrzymał tytuł Popularyzatora Nauki 2020 przyznawany przez MEIN z PAP). W grudniu 2023 roku odbyła się już siódma edycja tego wydarzenia. Katowice zostały ogłoszone Europejskim Miastem Nauki 2024 (EMN 2024). Ten zaszczytny tytuł przyznawany jest przez organizację EuroScience we współpracy z Komisją Europejską. Uzyskanie tytułu to efekt wysiłków Miasta Katowice oraz siedmiu publicznych uczelni Konsorcjum Akademickiego – Katowice Miasto Nauki, którego liderem jest Uniwersytet Śląski. Najważniejszym celem EMNK 2024 jest zainicjowanie transformacji regionu poprzez naukę, zapewnienie mieszkańcom nieograniczonego dostępu do wiedzy oraz uczynienie z niej podstawowego instrumentu dialogu obywatelskiego. EMNK 2024 pozwoli na ukazanie bogactwa śląskiej nauki na europejskiej arenie badawczej oraz umożliwi jej bliskie poznanie mieszkańcom regionu. Obchody EMNK rozpoczęły się 2 stycznia 2024 r. "Tygodniem Zimna". Ich częścią

jest 50 tematycznych tygodni nauki dla społeczeństwa. Każdy z nich ma multidyscyplinarnie prezentować ważny temat będący wyzwaniem dla nauki lub codzienności. W czerwcu br. w ramach EMKN 2024 odbędzie się zaś ESOF – EuroScience Open Forum 2024, którego tematem przewodnim będzie “Życie zmienia naukę” zaś program konferencji poświęcony będzie następującym obszarom:

- transformacja energetyczna
- zrównoważone środowisko
- tożsamość kulturowa i transformacje społeczne
- przemiany w obrębie doskonałości naukowej
- zdrowe społeczeństwo
- transformacja cyfrowa

Konferencja ESOF jest organizowana od 2004 roku, gospodarzem każdej edycji jest miasto, które posiada tytuł European City of Science. Do tej pory otrzymały go: Sztokholm, Monachium, Barcelona, Turyn, Dublin, Kopenhaga, Manchester, Tuluza, Triest i Lejda. Wydarzeniu będzie towarzyszyła inicjatywa European Talent Fair, do której zaproszeni zostaną studenci młodzi naukowcy, start-upy, przemysł i inwestorzy w celu promowania talentów młodych ludzi i możliwości zatrudnienia w sektorze badawczym w całej Unii Europejskiej.

Kierunek filozofia jest jednym z 28 kierunków Wydziału Humanistycznego. Na skutek reorganizacji Uniwersytetu Śląskiego, która miała miejsce 1 października 2019 roku Instytut Filozofii, wcześniej będący częścią Wydziału Nauk Społecznych dołączył do Wydziału Humanistycznego. Badania naukowe prowadzone na Wydziale Humanistycznym przekładają się bezpośrednio na bogatą ofertę dydaktyczną. Obecnie na Wydziale studiuje około 6050 studentek i studentów. Studia na kierunku filozofia pierwszego i drugiego stopnia prowadzone są w formie stacjonarnej.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

1.1. Powiązanie koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni (przy uwzględnieniu każdego z ocenianych poziomów studiów), oczekiwań formułowanych wobec kandydatów, oferowanych specjalności

Koncepcja kształcenia na kierunku filozofia wpisuje się w przyjętą misję i strategię Uniwersytetu Śląskiego – „Uniwersytet jako społeczność studentów i nauczycieli/badaczy działa w przekonaniu, iż warunkiem dobrej pracy i dobrych efektów dydaktycznych jest wysiłek włożony w formowanie twórczej postawy wobec rzeczywistości. Zadaniem zajęć dydaktycznych jest wyzwolenie umiejętności stawiania pytań i następnie wspólnego poszukiwania odpowiedzi”. W myśl § 4 ust. 4 statutu UŚ, w kształceniu studentów, doktorantów i uczestników innych form kształcenia Uniwersytet dąży do przekazywania wiedzy, kształtowania umiejętności, poszanowania praw człowieka oraz pielęgnowania cnót obywatelskich i wartości demokratycznych. Koncepcja kształcenia na kierunku filozofia koresponduje zatem w pełni z misją i strategią UŚ, gdyż głównym celem jest kształcenie studentów na wysokim poziomie merytorycznym, gwarantowanym przez związek z badaniami naukowymi w dyscyplinie, do której kierunek został przyporządkowany, czyli filozofii. W kształceniu osób studiujących ważną rolę odgrywa ponadto uwzględnianie odpowiedzialności etycznej i społecznej, z czym wiąże się kształtowanie autonomii, postawy opartej na samoświadomości, krytycyzmie, ale również zaangażowaniu i twórczej inicjatywie. Dbałość o zapewnienie wszechstronnego wykształcenia, z uwzględnieniem kompetencji oraz umiejętności specjalistycznych właściwych dla kierunku filozofia, ma zapewnić absolwentom możliwość głębokiego i wieloaspektowego rozumienia zjawisk współczesnego świata. Nabyta i utrwalona w czasie nauki umiejętność wielowymiarowego postrzegania złożonej rzeczywistości, w połączeniu ze zdolnością łączenia teoretycznej wiedzy z praktyką badawczą i projektami edukacyjnymi stanowią mocną stronę wykształcenia zdobywanego na kierunku filozofia. Wskazane w modułach kształcenia efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji odzwierciedlają wagę, jaką przykładają się do rzetelnego i odpowiedzialnego, a zarazem efektywnego realizowania misji UŚ. Studia na kierunku filozofia kształcą profesjonalistów, dążących do rzetelnego uprawiania badań, mających szerokie horyzonty intelektualne, otwartych na odmienne poglądy i idee, rozumiejących rolę uniwersytetu w dziejach kultury i odpowiedzialnych za jego dziedzictwo.

Od kandydatów na studia na tym kierunku oczekuje się więc ciekawości, otwartości, gotowości do dyskusowania i analizowania zagadnień, rozwijania umiejętności logicznego i krytycznego myślenia, stawiania pytań, komunikatywności, ale także kultury osobistej. Kandydat na studia powinien być zainteresowany problemami teoretycznymi i społeczno-kulturowymi, w tym poznawaniem historycznych uwarunkowań współczesności. Studia na kierunku filozofia to zatem propozycja dla osób, którym bliska jest postawa refleksyjnego namysłu, które doceniają badanie kwestii fundamentalnych jako podstawy dla budowania świadomego stosunku do siebie i świata. Studia na kierunku są wartościową propozycją dla osób, które są gotowe łączyć wątki i problemy wykraczające poza jedną dyscyplinę, a w filozofii szukają sposobności do rozwijania samodzielnego myślenia, by badać i opisywać świat w sposób oryginalny i innowacyjny. Jedną z niezbędnych umiejętności w kontekście poznawania i zrozumienia wielokulturowego świata są kompetencje językowe.

Szczególnie ważną zatem jest znajomość języków obcych oraz stała gotowość do poszerzania kompetencji w tym zakresie.

Program studiów pierwszego i drugiego stopnia osadzony jest w obszarze **nauk humanistycznych**. Realizowany jest w **profilu ogólnoakademickim** i przypisany jest też w **100% do dyscypliny filozofia**. Przy czym włączenie do programu treści z innych dziedzin pozwala na ukazanie zagadnień podejmowanych na studiach filozoficznych w możliwie szerokiej perspektywie, w tym buduje świadomość specyfiki metodologicznej i przedmiotowej innych dyscyplin. Stwarza tym pole do badań i rozwoju nowych idei, w tym poszukiwania sposobów nowych rozwiązań problemów teoretycznych oraz odpowiadania na zróżnicowane potrzeby współczesnego świata. Kierunek wpisuje się bowiem w aktualne założenia Strategii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach³ i realizuje – na studiach pierwszego stopnia – Nową Koncepcję Studiów w Uniwersytecie Śląskim (NKS)⁴. Studia licencjackie zbudowane są z 3 poziomów kształcenia: **kierunkowego, obszarowego i ogólnouniwersyteckiego**. Na każdym z nich studiujący, którzy rozpoczynają naukę w roku akademickim 2023/2024 mają możliwość kształtowania własnego, unikatowego programu studiów przez swobodny wybór modułów fakultatywnych (poziom kształcenia kierunkowego), modułów obszarowych (na poziomie obszarowym) i ogólnouniwersyteckich (kształcenie ogólnouniwersyteckie). Na kierunku filozofia zapewniono pełny dostęp do proponowanych w ramach kształcenia obszarowego modułów zgrupowanych w sześć obszarów. Obszary te to: Cyfrowy świat, Ekspresja twórcza i krytyczne myślenie, Granice nauki, Zdrowie i rozwój osobisty, Środowisko naturalne i technologie, Społeczeństwo obywatelskie i przedsiębiorczość. W każdym obszarze początkowo uruchamiane będą po dwa moduły. W kolejnych latach ilość ta będzie sukcesywnie zwiększana. Studiujący mają także wolny wybór modułów dostępnych w ramach kształcenia ogólnouniwersyteckiego w tym w ramach kształcenia językowego i Otwartych Modułów Uniwersyteckich (OMU) z poziomu kształcenia ogólnouniwersyteckiego⁵.

Studiujący na II stopniu również korzystają z oferty otwartych modułów ogólnoakademickich, z tak zwanej Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej (OOD)⁶, których obecność w programie studiów pozwala rozwijać indywidualne zainteresowania studentów i poszerzać znajomość innych dyscyplin. Opracowanie i wdrożenie nowej koncepcji kształcenia na studiach pierwszego stopnia nawiązującej do najbardziej rozwojowych form kształcenia akademickiego na świecie, jest jednym z działań w ramach „Strategicznego modelowania oferty dydaktycznej” Uniwersytetu Śląskiego⁷. Kierunek filozofia został opracowany według założeń tej koncepcji i wdraża ją od roku akademickiego 2023/2024. Jest to zarazem pierwszy rok wprowadzania takiego modelu kształcenia w naszej *alma mater*.

Instytut Filozofii w Uniwersytecie Śląskim, którego pracownicy są włączeni w pracę dydaktyczną na kierunku filozofia, jest nie tylko liczącym się ośrodkiem naukowym, skupiającym uznanych w kraju i za granicą badaczy i badaczki, ale także instytucją działającą na rzecz i we współpracy z otoczeniem zewnętrznym. Osoby studiujące mogą czerpać wiedzę oraz nabywać kompetencje badawcze od doświadczonych uczonych, wyspecjalizowanych w prowadzeniu badań naukowych w różnych

³ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5292/5/>

⁴ <https://us.edu.pl/kandydat/nowa-koncepcja-studiow-na-universytecie-slaskim/>

⁵ Więcej na ten temat znajduje się w Kryterium 2.

⁶ https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-kształcenia/ogolnoakademicka-oferta-dydaktyczna/?doing_wp_cron=1650670317.8478529453277587890625

obszarach. Możliwość uczestniczenia studentów i studentek w prowadzonych przez nich zajęciach, podczas których dzielą się swoją wiedzą, a także ich udział w pracach zespołów badawczych i realizacja badań własnych w ramach prac dyplomowych umożliwia poznanie specyfiki badań filozoficznych i inspirowanie do pogłębiania własnych zainteresowań naukowych. Współpraca z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi, towarzystwami naukowymi, jednostkami sektora publicznego, szczególnie szkołami, instytucjami kultury, ale także biznesem, polegająca – między innymi – na włączaniu interesariuszy zewnętrznych w proces opiniowania programów studiów i jego realizacji przygotowuje absolwentów i absolwentki kierunku filozofia do przyjmowania różnych ról zawodowych. Umacnia też świadomość wielorakich ścieżek zawodowego rozwoju oraz użyteczności umiejętności, wiedzy i kompetencji zdobywanych na studiach filozoficznych w obszarach, które nie wiążą się bezpośrednio z edukacją szkolną lub badaniami naukowymi.

Kształcenie studentów kierunku filozofia na **studiach pierwszego stopnia** jest zorientowane na przekazanie specjalistycznej wiedzy z historii idei i myśli filozoficznych oraz ogólnej wiedzy na temat otaczającego świata, pozwalającej na diagnozowanie i szersze rozumienie zjawisk, problemów i procesów kulturowo-społecznych. Studia służą nabywaniu praktycznych umiejętności i kompetencji społecznych, które są coraz częściej poszukiwane na nasyconym specjalistami rynku pracy. Dodatkowo studia te dostarczają narzędzi niezwykle pomocnych w kreatywnym i przedsiębiorczym podejściu do własnej przyszłości. Krytyczna analiza informacji, uporządkowane i logiczne myślenie, formułowanie i uzasadnianie opinii, rozumienie złożonych zjawisk współczesnego świata – to umiejętności, które posiadać będzie absolwent kierunku. Absolwent kierunku to współczesny intelektualista i intelektualistka mający własne zdanie, myślący krytycznie, abstrakcyjnie i twórczo, odrzucający obiegowe opinie, stereotypy i przesady, umiejący korzystać z dorobku tradycji⁸.

Poza wiedzą i umiejętnościami wspólnymi dla wszystkich absolwentów studiów filozoficznych, każdy z nich wykształca i pogłębia w trakcie studiów szereg umiejętności adekwatnych do ukończonej ścieżki kształcenia. W Uniwersytecie Śląskim filozofię można studiować na dwóch ścieżkach, gdyż program zakłada możliwość wyboru **ścieżki filozofii klasycznej lub ścieżki filozofii najnowszej, w ramach których studenci realizują aż pięć kursów specjalistycznych**. Filozofia klasyczna przeznaczona jest dla osób zainteresowanych dyskusjami i problemami związanymi z rozumieniem bytu, prawdy i dobra. W tej ścieżce zestaw przedmiotów kierunkowych wzbogacony jest o specjalistyczne kursy, na których prowadzone są pogłębione dyskusje pozwalające dostrzec potencjał i bogactwo tkwiące we wciąż aktualnych, klasycznych zagadnieniach filozofii. Alternatywą dla ścieżki **filozofia klasyczna** jest **filozofia najnowsza**, która oferuje osobom studiującym dodatkowe przedmioty, dzięki którym zdobywają specjalistyczną wiedzę oraz umiejętności pozwalające orientować się w zjawiskach zachodzących we współczesnym świecie. Postęp naukowy i technologiczny, w szczególności rozwój sztucznej inteligencji i nowych mediów pociąga za sobą wiele filozoficznych pytań, m.in. o człowieka, o piękno, o zmieniający się świat życia i rolę nowych technologii. Stąd pomysł na specjalność, dzięki której można poznać zagadnienia i sposoby analizy szerokiego spektrum problemów związanych z funkcjonowaniem współczesnego człowieka. Wybór ścieżki kształcenia pozwala na pewną specjalizację, jednak niezależnie od wyboru danej ścieżki, studium uzyskują pełną orientację w dziejach filozofii od starożytności do współczesności oraz głównych subdyscyplinach filozofii, czyli ontologii, epistemologii, antropologii, etyce, estetyce, filozofii społecznej, logice i metodologii. Studium potrafią więc

⁸ Więcej na ten temat znajduje się w Kryterium 2.

operować językiem filozoficznym, mają szeroką wiedzę w zakresie koncepcji i metody oraz zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych. Potrafią analizować teksty źródłowe, dyskutować z użyciem odpowiedniej terminologii, porównywać stanowiska i odnosić je do badania problemów społeczno-kulturowych. Ponadto program kładzie nacisk na rozwijanie w sposób bardziej praktyczny szeregu umiejętności związanych z komunikacją, czy krytycznym myśleniem, przydatnych na rynku pracy, dlatego obejmuje też zajęcia o charakterze warsztatowym, tłumaczenie tekstów i konwersację w języku obcym oraz prowadzenie badań pod opieką promotora. Studiujący na kierunku filozofia mogą także zdobyć uprawnienia nauczycielskie w zakresie filozofii i etyki na płaszczyźnie ogólnouniwersyteckiej.

Kształcenie studentów kierunku filozofia na studiach drugiego stopnia jest ukierunkowane na przekazanie pogłębionej, specjalistycznej wiedzy pozwalającej na dokonywanie poszerzonej diagnozy zjawisk społeczno-kulturowych oraz opanowanie gruntownych umiejętności w zakresie prowadzenia badań naukowych. Szczególny akcent położony jest na wykształcenie umiejętności analizowania, interpretowania, porównywania stanowisk teoretycznych, dostrzegania ich praktycznych implikacji i obecności w narracjach kulturowych, w tym integrowania wiedzy interdyscyplinarnej. Studiujący uzyskują głębszą świadomość specyfiki badań związanych z subdyscyplinami filozofii, zapoznają się z aktualnym stanem dyskusji w tych obszarach, rozwijają umiejętności badawcze pod okiem promotora. Na studiach drugiego stopnia realizowane są dwie specjalności. Program **specjalności filozoficzno-kulturowej** skupiony jest na profesjonalnym przygotowaniu do prowadzenia pogłębionych analiz zjawisk współczesnej kultury w jej różnych wymiarach, aktualnych problemów społecznych związanych z najnowszymi zmianami, w tym także z różnorodnymi kryzysami. Studenci uzyskują narzędzia do gruntownej i wieloaspektowej analizy aktualnych trendów kulturowych, szersze rozumienie kontekstów i zakresu stosowania badań filozoficznych, pogłębiają świadomość problemów relacji filozofii i innych form kultury. **Druga specjalność** na studiach magisterskich o nazwie **studia filozoficzne** stanowi międzynarodowe przedsięwzięcie, w którym uczestniczą uniwersytety z trzech krajów: Republiki Czeskiej (Wydział Filozofii Uniwersytetu w Ostrawie), Słowacji (Instytut Filozofii, Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy) i Polski (Instytut Filozofii, Uniwersytet Śląski w Katowicach). Z uwagi na specjalizację badawczą tych ośrodków studenci pogłębiają wiedzę z zakresu historii myśli filozoficznej, szczególnie filozofii starożytnej, w zakresie filozoficzno-metodologicznych i naukowo-filozoficznych zagadnień związanych z problemem wiedzy, a także filozofii społecznej, politycznej i filozofii prawa. Dzięki takiej formule studiujący poszerzają swoją wiedzę zgodnie z trzema narodowymi tradycjami filozoficznymi: Polski, Republiki Czeskiej oraz Słowacji. Absolwenci i absolwentki studiów drugiego stopnia są przygotowani do podejmowania wyzwań badawczych i dalszego indywidualnego rozwoju, w tym do podjęcia studiów w Szkole Doktorskiej⁹.

Program studiów na kierunku filozofia uwzględnia nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wynikające stąd uwarunkowania. Zasady prowadzenia w Uniwersytecie Śląskim zajęć zdalnych (zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość) są regulowane Zarządzeniem nr 176 Rektora UŚ z dnia 15 października 2021 r.¹⁰ oraz – od semestru letniego 2022/2023 – Uchwałą nr 1 Komisji ds. kształcenia i studentów

⁹ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/opis-kierunku-i-specjalnosci/>

¹⁰ <https://aktyprawne.us.edu.pl/lang/pl-PL/d/5359/5/>

Wydziału Humanistycznego z dnia 1 marca 2023 r.¹¹ w sprawie organizacji zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość na Wydziale Humanistycznym. Zgodnie z Zarządzeniem nr 176 Rektora UŚ zajęcia zdalne prowadzone są wyłącznie na platformach: Microsoft Office 365 (MS Teams), Moodle lub Google. O zdalnym prowadzeniu zajęć decyduje dyrektor kierunku. Informacja o wykorzystanej platformie oraz formie synchronicznej lub asynchronicznej zajęć znajduje się w sylabusie lub studenci informowani są za pośrednictwem systemu USOS o sytuacji odrabiania pojedynczych zajęć w formie zdalnej. Studenci uzyskują wsparcie uczelni w zakresie dostępności i sposobu korzystania z platform kształcenia na odległość¹². Szerzej wykorzystanie metod i technik kształcenia na odległość zostało omówione w Kryterium 5.2.

1.2. Związek kształcenia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową, w tym z głównymi kierunkami działalności naukowej prowadzonej w uczelni w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany, oraz najważniejszych osiągnięć naukowych uczelni w tym zakresie z ostatnich 5 lat będących wynikiem tej działalności, a także sposobów wykorzystania wyników działalności naukowej w opracowaniu i doskonaleniu programu studiów, jak również w procesie jego realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości zdobywania przez studentów kompetencji badawczych i udziału w badaniach

Studia na kierunku filozofia powiązane są ściśle z działalnością naukową prowadzoną na Wydziale Humanistycznym. Większość nauczycieli i nauczycielek akademickich prowadzących zajęcia na kierunku filozofia jest równocześnie pracownikami badawczymi, a efektem ich badań są publikacje naukowe. Zajęcia dydaktyczne na kierunku filozofia są zgodne z kompetencjami i zainteresowaniami naukowo-badawczymi oraz doświadczeniem zawodowym nauczycieli akademickich. Dorobek naukowy kadry prowadzącej zajęcia jest różnorodny i wpisuje się – między innymi – w takie subdyscypliny filozofii, jak: ontologia, epistemologia, antropologia filozoficzna, filozofia polityki, filozofia kultury, estetyka, etyka, filozofia umysłu, filozofia religii, filozofia analityczna, aksjologia, filozofia aplikacyjna oraz badania historyczno-filozoficzne od starożytności po filozofię najnowszą. Ponadto obejmuje – między innymi – zagadnienia dotyczące: krytycyzmu, racjonalności naukowej i historii nauki, logiki praktycznej, logiki matematycznej i nieformalnej, specjalistyczne badania mediewistyczne związane z edycją i tłumaczeniem tekstów rękopiśmiennych, badania problemów i dziejów presokratyków, tradycji platońskiej, neokantyzmu, fenomenologii, filozofii polskiej.

Działalność badawcza prowadzona przez pracowników naukowych Wydziału Humanistycznego, w tym prowadzących zajęcia na kierunku filozofia ma charakter ciągły, interdyscyplinarny oraz międzynarodowy. W ramach prowadzonej działalności badawczej (jako członkowie zespołów badawczych lub w formie indywidualnej działalności badawczej) naukowcy realizują także **granty badawcze**¹³ oraz biorą udział w **konferencjach i seminariach**. Do najważniejszych osiągnięć naukowych będących wynikiem tej działalności, zaliczyć należy **publikacje pracowników** zaangażowanych w kształcenie studentów na kierunku filozofia (**Zał_K1_01**), przygotowywanych – między innymi – dzięki **projektom badawczym (Zał_K1_02)** w ramach działających na Wydziale Humanistycznym **zespołów badawczych**¹⁴. Dorobek każdego badacza widoczny jest na stronie

¹¹<https://us.edu.pl/wydzial/wh/wydzialowa-komisja-ds-ksztalcenia-i-studentow/wydzialowa-strategia-ksztalcenia/>

¹² <https://us.edu.pl/student/wda-szkolenia/ksztalcenie-zdalne/>

¹³ <https://us.edu.pl/institut/ifil/nauka/projekty-grantowe/>

¹⁴ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/instituty-naukowe/institut-filozofii-zespoły-badawcze/>

internetowej UŚ¹⁵ oraz w systemie USOS – [Portal Pracownika](#)¹⁶. Profil badań pracowników znajduje przełożenie w programie studiów. Moduły w istotny sposób powiązane są badaniami pracowników badawczo-dydaktycznych. Dorobek ten uwzględniany jest w sylabusach modułów, dzięki czemu zapewnia się dostęp do bieżącego stanu badań w danych subdyscyplinach filozofii z uwzględnieniem własnych prac badawczych. O wynikach badań pracowników i pracowniczek Instytutu Filozofii osoby studiujące dowiadują się na zajęciach specjalistycznych (m.in. na seminariach, konwersatoriach, warsztatach lub wykładach monograficznych czy wykładach fakultatywnych, na modułach ścieżek specjalizacyjnych oraz seminariach ogólnofilozoficznych i dyplomowych), co sprzyja zaznajamianiu z dyskusjami nad aktualnym *status quaestionis* oraz rolą macierzystego ośrodka w kształtowaniu się nowych interpretacji i ustaleń. Do programu studiów pierwszego stopnia wprowadzono też w roku akademickim 2019/2020 nowy moduł myślenie krytyczne, aby w większym stopniu uwzględnić badania Zespołu ds. Badań nad Myśleniem Krytycznym w rozwijaniu u studiujących pożądanych umiejętności w zakresie oceny wiarygodności, selekcjonowania i hierarchizowania informacji.

Prowadzone w Instytucie Filozofii przez konkretnych pracowników i pracowniczki badania naukowe są wskazówką dla osób studiujących przy wyborze promotorów prac dyplomowych, którzy inspirują swoich seminarzystów do podejmowania badań w różnych dyscyplinach filozofii, ale także z uwzględnieniem zagadnień interdyscyplinarnych. Zgodnie z [Regulaminem Studiów UŚ](#)¹⁷ (§35) przy ustalaniu tematu pracy dyplomowej uwzględnia się zainteresowania naukowe studenta, programy badawcze realizowane w dyscyplinie właściwej dla kierunku studiów oraz możliwości Uczelni w zakresie opieki naukowej nad daną pracą dyplomową. Powstające w ramach seminariów dyplomowych prace są zwykle oparte na badaniach, których problematykę określa studiujący z pomocą promotora. Studenci i studentki **nabywają więc umiejętności i kompetencji niezbędnych do prowadzenia badań, stanowiących podstawę pracy naukowej w dziedzinie filozofia.**

Osoby studiujące są też angażowane do projektów naukowych i popularyzujących naukę. Z punktu widzenia prowadzących stanowi to niejednokrotnie znaczące wsparcie przy ich realizacji, z kolei dla studentów i studentek stanowi to bezcenną praktyczną lekcję prowadzenia badań naukowych lub działań upowszechniających oraz buduje świadomość roli pracownika badawczo-dydaktycznego i przygotowuje do pracy zespołowej. Rozwiązanie to nawiązuje w oczywisty sposób do konstytutywnego dla idei uniwersytetu modelu relacji **mistrz-uczeń**. Przykładami takich działań w Instytucie Filozofii UŚ w ostatnim czasie mogą być projekty naukowe i dydaktyczne realizowane we współpracy ze studentami. Oto przykłady:

- Prof. dr hab. Dariusz Kubok, jest kierownikiem **Zespołu ds. Badań nad Myśleniem Krytycznym**, w ramach którego profesor realizował również szereg działań ze studentami, obejmujących nie tylko angażowanie studentów do prac w grantach krajowych lub międzynarodowych, ale także działania monitoringowe w obszarach związanych z popularyzacją filozofii i kształceniem praktycznych umiejętności (w roku akademickim 2022/2023 był mentorem grupy projektowej *Sokrates patrzy w lustro. Tutoriale autokrytycyzmu*. W roku akademickim 2021/2022 grupy projektowej *Praktyka filozoficzna w rozwijaniu umiejętności myślenia pytajnego*,

¹⁵ <https://us.edu.pl/institut/ifil/nauka/publikacje/>

¹⁶ <https://pp.us.edu.pl/>

¹⁷ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/6335/5/?tc=66>

a w 2020/2021 grupy *Wątpienie–zdziwienie–ciekawość. Warsztaty naukowo-dydaktyczne*). Rezultatem tej współpracy jest zaprojektowanie autorskiej gry filozoficznej *Dlaczego?*, udział w Śląskim Festiwalu Nauki oraz działania terenowe, w tym z udziałem interesariuszy zewnętrznych.

- Prof. dr hab. Hanna Wojtczak, która od początku swojej pracy w Instytucie Filozofii, prowadzi dla studentów zajęcia z zakresu przygotowania do pracy edytorskiej wraz z opracowaniem krytycznym w obszarze badań mediewistycznych. Rezultatem tej współpracy jest szereg prac magisterskich oraz doktorskich z zakresu tej tematyki. Aktualnie prof. Wojtczak jest kierownikiem **Zespołu Badań Mediewistycznych**, który zrealizował i nadal prowadzi badania w ramach grantów ministerialnych oraz międzynarodowych. W badania te włączani są studenci i doktoranci.
- Dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ – jako akredytowana tutorka akademicka przeprowadziła około 300 godzin zajęć tutoringowych (*Mistrzowie dydaktyki*¹⁸), a doświadczenie to zaowocowało w pracy z grupami projektowymi z udziałem studentów: 1.) *Polskie „skarby” w Nachlass Heinrich Scholz. Tłumaczenie i edycja niewydanych dotąd materiałów archiwalnych (korespondencja Józefa M. Bocheńskiego z H. Scholzem)*. 2.) *Polskie „skarby” w Nachlass Heinrich Scholz. Tłumaczenie i edycja niewydanych dotąd materiałów archiwalnych (korespondencja Józefa M. Bocheńskiego z H. Scholzem). Edycja druga*. 3.) *Tłumaczenie i edycja korespondencji polskich logików. Każdy z tych projektów zakończył się publikacją on-line*, której współautorami są również studenci biorący udział w projektach.
- Dr Magdalena Wołek realizowała szereg działań z osobami studiującymi – od zajęć tutoringowych (w ramach Kolegium Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych czy programu *Mistrzowie Dydaktyki*) – w sumie kilkaset godzin), prowadzenie grup projektowych (2022/2023 *Obywatelki/Obywatele świata sztuki*) po opiekę nad kołem naukowym. Efektami tego był kilkakrotny udział wraz ze studentami w Śląskim Festiwalu Nauki czy Festiwalu Sztuki Wysokiej, organizacja **trzech konferencji naukowych** z aktywnym udziałem osób studiujących oraz gości z zagranicy (*Eduholism* w 2019; *Obywatele świata sztuki. Sztuka w działaniach artystów-naukowców* w 2022; *Błąd w sztuce* roku 2023) **warsztaty filozoficzne** (np. *Myśl, Popularyzacja i umiędzynarodowienie badań naukowych* czy *Warsztaty doskonalenia kształcenia kierunkowego – filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching* w roku akademickim 2022/2023). Każdy z tych projektów realizowany był we współpracy z różnymi jednostkami UŚ i instytucjami z otoczenia społeczno-gospodarczego.

Doświadczenie jakie osoby studiujące zdobywają w różnych formach współpracy z badaczami może owocować nie tylko wyborem ścieżki dalszego rozwoju naukowego, lecz także jest przydatne we wszelkich innych dziedzinach przyszłej zawodowej aktywności wymagającej interakcji równych podmiotów. Szczególnie takich, które wymagają pracy zespołowej, lecz także stosowania określonych procedur i wrażliwości na otoczenie społeczno-kulturowe. Taka forma współdziałania ze studentami jest także nieocenionym wsparciem dla badaczy w realizacji ich naukowych projektów.

¹⁸ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/mistrzowie-dydaktyki/>

1.3. Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy, roli i znaczenia interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie opracowania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia

Koncepcja studiów na kierunku filozofia stanowi **odpowiedź na potrzeby rynku** pracy związane z oczekiwaniami, jakie stawia się absolwentom tego kierunku. Barometr zawodów¹⁹, skupiający się na potrzebach pracodawców i zmianach w zapotrzebowaniu na pracowników w Polsce, wskazuje na równowagę popytu i podaży poszukujących pracy po studiach filozoficznych w większości powiatów w Polsce. Sytuacja ta znajduje odbicie w województwie śląskim, gdzie nie zauważa się nadwyżki osób poszukujących pracy wśród osób z wykształceniem filozoficznym. Raport The Future of Skills: Employment in 2030²⁰ ukazuje trendy kształtujące obecny i przyszły rynek pracy, które powodują rozwój zapotrzebowania na wiedzę, umiejętności i kompetencje posiadane przez filozofów. Raport wskazuje na użyteczność wykształcenia filozoficznego w obszarach związanych z zarządzaniem, biznesem oraz bankowością, w zawodach wspierających społecznie, ponadto w obszarze działań artystycznych, projektowaniu, rozrywce i mediach. Raport uwypukla, że w przyszłości od pracujących będzie się oczekiwać szerszej wiedzy, co pozwala prognozować wzrost zapotrzebowania na osoby z wykształceniem humanistycznym, w tym filozofów, którzy są w stanie uzyskać szerszy ogląd sytuacji niż osoby specjalizujące się w innych dziedzinach. Również według portalu *US.News & World Report* z 2020²¹ umiejętności i wiedza uzyskiwana na kierunku filozofia okazuje się być pożądana w gospodarce, co zostało opisane następująco: „Absolwenci kierunków filozoficznych mają tendencję do osiągnięcia lepszych wyników w standardowych testach, takich jak GRE, LSAT i GMAT, zgodnie z danymi opublikowanymi przez agencje testujące. Przeprowadzona przez *The Wall Street Journal* analiza długoterminowego potencjału zarobkowego osób po ukończeniu różnych kierunków studiów wykazała, że absolwenci filozofii mają tendencję do otrzymywania podwyżek i awansów szybciej niż osoby z innym wykształceniem, a rezultatem tego szybkiego rozwoju kariery jest to, że zarobki absolwentów filozofii w połowie kariery są zwykle dwukrotnie wyższe niż ich pensje początkowe.” Choć badania te nie muszą mieć identycznego przełożenia na polskie realia, to ukazują, że kształcenie filozofów nie tylko nie jest niepotrzebne, ale jest wręcz przeciwnie. Z powyższych analiz wynika, że rośnie zapotrzebowanie na pracowników wykazujących się zdolnością logicznego myślenia, gruntownego analizowania, poruszających się swobodnie w sferze abstrakcji i konceptualizacji, potrafiących dostrzegać różne rozwiązywania problemów, myślących kreatywnie, umiejących się precyzyjnie komunikować, wykorzystywać różne perspektywy i wymiary w ocenie sytuacji (w tym także etyczne, związane z różnicami kulturowymi i światopoglądowymi) oraz zarządzać informacjami. W podobnym tonie przemawia raport *Infuture Institute. Praca: scenariusze przyszłości*²², w którym wymieniono następujące umiejętności, które są obecnie doceniane na rynku pracy: kompleksowe rozwiązywanie problemów, krytyczne myślenie, kreatywność, zarządzanie ludźmi, współpraca z innymi, inteligencja emocjonalna, wnioskowanie i podejmowanie decyzji, zorientowanie na usługi, negocjacje, elastyczność poznawcza. Można zauważyć, że w przeważającej większości są to umiejętności tożsame z sylwetką absolwentów studiów na kierunku filozofia w Uniwersytecie Śląskim.

¹⁹ <https://barometrzwodow.pl/>

²⁰ <https://futureskills.pearson.com/research/assets/pdfs/technical-report.pdf>

²¹ <https://www.usnews.com/education/best-colleges/articles/what-you-can-do-with-a-philosophy-degree>

²² <https://hatajska.com/2016/10/10/praca-scenariusze-przyszlosci-raport/>

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rynku pracy w programie kształcenia na kierunku filozofia znajduje się szereg zajęć, pozwalających na osiągnięcie efektów uczenia się, które pozwolą absolwentom na dostosowanie się do wymagań, jakie będą im stawiane w przyszłej pracy zawodowej. W pierwszej kolejności celowi temu służą zajęcia warsztatowe i ćwiczeniowe, proseminaria i seminaaria dyplomowe nastawione na rozwijanie i doskonalenie w praktyce umiejętności komunikacyjnych, krytycznego myślenia, doboru i selekcjonowania materiałów, rozwijania umiejętności prowadzenia dyskusji, analizowania i porównywania tekstów, stanowisk, badanie poprawności logicznej argumentacji, doboru metod badawczych, opisu i wyjaśniania zjawisk społeczno-kulturowych w perspektywie stanowisk teoretycznych utrwalonych w filozofii, jak i w ujęciu interdyscyplinarnym. Zaawansowanemu i pogłębionemu zdobywaniu wiedzy służą wykłady oraz zajęcia specjalizacyjne. Umiejętności komunikacji w języku obcym z użyciem fachowej terminologii właściwej dla dyscypliny filozofia służą zajęcia prowadzone w językach obcych oraz translatoria i konwersatoria, a na pierwszym stopniu studiów również czterosemestralny kurs wybranego języka obcego nowożytnego. Jednocześnie dzięki wdrożeniu nowej koncepcji studiów²³ studiujący na pierwszym stopniu wiedzę z dziedziny umieszczają w kontekście wiedzy z innych dyscyplin obecnych w uniwersytecie. Natomiast studiujący na drugim stopniu korzystają z Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej (OOD)²⁴ z której wybierają moduł z nauk społecznych²⁵ (specjalność filozoficzno-kulturowa) oraz z puli wszystkich dostępnych modułów (specjalność studia filozoficzne). Studiujący rozwijają szereg kompetencji społecznych, a korzystając z oferty modułów do wyboru kształtują zdolność odpowiedzialnego planowania własnego rozwoju oraz biorą za niego tym samym współodpowiedzialność.

Koncepcja, jak i program kształcenia na kierunku filozofia są tworzone, modyfikowane i realizowane w oparciu o **konsultacje z interesariuszami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi**. Kontakt z interesariuszami wewnętrznymi zapewniają prace w ramach Rady Dydaktycznej Kierunków: filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching²⁶, powołanej na mocy § 83 Statutu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach²⁷, która jest organem doradczym i wspierającym dyrekcję kierunków w działaniach na rzecz jakości kształcenia. W jej skład, oprócz dyrektora i zastępców dyrektora kierunków, pracowników badawczo-dydaktycznych, dydaktycznych, przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych, wchodzi przedstawiciele studentów z każdego kierunku i poziomu studiów objętego działaniami rady, wskazani przez samorząd studencki. Do zadań Rady Dydaktycznej Kierunków należy między innymi wyrażanie opinii o wszelkich sprawach dotyczących kształcenia na kierunku studiów oraz realizacja procedur wskazanych w Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia (SZJK). Wśród kwestii poddawanych pod obrady Rady Dydaktycznej Kierunków są: zmiany w programach studiów, kwestie dotyczące jakości kształcenia, zasady rekrutacji na studia, zasady

²³ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/nowa-koncepcja-studiow/>

²⁴ https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/ogolnoakademicka-oferta-dydaktyczna/?doing_wp_cron=1650670317.8478529453277587890625

²⁵ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/6396/5/?reporef=%2F%3Fsearch-global%3Duchwa%25c5%2582a%2B385%252f2023>

²⁶ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/rady-dydaktyczne-kierunkow-studiow/filozofia-kognitywistyka-dfic/>

²⁷ Statut Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, uchwalony przez Senat Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w dniu 28 maja 2019 r., z uwzględnieniem sprostowań wprowadzonych uchwałą nr 417 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 24 września 2019 r. oraz zmian wprowadzonych uchwałami Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach: nr 474 z dnia 28 stycznia 2020 r., nr 496 z dnia 27 lutego 2020 r., nr 513 z dnia 8 kwietnia 2020 r., nr 557 z dnia 26 maja 2020 r., nr 68 z dnia 26 stycznia 2021 r., nr 141 z dnia 29 czerwca 2021 r. oraz nr 398 z dnia 27 czerwca 2023 r.

odbywania praktyk zawodowych i dyplomowych, zakres modułów specjalizacyjnych, katalog zagadnień do egzaminu dyplomowego na poszczególnych kierunkach oraz inne kwestie dotyczące procesu kształcenia. W ramach Rady Dydaktycznej Kierunków powoływane są zespoły do realizacji konkretnych zadań z obszaru dydaktyki, np. modyfikacji programów studiów, zapewniania jakości w zakresie poprawności procedury dyplomowania, doskonalenia programu studiów. Dodatkową formą konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi są zebrania z pracownikami prowadzącymi dydaktykę na kierunku oraz spotkania ze studentami organizowane raz na semestr. Formą pozyskiwania informacji od grona interesariuszy wewnętrznych są również cyklicznie przeprowadzane ankiety ewaluacyjne. Działania te pozwalają na systematyczne doskonalenie oferty dydaktycznej kierunku. Szczególnie podkreślić należy opiniowanie efektów uczenia przez przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w Radzie Dydaktycznej Kierunków, których głos jest brany pod uwagę w perspektywie rozpoznawania aktualnych potrzeb rynku pracy.

Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych miał istotne znaczenie w związku z modyfikacją programu studiów pierwszego stopnia. Szeroko zakrojone badania opinii, potrzeb i oczekiwań wszystkich grup interesariuszy prowadzone były w ramach projektu *Wyspy Wiedzy*²⁸, które były realizowane w ramach Programu Edukacja finansowanym ze środków Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 oraz Środków Krajowych (EOG/21/K4/W/0075). Projekt był realizowany wspólnie przez Uniwersytet Śląski, Islandzki Instytut Historii Naturalnej oraz Fundację na rzecz rozwoju Śląskiego Międzyuczelnianego Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych w Chorzowie Edu-Res. Na podstawie badania zostały opracowane rekomendacje dla innowacyjnego i odpowiedzialnego rozwoju kształcenia uniwersyteckiego. Badanie prowadziła w funkcji kierowniczk zadania z ramienia UŚ dr Magdalena Wołek. Wyniki diagnozy miały zasadniczy wpływ na kształt programu filozofii pierwszego stopnia, który został wprowadzony w roku akademickim 2023/2024.

Udział interesariuszy wszystkich grup zapewniony został także na poziomie kształcenia kierunkowego przez stworzenie **Zespołu ds. modyfikacji programu studiów licencjackich filozofii**, w którego skład wchodziły osoby studiujące na filozofii pierwszego i drugiego stopnia oraz doświadczeni wykładowcy filozofii, którzy konsultowali swe prace z osobami z otoczenia społeczno-gospodarczego. Powstał też, w ramach grup projektowych, zespół złożony z kilkunastu osób studiujących biorących udział w *Warsztatach doskonalenia kształcenia kierunkowego – filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching*, co miało znaczący wpływ na kształt programu studiów.

Również dokonywane regularnie od 2007 r. monitorowanie losów zawodowych absolwentów przez Biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego jest narzędziem pozwalającym na pełniejszą orientację w zgodności programu studiów z potrzebami otoczenia gospodarczo-społecznego. Planowane jest ponadto wdrożenie w działania związane z zarządzaniem kierunkiem cyklicznych spotkań Klubu Absolwentów Kierunku Filozofia, który ma stanowić forum wsparcia w zakresie perspektyw zawodowych oraz integrować środowisko osób studiujących i absolwentów w myśl dobrze pojętego networkingu. Zarazem klub ma też pełnić rolę pomocniczą w zakresie rozpoznawania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których obecności można wzmocnić w programie studiów z dziedziny filozofii. Dotychczas odbyło się jedno spotkanie absolwentów przed pandemią oraz spotkania z wybranymi absolwentami pokazującymi perspektywy rozwijania kariery na fundamencie

²⁸ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-studentow/wyspy-wiedzy/>

wykształcenia filozoficznego w różnych branżach – od public relations, do pracy w agencji wywiadowczej.

1.4. Sylwetka absolwenta, przewidywane miejsca zatrudnienia absolwentów

Absolwent i absolwentka kierunku filozofia posiadają kompetencje będące pochodną aktualnego stanu wiedzy w obrębie tej dyscypliny, adekwatne względem wyzwań związanych z funkcjonowaniem we współczesnym społeczeństwie, w tym na rynku pracy. Więcej na ten temat znajduje się w Kryterium 2.

Osoba kończąca studia na kierunku filozofia wyposażona jest w wiedzę o koncepcjach, problemach i stanowiskach filozoficznych pozwalających na pogłębioną oraz krytyczną analizę zjawisk kulturowo-społecznych z uwzględnieniem ich historycznych przemian. Posiada wysoki poziom znajomości problemów specyficznych dla dziedzin filozofii oraz metod myślenia i interpretowania ludzkiego doświadczenia. Cechuje się znajomością specjalistycznego języka oraz teorii nie tylko z zakresu filozofii, lecz i pokrewnych nauk społecznych, szczególnie w zakresie związków filozofii z instytucjami i strukturami społecznymi.

Absolwent i absolwentka kierunku filozofia są osobami świadomymi zmieniających się kontekstów społeczno-kulturowych, znaczenia poglądów wpływających na funkcjonowanie społeczeństwa i jednostek. Przyjmuje postawę otwartą na wiedzę, ma poczucie koniecznej gotowości do jej pogłębiania przez okres całego swojego życia. Wykazuje się niepospolitą ciekawością świata i zachodzących w nim przemian, cechuje się ponadprzeciętną dociekliwością oraz zainteresowaniami dotyczącymi rozległego spektrum zjawisk. Jest osobą obdarzoną wysoką kulturą logiczną, potrafiącą się precyzyjnie komunikować oraz rozumiejącą konteksty i uwarunkowania związane z pełnieniem różnych ról społecznych. Docenia znaczenie komunikacji w społecznych relacjach i budowaniu więzi międzyludzkiej. Świadomą znaczenia wielowymiarowych uwarunkowań ludzkich zachowań i sposobów odnoszenia się do świata związanych z wyznawanymi poglądami. Absolwent i absolwentka kierunku są przygotowani do sprawnego komunikowania się, prowadzenia pogłębionych analiz problemów z uwzględnieniem różnych aspektów i kontekstów, badania poprawności argumentacji, działań w obszarach wymagających krytycznego i twórczego myślenia, rozumienia tradycji kulturowej w jej związku z dziedzictwem filozoficznym.

Absolwent i absolwentka kierunku filozofia są osobami potrafiącymi reagować na zmieniające się konteksty życia społeczno-kulturowego – w tym przeobrażenia zachodzące na rynku pracy. Ma świadomość własnych kompetencji i potrafi nimi w efektywny, kreatywny sposób zarządzać. Posiada umiejętność wykorzystania wiedzy do krytycznej analizy i oceny zjawisk społeczno-kulturowych oraz rozumienia reguł nimi rządzących. Jest świadomy znaczenia samorozwoju oraz uczenia się przez całe życie dla funkcjonowania w zmieniającej się rzeczywistości. Potrafi dbać o pozytywny odbiór społeczny wykształcenia filozoficznego, promować i upowszechniać wartość nabytej wiedzy oraz umiejętności, w tym także wdrażać nowatorskie formy ich zastosowania. Dostrzega szeroką przydatność umiejętności filozoficznych w kontekstach związanych z potrzebami organizacji biznesowych, edukacyjnych i instytucji kultury oraz perspektywami rozwijania własnej działalności. Jego atutem jest świadomość odpowiedzialności za własną przyszłość, kreatywność w tym względzie i przedsiębiorczość.

Absolwent i absolwentka kierunku umie zaprojektować oraz zrealizować projekty badawcze w obszarach właściwych dla dziedzin filozofii lub na styku filozofii z innymi dyscyplinami, jest w stanie efektywnie korzystać z dorobku innych badaczy i sięgać po pomoc ekspertów. Posiada rozwiniętą świadomość etycznych i prawnych aspektów związanych z prowadzeniem badań naukowych oraz upowszechnianiem wiedzy. Potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do projektowania własnej edukacji i świadomego funkcjonowania w różnych układach społecznych, pogłębionej interpretacji zjawisk oraz budowania społecznych więzi. Jest osobą otwartą na dialog i wieloznaczność zjawisk społeczno-kulturowych, wyposażoną w zdolność właściwej identyfikacji problemów i adekwatnej na nie reakcji, lecz także gotowość do inicjowania społecznej zmiany. Potrafi dokonać prawidłowej oceny wiarygodności źródeł oraz rzetelnie z nich korzystać w celu prowadzenia pogłębionej interpretacji rzeczywistości. Potrafi syntetyzować różne ujęcia rozumiejąc ich specyfikę dziedzinową oraz mając świadomość granic prawomocności stosowanych metod badawczych.

1.5 Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia; wykorzystanie wzorców krajowych lub międzynarodowych

Koncepcja kształcenia na kierunku filozofia opiera się na **powiązaniu badań naukowych z rozwijaniem specjalistycznych umiejętności przydatnych w kontekście potrzeb społeczno-gospodarczych** co ma służyć przygotowaniu absolwentów do prowadzenia badań, pracy w instytucjach kultury, w firmach związanych z reklamą, public relations, marketingiem, w mediach, fundacjach i w urzędach. W koncepcji studiów na kierunku filozofia uwzględniono zajęcia ukierunkowane na poznanie historii kształtowania się myśli filozoficznej i rozwoju jej subdyscyplin, z właściwą dla nich problematyką, terminologią i stanowiskami. Program kształcenia uwzględnia treści, które oddają specyfikę badań rozwijanych w Instytucie Filozofii UŚ, które są ukierunkowane na rozumienie historycznych przemian filozofii, rozwój problematyki i terminologii filozoficznej, ale przede wszystkim metod myślenia oraz postaw wobec świata. Warto podkreślić, że program studiów przewiduje również zajęcia, mające na celu kształtowanie konkretnych umiejętności i kompetencji społecznych, przydatnych w pracy badawczej. Program studiów zapewnia więc kształcenie w oparciu uniwersalny kanon wiedzy filozoficznej z uwzględnieniem zróżnicowania nurtów i tradycji oraz wszystkich subdyscyplin filozofii i epok. Studiujący filozofię w Uniwersytecie Śląskim dysponują pełnym obrazem mnogości filozoficznych podejść, metod i strategii argumentacyjnych, a także znaczenia filozofii dla przemian kulturowych. Rozwijanie wiedzy filozoficznej osadzone jest ponadto w kontekście interdyscyplinarnym. W programie studiów pierwszego i drugiego stopnia przewidziano szereg zajęć, głównie warsztatów, laboratoriów, konwersatoriów proseminariów i seminariów, które kształtują warsztat badawczy studenta oraz rozwijają umiejętności argumentacyjne i komunikacyjne. Zdobyciu doświadczenia badawczego służy również udział studentów w projektach prowadzonych i koordynowanych przez pracowników badawczo-dydaktycznych Instytutu Filozofii. Jest to dla nich nie tylko praktyczna lekcja prowadzenia badań, ale też przygotowanie do podjęcia potencjalnej pracy naukowej.

W programie studiów wykorzystywane są **doświadczenia osób z otoczenia społeczno-gospodarczego**, które wyrażają swoje opinie na temat programu studiów i doboru zajęć pod kątem przygotowania absolwentów i absolwentek do podejmowania zatrudnienia w wybranych obszarach. Efektem tej współpracy jest uwzględnienie w programach studiów zajęć ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności i kompetencji, które mają zastosowanie nie tylko w pracy badawczej filozofa, czy

nauczyciela filozofii, ale ponadto są szerzej pożądane na rynku usług opartych na przetwarzaniu symboli, ocenie wiarygodności informacji, czy praktycznego wykorzystania logiki. Program studiów pierwszego i drugiego stopnia oparty został o **wzorce międzynarodowe**, korzystano z doświadczeń ekspertów bolońskich, przeanalizowano programy studiów realizowanych w szkołach wyższych kształcących na kierunku filozofia w krajach europejskich i w Polsce. Również rozwinięte **kontakty międzynarodowe**, odbywane wizyty studyjne w ramach programu Erasmus+, CEEPUS, czy w międzynarodowych grantach dydaktycznych, a także regularne wizyty profesorów zagranicznych, sprzyjają wymianie doświadczeń dydaktycznych i pogłębionej orientacji w zakresie wzorców międzynarodowych, które są wykorzystywane do doskonalenia programów kształcenia.

Specyfikacja programu studiów na kierunku filozofia daje informacje na temat konkretnej zawartości programu studiów (np. o strukturze programu nauczania, metodach kształcenia i sposobach oceniania) i jest dostosowana do wymogów międzynarodowych FHEQ (*The Framework for Higher Education Qualifications*) w zakresie: efektów uczenia się, form prowadzenia zajęć, sposobów sprawdzania i sposobów weryfikacji osiągania przez studenta założonych efektów uczenia się, liczby punktów ECTS (zgodnie z zasadami systemu ECTS), co pozwala na porównywanie kwalifikacji i efektów uczenia się w wymiarze krajowym i międzynarodowym, dostarcza informacji dotyczących kompetencji uzyskiwanych przez absolwentów oraz daje możliwość odniesienia standardów kształcenia poprzez porównywalne kompetencje absolwentów.

Katalog ścieżek programowych oraz specjalności na studiach drugiego stopnia został opracowany z uwzględnieniem zarówno opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, jak i tzw. dobrych praktyk opracowanych na podstawie doświadczeń innych uczelni w odniesieniu do wzorcowych efektów uczenia się wskazanych przez Polską Ramę Kwalifikacji. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się są co roku monitorowane przez dyrekcje kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching (oraz konsultowane z interesariuszami).

Znaczącą możliwość wykorzystania wzorców międzynarodowych w tworzeniu koncepcji kształcenia na kierunku daje udział UŚ w konsorcjum Transfrom4Europe²⁹, w ramach którego Uniwersytet Śląski w Katowicach, wraz z sześcioma zagranicznymi szkołami wyższymi, tworzy uniwersytet europejski nakierowany na kształcenie i szkolenie studentów, kadry i interesariuszy z regionów, w których są usytuowane, tworząc nowe zasoby wiedzy, rozwijając badania i dostarczając rozwiązania dla głównych obecnych i przyszłych wyzwań społecznych.

1.6. Kierunkowe efekty uczenia się, z ukazaniem ich związku z koncepcją, poziomem oraz profilem studiów, a także z dyscypliną, do której kierunek jest przyporządkowany

Kierunkowe efekty uczenia się powiązane są z dyscypliną filozofia. W punkcie 1.2. wskazano sfery działalności naukowej, prowadzonej przez nauczycieli akademickich i wykorzystywanej w kształceniu na kierunku filozofia. Dzięki temu aktualny stan wiedzy w tym zakresie jest dostępny dla studentów i studentek kierunku.

Kierunkowe efekty uczenia się na kierunku filozofia są spójne z koncepcją, poziomem i profilem ogólnoakademickim studiów, jak również z celami kształcenia. Efekty uczenia się określone zostały w taki sposób, by umożliwić ich racjonalne przypisanie do konkretnych modułów pozwalających na

²⁹ <https://us.edu.pl/t4e/>

weryfikację ich osiągnięcia. Kierunkowe efekty uczenia się są zróżnicowane w zależności od poziomu studiów i zostały wskazane w Karcie kierunku³⁰, z uwzględnieniem poziomu i trybu studiowania.

Absolwenci i absolwentki kierunku filozofia nabywają zaawansowaną (na poziomie studiów pierwszego stopnia) oraz pogłębioną (na poziomie studiów drugiego stopnia) **wiedzę** – w szczególności – na temat problematyki oraz metodologii filozofii, o jej miejscu w systemie nauk i związkach z innymi dyscyplinami naukowymi. Znają klasyczne i współczesne nurty filozoficzne, a także wykazują się znajomością specjalistycznej terminologii, w tym w języku obcym. Posiadają wiedzę na temat fundamentalnych dylematów współczesnej cywilizacji, historycznego kształtowania się problemów filozoficznych oraz związków filozofii ze zjawiskami i procesami kulturowo-społecznymi. Mają poszerzoną wiedzę o więziach i strukturach społecznych oraz zachodzących między nimi relacjach. Wykazują się gruntowną znajomością strategii argumentacyjnych i zasad interpretacji tekstów filozoficznych.

W zakresie **umiejętności** zdobywanych na kierunku filozofia w szczególności wskazać należy na sprawność w zakresie krytycznego myślenia i stosowania narzędzi logicznych w analizie i interpretacji stanowisk teoretycznych oraz twórczego ich wykorzystywania w zjawiskach społeczno-kulturowych. Absolwenci studiów są przygotowani do wyszukiwania, analizy i selekcji źródeł oraz oceny ich wartości, do klarownego komunikowania się z ekspertami z dziedziny i innymi odbiorcami. Potrafią używać specjalistycznego języka w mowie oraz piśmie, w tym także w języku obcym na poziomie umiejętności właściwym dla danego stopnia studiów. Ponadto posiadają umiejętności badawcze, potrafią stawiać pytania, stosować i trafnie dobrać metody oraz pisać prace naukowe. Są przygotowani do prowadzenia dyskusji opartej na prawidłowym doborze strategii argumentacyjnych. Dostrzegają i potrafią analizować związki między filozofią oraz wiedzą z innych dziedzin. Potrafią wykrywać zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych, a procesami społecznymi i kulturowymi oraz określać relacje między tymi zależnościami. Potrafią dostrzec interdyscyplinarny charakter filozofii. Mają umiejętność samodzielnego zdobywania i integrowania wiedzy z różnych źródeł, wykorzystywania nowoczesnych technologii.

W obszarze **kompetencji społecznych** absolwenci i absolwentki są gotowe do wypełniania zobowiązań społecznych i odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych. Przyjmują postawę otwartą oraz gotowość do podchodzenia w sposób twórczy do nowych sytuacji i problemów. Ponadto na podstawie krytycznej analizy są gotowi formułować propozycje rozwiązań problemów na bazie własnej wiedzy lub ekspertów w danej dziedzinie. Angażują się w życie społeczne i są przygotowani do wykorzystywania wiedzy i dziedzictwa filozoficznego w celu budowania więzi społecznych oraz działań na rzecz interesu publicznego i rozwoju kultury. Nabywają sprawność w zakresie krytycznej analizy poziomu swojej wiedzy i umiejętności, mają świadomość konieczności ciągłego doskonalenia zawodowego i rozwoju osobistego, ponadto wyznaczają kierunki własnego rozwoju i kształcenia. Dostrzegają i formułują problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą (m.in. są gotowi do przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej), poszukują optymalnych rozwiązań, postępują zgodnie z zasadami etyki, również w prowadzonych badaniach naukowych. Mają kompetencje służące pobudzaniu kreatywności i przedsiębiorczości; inspirowaniu zmian społecznych, budowaniu postaw prospołecznych i etycznych, rozumieją potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywanych

³⁰ <https://usosadm.us.edu.pl/usosadm/diots/diotsKartaKierunku/main.jsf>

problemów, integrowania wiedzy z różnych dyscyplin oraz interesują się nowatorskimi koncepcjami filozoficznymi w powiązaniu z innymi aspektami życia kulturalnego i społecznego. Ponadto mają gotowość do działania w sposób kreatywny i przedsiębiorczy, projektując własną ścieżkę kariery.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

Nowy program studiów pierwszego stopnia jest rezultatem modyfikacji wprowadzonej w ramach Nowej Koncepcji Studiów³¹. Realizuje on potrzebę wyposażenia absolwentów w kompetencje przyszłości oraz dąży do osiągnięcia przez nich wykształcenia, które pozwoli im efektywnie pokierować swoim życiem zawodowym, ale również rozumieć i świadomie wpływać na coraz bardziej złożony świat, w którym przyjdzie im żyć. Nowa Koncepcja Studiów zakłada model kształcenia licencjackiego, składający się z obszarów: kierunkowego (prowadzącego do dyplomu z danego kierunku) oraz obszarowego i ogólnouniwersyteckiego, które mają za zadanie wzbogacać kształcenie kierunkowe przez powiązanie z wiedzą z innych dyscyplin obecnych w uniwersytecie. Da to studentowi możliwość rozszerzania programu kształcenia oraz rozwijania indywidualnych zainteresowań i ambicji. Program ten stanowi rezultat systemowej, wielopoziomowej współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Dobre praktyki:

- Dobrą praktyką jest prowadzenie szeroko zakrojonych **badania wśród interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych** związanych z projektowanymi modyfikacjami studiów (projekt Wyspy Wiedzy), których pomysłodawcami i realizatorami były osoby bezpośrednio związane z Instytutem Filozofii.
- Za dobrą praktykę można uznać **zapewnienie realnego wpływu na program studiów** osobom studiującym i to na dwóch płaszczyznach: 1.) **projektowania samego programu studiów** – w ramach prac zespołu ds. modyfikacji programu filozofii I stopnia, w którego działania włączone były osoby studiujące oraz w ramach uczestnictwa w pracach Rady dydaktycznej kierunku; 2.) **kształtowania własnej ścieżki studiów** – przez możliwość realnego wyboru studiowanych modułów na każdym poziomie kształcenia.
- Dobrą praktyką jest **angażowanie studentów do realizacji projektów naukowych**, między innymi przez włączanie ich do zespołów badawczych w ramach grantów oraz umożliwienie studentom publikowania tekstów naukowych wspólnie z pracownikami.
- Dobrą praktyką jest tworzenie **Klubu Absolwentów i Absolwentek Kierunku Filozofia**, który ma stanowić forum wsparcia w zakresie perspektyw zawodowych oraz integrować środowisko osób studiujących i absolwentów w myśl dobrze pojętego networkingu. Zarazem klub ma też pełnić rolę pomocniczą w zakresie rozpoznawania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których obecności można wzmocnić w programie studiów z dziedziny filozofii.
- Dobrą praktyką jest **modyfikowanie programu studiów pod kątem zwiększenia liczby godzin zajęć o charakterze warsztatowym, seminaryjnym i konwersatoryjnym**, które mają na celu

³¹ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/nowa-koncepcja-studiow/>

wzmacnianie umiejętności i poszerzanie kompetencje społecznych, w szczególności w zakresie pracy w zespole, sprawności komunikacyjnej i argumentacyjnej oraz krytycznego myślenia.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, organizacja procesu nauczania i uczenia się

2.1. Dobór kluczowych treści kształcenia, w tym treści związanych z wynikami działalności naukowej uczelni w dyscyplinie, do której jest przyporządkowany kierunek oraz w zakresie znajomości języków obcych, ze wskazaniem przykładowych powiązań treści kształcenia z kierunkowymi efektami uczenia się oraz dyscypliną, do której kierunek jest przyporządkowany

Treści programowe przewidziane programem studiów na kierunku filozofia zostały sformułowane w sposób szczegółowy i są dostosowane do koncepcji oraz celów kształcenia. **Wykazują zgodność z misją Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, zapewniają efektywność przekazywania wiedzy oraz kształtowania umiejętności i kompetencji społecznych.** Specyfika i zgodność treści programowych oraz przypisanych im efektów uczenia się uwzględnia **po pierwsze** aktualnie prowadzone badania na Wydziale Humanistycznym oraz działalność naukową całej Uczelni, a **po drugie** potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego. Konstrukcja programu oraz wprowadzone rozwiązania organizacyjne umożliwiają realizację efektów uczenia się założonych dla kierunku. Przyjęte rozwiązanie zwiększa zarówno **kompetencje miękkie** (jak krytyczne myślenie, kreatywność, komunikatywność, współpraca, umiejętność organizacji pracy, wykonywanie poleceń, obowiązkowość), jak i **umożliwia indywidualizację rozwoju** i wyboru własnej ścieżki przez osoby studiujące.

Treści programowe na kierunku filozofia uwzględniają zakres dziedziny nauki **humanistyczne** i gwarantują realizację wszystkich kierunkowych efektów uczenia się. Program kształcenia zawiera **moduły**, które obejmują zagadnienia będące przedmiotem badań naukowych, prowadzonych przez poszczególne pracowniczki i pracowników prowadzących zajęcia na kierunku. Jest ponadto wzbogacony o treści związane z praktycznym wykorzystaniem zdobywanej wiedzy.

Dobór kluczowych, obligatoryjnych treści kształcenia ściśle związany jest z **kierunkowymi efektami uczenia się**. Treści te określone są w programach studiów pierwszego i drugiego stopnia. Liczba godzin zajęć oraz liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia są określone w planie i programie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych zgodnie z uregulowaniami prawnymi i wynoszą 180 ECTS na studiach pierwszego stopnia, i 120 ECTS na studiach drugiego stopnia. Studia pierwszego stopnia są realizowane z podziałem na dwie ścieżki: filozofia klasyczna i filozofia najnowsza³². Natomiast studia drugiego stopnia dają możliwość wyboru jednej z dwóch specjalności: filozoficzno-kulturowej oraz międzynarodowej specjalności studia filozoficzne³³. Plany studiów dla obu specjalności przygotowane zostały w taki sposób, że większość zajęć ostatniego semestru osoby studiujące realizują wspólnie.

³² Podział na ścieżki nie dotyczy semestru pierwszego i ostatniego.

³³ Na studiach stacjonarnych oferowane są obydwie specjalności, natomiast na studiach niestacjonarnych, ze względu na międzynarodowy charakter specjalności studia filozoficzne, w ramach której dwa semestry studiów

Program studiów filozofii pierwszego stopnia począwszy od roku akademickiego 2023/2024 został zmodyfikowany zgodnie z Nową Koncepcją Studiów (NKS)³⁴, podążającą za potrzebą wyposażenia absolwentek i absolwentów w kompetencje przyszłości oraz dążącą do osiągnięcia przez nich wykształcenia, które pozwoli efektywnie pokierować swoim życiem zawodowym, ale również rozumieć i świadomie wpływać na coraz bardziej złożony świat, w którym przyjdzie im żyć. Nowa Koncepcja Studiów zakłada model kształcenia licencjackiego, składający się z:

- **kształcenia kierunkowego** – tworzonego z **modułów kierunkowych** prowadzących do dyplomu z danego kierunku;
- **kształcenia obszarowego** – w ramach, których osoby studiujące będą mogły wybierać ofertę zajęć dostępną w **sześciu obszarach** subsydialnych wobec kształcenia kierunkowego. Obszary to: Cyfrowy świat, Ekspresja twórcza i Krytyczne myślenie, Granice nauki, Społeczeństwo obywatelskie i przedsiębiorczość, Środowisko naturalne i technologie oraz Zdrowie i rozwój osobisty;
- **kształcenia ogólnouniwersyteckiego, w tym Otwartych Modułów Uniwersyteckich (OMU)** – które będą prowadzone w różnych językach (m.in. przez wykładowców zagranicznych). W ramach tego poziomu oferowane będzie także kształcenie językowe (jak lektoraty) oraz zajęcia z wychowania fizycznego.

Nowa Koncepcja Studiów daje osobom studiującym możliwość rozszerzania programu kształcenia oraz rozwijania indywidualnych zainteresowań i ambicji. W nowym programie zostały uwzględnione potrzeby interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Moduły kierunkowe na studiach pierwszego stopnia dzielą się na moduły obligatoryjne i fakultatywne. Do **modułów obligatoryjnych**, które realizują wszyscy studenci, niezależnie od wybranej w danym semestrze ścieżki, zaliczono: moduły historyczno-filozoficzne (historia filozofii starożytnej, średniowiecznej, nowożytnej, współczesnej 1 i 2), propedeutykę filozofii, myślenie krytyczne, warsztat komunikacji naukowej, etykę, estetykę, logikę 1 i 2, ontologię, epistemologię, metodologię nauk, antropologię filozoficzną, filozofię społeczną czy translatorium tekstów filozoficznych. Oprócz tych zajęć studentki i studenci obowiązkowo realizują seminarium licencjackie. W semestrach od drugiego do piątego osoby studiujące wybierają **obowiązkowy moduł – kurs specjalistyczny 1-5** w ramach ścieżki filozofia klasyczna lub filozofia najnowsza. Moduł ten realizowany jest jako wykład z seminarium bądź samo seminarium.

Osoby studiujące mają obowiązek zaliczania także modułów wybranych z oferty kierunkowych **modułów fakultatywnych**. Zajęcia w ramach tej oferty mają różną formę: są wśród nich seminaria filozoficzne, konwersatoria filozoficzne i warsztaty, które pozwalają kształtować praktyczne umiejętności i kompetencje. Oferta zajęć fakultatywnych zmienia się co roku. Studentkom i studentom proponowane są zajęcia podejmujące zróżnicowaną problematykę związaną z prowadzonymi przez wykładowczynie i wykładowców badaniami.

Przykładowe tematy proponowane do wyboru na studiach I stopnia to: byt, wartość, sens – ontologia i aksjologia Nicolaia Hartmanna, wzgardzone średniowiecze – rękopis świadkiem epoki: kontekst jego powstania i odkrywania, dusza, jej władze i rola w *totum compositum* w myśli św. Tomasza z Akwinu, filozofia demokracji, dekonstrukcja w perspektywie etyczno-politycznej, problem nieświadomego

realizowane są w Uniwersytecie w Bańskiej Bystrzycy i w Ostrawie oferowana jest tylko specjalność filozoficzno-kulturowa.

³⁴ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/nowa-koncepcja-studiow/>

w filozofii i psychologii, śmierć a strategię życia, wybrane zagadnienia greckich koncepcji życia, współczesne i starożytne koncepcje szczęścia, egzystencja jako problem filozoficzny, *dasein* jako design, pojęcie gry w filozofii i sztuce, medytacja w tradycjach filozoficznych Wschodu i Zachodu, filozofia absurdu, filozofia wątpliwości, filozofia wyobraźni, filozofia śmierci, filozofia buddyzmu. Osoby studiujące mogą także wybrać zajęcia fakultatywne w języku angielskim. Należą do nich także zajęcia prowadzone przez profesorów wizytujących (np. introduction to contemporary Russian philosophy, introduction to the Menon Plato dialogue, medieval philosophy and seven liberal arts).

Moduły obszarowe moduły wspierające kształcenie kierunkowe w ramach Nowej Koncepcji Studiów tworzy grupa sześciu Obszarów: Cyfrowy świat, Ekspresja twórcza i krytyczne myślenie, Granice nauki, Społeczeństwo obywatelskie i przedsiębiorczość, Środowisko naturalne i technologie oraz Zdrowie i rozwój osobisty. Każdy obszar składa się z kilku, pogrupowanych tematycznie modułów. W roku akademickim 2023/2024 uruchomione zostaną po dwa moduły w każdym z obszarów³⁵:

- Cyfrowy świat: sztuczna inteligencja oraz analiza danych – metody i narzędzia
- Ekspresja twórcza i krytyczne myślenie: myślenie krytyczne oraz wyjście z komfortocenu
- Granice nauki: nauka i pseudonauka oraz zrozumieć noblistów
- Społeczeństwo obywatelskie i przedsiębiorczość: wademekum prawa oraz przedsiębiorczość
- Środowisko naturalne i technologie: katastrofalne żywioły oraz zielone technologie
- Zdrowie i rozwój osobisty: rozwój osobisty oraz styl życia a zdrowie człowieka

W kolejnych latach liczba modułów w ramach każdego obszaru będzie sukcesywnie zwiększana.

Program studiów filozofii I stopnia zakłada, że **osoby studiujące będą mogły w swobodny sposób wybierać** kierując się zainteresowaniami spośród oferty modułów (wybór ten nie został w żaden sposób ograniczony). W ten sposób studium będą mogli współtworzyć indywidualną ścieżkę kształcenia, a tym samym wziąć odpowiedzialność za własną naukę i życie, co jest jednym z istotnych, choć nie ujętych *explicite* w programie studiów filozofii I stopnia elementów.

Prócz kształcenia obszarowego w ramach Nowej Koncepcji Studiów w semestrach 4-6 studentki i studenci będą mogli wybierać cztery (w sumie) spośród oferty **Otwartych Modułów Uniwersyteckich (OMU)**, każdy w wymiarze 30 godzin dydaktycznych. W ich ramach będą oferowane zajęcia w językach obcych (głównie w języku angielskim), co w znaczący sposób wpłynie na zwiększenie kompetencji językowych studentów i studentek oraz na umiędzynarodowienie kształcenia. Zajęcia będą bowiem prowadzili wykładowcy z zagranicznych uniwersytetów (zwłaszcza z tych tworzących wraz Uniwersytetem Śląskim uniwersytet europejski w ramach sojuszu Transform4Europe³⁶).

Program studiów licencjackich przewiduje także lektorat języka obcego do wyboru spośród: angielskiego, niemieckiego, francuskiego, hiszpańskiego i rosyjskiego. Studenci i studentki najczęściej wybierają język angielski. Lektorat na studiach pierwszego stopnia realizowany jest w wymiarze 120 godzin dydaktycznych (3 punkty ECTS w semestrze) i pozwala na uzyskanie przez osoby studiujące kompetencji językowych na poziomie B2, co począwszy od cyklu studiów 2023/2024 jest potwierdzane specjalnym egzaminem poświadczającym, którego zaliczenie jest niezbędne do ukończenia studiów.

³⁵ <https://us.edu.pl/kolegium/kdo/category/moduly-ksztalcenia-obszarowego/>

³⁶ <https://us.edu.pl/t4e/>

Za przygotowanie modułów i organizację lektoratów z języków obcych odpowiada Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych <https://us.edu.pl/kolegium/spnjo/>³⁷ (więcej na ten temat znajduje się w ust. 2.2)

Studia drugiego stopnia zakładają rozwinięcie, pogłębienie i doskonalenie efektów uczenia się uzyskiwanych na studiach licencjackich. Można je studiować wybierając spośród **dwóch specjalności: filozoficzno-kulturowej** realizowanej w całości w Polsce oraz międzynarodowej specjalności **studia filozoficzne**. Ta druga stanowi przedsięwzięcie realizowane przez trzy Uniwersytety – Śląski (Polska), Ostrawski (Czechy) i w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja). Osoby kończące studia otrzymują dyplom wszystkich trzech uczelni.

Studiujący specjalność międzynarodową realizują dwa semestry w uniwersytetach partnerskich. Pierwszy semestr studiów odbywa się w Uniwersytecie Śląskim, drugi w Uniwersytecie w Ostrawie, trzeci w Bańskiej Bystrzycy, ostatni semestr studenci realizują w uniwersytecie macierzystym, czyli w miejscu pierwotnej rekrutacji (każdy uniwersytet przeprowadza osobną rekrutację na studia). Specjalizacja pozwala na pogłębienie wiedzy, umiejętności i kompetencji zwłaszcza w zakresie 1.) historii myśli filozoficznej, szczególnie w kontekście tradycji klasycznej, 2.) filozoficzno-metodologicznych zagadnień związanych z problemem wiedzy i statusu poznania naukowego, a także 3.) filozofii społecznej, politycznej i filozofii prawa. Jednym z ważnych elementów jest możliwość poznania kultur narodowych dzięki modułom im poświęconym. Takie ukierunkowanie programu studiów odzwierciedla charakter specjalizacji badawczej trzech partnerskich uniwersytetów oraz umożliwia zdobycie narzędzi krytycznego i metodycznego podejścia do analizy aktualnych problemów związanych z badaniami z zakresu filozofii systematycznej oraz historii filozofii.

Program studiów obu specjalności został podzielony na moduły obligatoryjne, fakultatywne oraz dyplomowe. **Grupy modułów obligatoryjnych** są zróżnicowane dla specjalności. Zajęcia wspólne dla programów obu specjalności stanowi większość modułów z semestru czwartego.

Na specjalności filozoficzno-kulturowej **grupa modułów dyplomowych** obejmuje: metafizykę, metody i problemy filozofii najnowszej, translatorium cz. 1 i 2, seminarium specjalizacyjne I-IV, seminarium magisterskie cz. 1-3. Na międzynarodowej specjalności studia filozoficzne moduły dyplomowe to: translatorium, seminarium specjalizacyjne IV oraz seminarium dyplomowe cz. 1-2.

Do **modułów obligatoryjnych** na specjalności filozoficzno-kulturowej należą: filozofia kultury, metafizyka, filozofia systematyczna i translatorium cz.1 i 2 (moduł dyplomowy) (moduł dyplomowy), estetyka współczesna, wybrane zagadnienia współczesnych nauk społecznych, metody i problemy filozofii najnowszej (moduł dyplomowy). Moduły obligatoryjne studia filozoficzne to: Arystoteles i jego dziedzictwo, filozoficzne problemy nauki, genderowa/płciowa równość jako problem polityczny, kultura Czech, metodologia filozofii, Platon i tradycja platońska, współczesna filozofia społeczna, filozofia prawa, kultura Słowacji oraz filozofia systematyczna (wspólnie ze specjalnością filozoficzno-kulturową) i translatorium.

Grupa modułów fakultatywnych na specjalności filozoficzno-kulturowej obejmuje głównie konwersatoria, seminaria, proseminaria, wykłady monograficzne których tematyka jest uszczegółowiona poprzez propozycje tematów zajęć zgłaszanych przez nauczycieli akademickich np. filozofia muzyki, postmodernizm i jego kontynuacje, hermeneutyka filozoficzna – dziejowość

³⁷ <https://us.edu.pl/kolegium/spnjo/>

i rozumienie, hermeneutyka podmiotu, teoria argumentacji, Platon a tradycja platońska, Platon a tradycja medio- i neoplatońska, o co spiera się Arystoteles z Platonem, odzyskać i zrozumieć średniowiecze. Mistrz uniwersytecki i jego rękopiśmienna spuścizna, chrześcijańska myśl antropologiczna na przykładzie św. Tomasza z Akwinu, Heidegger i Rilke, sceptycyzm filozoficzny, lingwistyczny zwrot w filozofii, etyczne aspekty badań naukowych, filozofia a poezja, filozofia podróży, filozofia fotografii, czas jako problem w nauce, filozofia analityczna, niemiecka filozofia transcendentna, filozofia wschodu, dwie filozofie Wittgensteina i ich wpływ na XX-wieczną filozofię, religia a nauka, zagrożenia cywilizacyjne i społeczne reakcje na nie, główne problemy filozofii egzystencji, filozofia śmierci. Na specjalności studia filozoficzne studenci mogą wybierać spośród takich modułów fakultatywnych jak: filozofia analityczna, filozofia medycyny, estetyka współczesna, systemy metafizyczne, teorie prawdy, filozofia ludzkiej natury, naukowy realizm i antyrealizm w filozofii nauki, oraz seminaria do przedmiotu: Arystoteles i jego dziedzictwo, filozoficzne problemy nauki, genderowa/płciowa równość jako problem polityczny, metodologia filozofii, Platon i tradycja platońska, współczesna filozofia społeczna, filozofia prawa, formy wyjaśniania i interpretacji oraz główne zagadnienia filozofii nauki, problemy filozofii prawa w kontekście przeszłości i współczesności, Sokrates i jego filozoficzna spuścizna.

Do modułów fakultatywnych zostało też zaliczone seminarium magisterskie cz. 1-3 (specjalność filozoficzno-kulturowa) i seminarium dyplomowe cz. 1-2 (studia filozoficzne). Studenci obydwu specjalności są również zobowiązani do wyboru modułu Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej (OOD) ³⁸ (30 godzin, 2 ECTS), przy czym na specjalności filozoficzno-kulturowej wybór ten jest ograniczony do oferty modułów społecznych.

W ramach Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej oferowane są także zajęcia w językach obcych (przede wszystkim w języku angielskim). Osoby studiujące specjalność filozoficzno-kulturową w ramach modułów fakultatywnych mogą wybrać tematykę modułów prowadzonych w języku angielskim m.in przez profesorów wizytujących (jak philosophical ideas that shaped western psyche, humanism then and now – philosophical aspects of humanism, Russian philosophy against the background of modern and contemporary European tradition, the end of art as a symptom of the history and attempt to define the art , quadrivium and philosophy in the early Middle Ages, Plato's dialogue Meno – advanced interpretation, philosophical ideas that shaped western psyche)

Program studiów drugiego stopnia na kierunku filozofia nie przewiduje lektoratów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy absolwent i absolwentka studiów pierwszego stopnia jest zobowiązany do wykazania się znajomością języka obcego na poziomie B2. Osiągnięcie poziomu B2+ na studiach drugiego stopnia zapewnia realizacja obligatoryjnego modułu konwersatorium filozoficzne w języku obcym (realizowane w języku angielskim), w ramach którego studenci muszą wykazać się w stopniu zaawansowanym i pogłębionym znajomością pojęć specjalistycznych w obrębie dyscypliny, umiejętnością analizowania i przedstawiania idei i filozoficznych argumentów oraz umiejętnością posługiwania się w stopniu zaawansowanym specjalistycznym językiem związanym z danym kierunkiem/dyscypliną podczas prowadzonych zajęć interaktywnych, moderowanych dyskusji, w tworzonych pracach etapowych czy prezentacjach.

³⁸https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/ogolnoakademicka-oferta-dydaktyczna/?doing_wp_cron=1650670317.8478529453277587890625

Studenci poza zajęciami wynikającymi z programu studiów realizują za pomocą platformy e-learningowej obsługiwanej przez Centrum Kształcenia na Odległość³⁹ szkolenia z przysposobienia bibliotecznego dotyczące korzystania z systemu bibliotecznego Uniwersytetu Śląskiego dla studentów pierwszego roku⁴⁰.

Treści programowe na kierunku filozofia uwzględniają zakres dziedziny nauki humanistyczne i gwarantują realizację wszystkich kierunkowych efektów uczenia się. Program kształcenia zawiera **wiele modułów, które obejmują zagadnienia będące przedmiotem badań naukowych, prowadzonych przez poszczególnych pracowników prowadzących zajęcia na kierunku.** Przykładowo, badania prof. dr hab. Dariusza Kuboka dotyczące krytycznego myślenia, sceptycyzmu i zetetycyzmu wykorzystywane są podczas zajęć: krytyczne myślenie (warsztaty) i ontologia (wykład) (I stopień) oraz seminarium ogólnofilozoficzne I (II stopień) (np. *Krytycyzm, sceptycyzm i zetetycyzm we wczesnej filozofii greckiej* (Vol. 1) [(2021] czy *Kilka uwag o modelach zetetycznych w filozofii polityki* [2021]). Na przedmiocie specjalistycznym I: Starożytne systemy metafizyczne (I stopień) z kolei wykorzystywane są publikacje prezentujące badania na temat prawdy ontologicznej i mniemań (*Zarys problemu prawdy ontologicznej w filozofii przedplatońskiej* [2006]; *Prawda i mniemania. Studium filozofii Parmenidesa z Elei* [2004]), a także badania kolegów z IF UŚ związane z tematyką zajęć: mianowicie badania prof. dr hab. Bogdana Dembińskiego dotyczące metafizyki starożytnej (jak *Relacja jedno wiele jako filozoficzny fundament metafizyki Proklosa* [2008]; *Teoria idei: Ewolucja myśli Platońskiej* [1999]) i dr Agnieszki Woszczyk, prof. UŚ (*Problem hen i aoristos dyas w Enneadach Plotyna* [2007]). Na ćwiczeniach z ontologii wykorzystywane są publikacje dr Sebastiana Śpiewaka np. dotyczące krytyki opinii i mniemań powszechnych jako fundamentu budowania ontologii logosu Heraklita z Efezu (*Criticism as Paradoxatism: the Heraclitean Critique of the Notion of Opinion* [2018]; *Homersky kontekst problemu prawdy* [2004]). Wszystkie zajęcia historyczno-filozoficzne powiązane są z badaniami prowadzonymi przez wykładowczynie i wykładowców IF UŚ. Historia filozofii starożytnej prowadzona jest m.in. w oparciu o publikacje badań autorstwa prof. dr hab. Bogdana Dembińskiego (*Stara Akademia Platona w początkach epoki hellenistycznej (ostatni okres)* [2018]; *Późny Platon i Stara Akademia* [2010], czy *Późna nauka Platona* [2003]), dr Dariusza Olesińskiego: *Aspects of Criticism in Plato's Philosophy* [2018]) i dr Sebastiana Śpiewaka (analizy krytycyzmu i sceptycyzmu w dziejach filozofii starożytnej: *Sekstus Empiryk o sceptycyzmie Ksenofanesa z Kolofonu* [2020], *U źródeł problematyki podmiotowości poznania. Krytyczne stanowisko Ksenofanesa z Kolofonu wobec poprzedzającej go tradycji mitologicznej i filozoficznej* [2013]) oraz dr Agnieszki Woszczyk (np. *Materia-zło i problem dualizmu pryncypiów. Polemika Proklosa z Plotynem w „De malorum subsistentia”* [2015]; *Medioplatonizm i neoplatonizm* [2013]). Historia filozofii średniowiecznej prowadzona jest w oparciu o badania prof. dr hab. Hanny Wojtczak (np. *Benedykta Hessego Komentarz do Kategorii Arystotelesa. Cz. 1* [2019], *Paul of Pyskowice's Commentary on Aristotle's Categories. Pt. 1* [2018], *Przypisywany Tomaszowi z Akwinu komentarz do „Kategorii” Tomasza z Erfurtu i jego wpływ na twórczość komentatorską schyłku średniowiecza: casus komentarzy krakowskich I poł. XV* [2018]) i dr. hab. Aleksandra Bański, prof. UŚ (np. *Tomasz z Akwinu: koncepcja człowieka a problem śmierci w świetle współczesnej eschatologii* [2007], *Joseph Marechala interpretacja „jasnego widzenia Boga” w doktrynie mistycznej Tomasza z Akwinu* [2011]). Badania dr hab. Tomasza Kubalicy, prof. UŚ m.in. dotyczące różnych aspektów filozofii Kanta (jak «Przewrót kopernikański» *Immanuela Kanta a teoria odbicia* [2011], czy *The Old and New Critique of Pure Reason based on Immanuel Kant and Jakob Friedrich Fries* [2018]) oraz dr Alicji Pietras na temat filozofii transcendentalnej i empiryzmu (np. *Co to znaczy być transcendentalnym idealistą i empirycznym realistą jednocześnie. O statusie rzeczy w filozofii transcendentalnej* [2020]) są powiązane z treścią modułu historia filozofii nowożytnej. Filozofia współczesna z kolei prowadzona jest m.in. w oparciu o badania filozofii Husserla przez prof. dr hab. Piotra Łaciaka (publikacje takie jak: *Od*

³⁹ <https://el.us.edu.pl/cko/>

⁴⁰ <https://el.us.edu.pl/upgow/>

metafizycznej neutralności do metafizyki problemów. Status metafizyki w filozofii Husserla [2022]; Pojęcie przesądu w filozofii krytycznej Kanta i fenomenologii Husserla [2015] czy Anonimowość jako granica poznania w fenomenologii Edmunda Husserla [2012]) oraz badania dr hab. Dariusza Bębna, który zajmuje się różnymi zagadnieniami podejmowanymi w ramach filozofii współczesnej, zwłaszcza w myśli transcendentnej od Kanta do Husserla (np. Bęben, D., Ples-Bęben, M. *Polska fenomenologia przedwojenna: antologia tekstów* [2013]). Prof. dr hab. Piotr Łaciak badania historyczno-filozoficzne oraz dotyczące fundamentalnych problemów filozofii wykorzystuje także prowadząc moduły propedeutyka filozofii czy epistemologia (np. *Formalne warunki możliwości doświadczenia a możliwość chaosu w filozofii krytycznej Kanta* [2021], *Przesąd korelatywistyczny a fenomenologia Husserla* [2019], *Anonimowość jako granica poznania w fenomenologii Edmunda Husserla* [2022], *Struktura i rodzaje poznania „a priori” w rozumieniu Kanta i Husserla* [2003]). Z kolei badania dr Marty Ples-Bęben z zakresu filozofii współczesnej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki związanej z wyobraźnią, analizowanej przez nią zarówno w kontekście teorii poznania, jak i filozofii kultury są wykorzystywane na module propedeutyka filozofii (np. *Mundus imaginális: on some liminal adventures of the imagination* [2022]). Badania na temat filozoficznych problemów codzienności prowadzone przez prof. dr hab. Krzysztofa Wieczorka są elementem modułów filozoficzne problemy współczesności czy metod i problemów filozofii najnowszej (np. *Jak nudzić się umiejętnie? Refleksja na motywach myśli F. Nietzschego, E. Ciorana, J. Brodskiego i M. Archer* [2022]; *Mediator jako inicjator spotkania osób – ujęcie filozoficzne* [2020]; *Samotność bólu, ból samotności* [2017]). Badania prowadzone przez prof. dr hab. Wojciecha Sadego związane z metodologią i filozofią nauki znajdują bezpośrednie przełożenie w dydaktyce modułu metodologia (np. *Ludwik Fleck*. W: *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* [2012-2021] czy *Spór o racjonalność naukową: od Poincarégo do Laudana* [2012]). Prof. dr hab. Krzysztof Wieczorek, prof. UŚ na modułach z logiki prezentuje badania związane z teorią argumentacji czy samą logiką (*Sztuka argumentacji: rozszerzone ćwiczenia w badaniu argumentów* [2021]; *Cele i metodyka usługowego kursu logiki* [2018]; *Logika nieformalna* [2016]). Z modułem etyka związane są z kolei badania dr hab. Danuty Ślęczak-Czakon, prof. UŚ (*Bioetyka a jakość życia* [2023]; *Próby oswojenia śmierci w filozofii i bioetyce* [2016]) oraz dr hab. Piotra Machury, prof. UŚ takiej jak te dotyczące normatywności idei dobra w dyskusji między odnowionym myśleniem Arystotelesowskim a nowożytnymi koncepcjami moralnymi co do natury dobrostanu (np. *Natura i emancypacja – o pewnych aspektach normatywności dobra* [2016]). Badania z zakresu estetyki – jej wartości, kategorii i problemów prowadzone przez dr Magdalenę Wotek znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych przez nią modułach: estetyka i estetyka współczesna (publikacje takie jak *How Many Times Can One Die? The Death of Art* [2022]; *Ecological art and its main thesis* [2019]; czy *Life of Thing. Can We Still Apply a Category of Functionality?* [2018]). Badania naukowe przekładają się też na propozycje tematyki zajęć do wyboru w ramach modułów fakultatywnych.

2.2. Dobór metod kształcenia i ich cech wyróżniających, ze wskazaniem przykładowych powiązań metod z efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, w tym w szczególności umożliwiających przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny, do której kierunek jest przyporządkowany lub udział w tej działalności, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, jak również nabycie kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego

Dobór metod kształcenia na kierunku filozofia zakłada wzrost zaangażowania studentek i studentów w proces kształcenia. Znajduje to odzwierciedlenie w powiązaniu **metod kształcenia z efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych**. Program studiów przewiduje zajęcia dydaktyczne w formie wykładów, ćwiczeń, warsztatów, konwersatoriów,

seminariów, laboratoriów, lektoratów i seminariów dyplomowych. Uwzględnia również zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone przez Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu UŚ⁴¹.

Każdorazowo wybór metod kształcenia pozostaje w gestii pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych Wydziału Humanistycznego oraz prowadzących zajęcia specjalistów zewnętrznych. W ramach Nowej Koncepcji Studiów został opracowany katalog metod dydaktycznych, które znajdują odzwierciedlenie w metodach stanowiących podstawę zajęć oraz są widoczne w sylabusach. Wybór metod jest determinowany szeregiem czynników, wśród których wskazać należy: formę zajęć, liczebność i strukturę grupy zajęciowej, zaplanowane do zrealizowania zadania dydaktyczne i – co oczywiste – treści merytoryczne oraz efekty uczenia się przypisane do danego modułu. W zależności od formy i tematyki zajęć, wykorzystuje się – między innymi: metody podające (wykłady, ćwiczenia), metody aktywizujące – dyskusje, *case study*, projekty, gry dydaktyczne, burze mózgów, zadania domowe, kwerendy, debaty, eseje, prezentacje zespołowe, a także tutoring (seminaria).

Przyjęte standardy kształcenia, w których kładzie się nacisk na maksymalne dopasowanie środków przekazu do możliwości i potrzeb studentek i studentów, zachęcają wykładowców do wzbogacania zajęć o prezentację lub inne materiały multimedialne. W toku nauczania, dla zwiększenia efektywności nauczania oraz uzyskania informacji o poziomie recepcji przekazywanych treści, stosuje się **wykłady o charakterze częściowo konwersatoryjnym i problemowym**. Wykłady takie w większym stopniu niż realizowane tradycyjną metodą, aktywizują osoby studiujące, zwiększają efektywność zdobywania wiedzy oraz sprzyjają rozwojowi dodatkowych umiejętności i kompetencji społecznych.

Formuła ćwiczeń, konwersatoriów, warsztatów i seminariów narzuca stosowanie metod dydaktycznych, które umożliwiają, a nawet wymuszają, na studentkach i studentach samodzielne zdobycie informacji z podanych źródeł, przetworzenie treści przekazanych w ramach wykładu, a następnie zastosowanie ich w działaniu. Przyjęty profil absolwenta studiów na kierunku zakłada, że jest on gotowy do podjęcia pracy zawodowej w różnych obszarach, w sposób elastyczny i kreatywny podchodząc do zmieniającego się rynku pracy, co będzie wymagało zdolności do pełnienia wielu ról (m.in. badacza, doradcy, edukatora, mediatora, rzecznika, animatora, kreatora zmian, metodyka, stratega, ewaluatora, menedżera, lidera, przedsiębiorcy i innych). Aby przygotować studentów do pełnienia takich zadań, **konieczne jest bezpośrednio ich zaangażowanie w proces kształcenia przy użyciu metod problemowych i aktywizujących**. Warto przy tym zasygnalizować stopniowe wprowadzanie do zajęć innowacyjnych metod dydaktycznych, takich jak elementy Design Thinking, gamifikacja (z wykorzystaniem TIK), wizualizacje problemu, czy tutoring naukowy i rozwojowy.

Aktualnie część modułów prowadzona jest przy wykorzystaniu metody *blended learning* – grupy mają równoległe do zajęć realizowanych w kontakcie założone zespoły w MS Teams lub na Moodle, w których umieszczane są dodatkowe materiały, zadania, ćwiczenia oraz prowadzona jest korespondencja z osobą realizującą moduł. Wśród narzędzi wspomagających nauczanie znajduje się szereg aplikacji, które uatrakcyjniają proces dydaktyczny, ułatwiają nauczycielom przygotowanie interesujących materiałów dydaktycznych, jak np. Canva, MS Forms, Mentimeter, Learning Apps, Genially, Padlet i in. Narzędziem znacząco wpływającym na zwiększenie kompetencji językowych jest aplikacja Grammarly, na którą licencje Uniwersytet Śląski w Katowicach udostępnia swoim pracownikom, doktorantom, a także studentom. Grammarly to praktyczne narzędzie służące

⁴¹ <https://cwfis.us.edu.pl/>

profesjonalnej korekcie pisowni w języku angielskim, które, dzięki wbudowanym funkcjom, w czasie rzeczywistym wskazuje błędy ortograficzne, stylistyczne, gramatyczne i interpunkcyjne oraz sugeruje poprawną wersję analizowanego tekstu.

Dzięki tak zróżnicowanym metodom kształcenia osoby studiujące mają możliwość osiągnięcia efektów uczenia się różnymi sposobami. Nabywają kompetencje niezbędne do wykonywania różnych zawodów powiązanych z profilem kierunku, na którym studiuje, jak również zyskują gotowość do angażowania się w życie społeczne. W szczególności uczą się krytycznego myślenia, diagnozowania i analizowania różnych filozoficznych problemów, planowania i prowadzenia badań z zakresu filozofii, które stanowią podstawę wyposażenia warsztatu współczesnego filozofa. Podczas poszczególnych zajęć studenci mają możliwość pracy zarówno indywidualnej, jak i zespołowej, co wyposaża ich w kompetencje indywidualnej odpowiedzialności za powierzone zadania oraz kształci w nich zdolność do wypracowania porozumienia w kwestiach spornych.

Nauczanie języków obcych w Uniwersytecie Śląskim w ramach lektoratów na studiach pierwszego stopnia prowadzone jest w ramach pasm językowych określonych zarządzeniem Rektora nr 182/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia lektoratów z języków obcych⁴². Realizację efektów uczenia się w zakresie języków obcych reguluje uchwała Senatu nr 385/2023 z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie wytycznych dotyczących wymagań w zakresie tworzenia i zmiany programów studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach⁴³. Program studiów pierwszego stopnia przewiduje zajęcia z wybranego języka obcego w postaci lektoratu w wymiarze 120 godzin (4 moduły lektoratu realizowane w czterech kolejnych semestrach po 30 godzin w każdym), za które student uzyskuje 12 punktów ECTS (4 semestry po 3 punkty ECTS). Po ukończeniu lektoratu student uzyskuje umiejętności językowe właściwe dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji — co zapewnia posługiwanie się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Przed rozpoczęciem zajęć student jest zobowiązany do wykonania testu diagnozującego poziom kompetencji językowych, którego wynik decyduje nie tylko o przypisaniu go do odpowiedniej grupy z wybranego języka. Studiujący otrzymują bowiem precyzyjną diagnozę, która ukazuje w jaki sposób rozwijać znajomość języka, aby uzyskać wymagany poziom kompetencji językowych (dzięki diagnozie wskazane zostają odpowiednie ścieżki rozwoju dla danej osoby). Dodatkowo dla osób chętnych organizowane są zajęcia wyrównawcze⁴⁴.

W nauczaniu języka obcego wykorzystywane są głównie **metody aktywizujące**, w tym: praca w grupach, metody projektowe, prezentacje multimedialne, a także – metody i techniki kształcenia na odległość. Uzyskanie przez studenta biegłości językowej na poziomie B2 potwierdzone może być na kilka sposobów, które zostały określone w § 5 Zarządzenia Rektora UŚ nr 182/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia lektoratów z języków obcych⁴⁵. Zgodnie z nim student może zdać egzamin poświadczający, uzyskać średnią w wysokości minimum 4,75 z każdego modułu lektoratu, zdobyć akademicki certyfikat znajomości języka obcego wydawany przez UŚ. Może również przedłożyć odpowiedni certyfikat zewnętrzny na ekwiwalentnym poziomie (wykaz

⁴² <https://aktyprawne.us.edu.pl/423/d/6915/5/>

⁴³ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/6396/5/?reporef=%2F%3Fsearch-global%3Duchwa%25c5%2582a%2B385%252f2023>

⁴⁴ <https://us.edu.pl/kolegium/spnjo/komunikaty/zajecia-wyrownawcze-2/>

⁴⁵ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/6915/5/?reporef=%2F%3Fsearch-global%3Dzarz%25c4%2585dzenie%2B182%252f2023>

uznawanych certyfikatów stanowi załącznik nr 1 do wskazanego wyżej Zarządzenia 182/2023) lub suplement do dyplomu ukończenia studiów poświadczający znajomość języka na poziomie minimum B2, czy też zrealizować co najmniej jeden semestr studiów w uczelni zagranicznej w języku obcym (np. w ramach programu Erasmus+), podczas których zdobędzie minimum 30 punktów ECTS na zajęciach w języku obcym. Studenci mogą także korzystać z dodatkowej oferty kursów organizowanych przez Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (SPNJO)⁴⁶.

Na studiach stacjonarnych drugiego stopnia posługiwanie się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz w wyższym stopniu w zakresie specjalistycznej terminologii (odpowiednim dla poziomu 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji) zapewnia realizacja obligatoryjnego na specjalności filozoficzno-kulturowej konwersatorium filozoficznego w języku obcym (angielskim) oraz translatorium cz. 1 i cz. 2, a na specjalności studia filozoficzne modułu translatorium, w ramach których studenci muszą wykazać się znajomością odpowiednich pojęć specjalistycznych w obrębie dyscypliny, umiejętnością czytania i komunikowania się w języku specjalistycznym związanym z danym kierunkiem/dyscypliną podczas prowadzonych zajęć, umiejętnością tłumaczenia na język polski tekstu filozoficznego. W ramach wielu zajęć wykorzystywane są również obcojęzyczne publikacje naukowe ściśle związane z kierunkiem studiów, których znajomość w naturalny, niewymuszony sposób poszerza zakres słownictwa i jego stosowanie przez studentów i studentki. W programie studiów drugiego stopnia na kierunku filozofia realizuje się ponadto moduły z wykorzystaniem języka angielskiego (więcej informacji na ten temat zamieszczono w punkcie 2.5). Sposoby weryfikacji i oceny wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych osiągniętych w zakresie znajomości języka obcego obejmują m.in. bieżącą ocenę przygotowania do zajęć, ocenę aktywności studentów na zajęciach oraz ocenę pracy końcowej np. w postaci przygotowanej i wygłoszonej prezentacji wybranego przez studenta zagadnienia albo pracy pisemnej na zadany temat. Za merytoryczną ocenę przedmiotowych efektów uczenia się odpowiedzialni są nauczyciele prowadzący zajęcia.

Warto wskazać, że osoby studiujące mają możliwość skorzystania z wyjazdów w ramach programu ERASMUS+, podczas których doskonałą umiejętnością posługiwania się językiem angielskim.

2.3. Zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość

Uniwersytet Śląski w Katowicach zapewnia wszystkim swoim pracownikom oraz osobom studiującym bezpłatne konto w usłudze Office365, pozwalające korzystać ze zbioru aplikacji firmy Microsoft, a także konto w usłudze Google Workspace, pozwalające korzystać ze zbioru aplikacji firmy Google. Społeczność uniwersytecka ma ponadto możliwość skorzystania z dostępu do platformy Moodle. Metody i techniki kształcenia na odległość przyjęte na Wydziale, w tym również na kierunku filozofia, można podzielić na: **formy synchroniczne**, w ramach których kontakt następuje online w czasie rzeczywistym między prowadzącym a studentami i pomiędzy samymi studentami, zgodnie z przyjętym harmonogramem zajęć oraz **formy asynchroniczne**, które polegają na zaznajamianiu się studentów z materiałami dydaktycznymi w czasie przez siebie wybranym; formami takimi są m.in. quizy, testy i inne zadania do samodzielnego rozwiązania, projekty grupowe i indywidualne.

Otwartość nauczycieli akademickich na nowe technologie sprzyja kształtowaniu podobnych postaw otwartości u studentów, którzy chętnie przygotowują i przedstawiają na forum – między innymi

⁴⁶ <https://us.edu.pl/kolegium/spnjo/lektorat/moj-lektorat/>

– prezentacje multimedialne czy prace wykorzystujące nowoczesne platformy internetowe (np. YouTube). Prace zespołowe z zastosowaniem różnych technik informacyjnych sprzyjają kształtowaniu wielu umiejętności, elastyczności, wykorzystywaniu mocnych stron każdego z członków grupy jak również kreatywności niezbędnej w pracy naukowej.

W Uniwersytecie Śląskim prowadzenie zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest regulowane przez Zarządzenie nr 176 Rektora UŚ z dnia 15 października 2021 r.⁴⁷ Zgodnie z nim student jest zobowiązany do odbycia szkoleń z zakresu korzystania z platform nauczania na odległość, wykorzystywanych przez Uniwersytet. Na stronie internetowej Centrum Kształcenia na Odległość⁴⁸ udostępnia się studentom materiały szkoleniowe, przygotowujące do samodzielnego udziału w zajęciach z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Osoby studiuje przed rozpoczęciem nauki mają obowiązek zapoznać się z Vademecum studentkim⁴⁹, na które składają się trzy szkolenia zamieszczone na platformie e-learningowej: 1.) szkolenia w zakresie BHP; 2.) pierwsze kroki z narzędziami do pracy zdalnej – Teams i Moodle; 3.) pierwsze kroki w UŚ. Za pomocą platformy e-learningowej obsługiwanej przez Centrum Kształcenia na Odległość przeprowadzane są także obowiązkowe szkolenia dla studentów pierwszego roku z modułu z przysposobienia bibliotecznego⁵⁰. Platforma e-learningowa umożliwia również studentom zdalny dostęp do aktualizowanych na bieżąco materiałów do zajęć.

Centrum Kształcenia na Odległość zapewnia także bieżącą pomoc techniczną zarówno osobom studiuje jak i nauczycielom i nauczycielkom akademickim realizującymi zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzą osoby, które odbyły przeszkolenie przygotowujące do ich prowadzenia).

W semestrze letnim 2019/2020, po ograniczeniu bezpośredniego kontaktu, aby zrealizować harmonogram studiów, zajęcia początkowo odbywały się z wykorzystaniem poczty uniwersyteckiej, a następnie narzędzi internetowych do nauki zdalnej, takich jak: MS Teams, Moodle, Discord, ZOOM. Pierwsze zajęcia w formie synchronicznej były realizowane już w drugim tygodniu lockdownu. Jako narzędzie do sprawdzania i podsumowywania wiadomości z przeprowadzonych zajęć wykorzystywano wskazane powyżej narzędzia *online* przeznaczone do tworzenia i przeprowadzania interaktywnych quizów takie jak: **Quizizz, Kahoot** czy **Forms**.

Zgodnie z Zarządzeniami Rektora UŚ nr 171/2020⁵¹ oraz 32/2021⁵² w sprawie zasad realizacji procesu kształcenia w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, w kolejnym okresie pandemii obejmującym semestr zimowy i letni 2020/2021, narzędziami rekomendowanymi do prowadzenia dydaktyki zdalnej były **MS Teams, Moodle** oraz **Testportal**⁵³. Pozwoliło to na dużo sprawniejszy kontakt ze studentkami i studentami, a platforma MS Teams stała się powszechnie używana. Centrum Kształcenia na Odległość UŚ zorganizowało z początkiem roku akademickiego serię szkoleń o różnych stopniach zaawansowania, aby pracownicy akademicy mogli w pełni wykorzystać potencjał dydaktyczny platform.

Zajęcia w roku akademickim 2020/2021 odbywały się w systemie zdalnym według planu studiów, a wszystkie formy zajęć (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, lektoraty) odbywały się przede

⁴⁷ <https://aktyprawne.us.edu.pl/lang/pl-PL/d/5359/5/>

⁴⁸ <https://el.us.edu.pl/cko/>

⁴⁹ <https://el.us.edu.pl/mw/course/index.php?categoryid=26> – po zalogowaniu się

⁵⁰ <https://el.us.edu.pl/upgow/>

⁵¹ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/4731/5/>

⁵² <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/4942/5/>

⁵³ <https://us.edu.pl/student/komunikaty/organizacja-ksztalcenia-w-roku-akademickim-2020-2021/>

wszystkim na platformie MS Teams. W roku akademickim 2021/2022 część zajęć była realizowana w trybie zdalnym. Od roku akademickiego 2022/2023 kształcenie w Uniwersytecie Śląskim odbywa się w formie stacjonarnej, z zastrzeżeniem zasad wynikających z ww. [Zarządzenia Rektora UŚ nr 176/2021](#). W semestrze zimowym 2022/2023 jedynie pojedyncze zajęcia na kierunku były realizowane w formie zdalnej. Od semestru letniego 2022/2023 obowiązuje [Uchwała nr 1 Wydziałowej komisji ds. kształcenia i studentów](#)⁵⁴ z dnia 1 marca 2023 r. w sprawie przyjęcia [Wydziałowej strategii kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość na Wydziale Humanistycznym](#), zgodnie z którą Dyrekcja kierunku może wyrazić zgodę na realizację zajęć zdalnych z uwzględnieniem:

- a) specyfikacji modułów, efektów uczenia się oraz kompetencji nauczycieli i nauczycieli akademickich w zakresie prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
- b) ewidencji zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość na danym kierunku w danych cyklach kształcenia wraz ze wskazaniem ilości punktów ECTS przypisanych tym modułom, przy czym procentowy udział punktów ECTS realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w danym cyklu kształcenia powinien wynosić od 10 do 30%;
- c) informacji w sylabusie o prowadzeniu zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość ze wskazaniem wykorzystywanej platformy oraz określeniem, w jakim zakresie zajęcia będą realizowane w trybie synchronicznym i asynchronicznym, powinna znajdować się w sylabusie modułu;
- d) tego, że w trybie zdalnym nie powinny być prowadzone: moduły, których realizacja powiązana jest z koniecznością korzystania z odpowiedniej aparatury dostępnej jedynie w siedzibie uczelni; moduły praktyczne – z wyłączeniem modułów służących osiągnięciu kompetencji cyfrowych; moduły wymagające osobistego uczestnictwa osoby studiującej w zajęciach (np. zajęcia terenowe).
- e) wyjątkowych sytuacji (np. wyjazd na staż, krótkoterminowy wyjazd dydaktyczny lub wyjazd naukowy) ze względu na które prowadzący mogą uzyskać od dyrektorki/dyrektora kierunku zgodę na prowadzenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość części zajęć w semestrze.

W początkowym okresie pandemii, jak również obecnie można korzystać z [tutoriały](#) dotyczących funkcjonowania i obsługi platform nauczania na odległość⁵⁵. Po zniesieniu stanu epidemii COVID-19 nadal rozwijane jest nauczanie na odległość, które aktualnie **uzupełnia tradycyjne metody** kształcenia. Natomiast metody asynchroniczne służą przygotowaniu studentów do zajęć tradycyjnych oraz utrwaleniu wiedzy po odbytych już zajęciach (np. w formie testów powtórkowych czy quizów).

Dr Agnieszka Woszczyk prof. UŚ i dr Magdalena Wołek były członkiniami projektu [ELEPHANT – E-learning Prospects for Humanities](#)⁵⁶ (finansowany przez Narodową Agencję Programu Erasmus+ 2020-1-PL01_KA203-081599), realizowanego przez Uniwersytet Śląski w Katowicach we współpracy

⁵⁴Uchwały Komisji | Wydział Humanistyczny | Uniwersytet Śląski w Katowicach (us.edu.pl)

⁵⁵<https://www.zdalny.us.edu.pl/index.php/pl/studenci-doktoranci-sluchacze/zajecia-dydaktyczne/tutoriale-platform-ksztalcenia-0>

⁵⁶ <https://projekt-elephant.us.edu.pl/strona-glowna/>

z Presovska Univerzita v Presove (Słowacja), Kazimiero Simonaviciaus Universitetas (Litwa), Universita Degli Studi di Salerno (Włochy) oraz Zapadoceska Univerzita v Plznie (Czechy). Jednym z elementów projektu było opracowanie Narzędziownika⁵⁷ stanowiącego praktyczny katalog dla nauczycieli i nauczycielek akademickich z bogatą ofertą ćwiczeń, zadań itp. Narzędziownik nie tyle skupia się na narzędziach pomocnych w nauczaniu zdalnym, ile na metodyce zdalnego ucznia, dzięki której można uczyć skutecznie (przy pomocy odpowiednich narzędzi).

Nauczyciele i nauczycielki akademickie mogą także korzystać z opracowanego, m.in. przez pracowników Wydziału Humanistycznego, Przewodnika po kształceniu zdalnym w Uniwersytecie Śląskim⁵⁸.

2.4. Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia

Na poziomie Uniwersytetu dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentek i studentów, w tym z niepełnosprawnością, jak również możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia są zawarte w Regulaminie studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach⁵⁹. Są to: **IDS** – indywidualne dostosowanie studiów; **IOS** – indywidualna organizacja studiów; **ITS** – indywidualny tok studiów; **ISM** – indywidualne studia międzyobszarowe. Osoby z niepełnosprawnością po spełnieniu określonych kryteriów (aktualne orzeczenie o niepełnosprawności lub inny równoważny dokument) mogą studiować w ramach indywidualnego dostosowania studiów – **IDS**⁶⁰. Jedną z form dostosowania systemu wsparcia do potrzeb studentów z niepełnosprawnością jest powołanie **Wydziałowych Merytorycznych Koordynatorów ds. Dostępności** oraz **Wydziałowego Koordynatora Administracyjnego ds. Dostępności**. Wśród ich zadań można wyróżnić:

- pełną dostępność (drogą mailową, telefoniczną, przez komunikatory internetowe oraz osobiście) dla studentów z niepełnosprawnością i innych studentów, wymagających wsparcia w procesie dydaktycznym,
- kontakt między studentem a nauczycielami w związku z dostosowaniem procesu dydaktycznego do potrzeb studenta, pośredniczenie między studentem a nauczycielami we wszystkich sprawach trudnych, wymagających wyjaśnienia,
- wspieranie nauczycieli w sytuacjach nietypowych, jakie mogą występować podczas zajęć dydaktycznych z udziałem studentów z niepełnosprawnościami,
- informowanie o odbywających się szkoleniach w zakresie pracy ze studentami o szczególnych potrzebach dydaktycznych,
- wsparcie dla asystentów osób z niepełnosprawnościami poprzez ustalanie zakresu ich zadań,
- wyjaśnianie wątpliwości związanych ze sposobem realizacji ich zadań.

⁵⁷ <https://projekt-elephant.us.edu.pl/narzedziownik/>

⁵⁸ <https://us.edu.pl/student/wp-content/uploads/sites/3/Zdalny-US/Przewodnik-po-ksztalceniu-zdalnym-w-Uniwersytecie-Slaskim.pdf>

⁵⁹ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5003/5/>

⁶⁰ <https://us.edu.pl/student/studia/tok-studiow-2/wsparcie-i-fundusze-dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb-indywidualne-dostosowanie-studiow/>

Dostosowanie procesu dydaktycznego do potrzeb osób studiujących polega na ustaleniu i wdrożeniu sposobu przekazywania wiedzy, który w najlepszy sposób umożliwi przyswojenie treści dydaktycznych przez studenta. **Służą temu między innymi:** dodatkowe terminy konsultacji, usprawiedliwienie nieobecności w przypadku choroby lub konieczności leczenia szpitalnego, wydłużony czas egzaminu i zaliczenia, wydłużenie sesji egzaminacyjnej, dostosowanie formy egzaminu i zaliczenia do możliwości studenta (forma pisemna lub ustna), zgoda na zmianę grupy ćwiczeniowej, udostępnianie dodatkowych materiałów dydaktycznych (np. teksty zawierające treści zajęć zapisane dużą czcionką), indywidualne wyznaczenie zakresu materiału do przygotowania, możliwość korzystania z dyktafonu po uzyskaniu zgody osoby prowadzącej zajęcia (dostępna również dla wszystkich studentów). Ponadto studentom i studentkom, którzy zgłoszą taką potrzebę, przyznawana jest pomoc osobistego asystenta, którego główną funkcją jest wsparcie osoby z niepełnosprawnością w sprawach organizacyjnych, jak kontakt z dziekanatem i kadrą dydaktyczną, ustalanie terminów i lokalizacji zajęć, pomoc przy przemieszczaniu się na terenie uczelni i przy sporządzaniu notatek podczas zajęć.

Warto również wskazać, że w ramach programu „DUO – Uniwersytet Śląski uczelnia dostępna, uniwersalna i otwarta” uczelnia organizowała szereg szkoleń dla kadry akademickiej, które przybliżyły tematykę związaną z koniecznością dostosowania kształcenia dla studentów ze specjalnymi potrzebami⁶¹. Również w ramach Projektu POWER II „Jeden Uniwersytet Wiele Możliwości” było realizowane szkolenie z zakresu efektywnego procesu dydaktycznego z osobami przejawiającymi zaburzenia w kontaktach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem zespołu Aspergera⁶². Nadto na stronie us.edu.pl można zapoznać się z poradnikami: *Kontakt z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Poradnik dla pracowników Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Trudne sytuacje w relacjach ze studentami. Zasady postępowania i scenariusze rozmów*, które są rozprowadzane wśród pracowników uczelni także w wersji papierowej⁶³.

Studenci, którym aktualna sytuacja uniemożliwia kontynuowanie toku studiów na zasadach ogólnych, mogą studiować drogą Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS). Jest to forma przyznawana na jeden semestr jako forma pomocy, polegająca na specjalnym trybie organizacji zajęć⁶⁴. Indywidualizacja procesu uczenia się jest także możliwa poprzez podjęcie Indywidualnego Toku Studiów (ITS) przez studentów, którzy spełniają warunki jego otrzymania (§ 17 Regulaminu studiów). O ITS może ubiegać się student, który ukończył pierwszy semestr studiów i uzyskał średnią ocen powyżej 4,5 w poprzedzającym wniosku semestrze studiów lub średnią ocen powyżej 4,0 z dotychczasowego przebiegu studiów lub został zatrudniony w Uczelni w konsekwencji zdobycia przez niego, indywidualnie lub w zespole, grantu na finansowanie działalności naukowej, lub ukończył z oceną celującą studia pierwszego stopnia, po których kontynuuje naukę na studiach drugiego stopnia oraz przedstawił na piśmie szczegółową koncepcję realizacji ITS. Dodatkowo takim tokiem studiów student może iść od pierwszego roku, jeśli jest laureatem lub finalistą olimpiad stopnia centralnego lub laureatem konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich lub finalistą mistrzostw sportowych o charakterze ogólnokrajowym lub międzynarodowym w kategoriach młodzieżowych. W ramach ITS

⁶¹ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/duo-uniwersytet-slaski-uczelnia-dostepna-uniwersalna-i-otwarta/>

⁶² <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-studentow/jeden-uniwersytet-wiele-mozliwosci-program-zintegrowany/>

⁶³ <https://us.edu.pl/pracownik/poradniki/>

⁶⁴ <https://us.edu.pl/student/studia/tok-studiow-2/ios-czyli-indywidualna-organizacja-studiow/>

student, z uwzględnieniem swoich zainteresowań, dobiera moduły do realizacji procesu uczenia się w zakresie przewidzianym na danym kierunku oraz w zakresie dodatkowym, a także może uczestniczyć w wybranych pracach naukowo-badawczych czy też rozwojowych i wdrożeniowych⁶⁵. Ponadto, student ma możliwość studiowania na Indywidualnych Studiach Międzyobszarowych (ISM)⁶⁶, podczas których sam buduje swój program kształcenia. Może wybierać zajęcia na praktycznie wszystkich kierunkach Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, wskazując jeden lub więcej kierunków, na których zdobędzie dyplom, a swój rozwój naukowy i zawodowy wzbogaca o dowolnie wybrane zajęcia na innych kierunkach. Przez cały okres studiów studentem opiekuje się wybrany przez niego tutor.

Przy zastosowaniu poszczególnych rozwiązań prawnych student może liczyć na pomoc ze strony Dyrektora kierunku, Wydziałowych Koordynatorów Merytorycznych ds. Dostępności, Wydziałowego Koordynatora Administracyjnego ds. Dostępności, wykwalifikowanego personelu dziekanatów, przedstawicieli Samorządu Studentów, pozostających w bieżącym kontakcie z Władzami Wydziału, w szczególności z Prodziekanem ds. kształcenia i studentów. Pomocy w tym względzie udzielają również Centrum Obsługi Studentów oraz Dział Kształcenia – jednostki administracji centralnej Uczelni.

Indywidualizacja i dostosowanie kształcenia realizowane są również przez:

- programy wymiany studentów, w szczególności Erasmus+ i MOST, na zasadach w nich obowiązujących,
- możliwość ponadprogramowego uczestnictwa studentów w programach tutoringowych, podczas których student wybiera, spośród nauczycieli akademickich uczestniczących w danym programie, indywidualnego tutora, pod okiem którego: realizuje własne pasje nie związane z zakresem materiału objętego programem studiów lub poszerzające ten zakres, lub indywidualizuje nauczanie związane z określonym przedmiotem tam, gdzie wymaga to wsparcia. Programami, które wsparły i/lub wspierają przygotowanie kadry akademickiej do indywidualizacji nauczania opartych o tutoring są: projekt **Power II „Jeden Uniwersytet, Wiele Możliwości JUWM” (2019–2023)**, pozwalający poszerzyć grono certyfikowanych tutorów oraz program **Mistrzowie dydaktyki**, podczas którego nauczyciele akademicy poznają dobre praktyki związane z indywidualizacją kształcenia, wypracowane w innych uczelniach europejskich, które następnie implementują w macierzystych jednostkach. W 2021 r. rozpoczęło też działalność Centrum Dydaktyki Uniwersytetu Śląskiego, które ma za zadanie wspierać nauczycieli w dostosowaniu kształcenia do potrzeb współczesnego studenta⁶⁷.

Inne istotne dla kryterium aspekty to:

- Możliwość przeprowadzania konsultacji naukowych z nauczycielami akademickimi. Każdy nauczyciel akademicki jest zobowiązany, zgodnie z § 20 Regulaminu pracy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, przeznaczyć minimum 45 minut tygodniowo na konsultacje ze studentami. Od roku akademickiego 2019/2020 wyznaczone zostało 45-minutowe **pasmo konsultacyjne** (w godzinach 13⁰⁰-13⁴⁵), kiedy zazwyczaj nie odbywają się zajęcia, dzięki czemu termin konsultacji nie pokrywa się z zajęciami zarówno studentów, jak i pracowników.

⁶⁵ <https://us.edu.pl/student/studia/tok-studiow-2/indywidualny-tok-studiow/>

⁶⁶ <https://us.edu.pl/kolegium/ism/>

⁶⁷ <https://www.centrumdydaktyki.us.edu.pl/>

- Dokonywany autonomicznie wybór promotora pracy licencjackiej i magisterskiej, a także swoboda wyboru i realizacji tematu pracy dyplomowej.
- Swoboda wyboru modułów fakultatywnych, obszarowych i otwartych (w zakresie oferowanych tematów).
- Działanie kół naukowych⁶⁸ na kierunkach związanych z Instytutem Filozofii i na Wydziale Humanistycznych i w całym UŚ, w których członkostwo rozszerza teoretyczną wiedzę i umiejętności studentów poprzez zindywidualizowane działanie, pozwalające zdobyć umiejętności praktyczne kształtujące kompetencje społeczne niezbędne dla ich osobistego rozwoju⁶⁹.

2.5. Harmonogram realizacji studiów z uwzględnieniem: zajęć lub grup zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów (w przypadku gdy uczelnia prowadzi na ocenianym kierunku studia w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej, charakterystykę należy przedstawić odrębnie dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych), zajęć lub grup zajęć związanych z działalnością naukową prowadzoną w uczelni oraz zajęć lub grup zajęć rozwijających kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego, jak również zajęć lub grup zajęć do wyboru

Program i plany studiów pierwszego stopnia na kierunku filozofia reguluje uchwała Senatu UŚ nr 413 z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie ustalenia **programów studiów** na kierunku filozofia obowiązującego od roku akademickiego 2023/2024⁷⁰. Program studiów pierwszego stopnia stanowi **Załącznik 2_01_01**. Z kolei najnowszy program studiów drugiego stopnia na kierunku filozofia został wprowadzony Uchwałą Senatu UŚ nr 154 z dnia 29 czerwca 2021 r. (Załącznik 2_01_02)⁷¹.

Studia na kierunku filozofia oferowane są w formie stacjonarnej i niestacjonarnej zarówno w zakresie pierwszego, jak i drugiego stopnia (od kilku lat uruchamiane są jedynie studia stacjonarne ze względu na zbyt małe zainteresowanie formą niestacjonarną). Aktualnie program studiów jest realizowany na:

- **trzech rocznikach stacjonarnych studiów pierwszego stopnia;**
- **dwóch rocznikach stacjonarnych studiów drugiego stopnia, na specjalności filozoficzno-kulturowej.**

Wybór specjalności na studiach drugiego stopnia następuje od pierwszego semestru studiów, a o uruchomieniu danej specjalności decyduje liczba zgłoszeń osób chętnych do jej wybrania.

Obowiązujące programy studiów udostępnione są na stronie internetowej Wydziału Humanistycznego⁷², gdzie studenci i studentki mają możliwość sprawdzenia nie tylko programów studiów, ale również opisów modułów (Informator ECTS⁷³).

Program kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku filozofia spełnia wymagania w zakresie realizacji zajęć związanych z prowadzoną na Wydziale Humanistycznym działalnością naukową, które umożliwiają studentom przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub

⁶⁸ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/organizacje-studenckie/>
<https://us.edu.pl/wydzial/wh/aktywnosc-studencka/kola-naukowe/>
<https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/organizacje-studenckie/>

⁶⁹ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/aktywnosc-studencka/kola-naukowe/>

⁷⁰ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/3237/5/>

⁷¹ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5743/5/>

⁷² <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/>

⁷³ <https://informator.us.edu.pl/programmes/list/all/Fl/>

udział w niej. Zdecydowana większość treści kształcenia jest zdobywana przy bezpośrednim udziale nauczycieli akademickich. Studenci mają możliwość wyboru treści kształcenia zarówno w ramach modułów kierunkowych, obszarowych jak i ogólnoakademickich (na studiach I stopnia) oraz fakultatywnych i dostępnych w ramach Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej (studia drugiego stopnia). Na studiach pierwszego stopnia studenci mają możliwość wyboru treści kształcenia – w ramach 30 modułów, natomiast na studiach drugiego stopnia w ramach 14 lub 18 modułów (minimum) (w zależności od specjalności).

Tab. 1. Rozkład punktów ECTS w programach studiów na kierunku filozofia

Poziomy studiów i specjalności	Bezpośredni udział nauczycieli (BUNA) ⁷⁴		Zajęcia związane z działalnością naukową		Treści kształcenia do wyboru	
	ECTS	%	ECTS	%	ECTS	%
Studia pierwszego stopnia	114	63%	137	76%	92	51%
Studia drugiego stopnia:						
<i>specjalność filozoficzno-kulturowa</i>	120	100%	115	97,5%	94	78%
<i>specjalność studia filozoficzne</i>	120	100%	120	100%	70	58%

Źródło: plany studiów

Kompetencje w zakresie języka obcego zdobywane są w ramach zajęć z lektoratów językowych (studia pierwszego stopnia) oraz modułów prowadzonych w języku obcym lub z użyciem języka obcego (studia II stopnia). Student po ukończeniu lektoratu na studiach I stopnia posiada umiejętności językowe na poziomie B2, zgodnie z wymogami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Lektorat języka obcego na studiach I stopnia obejmuje 120 godzin realizowanych w trakcie czterech semestrów i wymaga bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów. W ramach nauki języka obcego studenci wybierają jeden z lektoratów w języku: angielskim, francuskim, niemieckim, hiszpański lub rosyjskim. Studenci przed rozpoczęciem zajęć językowych wypełniają test poziomujący, który wskazuje, do którego z poziomów językowych mogą zostać przypisani. (Więcej na ten temat zostało opisane w punkcie 2.2).

Osoby studiujące na studiach I stopnia mają możliwość uczestniczenia także w zajęciach prowadzonych w języku angielskim przez profesorów wizytujących w ramach kształcenia kierunkowego i wyboru modułów w języku obcym w ramach Otwartych Modułów Uniwersyteckich (OMU)⁷⁵

⁷⁴ Wskaźnik BUNA na studiach pierwszego stopnia wyliczane są zgodnie z nowym, eksperckim modelem realizującym „Wytyczne w zakresie doskonalenia programów studiów I stopnia oraz jednolitych magisterskich zgodnie z założeniami nowej koncepcji kształcenia w Uniwersytecie Śląskim”, które obejmują programy studiów od roku akademickiego 2023/2024. Na studiach drugiego stopnia wyliczany jest zgodnie z Uchwałą nr 490 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 28 stycznia 2020 r. w sprawie wytycznych dotyczących wymagań w zakresie tworzenia i zmiany programów studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. W ramach najbliższej modyfikacji programu studiów drugiego stopnia wskaźnik BUNA zostanie wyliczony według modelu eksperckiego.

⁷⁵ <https://us.edu.pl/kolegium/kdo/komunikaty/ksztalcenie-ogolnouniwersyteckie/>

Na studiach drugiego stopnia celem rozwijania praktycznych, specjalistycznych umiejętności wykorzystania języka studenci realizują obowiązkowe konwersatorium filozoficzne w języku obcym, uczestniczą w zajęciach realizowanych z wykorzystaniem języka angielskiego. Mają też możliwość uczestniczenia w zajęciach prowadzonych przez profesorów wizytujących w języku angielskim, a także wyboru modułu prowadzonego w języku obcy w ramach ogólnoakademickiej oferty dydaktycznej⁷⁶.

Tab. II. Zajęcia rozwijające kompetencje językowe

Poziom i forma studiów	Forma zajęć	Liczba godzin	ECTS
Studia pierwszego stopnia	lektorat z j. obcego	120	12
Studia pierwszego stopnia	translatorium tekstów filozoficznych	16	3
Studia pierwszego stopnia	zajęcia prowadzone przez profesorów wizytujących w ramach modułów „do wyboru” (np. konwersatorium filozoficzne, seminarium filozoficzne)	30	2
Studia drugiego stopnia (specjalność filozoficzno-kulturowa)	konwersatorium filozoficzne w języku obcym	15	2
Studia drugiego stopnia (specjalność filozoficzno-kulturowa)	translatorium cz. 1	15	1
Studia drugiego stopnia (specjalność filozoficzno-kulturowa)	translatorium cz. 2	15	2
Studia drugiego stopnia (specjalność filozoficzno-kulturowa)	możliwość wyboru zajęć w języku angielskim w ramach Otwartej Oferty Dydaktycznej	30	2
Studia drugiego stopnia (specjalność filozoficzno-kulturowa)	zajęcia prowadzone przez profesorów wizytujących w ramach modułów „do wyboru” (np. konwersatorium, proseminarium, seminarium)	30	4

⁷⁶ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/ogolnoakademicka-oferta-dydaktyczna/>

Studia drugiego stopnia (specjalność studia filozoficzne)	translatorium	30	2
Studia drugiego stopnia (specjalność studia filozoficzne)	moduł ogólnoakademicki	30	2
Studia drugiego stopnia (specjalność studia filozoficzne)	zajęcia prowadzone przez visiting professor w ramach modułów „do wyboru” (np. konwersatorium, proseminarium, seminarium)	30	2
Studia drugiego stopnia (specjalność studia filozoficzne)	wszystkie moduły w ramach dwóch semestrów studiów w partnerskich uniwersytetach (Ostrawskim i w Bańskiej Bystrzycy)	w zależności od wyboru studiujących	60 (minimum)

Źródło: plany studiów

Większość zajęć oferowanych osobom studiującym na Wydziale Humanistycznym związanych jest z działalnością naukową prowadzoną przez pracowników. Na uwagę zasługuje fakt, że studenci kierunku filozofia na studiach pierwszego i drugiego stopnia są przygotowywani do **prowadzenia badań filozoficznych**. Służy temu grupa modułów, które są ukierunkowane na dostarczenie im wiedzy, ale także wyposażenie ich w umiejętności i kompetencje pozwalające im na samodzielne zaprojektowanie i przeprowadzenie badań, z obszaru filozofii. Na studiach pierwszego stopnia warsztat badawczy jest kształtowany – między innymi – w ramach takich modułów, jak: warsztat komunikacji naukowej, myślenie krytyczne, logika 1 i 2, metodologia nauk, translatorium tekstów filozoficznych, moduły specjalizacyjne w ramach ścieżek: filozofia klasyczna i filozofia najnowsza czy seminarium licencjackie cz. 1-3. Na studiach drugiego stopnia natomiast realizowane są takie moduły dyplomowe jak: metody i problemy filozofii najnowszej, translatorium tekstów filozoficznych cz. 1-2, metafizyka czy seminaria specjalizacyjne 1-4 oraz seminarium magisterskie (cz. 1-3).

2.6. Dobór form zajęć, proporcji liczby godzin przypisanych poszczególnym formom, a także liczebności grup studenckich oraz organizacji procesu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem harmonogramu zajęć (w przypadku gdy uczelnia prowadzi na ocenianym kierunku studia w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej, charakterystykę należy przedstawić odrębnie dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych)

W toku **studiów pierwszego stopnia** studenci kierunku filozofia realizują **49** obowiązkowych modułów kursowych obejmujących **2057 godzin**. Program studiów pierwszego stopnia przewiduje następujące formy zajęć: wykład (540 godz.), ćwiczenia (495 godz.), warsztaty (106 godz.), seminaria (376 godz.), konwersatoria (90 godz.), inne (gdzie forma zajęć zależy od wyboru) (270 godz.). Program studiów obejmuje również lektorat z języka obcego (120 godz.) oraz wychowanie fizyczne (60 godz.).

W toku **studiów drugiego stopnia** studenci realizują **1012 godzin** zajęć. Łączna liczba modułów w programie studiów wynosi 32 dla specjalności filozoficzno-kulturowej 41-47 (w zależności od wyboru studiujących) dla międzynarodowej specjalności studia filozoficzne. Program studiów drugiego

stopnia przewiduje następujące formy zajęć: wykład (180 godz.; 317 godz.), ćwiczenia (120 godz. i 112 godz.), konwersatoria (95 godz.; 30 godz.), seminaria (330 godz.; 463 godz.), konwersatoria (195 godz.; 30 godz.), proseminaria (120 godz.; 30 godz.) i warsztaty (30 godz.; 30 godz.). Program studiów obejmuje również moduł ogólnoakademicki (społeczny) specjalność filozoficzno-kulturowa lub ogólnoakademicki (studia filozoficzne) w wymiarze 30 godz., którego tematykę studenci wybierają z ogólnoakademickiej oferty dydaktycznej⁷⁷.

Rozkład zajęć w poszczególnych semestrach studiów pierwszego stopnia studiów stacjonarnych jest zróżnicowany, a dobór kluczowych, obligatoryjnych treści kształcenia ściśle związany jest z kierunkowymi efektami uczenia się. Liczba godzin dydaktycznych realizowanych w pierwszym semestrze wynosi 375. W semestrze drugim 405 godzin. Semestr trzeci to także 405 godzin, natomiast czwarty to 421. W semestrze piątym przewidziano w programach studiów na poszczególnych 375 godzin a w szóstym – 256 godzin. Zaplanowany rozkład godzin jest optymalny, właściwie rozplanowano proces osiągania kolejnych efektów uczenia się (Załącznik K2_01). W przypadku studiów drugiego stopnia liczba godzin waha się między 225 a 315 na semestr (Załącznik K2_02). Studia drugiego stopnia zakładają rozwinięcie, pogłębienie i doskonalenie efektów uczenia się uzyskiwanych na studiach licencjackich a plan studiów drugiego stopnia pozwala na sukcesywne zgłębianie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przez realizację modułów obligatoryjnych, fakultatywnych i dyplomowych.

Tab. III. Formy zajęć i ich proporcje

a. studia pierwszego stopnia

LP.	Rodzaj zajęć		
1.	Wykłady	I. godzin	540
		proporcja	27%
2.	Ćwiczenia	I. godzin	495
		proporcja	24%
3.	Seminaria	I. godzin	376
		proporcja	18%
4.	Lektoraty	I. godzin	120
		proporcja	6%
5.	Konwersatoria	I. godzin	90
		proporcja	4%
6.	Warsztaty	I. godzin	106
		proporcja	5%
7.	Wychowanie fizyczne	I. godzin	60
		proporcja	3%
8.	Inne	I. godzin	270

⁷⁷ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/ogolnoakademicka-oferta-dydaktyczna/>

	proporcja	13%
Razem liczba godzin		2057

Inne: w zależności od wyboru:

Moduły obszarowe wspierające moduły kierunkowe – 180h (wykłady i ćwiczenia)

Otwarty Moduł Uniwersytecki – 90h (wszystkie formy zajęć zgłoszone przez prowadzących zajęcia)

b. studia drugiego stopnia

LP.	Rodzaj zajęć		specjalność	
			filozoficzno-kulturowa	studia filozoficzne
1.	Wykłady	l. godzin	180	317
		proporcja	18%	31%
2.	Ćwiczenia	l. godzin	120	112
		proporcja	12%	11%
3.	Seminaria	l. godzin	330	463
		proporcja	33%	46%
4.	Konwersatoria	l. godzin	195	30
		proporcja	19%	3%
5.	Proseminaria	l. godzin	120	30
		proporcja	12%	3%
6.	Warsztaty	l. godzin	30	30
		proporcja	3%	3%
7.	Inne	l. godzin	30	30
		proporcja	3%	3%
Razem liczba godzin			1005	1012

Źródło: plany studiów

Inne: w zależności od wyboru:

Moduł ogólnoakademicki – 30h (wszystkie formy zajęć zgłoszone przez prowadzących zajęcia; głównie wykłady, ćwiczenia, konwersatoria)

Dziekanat dydaktyczny opracowuje dla każdego kierunku studiów w układzie semestralnym harmonogramy zajęć uwzględniające plany studiów oraz podział na poszczególne stopnie i lata. Harmonogramy te, po ich zaopiniowaniu przez Samorząd Studencki i zatwierdzeniu przez Dyрекcję kierunków, publikowane są na stronie internetowej kierunku filozofia⁷⁸.

Zajęcia na studiach stacjonarnych realizowane są od poniedziałku do piątku w godzinach między 8.00 a 18.45. W wyjątkowych i rzadkich sytuacjach mogą trwać do godz. 20.30. Zasady układania harmonogramów zajęć reguluje Zarządzenie Rektora UŚ nr 64/2022 z dnia 9 maja 2022 w sprawie określenia godzin prowadzenia zajęć dydaktycznych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach⁷⁹, określające ujednoczony, na poziomie całego Uniwersytetu, godzinowy rozkład zajęć na studiach

⁷⁸ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/#1689335739702-2926960d-14be>

⁷⁹ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5687/5/>

stacjonarnych, w którym przewidziano piętnastominutowe przerwy między zajęciami, jak również jedną przerwę czterdziestopięciominutową (13.00-13.45). Określona w zarządzeniu koncepcja planowania zajęć przyczyniła się do podniesienia komfortu pracy i studiowania. W opracowaniu harmonogramów uwzględnia się obciążenia dydaktyczne kadry naukowo-dydaktycznej i dostępność sal. Unika się sytuacji, w której studenci mają przerwy między zajęciami (tzw. „okienka”) lub w których niewielka liczba zajęć jest rozproszona w całym tygodniu (Załącznik 2_03_01).

Uwzględnia się ponadto sugestie zmian zgłaszane przez Samorząd Studencki⁸⁰, osoby prowadzące zajęcia i studiujące.

Na podstawie danych dziekanatu w semestrze zimowym roku akademickiego 2023/2024 łączna liczba studentów kierunku filozofia wynosiła 136⁸¹. W praktyce zajęcia są realizowane w grupach liczących od ośmiu do maksymalnie dwudziestu sześciu osób, przy czym zwykle grupy są kilkunastoosobowe. Liczebność grup studenckich regulowana jest Uchwałą nr 112/2017⁸² Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Zarządzeniem nr 155/2023 Rektora Uniwersytetu Śląskiego⁸³.

Tab. IV. Liczba studentów i liczebność grup – rok akademicki 2022/2023

Poziom studiów	Rok	Liczba studentów	Liczba grup ćwiczeniowych	Liczebność grup ćwiczeniowych	Liczba grup wykładowych
Studia pierwszego stopnia	I	76	3	15-26 osób	1
	II	16	1	16 osób	1
	III	16	1	16 osób	1
Studia drugiego stopnia	I	20	1	20 osób	1
	II	8	1	8 osób	1
RAZEM		136	7		14

Źródło: Dane z dziekanatu

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

Nauczycielki i nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku filozofia biorą udział w wielu projektach dydaktycznych takich jak *Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany i Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach* (POWR.03.05.00-00-Z117/17-00 i POWR.03.05.00-00-Z301/18-0) czy *Mistrzowie dydaktyki* (MEiN/2021/15/DIR/WMT/W23), realizując działania związane z dodatkowym wsparciem dydaktyki w formie warsztatów, grup projektowych oraz zajęć w formie tutoringu, w których uczestniczyło do tej pory wiele osób studiujących. Wsparcie dydaktyki stanowi także obecność kilku kół naukowych⁸⁴ działających na

⁸⁰ <https://us.edu.pl/wydzial/wns/samorząd-studencki/>

⁸¹ Dane uwzględniają wszystkie osoby, które zapisały się na studia.

⁸² <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/3542/5/>

⁸³ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/192/5/>

⁸⁴ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/organizacje-studenckie/>

kierunkach związanych z Instytutem Filozofii, do których zapisane są osoby studiujące filozofię. Te działania – biorąc po uwagę ilość osób na filozofii pierwszego i drugiego stopnia – powodują, że relacja mistrz-uczeń jest typową relacją w kontaktach nauczycielek i nauczycieli akademickich oraz osób studiujących. To przekłada się na jakość kształcenia i wyniki uzyskiwane przez studentki i studentów w ramach osiąganych efektów uczenia się.

Dobre praktyki

- Dobrą praktyką jest prowadzenie wielopoziomowych **badń poprzedzających modyfikację programu filozofii I stopnia w ramach wprowadzenia Nowej Koncepcji Studiów**. Projekt Wyspy Wiedzy⁸⁵ (realizowany w ramach Programu Edukacja finansowanym ze środków Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 oraz Środków Krajowych (EOG/21/K4/W/0075)). Celem programu było m.in. opracowanie rekomendacji dla innowacyjnego i odpowiedzialnego rozwoju kształcenia uniwersyteckiego dzięki przeprowadzeniu wielowymiarowych diagnoz (jakościowych i ilościowych prowadzonych m.in. za pośrednictwem komunikacji zdalnej). Uczestnikami badania byli wszyscy interesariusze (wewnętrzni i zewnętrzni) oraz przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego związani z UŚ. Koordynatorkami badań były: dr Agata Zygmunt-Ziemiak (socjologia) i dr Magdalena Wołek (filozofia).
- Za dobrą praktykę realizowaną na poziomie uczelni należy uznać **opracowanie materiałów szkoleniowych dla studentów**, przygotowujących ich do udziału w zajęciach z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pierwszych kroków w UŚ na platformie e-learningowej UŚ w ramach Vademecum studenckiego⁸⁶.
- Dobrą praktyką jest też udział wykładowczyń filozofii – dr Agnieszki Woszczyk, prof. UŚ i dr Magdaleny Wołek w międzynarodowym projekcie ELEPHANT – E-learning Prospects for Humanities, którego jednym z efektów jest opracowanie Narzędziownika – praktycznego katalogu z bogatą ofertą ćwiczeń, zadań itp. dzięki któremu można prowadzić wysokiej jakości zdalne nauczanie. Narzędziownik może być podstawą zajęć zdalnych prowadzonych na filozofii.
- Dobrą praktyką jest **wykorzystywanie w procesie kształcenia aktywizujących i problemowych metod dydaktycznych**. W realizacji zajęć wykorzystuje się innowacyjne metody dydaktyczne, takie jak: gamifikacja (z wykorzystaniem TIK - technologii informacyjno-komunikacyjnych), wizualizacje problemu, czy tutoring naukowy i rozwojowy. W ramach wielu zajęć stosuje się blended learning, wykorzystując funkcjonalności platform MS Teams oraz Moodle do wspomaganie zajęć prowadzonych w bezpośrednim kontakcie a także wykorzystuje się liczne narzędzia wspomagające i uatrakcyjniające proces dydaktyczny oraz ułatwiające nauczycielom przygotowanie interesujących materiałów dydaktycznych, np. Canva, MS Forms, Mentimeter, Learning Apps, Genially, Padlet i in.
- W obecnych realiach, gdy większość studentów, także studiów stacjonarnych, podejmuje pracę zawodową, za dobrą praktykę należy uznać **konstruowanie harmonogramu zajęć w taki sposób, by studenci mogli godzić obowiązki związane ze studiowaniem z pracą zarobkową**.

⁸⁵ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-studentow/wyspy-wiedzy/>

⁸⁶ <https://el.us.edu.pl/mw/course/index.php?categoryid=26> – po zalogowaniu się

Harmonogramy zajęć na kierunku filozofia przewidują maksymalnie cztery dni zajęć dydaktycznych w tygodniu.

- Za dobrą praktykę można uznać możliwość prowadzenia w formie zdalnej zajęć (wszyscy studenci i pracownicy mają możliwość zdobycia w ramach UŚ odpowiednich do tego kompetencji), co zdecydowanie ułatwia odbycie części studiów na zagranicznych uniwersytetach (zwłaszcza w ramach programu ERASMUS+). W formie zdalnej lub jako blended learning prowadzone są zwłaszcza seminaria dyplomowe i translatoria. Stanowi to ważny element możliwości indywidualizacji programu studiów przez osoby studiujące.
- Dobrą praktyką jest możliwość odrobienia zajęć w formie zdalnej np. ze względu na doraźną nieobecność pracowników z powodu wyjazdu na staże czy konferencje naukowe w formie zdalnej.
- Dobrą praktyką, wprowadzoną na poziomie ogólnouczelnianym jest **wprowadzenie 45-minutowego pasma konsultacyjnego** (w godzinach 13⁰⁰-13⁴⁵), kiedy nie odbywają się zajęcia, dzięki czemu terminy konsultacji nie pokrywają się z zajęciami zarówno studentów, jak i pracowników.
- Dobrą praktyką jest **nawiązywanie relacji mistrz-uczeń** dzięki uczestnictwu w wielu programach wspierających dydaktykę zarówno nauczycielek i nauczycieli akademickich jak i osób studiujących filozofię (wiele grup projektowych m.in w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach⁸⁷, oraz projektu Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany⁸⁸ oraz działalność wielu kół naukowych związanych z Instytutem Filozofii.
- Dobrą praktyką jest **indywidualizacja ścieżki kształcenia**. Na pierwszym stopniu filozofii dzięki wprowadzeniu wolnego wyboru modułów w ramach kształcenia obszarowego (osoby studiujące w sposób nieograniczony mogą wybierać moduły w ramach modułów Obszarowych i Otwartych Modułów Uniwersyteckich (także prowadzone w językach obcych). Na studiach drugiego stopnia z kolei w ramach Otwartej Oferty Dydaktycznej.
- Indywidualizacja kształcenia i wzmocnienie relacji mistrz-uczeń są też możliwe dzięki udziałowi wykładowczyń i wykładowców filozofii w kilku edycjach projektu Mistrzowie dydaktyki⁸⁹, co umożliwiło prowadzenie **półtorarocznych spotkań tutoringowych** dla kilkunastu osób studiujących filozofię.
- Dobrą praktyką jest biska współpraca z Uniwersytetem w Ostrawie i Bańskie Bystrzycy, której jednym z efektów jest utworzenie w ramach programu CEEPUS międzynarodowej specjalności na drugim stopniu filozofii studia filozoficzne.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

3.1. Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji kandydatów na każdy z poziomów studiów

⁸⁷ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-1/o-projekcie>

⁸⁸ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-2/o-projekcie>

⁸⁹ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/mistrzowie-dydaktyki/>

Kompetencje oczekiwane od kandydata ubiegającego się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia na kierunku filozofia wynikają z Polskiej Ramy Kwalifikacji, zgodnej z Europejską Ramą Kwalifikacji, jak również z art. 69 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Kandydat na **studia pierwszego stopnia na kierunku filozofia** musi posiadać kwalifikacje umożliwiające przystąpienie do kształcenia służącego uzyskaniu efektów uczenia się właściwych dla 6 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji. Potwierdzeniem urzędowym posiadania takiego przygotowania jest złożony egzamin maturalny. Kandydat na **studia drugiego stopnia na kierunku filozofia** musi posiadać kwalifikacje umożliwiające przystąpienie do kształcenia służącego uzyskaniu efektów uczenia się właściwych dla 7 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji. Potwierdzeniem urzędowym posiadania takiego przygotowania jest dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, studiów inżynierskich lub jednolitych studiów magisterskich.

Rekrutacja na studia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym na kierunku filozofia odbywa się co roku na zasadach określonych we właściwej uchwale Senatu w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w danym roku akademickim. Jest ona podejmowana przez Senat Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dwuletnim wyprzedzeniem. Uchwała jest każdorazowo publikowana w serwisie [aktów prawnych UŚ⁹⁰](#), natomiast kryteria kwalifikacji umieszczone są na stronie UŚ w zakładce [kandydat/kierunki od A do Z⁹¹](#) oraz w systemie [Internetowej Rejestracji Kandydatów⁹²](#).

Informacje o **oczekiwanych od kandydata kompetencjach cyfrowych niezbędnych w procesie rekrutacji**, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz o wsparciu Uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu znajdują się na stronie internetowej Uczelni w serwisie kandydat w formie dedykowanej zakładki: [Dodatkowe kompetencje wymagane od kandydatów i studentów UŚ | Kandydat | Studia, Rekrutacja, Kierunki | Uniwersytet Śląski w Katowicach \(us.edu.pl\)](#) Kształceniu zdalnemu i wsparciu Uczelni w tym zakresie poświęcony jest serwis: [Strona główna | Zdalny UŚ \(us.edu.pl\)](#) oraz [Centrum Kształcenia na Odległość | Strona główna \(us.edu.pl\)](#). W czasie rekrutacji, dla osób nieposiadających odpowiednich narzędzi do dokonania skutecznej rejestracji i zapisu na studia, w Dziale Kształcenia (Rektorat) udostępniane są stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz drukarka i skaner i udzielane jest na bieżąco wsparcie specjalistów w tym zakresie.

Ogólne zasady rekrutacji na rok akademicki 2022/2023 określone zostały w [uchwale Senatu nr 144/2021](#) z 29 czerwca 2021 roku⁹³, natomiast kryteria przyjęcia na studia na kierunku filozofia uregulowano w Załączniku nr 3 do tej uchwały (s. 5-7 i 10). Zasady rekrutacji na rok akademicki 2023/2024 reguluje [uchwała Senatu nr 298/2022](#) z 28 czerwca 2022 roku⁹⁴ wraz z załącznikiem nr 3 (s. 2-4). Uchwała definiuje wymogi stawiane kandydatom na studia dla każdego kierunku studiów, określa poszczególne etapy postępowania kwalifikacyjnego, zasady przeliczania wyników na świadectwie dojrzałości oraz ustalania list rankingowych. Limity przyjęć na rok akademicki 2022/2023

⁹⁰ <https://aktyprawne.us.edu.pl>

⁹¹ <https://us.edu.pl/kandydat/strona-glowna/lista-kierunkow/>

⁹² <https://irk2.us.edu.pl/pl/>

⁹³ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5258/5/>

⁹⁴ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5824/5/>

zostały określone w uchwale Senatu nr 277/2022 z 31 maja 2021 roku⁹⁵ oraz w załączniku do tej uchwały.

Kandydaci na studia pierwszego stopnia są przyjmowani na podstawie konkursu świadectw dojrzałości. Pod uwagę brane są wyniki z przedmiotów zdawanych na egzaminie maturalnym w części pisemnej (j. polski, j. obcy nowożytny, przedmiot do wyboru). Szczegółowe informacje dotyczące kwalifikacji znajdują się na stronie Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK)⁹⁶ oraz są umieszczone w **Załączniku K3_01** (s. 5-7).

Należy dodać, że kryteria przyjęć na rok akademicki 2023/2024 uwzględniają zmiany w sposobie przeprowadzania egzaminów maturalnych, jakie zachodziły na przestrzeni ostatnich lat w taki sposób, by stworzyć porównywalne warunki kwalifikacji maturzystom z różnych roczników.

W przypadku studiów drugiego stopnia od kandydata oczekuje się posiadania kwalifikacji oraz kompetencji niezbędnych do podjęcia kształcenia na studiach drugiego stopnia na tym kierunku. Kandydaci przyjmowani są na podstawie złożenia wymaganych dokumentów, po uprzednim zarejestrowaniu się kandydata w systemie IRK. Szczegółowe informacje dotyczące kwalifikacji w przypadku przekroczenia limitu przyjęć znajdują się na stronie Internetowej Rejestracji Kandydatów⁹⁷ oraz zostały przedstawione **Załączniku K3_01** (s. 10).

W Uniwersytecie Śląskim o przyjęcie na studia I stopnia z filozofii mogą się również ubiegać cudzoziemcy. Muszą oni legitymizować się świadectwem maturalnym, świadectwem ukończenia szkoły średniej lub innym dokumentem umożliwiającym podjęcie studiów I stopnia w kraju, w którym dokument taki został wydany. Podobnie w przypadku studiów II stopnia, gdzie wymagany jest jednak dyplom ukończenia studiów I lub II stopnia albo jednolitych studiów magisterskich oraz suplement do dyplomu, które to dokumenty uprawniają do podjęcia studiów w kraju, w którym zostały wydane.

Cudzoziemcy ubiegający się o przyjęcie na studia w języku polskim muszą wykazać się znajomością języka polskiego potwierdzoną odpowiednim dokumentem - w razie jego braku, znajomość języka polskiego można potwierdzić przystępując do egzaminu przeprowadzanego przez Szkołę Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego, (która jest ośrodkiem uprawnionym do przeprowadzania egzaminów certyfikowanych z języka polskiego jako języka obcego na wszystkich poziomach zaawansowania) lub przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną. Szczegóły dotyczące rekrutacji cudzoziemców znaleźć można na stronach internetowych Uniwersytetu Śląskiego⁹⁸. Obsługą kandydatów spoza granic Polski zajmuje się zespół Biura Rekrutacji Cudzoziemców (pokój 3.8 w budynku Rektoratu UŚ, ul. Bankowa 12, Katowice), którego pracownicy służą kandydatom pomocą w rozwiązywaniu wszystkich spraw związanych z formalną stroną rekrutacji cudzoziemców. Dodatkowo, w skład każdej komisji rekrutacyjnej wchodzi osoba odpowiedzialna za rekrutację osób spoza granic Polski. Odpowiada ona w szczególności za przeliczanie ocen ze świadectw maturalnych,

⁹⁵ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5754/5/>

⁹⁶ <https://irk.us.edu.pl/irk/application/program?id=903>

⁹⁷ <https://irk.us.edu.pl/irk/application/program?id=1023>

⁹⁸ <https://us.edu.pl/kandydat/cudzoziemcy/>

świadectw ukończenia szkół średnich oraz dyplomów ze skal zagranicznych na skalę polską, zgodnie z wytycznymi zawartymi w załączniku nr 10 do uchwały nr 298 Senatu UŚ⁹⁹.

Program studiów pierwszego stopnia na kierunku filozofia jest tak ukształtowany, że wyposaża w interdyscyplinarną bazę wiedzy i umiejętności przy wykorzystaniu indywidualnych zasobów kandydatów. Stąd też nie jest wymagane (gdyż nie jest to konieczne) złożenie egzaminów maturalnych z konkretnych przedmiotów do wyboru. Wskazane kryteria kwalifikacyjne mają na celu wyłonienie najlepszych kandydatów spośród wszystkich, którzy są formalnie przygotowani do uzyskania efektów uczenia się właściwych dla 6 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (złożyli egzamin maturalny), przy zapewnieniu transparentności procedur i sprawiedliwego traktowania kandydatów.

O zakwalifikowaniu na studia **decyduje miejsce na liście rankingowej**, utworzonej na podstawie sumy uzyskanych punktów z przedmiotów maturalnych, z uwzględnieniem limitu przyjęć określonych uchwałą Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Limity miejsc na kierunku filozofia wynoszą:

- na studiach pierwszego stopnia:
 - 60 (studia stacjonarne);
 - 40 (studia niestacjonarne);
- na studiach drugiego stopnia:
 - 30 (studia stacjonarne);
 - 30 (studia niestacjonarne).

Z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego na studia przyjmowani są **laureaci oraz finaliści olimpiad**. Warunki rekrutacji laureatów i finalistów olimpiad reguluje uchwała Senatu nr 145/2021 Senatu UŚ¹⁰⁰ z dnia 29 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad przyjmowania na I rok studiów laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego, laureatów konkursów międzynarodowych oraz ogólnopolskich, a także finalistów Mistrzostw Polski w kategoriach młodzieżowych, w dyscyplinach sportowych ujętych w rywalizacji sportu akademickiego w ramach programu Akademickie Mistrzostwa Polski w latach 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026, 2026/2027. Uchwała, wraz z wykazem olimpiad, konkursów i uprawnień w latach 2020-2023, jest opublikowana w serwisie akty prawne UŚ oraz na stronie poświęconej rekrutacji w zakładce „olimpiady i konkursy”¹⁰¹.

Postępowanie rekrutacyjne na studia niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia na kierunku filozofia odbywa się na podstawie oceny złożonych przez kandydata wymaganych dokumentów (po uprzedniej rejestracji w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów) do wypełnienia limitu miejsc.

W przypadku studiów pierwszego stopnia **rekrutacja kończy się przed rozpoczęciem roku akademickiego**. W przypadku studiów drugiego stopnia rekrutacja **prowadzona jest także w październiku**, celem umożliwienia podjęcia studiów kandydatom przystępującym do obrony pracy dyplomowej we wrześniu.

⁹⁹https://us.edu.pl/pracownik/wp-content/uploads/sites/2/Editor/sprawy-dydatktyczne/rekrutacja/instrukcje-WKR/zal_do_298_2022_10_Przeliczanie_ocen_swiaectw_zagranicznych.pdf

¹⁰⁰ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5257/5/>

¹⁰¹ <https://us.edu.pl/kandydat/rekrutacja-na-studia-krok-po-kroku/olimpiady-i-konkursy/>

3.2. Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni definiują: Regulaminu studiów w Uniwersytecie Śląskim¹⁰², Zasady rekrutacji i realizacji wyjazdów w roku akademickim 2023/2024 w ramach programu ERASMUS+¹⁰³, Regulamin Programu Mobilności Studentów i Doktorantów MOST przyjęty przez KRUP dnia 8 kwietnia 2022 r.¹⁰⁴.

Zgodnie z Regulaminem studiów obowiązującym w Uniwersytecie Śląskim (§ 19 ust. 1) student ma prawo brać udział w programach wymiany studenckiej, w szczególności Erasmus+ i MOST, na zasadach w nich obowiązujących. Zgodnie z § 19 ust. 6 Regulaminu studiów: „Dziekan uznaje zaliczenia uzyskane w wyniku zrealizowania studiów częściowych lub praktyk za granicą na podstawie zrealizowanego, a uprzednio zatwierdzonego porozumienia o programie studiów lub praktyki”. Należy podkreślić, że zgodnie z Zasadami rekrutacji i realizacji wyjazdów w roku akademickim 2023/2024 w ramach programu Erasmus+ (pkt 38): Na podstawie Online Learning Agreement for Studies – After the Mobility uczelnia zobowiązuje się do zapewnienia uczestnikowi zaliczenia okresu studiów/przedmiotu/egzaminów, jako równoważnego z okresem studiów/przedmiotami/egzaminami w Uniwersytecie Śląskim. Uczelnia może odmówić zaliczenia w przypadku, kiedy uczestnik osiągnie niezadowalające wyniki lub nie spełni warunków określonych pomiędzy stronami, jako niezbędne do otrzymania zaliczenia. Warunkiem zaliczenia semestru odbytego na innej uczelni jest uzyskanie przez osobę studiującą minimum 30 punktów ECTS, otrzymanych w ramach zajęć i praktyk przewidzianych programem kształcenia, realizacji projektu badawczego, przygotowania i złożenia pracy dyplomowej lub przygotowania do egzaminu dyplomowego pod warunkiem uzyskania efektów uczenia się zbieżnych z wymaganymi na kierunku w uczelni macierzystej. Rozliczenie okresu studiów odbytych na uczelni zagranicznej w ramach programu Erasmus+ następuje zatem na podstawie „Porozumienia o programie studiów” (*Learning Agreement*), wykazu zaliczeń (*Transcript of Records*) oraz wniosku o zaliczenie semestru na podstawie ocen uzyskanych w ramach programu Erasmus. Stałe wsparcie studentom w zakresie mobilności międzynarodowej zapewnia pełnomocnik dziekana ds. programu Erasmus oraz Biuro Wymiany Międzynarodowej UŚ (Office for International Exchange). Szczegóły znajdują się na stronie ogólnouczelnianej poświęconej wyjazdom studentów¹⁰⁵. Wykaz uczelni, na których zrealizować część studiów mogą osoby studiujące filozofię znajduje się też na stronie kierunku¹⁰⁶.

Rozliczenie semestru studiów odbytych na innej uczelni w ramach programu MOST odbywa się na podstawie „Porozumienia o programie zajęć” oraz wykazu ocen z przedmiotów odbywanych na uczelni partnerskiej. Zgodnie z § 5 ust. 7 Regulaminu Programu MOST „Podstawą realizacji Programu MOST jest Porozumienie o programie zajęć. Dokument ten uzgadniany jest przez uczestnika Programu MOST z dziekanem uczelni macierzystej oraz dziekanem uczelni przyjmującej. Liczba punktów ECTS, którą otrzyma student za realizację odpowiednich zajęć i praktyk w ramach Programu MOST na uczelni

¹⁰² <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5003/5/>

¹⁰³ http://erasmus.us.edu.pl/sites/erasmus.us.edu.pl/files/erasmus_2022-

23_sms_zasady_rekrutacji_i_realizacji_wyjazdow_studentow_us_w_celu_realizacji_czesci_studiow_0.pdf

¹⁰⁴ <https://most.amu.edu.pl/jak-powstal-most/regulamin/>

¹⁰⁵ <https://erasmus.us.edu.pl/wyjazdy-studentow>

¹⁰⁶ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/program-erasmus/>

przyjmującej znajduje się na Porozumieniu o programie zajęć. Decyzję dotyczącą przypisania odpowiedniej liczby punktów ECTS za ich realizację podejmuje dziekan uczelni macierzystej”. Stałe wsparcie studentom w zakresie mobilności krajowej zapewnia Koordynator Wydziałowy Programu MOST oraz Koordynatorzy Uczelniani ds. Programu MOST. Szczegóły na stronach [www](http://www.us.edu.pl)¹⁰⁷.

W przypadku osób, które przenoszą się z innej uczelni za prawidłowe przenoszenie osiągnięć, zatwierdzanie harmonogramu oraz kryteria przenoszenia zdobytych osiągnięć odpowiada dziekan, dyrektor kierunku lub właściwy wyznaczony w tym celu pełnomocnik. W przypadku stwierdzenia istotnych rozbieżności kieruje wniosek studenta do weryfikacji merytorycznej do nauczyciela akademickiego prowadzącego dany moduł celem uzyskania opinii, zaleca uzupełnienie różnic programowych i brakujących punktów ECTS (bez konieczności wnoszenia opłaty) lub podejmuje decyzję o odmowie uznania efektów uczenia się.

W przypadku przenoszenia studenta z innej uczelni efekty uczenia się i kwalifikacje uzyskiwane w innej uczelni weryfikowane są na podstawie przedstawionej dokumentacji z przebiegu studiów. W wyniku jej analizy dokonuje się zaliczenia modułów mających pokrycie z realizowanym na kierunku programem oraz przygotowany jest katalog modułów wymagających realizacji i zaliczenia w ramach różnic programowych. Dodatkowo osoby prowadzące zajęcia w ramach poszczególnych modułów mogą dokonać zaliczenia wybranego materiału na podstawie udokumentowania realizacji poszczególnych treści (np. potwierdzonego sylabusu). Ogólne zasady uznania wcześniej uzyskanych efektów uczenia się określa Regulamin Studiów w US¹⁰⁸.

3.3. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów

W celu ułatwienia zdobywania lub uzupełniania wykształcenia przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe, w Uniwersytecie Śląskim funkcjonują procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Zasady, warunki i tryb potwierdzania ww. efektów uczenia się określa Uchwała nr 432 Senatu z dnia 24 września 2019 r.¹⁰⁹.

Za przeprowadzenie weryfikacji, na podstawie dokumentów sprawdzonych przez Dział Kształcenia, odpowiedzialna jest, powoływana przez dziekana, komisja ds. potwierdzenia efektów uczenia się. Komisja składa się z właściwego dyrektora kierunku oraz koordynatorów modułów, dla których osiągnięcie przez wnioskodawcę efektów uczenia się jest potwierdzane. Procedura ta umożliwia m.in. skrócenie czasu trwania studiów przez zaliczenie części modułów (z przypisaniem im punktów ECTS) bez konieczności uczestnictwa w zajęciach. Procedura potwierdzania efektów uczenia się jest jednorazowa i odpłatna.

Efekty uczenia się zdobyte poza edukacją formalną mogą być potwierdzane w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się zdefiniowanym w modułach kształcenia na studiach pierwszego lub drugiego stopnia kierunku filozofia, w cyklu kształcenia określonym przez program kształcenia

¹⁰⁷ <https://us.edu.pl/doktorant/mobilnosc-rozwoj/program-most/>,
<https://us.edu.pl/student/mobilnosc/wyjazdy-krajowe/>

¹⁰⁸ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5003/5/>

¹⁰⁹ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/3221/5/>

w danym roku akademickim. Zainteresowanie taką ścieżką studiów jest znikome – do tej pory nie złożono takiego wniosku.

3.4. Zasady, warunki i tryb dyplomowania na każdym z poziomów studiów

Zasady, warunki i tryb dyplomowania określają:

1. Regulamin studiów– w szczególności rozdział VI Praca Dyplomowa i VII Egzamin Dyplomowy (§34-39)¹¹⁰;
2. Zarządzenie nr 201 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych w bazie elektronicznej¹¹¹;
3. Zasady dyplomowania¹¹² przyjęte na kierunku filozofia.

Na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach funkcjonuje określona **procedura dyplomowania**. Promotorami prac licencjackich mogą być nauczyciele akademicy w stopniu co najmniej doktora, a prac magisterskich – co najmniej doktora habilitowanego. Doświadczeni pracownicy lub specjaliści spoza uczelni w stopniu doktora, niespełniający tych wymogów, mogą zostać upoważnieni przez dziekana do kierowania pracą magisterską po uzyskaniu rekomendacji właściwej rady dydaktycznej (§ 35 ust. 2 Regulaminu studiów). Student dokonuje wyboru promotora pracy dyplomowej z listy dostępnych zajęć seminaryjnych w danym roku akademickim, a następnie rejestruje się na wybrane seminarium w systemie USOS. Opiekunowie prac wybierani są przez studentów drogą elektroniczną poprzez zapisy. Liczba miejsc jest dostosowana do liczebności studentów, występują ograniczenia liczbowe w wielkości grup na seminariach dyplomowych i magisterskich, co jest podyktowane dbałością o równomierne obciążenie prowadzących i – co za tym idzie – jakością kształcenia.

Pracę dyplomową może stanowić artykuł naukowy opublikowany w wolnym, powszechnym i trwałym dostępie (otwarty dostęp) w periodyku naukowym ujętym w wydany na podstawie art. 267 ust. 3 ustawy wykazie czasopism. Możliwe jest by była to praca wieloautorska złożona wraz z oświadczeniami własnymi i współautorów, wskazującymi ich merytoryczny wkład w powstanie pracy, pozwalający na ocenę roli i udziału studenta w ich powstawaniu, w tym w zainicjowaniu i przeprowadzeniu opublikowanych wyników badań (§ 35 ust. 6-7 Regulaminu studiów).

Tematyka i tytuły prac dyplomowych ustalane są indywidualnie przez seminarzystów i konsultowane z promotorami. Procedura zgłaszania i zatwierdzania tematu pracy dyplomowej regulowana jest przez Zarządzenie nr 201/2021 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w sprawie wprowadzenia procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych w bazie elektronicznej¹¹³. Reguluje ono cały proces od przygotowania oferty tematów prac dyplomowych aż do egzaminu dyplomowego. W ramach procedury po ustaleniu tematu pracy studenta z promotorem, dokonywane jest zgłoszenie tematu pracy drogą elektroniczną. W Uniwersytecie Śląskim zgłoszenia przyjmowane są poprzez system APD (**Archiwum Prac Dyplomowych**). Promotor tworzy w systemie APD wniosek

¹¹⁰ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5003/5/>

¹¹¹ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5395/5/>

¹¹² <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/proces-dyplomowania/>

¹¹³ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5395/5/>

o zatwierdzenie tematu pracy dyplomowej. Akceptacji zgłoszonych tematów prac dokonuje komisja ds. tematów prac dyplomowych powoływana przez Radę Dydaktyczną Kierunków, natomiast w systemie APD formalnej akceptacji dokonuje Dyrektor kierunku. Każdą modyfikację tytułu pracy, która nie wykracza poza zatwierdzony temat pracy promotor pracy zgłasza niezwłocznie, w formie pisemnej właściwemu dziekanowi wydziału. Po uzyskaniu akceptacji dziekana wydziału pracownik dziekanatu wprowadza do USOS skorygowany tytuł pracy. Zmiana tematu pracy wymaga złożenia przez promotora nowego wniosku.

Każda pisemna praca dyplomowa, przed egzaminem dyplomowym jest przesyłana do JSA (**Jednolity System Antyplagiatowy**) celem weryfikacji samodzielności i oryginalności pracy. Jeśli zachodzi podejrzenie, że pracą naruszone zostało prawo własności intelektualnej, promotor ma obowiązek poinformować o tym dziekana wydziału i złożyć wniosek o wstrzymanie procedury dyplomowania. Jeśli sytuacja taka nie wystąpi następują dalsze etapy procedury dyplomowania. Po akceptacji pracy dyplomowej przez promotora, a także po uzyskaniu zaliczeń z wszystkich modułów objętych programem studiów dziekan wydziału wyznacza recenzenta pracy, datę obrony, formę przeprowadzenia egzaminu dyplomowego oraz powołuje komisję egzaminu dyplomowego. Promotor i recenzent wprowadzają do systemu APD **recenzje pracy**. Recenzje są jawne i podane do wiadomości studenta przed obroną. Uwzględnia się w nich takie elementy jak zbieżność treści pracy z tematem określonym w tytule, ocenę układu pracy, struktury podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez, ocenę merytoryczną pracy, nowatorstwo pracy, charakterystykę doboru i wykorzystania źródeł, ocenę formalnej strony pracy oraz możliwości wykorzystania pracy.

Po uzyskaniu pozytywnych ocen pracy dyplomowej osoba studiująca przystępuje do egzaminu dyplomowego. **Egzamin dyplomowy** przeprowadzany jest przez powołaną przez dziekana komisję egzaminacyjną, składającą się z przewodniczącego, którym jest pracownik naukowy ze stopniem co najmniej doktora, upoważniony przez dziekana, promotora oraz recenzenta pracy dyplomowej. Przynajmniej jeden z członków komisji powinien posiadać co najmniej stopień doktora habilitowanego. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i składa się z dwóch części: jawnej i niejawnej.

Część jawna składa się z:

- a. odpowiedzi dyplomanta na trzy pytania egzaminacyjne:
 - dwa pytania formułowane są na podstawie wylosowanych zagadnień egzaminacyjnych (zagadnienia egzaminacyjne – nie mniej niż 30 – podawane są do wiadomości studentów nie później niż na początku ostatniego semestru studiów. Pokrywają się one z treściami programowymi studiów),
 - jedno pytanie zadawane jest przez promotora (pytanie dotyczy samej pracy);
- b. ewentualnego przygotowania się do udzielenia odpowiedzi (czas ok. 5 minut);
- c. udzielenia odpowiedzi na pytania.

W części niejawnej egzaminu dyplomowego komisja uzgadnia i ustala:

- a. ocenę pracy dyplomowej,
- b. ocenę egzaminu dyplomowego,
- c. ostateczny wynik studiów.

Egzamin dyplomowy, na umotywowany wniosek studenta, może być przeprowadzony poza siedzibą uczelni przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, zapewniających w szczególności: 1. transmisję

egzaminu dyplomowego w czasie rzeczywistym między jego uczestnikami, 2. wielostronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której uczestnicy egzaminu dyplomowego mogą wypowiadać się w jego toku z zachowaniem niezbędnych zasad bezpieczeństwa.

Podczas egzaminu dyplomowego członkowie komisji zadają pytania. Dwa z nich osoba studiująca losuje spośród zagadnień egzaminacyjnych dostępnych na stronie internetowej¹¹⁴, obejmujących zagadnienia z całego toku studiów (**Zał_K3_02**), trzecie zadaje promotor pracy. W części jawnej egzaminu członkowie komisji mogą także zadawać dodatkowe pytania. Po udzieleniu odpowiedzi student wychodzi z sali egzaminacyjnej lub opuszcza spotkanie odbywane za pomocą środków komunikacji elektronicznej na czas ustalania przez komisję oceny. W części niejawnej komisja ocenia odpowiedzi oraz ustala ocenę końcową studiów. Członkowie komisji **zatwierdzają również w APD protokół egzaminu dyplomowego**, co jest równoznaczne z jego podpisaniem. Po powrocie na salę egzaminacyjną lub na spotkanie odbywane za pomocą środków komunikacji elektronicznej, student otrzymuje informację o wyniku egzaminu dyplomowego oraz o ostatecznym wyniku ukończenia studiów.

Należy wskazać, że w przypadku uzyskania z egzaminu dyplomowego oceny niedostatecznej lub nieprzystąpienia do tego egzaminu w ustalonym terminie, dziekan wyznacza drugi termin egzaminu. Powtórny egzamin może się odbyć nie wcześniej niż przed upływem jednego miesiąca i nie później niż po upływie trzech miesięcy od daty pierwszego egzaminu. Warunkiem ukończenia studiów jest złożenie egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostatecznym. Zasady obliczenia ostatecznego wyniku studiów określa § 38 Regulaminu studiów.

Pracownik dziekanatu po zakończonym egzaminie dyplomowym sporządza i włącza do teczeki osobowej studenta następujące dokumenty:

1. wydruk protokołu egzaminu dyplomowego;
2. wydruk recenzji pracy dyplomowej;
3. wydruk Karty pracy dyplomowej, tzw. metryczki potwierdzającej archiwizację pracy w APD.

3.5. Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów (np. liczby kandydatów, przyjętych na studia, odsiewu studentów, liczby studentów kończących studia w terminie) oraz działania podejmowane na podstawie tych informacji, jak również sposoby wykorzystania analizy wyników nauczania w doskonaleniu procesu nauczania i uczenia się studentów

Śledzenie postępów studentów odbywa się w sposób systematyczny, przy wykorzystaniu szeregu narzędzi, a w szczególności poprzez:

1. prowadzony przez dziekanat bieżący monitoring liczby studentów przyjętych na studia, liczby studentów przechodzących na kolejne lata studiów oraz liczby absolwentów,
2. bieżącą kontrolę postępów przez prowadzących zajęcia dydaktyczne, koordynatorów modułów i egzaminatorów;
3. czynną obserwację zaangażowania studentów,
4. semestralne anonimowe ankiety studenckie,

¹¹⁴ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/wp-content/uploads/sites/15/Nieprzypisane/FILOZOFIA-zagadnienia-egzaminacyjne-2-1.pdf>

5. semestralne anonimowe ankiety nauczycieli akademickich
6. semestralne spotkania dające informacje zwrotne z osobami studiującymi.

Stały dostęp do danych dotyczących postępów studentów ma prodziekan ds. kształcenia i studentów, pełnomocnik dziekana ds. studenckich oraz dyrektor kierunku, realizujący **politykę doskonalenia jakości kształcenia** na Wydziale, a także w związku z koniecznością podejmowania szeregu decyzji związanych z tokiem studiów.

Zgodnie z Regulaminem studiów dziekan wydaje decyzje administracyjne dotyczące skreślenia z listy studentów (§ 12 ust. 2 pkt 1 Regulaminu studiów). Dziekan skreśla z listy studentów w przypadku (m. in.): niezłożenia w terminie pracy dyplomowej w trybie § 34 ust. 6 (§ 13 ust. 1 pkt 3 Regulaminu studiów), niezłożenia w terminie egzaminu dyplomowego w trybie § 39 ust. 3-4 (§ 13 ust. 1 pkt 4 Regulaminu studiów). Dziekan może również skreślić studenta z listy studentów w przypadku: stwierdzenia braku postępów w nauce (§ 13 ust. 2 pkt 1 Regulaminu studiów), nieuzyskania zaliczenia semestru lub roku w określonym terminie w trybie § 29 ust. 1 pkt 3 (§ 13 ust. 2 pkt 2 Regulaminu studiów) oraz stwierdzenia braku udziału w obowiązkowych zajęciach dydaktycznych i organizacyjnych zgodnie z obowiązującym go programem studiów, z wyłączeniem wykładów (§ 13 ust. 2 pkt 4 Regulaminu studiów).

Skreślenie następuje również w przypadku niepodjęcia studiów, rezygnacji ze studiów, ukarania karą dyscyplinarną wydalenia z Uczelni (§ 13 ust. 1 Regulaminu studiów). Może również nastąpić z powodu niewniesienia opłat związanych z odbywaniem studiów (§ 13 ust. 2 Regulaminu Studiów). Dziekan na wniosek studenta rozstrzyga w sprawie: przyznania egzaminu lub zaliczenia komisyjnego (§ 28 ust. 1- 5 Regulaminu Studiów), skierowania na powtarzanie modułu lub modułów i warunkowym wpisie na następny semestr, jeżeli student nie uzyskał zaliczenia z nie więcej niż dwóch modułów (§ 29 ust. 1 pkt 1 Regulaminu studiów) lub skierowania na powtarzanie semestru (§ 29 ust. 1 pkt 2 Regulaminu studiów).

Zadaniem **prodziekana ds. kształcenia i studentów** jest m.in. inicjowanie oraz nadzorowanie działań w zakresie doskonalenia programów studiów i oferty dydaktycznej Wydziału czy też organizowanie dydaktyki na Wydziale. **Dyrektor kierunku filozofia** m.in. sprawuje nadzór merytoryczny i organizacyjny nad zajęciami prowadzonymi na danym kierunku studiów, inicjuje i koordynuje działania w zakresie doskonalenia programu studiów, czy też zapewnia właściwą jakość kształcenia na kierunku studiów, w szczególności poprzez realizowanie lub nadzór nad realizacją procedur wskazanych w wydziałowym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia. Istotnym zadaniem jest również przygotowanie propozycji warunków i trybu rekrutacji na studia, kryteriów kwalifikacji, zasad przyjmowania na I rok laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich, a także limitów przyjęć na studia w danym roku akademickim.

Na Wydziale obowiązują Procedury Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia¹¹⁵, zgodnie z którymi organizowane są doroczne spotkania ze studentami, podczas których omawiane są sprawy istotne dla kształcenia na danym kierunku studiów (dokument stanowi załącznik Kryterium 10 – **Zał_K10_01**). Uzyskane wówczas informacje od studentów kierunku studiów stanowią istotny czynnik w kontekście przygotowywania koncepcji doskonalenia studiów.

¹¹⁵ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/jakosc-ksztalcenia/>

Przeprowadzone analizy i posiadane dane statystyczne pozwalają dostrzec kilka prawidłowości. Po pierwsze, zainteresowanie podjęciem studiów na kierunku filozofia na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie, przy czym limity przyjęć wypełniały się przy drugim bądź trzecim naborze. Także w przypadku studiów drugiego stopnia liczba kandydatów w ostatnich naborach była zbliżona. Od kilku lat daje się zaobserwować, że podobny odsetek osób, zapisuje się na studia, ale po otrzymaniu legitymacji studenckiej ich nie podejmuje. W tych przypadkach powodem rekrutacji na studia jest chęć przedłużenia korzyści wynikających z posiadania statusu studenta. Fakt ten jest przyczyną największego, bo sięgającego ponad 50%, odpływu studentów, który następuje po pierwszym semestrze. Analogiczny odpływ (też przekraczający ponad 50%) daje się zauważyć po I semestrze studiów II stopnia. Z kolei liczba studentów, którzy rezygnują po ukończeniu I semestru studiów jest porównywalna w ostatnich latach i nie przekracza liczby 4 osób na I stopniu i 2 na II. Najczęściej decyzja o rezygnacji ze studiów jest podejmowana w trakcie lub po pierwszym semestrze, co jest tendencją występującą na większości kierunków i może się wiązać z okresem poszukiwania swojej ścieżki edukacyjno-zawodowej. Wywiady jakościowe wykazały, że dla dużej części rezygnujących powodem stojącym za ich decyzją był m.in. obowiązek zaliczenia dwóch modułów z języka starożytnego (łaciny i greki). Wprowadzenie filozofii do Nowej Koncepcji Studiów i idąca za tym możliwość przemyślenia i modyfikacji kształcenia kierunkowego przeprowadzona przy istotnym współudziale osób studiujących (w ramach *Warsztatów doskonałości kształcenia kierunkowego*, *Zespołu do spraw modyfikacji programu filozofii I stopnia* oraz Rady Dydaktycznej kierunku) sprawił, że studiowanie języków starożytnych pozostawiono jako opcję dla zainteresowanych nimi studentów, a nie jako obowiązek dla wszystkich. Optymizmem napawa to, że skromna liczba studentów (1-2 osoby) decyduje się na powrót na studia na II i III roku. Ponadto analiza danych na potrzeby monitorowania jakości kształcenia wskazuje, że studenci dobrze radzą sobie z osiągnięciem efektów uczenia się.

Liczba absolwentów kierunku filozofia jest znacząco niższa od liczby osób rozpoczynających studia. Dane otrzymane z dziekanatu wskazują, że studia kończy mniej niż jedna czwarta studentów studiów pierwszego stopnia. Taki stan rzeczy wynika z wskazanych powyżej przyczyn, do których można dodatkowo dodać przyczyny wynikające ze zmian w życiu osobistym, założenia rodziny, wyjazdu za granicę lub podjęcia pracy zawodowej, której wykonywanie koliduje z realizacją studiów w trybie stacjonarnym. Ponadto w przypadku studentów rozpoczynających studia w roku 2019/2020 oraz 2020/2021 czynnikiem powodującym podjęcie decyzji o rezygnacji ze studiów była pandemia COVID-19.

Innym problemem, który jest dostrzegany przez dyrekcję kierunku jest przedłużanie przez studentów terminu na złożenie pracy dyplomowej. Analiza problemu doprowadziła do wniosku, że studenci ostatnich lat studiów podejmują często pozauczelniane aktywności (w tym pracę zawodową), które skutecznie utrudniają im przygotowywanie prac. Zjawisko ma zatem charakter niezależny od czynników bezpośrednio powiązanych z kierunkiem studiów. W celu przeciwdziałania takim sytuacjom prowadzący seminaria podejmują działania zmierzające do terminowego składania prac jak np. dodatkowe spotkania ze studiującymi poza godzinami seminarium (także w formie zdalnej) czy włączenie studiujących do realizacji różnego rodzaju projektów. Dzięki tym i podobnym działaniom łatwiej o systematyczną pracę nad tekstem licencjatu czy magisterium.

Ponadto, student może uzyskać zgodę na przedłużenie terminu na złożenie pracy dyplomowej dopiero po uzyskaniu informacji o stanie zaawansowania pracy.

Powyżej wskazane trudności są przedmiotem dyskusji, w różnych grupach interesariuszy: wśród studentów, nauczycieli akademickich oraz w ramach Rady Dydaktycznej. Poszukuje się sposobów zachęcania młodych ludzi do podejmowania studiów na filozofii. Wśród propozycji znajdują się: wzmocnienie współpracy z otoczeniem przez działania promocyjne takie jak projekt ambasadorzy kierunku¹¹⁶, utworzenie *Brygady filozoficznej*, w ramach której wykładowczynie i wykładowcy kierunku filozofia przeprowadzili do tej pory prawie 300 godzin wykładów i warsztatów filozoficznych w szkołach Regionu, prowadzenie spotkań filozoficznych w ramach współpracy z różnymi instytucjami kultury (kina, galerie, centra kultury), włączanie do programu studiów zajęć prowadzonych przez specjalistów z zagranicy (w tym profesorów wizytujących), wizyty u potencjalnych pracodawców (np. w ramach warsztatów w szkołach i innych instytucjach zainteresowanych obecnością studentów filozofii) czy przez umożliwienie studentom udziału w warsztatach prowadzonych przez różnych specjalistów w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach¹¹⁷ oraz programu Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany¹¹⁸.

Mimo, że pojawiają się trudności – które w wielu wypadkach wynikają z przyczyn niezależnych – zostały podjęte działania mające na celu przeciwdziałanie im. Jednym z nich jest zaangażowanie pracowników w wyżej wymienione projekty jak Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany, Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, ale też takie jak Uniwersytet Humanistów w Uniwersytecie Śląskim. To pozwoliło na utworzenie na przestrzeni ostatnich dwóch lat wielu grup projektowych i warsztatowych, realizujących kilkumiesięczne czy roczne projekty, w które zaangażowane są osoby studiujące (od kilku do kilkunastu osób w każdym z nich). Projekty te – np. praca nad modyfikacją programu studiów, zorganizowanie konferencji naukowej z udziałem zagranicznych gości przygotowywanej we współpracy z interesariuszami z otoczenia społeczno-gospodarczego, praca naukowa, której efektem jest publikacja artykułu, przygotowanie warsztatów filozoficznych prowadzonych m.in. w szkołach, warsztaty autokrytycyzmu itp. mocno angażują i integrują osoby studiujące. Dają im poczucie sprawczości i satysfakcji ze wspólnego działania poza regularnymi zajęciami, a dzięki bliskiemu kontaktowi z nauczycielem akademickim pozwalają na nawiązanie bliskich relacji (mistrz-uczeń). Innym działaniem będącym wynikiem udziału pracowników w kilku edycjach programu Mistrzowie dydaktyki¹¹⁹, jest realizacja ponadprogramowych **rocznych lub półtorarocznych zajęć tutoringowych**, w których uczestniczyło kilkanaście osób studiujących filozofię, co biorąc pod uwagę liczbę studentów kierunku jest znaczącą ilością. (Tutoring prowadzili: dr hab. Gabriela Besler, prof UŚ – 6 osób studiujących; dr hab. Tomasz Kubalica, prof UŚ – 3 osoby studiujące; dr Mariola Sułkowska-Janowska, prof. UŚ – 3 osoby studiujące, dr Magdalena Wołek – 3 osoby studiujące).

Kolejną formą przeciwdziałającą m.in. rezygnacji ze studiów jest możliwość uczestniczenia w kilku kołach naukowych¹²⁰ działających na kierunkach związanych z Instytutem Filozofii, przygotowanie wraz

¹¹⁶https://us.edu.pl/kandydat/category/nasz-universytet/nauki-humanistyczne/?strona=1&kategoria=92&widok=lista&liczba_postow=8

¹¹⁷ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-1/o-projekcie>

¹¹⁸ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-2/o-projekcie>

¹¹⁹ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/mistrzowie-dydaktyki/>

¹²⁰ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/organizacje-studenckie/>

z nauczycielami akademickimi wystąpien na konferencjach naukowych, festiwalach nauki, organizacja czy współorganizacja seminariów itp.

Na kierunku praktykowane jest elastyczne podejście do potrzeb studentów m.in. w postaci indywidualizacji spotkań i różnorodności ich form.

3.6. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się określone zostały w Regulaminie studiów, który określa prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem modułów, przystępowaniem do egzaminów, zaliczaniem poszczególnych etapów studiów i zakończeniem procesu kształcenia. Jednocześnie System Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Humanistyczny określa sposób monitorowania weryfikacji efektów uczenia się. Weryfikacja postępów osiągniętych przez studentów kierunku filozofia polega na przeglądzie liczby wpisów na semestr przeprowadzanym po każdym semestrze.

Studia pierwszego stopnia na kierunku filozofia trwają 6 semestrów. Aby ukończyć studia pierwszego stopnia należy spełnić następujące warunki:

1. zaliczyć przedmioty kierunkowe oraz wybrane przedmioty specjalizacyjne i fakultatywne;
2. zrealizować dodatkowe wymagania zapisane w programie studiów;
3. uzyskać co najmniej 180 punktów ECTS;
4. przygotować pracę dyplomową;
5. zdać ustny egzamin dyplomowy (licencjacki) połączony z obroną pracy dyplomowej.

Studia drugiego stopnia na kierunku filozofia trwają 4 semestry. Aby je ukończyć należy spełnić następujące warunki:

1. zaliczyć przedmioty kierunkowe oraz wybrane przedmioty specjalizacyjne i fakultatywne;
2. zrealizować dodatkowe wymagania zapisane w programie studiów;
3. uzyskać co najmniej 120 punktów ECTS;
4. przygotować pracę dyplomową;
5. zdać ustny egzamin dyplomowy (magisterski) połączony z obroną pracy dyplomowej.

Podstawą skutecznej weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się jest przede wszystkim informacja dla studentów na temat sposobu weryfikacji efektów uczenia się w ramach poszczególnych modułów, **zawarta w sylabusach** dostępnych w systemie USOS po zalogowaniu¹²¹. Przegląd sylabusów pozwala dostrzec różnorodność **form zaliczenia**. Stopień osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się weryfikowany jest w trakcie zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela (dyskusje, warsztaty zespołowe, zadania indywidualne, aktywność), a także na podstawie kolokwium, egzaminów, prac zaliczeniowych, projektów, zadań i aktywności wymagających pracy własnej studentów. Za merytoryczną ocenę przedmiotowych efektów uczenia się odpowiedzialni są koordynatorzy modułów i nauczyciele prowadzący zajęcia dydaktyczne. Szczegółowe kryteria oceniania określone są w sylabusach poszczególnych modułów. Przegląd statusu wszystkich sylabusów przeprowadza się corocznie w semestrze zimowym i letnim na podstawie wydruku raportu z systemu USOS pod względem ich kompletności i terminowego udostępnienia w systemie.

¹²¹<https://usosweb.us.edu.pl>

Prowadzący zajęcia z danego modułu ma obowiązek poinformować studentów na pierwszych zajęciach o zasadach weryfikowania ich wiedzy i umiejętności oraz warunkach zaliczenia danej formy zajęć oraz całego modułu. Jeżeli przedmiot jest realizowany przez więcej niż jednego prowadzącego, do opracowania i przedstawienia wspólnych zasad oceniania oraz warunków zaliczeń zobowiązany jest koordynator modułu. Niezgodność przeprowadzonego zaliczenia czy egzaminu z deklaracją w sylabusie może być podstawą do unieważnienia egzaminu lub zaliczenia albo przyznania studentowi prawa do egzaminu czy zaliczenia komisyjnego.

3.7. Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych osiągniętych przez studentów w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia (dyplomowania), z ukazaniem przykładowych powiązań metod sprawdzania i oceniania z efektami uczenia się odnoszącymi się do działalności naukowej w zakresie dyscypliny, do której kierunek jest przyporządkowany, stosowania właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, jak również kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego

Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się pozostają w ścisłym związku ze sposobem realizacji danego modułu określonym w programie studiów (np. wykład, ćwiczenia, konwersatorium, seminarium, lektorat, warsztat, laboratorium) oraz treści konkretnego sylabusu. Zasady weryfikacji zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen. Jest to osiągnięte przez stosowanie jasnych, znanych na wstępie kryteriów ocen adekwatnych do specyfiki weryfikowanego efektu uczenia się (np. testów dających jednoznaczne wyniki określone na podstawie zdobywanej punktacji, prac zaliczeniowych spełniających stawiane na wstępie kryteria czy bieżącej weryfikacji podczas zajęć na podstawie aktywności studentów). Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się pozostają w ścisłym związku ze sposobem realizacji danego modułu określonym w programie studiów, stopień osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się w trakcie studiów jest określany na podstawie weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji nabywanych w ramach poszczególnych modułów. Efekty są oceniane na bieżąco, w trakcie zajęć, na podstawie aktywnego udziału w zajęciach, pracach zespołowych, dyskusjach, kwerendach, badaniach, burzach mózgów, warsztatach oraz na podstawie przygotowywanych i omawianych prezentacji tematycznych.

Oprócz bieżącej weryfikacji, każdy z modułów kończy się obowiązkowym zaliczeniem na ocenę, co umożliwia podsumowanie osiągniętych efektów w wymiarze indywidualnym. W przypadku prac i zadań zespołowych oceniana jest ponadto umiejętność współpracy, w tym podziału pracy, jej kultury i organizacji. W przypadku, gdy moduł prowadzony jest zarówno w formie ćwiczeń/seminariów, jak i wykładów, weryfikacja efektów uczenia dostosowana jest do poszczególnych form zajęć. Student otrzymuje osobne oceny na podstawie obiektywnych kryteriów (wskazywanych na poziomie sylabusów). Część wykładowa kończy się egzaminem bądź zaliczeniem. Ocena końcowa modułu wyznaczana jest według kryterium opisanego w sylabusie, ale zazwyczaj jest ona średnią oceny uzyskanej z egzaminu i zaliczenia. Dydaktycy stosują tu szeroki wachlarz narzędzi umożliwiających ocenę osiągnięć, w tym egzaminy w formie pisemnej i ustnej, kolokwia (pisemne i ustne), prace zaliczeniowe, eseje, testy, prace etapowe, zadania typu case study, samodzielne i zespołowe projekty, dyskusje i debaty, lekturę i analizę tekstów źródłowych, wykonane zgodnie z wytycznymi prezentacje (indywidualne i zespołowe), a także nowoczesne formy weryfikacji wykorzystujące gamifikację i aplikacje *online*.

Stosowane w procesie kształcenia na kierunku sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się mają podwójny charakter – są to oceny formujące i podsumowujące. W pierwszym przypadku (ocena formująca) służą bezpośrednio zapewnieniu efektywnej realizacji bieżącej dydaktyki przez obserwację i dostosowanie pracy dydaktycznej do specyfiki zespołu osób uczących się. W drugim przypadku (oceny podsumowujące) są oceną stopnia osiągnięcia efektów uczenia się wyrażoną w formie oceny końcowej uzyskanej z zastosowaniem metody i narzędzi, o których studenci i studentki informowani są rozpoczynając zajęcia. Wykorzystanie w dydaktyce tego sposobu oceniania pozwala możliwie sprawiedliwie ocenić poziom osiągnięcia efektów uczenia się modułu i docenić wysiłki każdego studenta uczestniczącego w zajęciach.

Monitorowana jest skuteczność osiągnięcia efektów uczenia się. W oparciu o dane z USOS dokonywana jest analiza wyników sesji egzaminacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji, gdy średnia ocen z danej weryfikacji efektów uczenia się dąży do wartości skrajnej (2,0 lub 5,0).

Zasady weryfikacji umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się. Wszystkie osoby biorące udział w procesie kształcenia podlegają tym samym procedurom i zasadom weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji. W przypadku osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami stawia się takie same wymagania odnośnie do osiąganych efektów uczenia się, ale dostosowuje się metody weryfikacji do indywidualnych potrzeb (§ 16 Regulaminu studiów). Dostosowanie procesu dydaktycznego do potrzeb studenta polega na ustaleniu i wdrożeniu sposobu przekazywania wiedzy, który w najlepszy sposób umożliwi przyswojenie treści dydaktycznych przez studenta. Służą temu między innymi: dodatkowe terminy konsultacji, usprawiedliwienie nieobecności w przypadku choroby lub konieczności leczenia szpitalnego, wydłużony czas egzaminu i zaliczenia, wydłużenie sesji egzaminacyjnej, dostosowanie formy egzaminu i zaliczenia do możliwości studenta (forma pisemna lub ustna), zgoda na zmianę grupy ćwiczeniowej, udostępnianie dodatkowych materiałów dydaktycznych (np. teksty zawierające treści zajęć zapisane dużą czcionką), indywidualne wyznaczenie zakresu materiału do przygotowania, możliwość korzystania z dyktafonu po uzyskaniu zgody osoby prowadzącej zajęcia (dostępna również dla wszystkich studentów). Ponadto studentom, którzy zgłoszą taką potrzebę, przyznawana jest pomoc osobistego asystenta, którego główną funkcją jest wsparcie studenta z niepełnosprawnością w sprawach organizacyjnych, jak kontakt z dziekanatem i kadrą dydaktyczną, ustalanie terminów i lokalizacji zajęć, pomoc przy przemieszczaniu się na terenie uczelni i przy sporządzaniu notatek podczas zajęć. Szczegółowe zasady przyznawania indywidualnego dostosowania studiów (IDS) określa *Regulamin dostosowania i właściwej organizacji procesu dydaktycznego dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju występujących trudności*, stanowiący załącznik nr 1 do Regulaminu studiów. Na Uniwersytecie Śląskim funkcjonuje unikatowy program *Student Buddy Support!*¹²² wspierający studentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (w szczególności w zakresie zdrowia psychicznego), w ramach którego można skorzystać ze wsparcia **Ambasadora Dostępności**, działającego na wydziale. Program zrealizowano w ramach projektu *DUO – Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą*¹²³, którego celem było zwiększenie zakresu dostępności oraz poziomu otwartości i uniwersalności

¹²²<https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb/program-student-buddy-support/>

¹²³ <https://www.duo.us.edu.pl/pl/duo-uniwersytet-slaski-uczelnia-dostepna-uniwersalna-i-otwarta>

Uniwersytetu Śląskiego poprzez udoskonalenie wsparcia edukacyjnego. Przeprowadzono również szereg szkoleń dla kadry akademickiej, które przybliżyły tematykę związaną z koniecznością dostosowania kształcenia dla studentów ze specjalnymi potrzebami.

Przygotowanie **pracy dyplomowej** pozwala na zweryfikowanie efektów uczenia się, które są ściśle powiązane z nabyciem przez studenta wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie samodzielnego projektowania i prowadzenia badań z wykorzystaniem metod i technik badań filozoficznych. Sprawdza również umiejętność analizowania tekstów źródłowych, logicznego i krytycznego myślenia, a także kompetencje w zakresie komunikowania rezultatów pracy badawczej. Prace dyplomowe są weryfikowane w sposób ciągły w trakcie współpracy w ramach seminarium dyplomowego. Promotorzy na bieżąco monitorują poszczególne etapy powstawania pracy i udzielają informacji zwrotnych pomocnych w procesie przygotowania pracy.

Ostateczna weryfikacja efektów uczenia się osiąganych w ramach seminarium dyplomowego odbywa się na podstawie oceny pracy dyplomowej, sporządzonej przez promotora i recenzenta pracy, w której uwzględnia się zbieżność treści pracy z tematem określonym w tytule, ocenę układu pracy, struktury podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez, ocenę merytoryczną pracy, nowatorstwo pracy, charakterystykę doboru i wykorzystania źródeł, ocenę formalnej strony pracy oraz możliwości wykorzystania pracy (szerzej zasady dyplomowania opisano w punkcie 3.9).

W każdym roku akademickim jest prowadzona weryfikacja losowo wybranych prac dyplomowych pod kątem uzyskiwanych efektów uczenia się, zgodnie z Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Humanistyczny. Weryfikacji dokonuje specjalnie powołana przez Radę Dydaktyczną komisja, której wyniki pracy są przedstawiane na posiedzeniu Rady Dydaktycznej, a następnie dyskutowane na posiedzeniu Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia i Studentów (szczegółowo – Kryterium 10).

Kompetencje w zakresie języka obcego są nabywane i weryfikowane w ramach zajęć z lektoratów językowych (studia pierwszego stopnia), konwersatoriów językowych (studia drugiego stopnia) oraz modułów prowadzonych w języku obcym lub z użyciem języka obcego, przewidzianych w programie studiów zarówno pierwszego, jaki i drugiego stopnia. Studenci mają również okazję wykorzystywać i doskonalić swoje umiejętności językowe podczas zajęć prowadzonych przez profesorów wizytujących.

Zasady weryfikacji określają także zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem.

Sygnaly świadczące o potencjalnych nieprawidłowościach związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się są możliwe do wychwycenia przede wszystkim dzięki anonimowym ankietom ewaluacyjnym i możliwości zamieszczenia w nich przez studentów własnych komentarzy. Studenci mogą wyrazić opinie na temat wszystkich zajęć, w których uczestniczą, ankieta jest więc dla dyrekcji kierunku oraz dla władz dziekańskich skutecznym narzędziem monitorowania pracy nauczycieli akademickich. Problemy związane z weryfikacją i oceną efektów uczenia się mogą również być zgłaszane podczas corocznych spotkań dyrekcji kierunku ze studentami. Ponadto o sytuacjach konfliktowych studenci na bieżąco mogą informować opiekuna roku bądź bezpośrednio dyrekcję kierunku.

Zgłoszenie sytuacji problemowej skutkuje – w pierwszej kolejności – podjęciem przez dyrekcję kierunku działań wyjaśniających. Dyrektor dąży do poznania szczegółów sprawy na podstawie relacji obu stron: studenta (studentów) oraz wykładowcy. Po rozpoznaniu sytuacji dyrektor kierunku formułuje propozycję rozwiązania problemu. Jej zaakceptowanie przez obie strony sporu prowadzi do rozwiązania problemu. Dyrektor kierunku może jednak zdecydować o zgłoszeniu sprawy władzom dziekańskim, które korzystają ze swoich regulaminowych uprawnień w celu wyjaśnienia i rozwiązania konfliktu. W rozwiązanie problemu można również włączyć Rzecznika Praw Studenta i Doktoranta, do zadań którego należy – w szczególności – podejmowanie mediacji w sytuacjach konfliktowych i kryzysowych, a także ochrona praw studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych UŚ. W przypadku kwestii spornych występujących na linii student – pracownik uniwersytetu Rzecznik Praw Studenta i Doktoranta współpracuje z Rzecznikiem Praw i Wartości Akademickich, który powołany został do ochrony interesów wszystkich grup wchodzących w skład Wspólnoty Uczelni. Współdziałanie obu rzeczników daje szansę na wygaszenie potencjalnych konfliktów znacznie szybciej i łatwiej, a także pozwala uniknąć wszczęcia postępowań dyscyplinarnych przeciwko którejś ze stron. Jeśli działania podejmowane przez władze dziekańskie przy udziale rzeczników nie przynoszą rozwiązania sytuacji problemowej sprawa może zostać skierowana do Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich bądź Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów.

Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez osoby studiujące efektów uczenia się stosowane w procesie nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w UŚ gwarantują identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów. Platformy (Moodle, Ms Teams, Google), za pośrednictwem których prowadzone są zajęcia zdalne oraz weryfikacja efektów uczenia się są sprzężone z centralnym punktem logowania (logowanie odbywa się za pomocą loginu i hasła) co gwarantuje identyfikację i bezpieczeństwo danych osób studiujących. Podczas weryfikacji efektów uczenia się każdy kto ją przeprowadza jest zobligowany do sprawdzenia tożsamości osób studiujących. Prócz konieczności zalogowania się przy pomocy loginu i hasła na indywidualne konta, weryfikacji można dokonać na kilka sposobów. Jednym z nich jest ukazanie do kamery dowodu osobistego (lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość ze zdjęciem – nie można tego jednak nagrywać). Identyfikacja możliwa jest także na podstawie wizerunku (widoku twarzy w kamerze) oraz na podstawie głosu studiującego. Takiej identyfikacji mogą jednak dokonać jedynie ci prowadzący, którzy bardzo dobrze znają studenta. Wytyczne dotyczące przeprowadzania weryfikacji efektów uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 przyjęte w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach przedstawia załącznik do Zarządzenia nr 71 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 19 maja 2020 r. jako instrukcja. Ponadto, na stronie UŚ dotyczącej kształcenia zdalnego¹²⁴ są opisane Zasady organizacji zaliczeń i egzaminów zdalnych w roku akademickim 2020/2021¹²⁵.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 176 Rektora UŚ w Katowicach z dnia 15 października 2021 r. w sprawie zasad prowadzenia w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość prowadzący zajęcia są zobowiązani przejść certyfikowane

¹²⁴<https://www.zdalny.us.edu.pl>

¹²⁵<https://www.zdalny.us.edu.pl/nauczyciele-akademiccy/dzialalnosc-dydaktyczna/zasady-weryfikacji-efektow-uczenia-sie/weryfikacja>

szkolenie przygotowujące do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość (§ 7, pkt. 1 i 2), a bieżącą pomoc techniczną w tym zakresie udziela Centrum Kształcenia na Odległość (§ 6 pkt. 5). Wszyscy pracownicy UŚ zobowiązani są odbyć dwuczęściowe szkolenie z zakresu Ochrony danych osobowych. Szkolenia w zakresie ochrony danych osobowych prowadzone są także w formie stacjonarnej. Pracownicy zobowiązani są znać akty prawa wewnętrznego w zakresie ochrony danych osobowych: **Politykę Bezpieczeństwa Informacji** w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, stanowiąca załącznik do zarządzenia nr 153 Rektora UŚ z dnia 15 października 2018 r. oraz **piśmo okólne nr 1 Kanclerza** Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 16 listopada 2018 r. w sprawie ochrony danych przetwarzanych w administracji ogólnouczelnianej. Natomiast Zlecenia dotyczące ochrony danych osobowych podczas pracy zdalnej¹²⁶ dostępne są na stronie UŚ.

Więcej informacji na temat kształcenia zdalnego znajduje się w Kryterium 2.

3.8. Rodzaje, tematyka i metodyka prac etapowych i egzaminacyjnych, projektów

Tematyka i metodyka prac etapowych oraz egzaminacyjnych zależą od specyfiki prowadzonego modułu i obejmują różne formy. Tematyka jest zbieżna z zakresem danego modułu, a celem prac etapowych i egzaminacyjnych jest weryfikacja osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Wśród najczęściej stosowanych form zaliczeniowych są kolokwia cząstkowe i końcowe, prace egzaminacyjne, egzaminy pisemne i ustne, testy, eseje, a także prezentacje indywidualne i zespołowe. Szczegóły dotyczące rodzaju i metodyki prac zawarte są w sylabusach poszczególnych modułów.

3.9. Rodzaje, tematyka i metodyka prac dyplomowych, ze szczególnym uwzględnieniem nabywania i weryfikacji osiągnięcia przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej

Warunkiem uzyskania dyplomu ukończenia studiów na kierunku filozofia jest zaliczenie wszystkich wskazanych w programie kształcenia modułów oraz przygotowanie pracy dyplomowej (licencjackiej lub magisterskiej). Za pracę dyplomową może być uznana praca przygotowana samodzielnie przez studenta. Przy ustalaniu tematu pracy dyplomowej brane są pod uwagę zainteresowania naukowe studenta, realizowane na wydziale badania oraz możliwości w zakresie opieki naukowej nad daną pracą dyplomową. Student sam dokonuje wyboru tematu, który następnie konsultuje z promotorem. Tematyka prac licencjackich i magisterskich przygotowywanych na kierunku filozofia jest ściśle powiązana z kierunkiem studiów, a także bardzo zróżnicowana. Studenci podejmują – między innymi – zagadnienia wpisujące się w obszar historii filozofii, ontologii, epistemologii, etyki, estetyki, filozofii analitycznej, filozofii umysłu, filozofii społecznej, filozofii kultury itp. (Załącznik 2_06_01, Załącznik 2_06_02). Tematy wybierane przez studentów są powiązane z zainteresowaniami naukowymi promotorów i z badaniami prowadzonymi w Instytucie Filozofii. Informacje o profilu badawczym przyszłych promotorów i proponowanej tematyce prac dyplomowych pod ich kierownictwem znajdują się w Portalu Pracownika, zakładka „O mnie”.

Prace licencjackie i magisterskie co do zasady mają stanowić próbę rozwiązania postawionego przez dyplomanta problemu badawczego, osadzonego w określonych, filozoficznych ramach teoretycznych. Oznacza to, że dyplomant musi wykazać się znajomością teorii i pojęć filozoficznych oraz historii

¹²⁶<https://us.edu.pl/ochrona-danych-osobowych/>

badanego problemu. Prace dyplomowe zazwyczaj łączą w sobie element opracowania historycznego i problemowego.

Przygotowanie pracy dyplomowej pozwala na zweryfikowanie efektów uczenia się, które są ściśle powiązane z nabyciem przez studenta wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie samodzielnego projektowania i prowadzenia badań filozoficznych. Sprawdza również umiejętność analizowania tekstów źródłowych, tekstów naukowych, logicznego i krytycznego myślenia, a także kompetencje w zakresie komunikowania rezultatów pracy badawczej.

Weryfikacja efektów uczenia się osiągniętych w ramach seminarium dyplomowego odbywa się na podstawie oceny pracy dyplomowej, przygotowanej przez promotora i recenzenta pracy, w której uwzględnia się zbieżność treści pracy z tematem określonym w tytule, ocenę układu pracy, struktury podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez, ocenę merytoryczną pracy, nowatorstwo pracy, charakterystykę doboru i wykorzystania źródeł, ocenę formalnej strony pracy oraz możliwości wykorzystania pracy.

3.10. Sposoby dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów (np. testy, prace egzaminacyjne, pisemne prace etapowe, raporty, zadania wykonane przez studentów, projekty zrealizowane przez studentów, prace dyplomowe, protokoły egzaminów dyplomowych)

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów dokumentowane są przez przeprowadzone prace zaliczeniowe i egzaminacyjne (jeśli sylabus przewiduje formę pisemną). W przypadku, gdy zaliczenie bądź egzamin przybiera formę ustną prowadzący zajęcia wpisuje ocenę do protokołu w systemie USOS niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia ogłoszenia wyników zaliczenia danej formy zajęć lub egzaminu (§ 25 ust. 9 Regulaminu studiów). Dobrą praktyką stosowaną przez egzaminatorów jest zapisywanie pytań zadanych studentom bądź przykładowych pytań jakie zostały zadane podczas egzaminu.

Po zakończeniu semestru pracownicy dziekanatu generują z systemu USOS semestralne karty osiągnięć studentów, które – po zatwierdzeniu przez dziekana lub prodziekana – archiwizowane są w teczce studenta.

Zasady składania i archiwizacji prac dyplomowych reguluje Zarządzenie nr 201 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych w bazie elektronicznej¹²⁷. Prace dyplomowe oraz ich recenzje archiwizowane są w systemie APD. Oprócz tego w systemie znajduje się również protokół egzaminu dyplomowego. Po zakończonym egzaminie dyplomowym pracownik dziekanatu sporządza i włącza do teczki osobowej studenta następujące dokumenty:

1. wydruk protokołu egzaminu dyplomowego;
2. wydruk recenzji pracy dyplomowej;
3. wydruk Karty pracy dyplomowej, tzw. metryczki potwierdzającej archiwizację pracy w APD.

Procedura dyplomowania została szczegółowo przedstawiona w punkcie 3.4.

Dokumentacja egzaminów i zaliczeń obejmuje przede wszystkim prace egzaminacyjne i zaliczeniowe, a ponadto prezentacje, testy czy eseje – zależnie od przyjętej metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się, wskazanych w punktach 3.7 i 3.8. Prace etapowe przechowywane są – zgodnie z zapisami

¹²⁷<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5395/5/>

Procedur Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Humanistyczny¹²⁸ – do końca roku akademickiego następującego po roku akademickim, w którym została przeprowadzona dana weryfikacja. W przypadku egzaminów i zaliczeń ustnych dokumentacja obejmuje zaprotokołowanie wyników w systemie USOS. Obowiązkiem prowadzącego zajęcia jest poinformowanie studenta o ocenie z egzaminu lub zaliczenia oraz wprowadzenie jej do systemu USOS (§ 25 Regulaminu studiów). W przypadku egzaminu lub zaliczenia ocenę należy wpisać niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od daty ogłoszenia wyników. Karty okresowych osiągnięć studenta są prowadzone w postaci elektronicznej. Student ma prawo wglądu do prac egzaminacyjnych lub zaliczeniowych w terminie 14 dni od ogłoszenia wyników w systemie USOS (§ 27 Regulaminu studiów). W praktyce studentom umożliwia się zapoznanie z ich pracami przez znacznie dłuższy czas. Dokumentacja (papierowa lub elektroniczna) efektów uczenia się jest archiwizowana przez osoby prowadzące zajęcia.

Dokumentacja egzaminu dyplomowego obejmuje pracę dyplomową, recenzje i protokoły egzaminów dyplomowych. Zasady składania i archiwizacji prac dyplomowych reguluje Zarządzenie nr 201 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych w bazie elektronicznej. Protokół egzaminu dyplomowego (licencjackiego lub magisterskiego) sporządza w postaci elektronicznej w APD przewodniczący komisji egzaminacyjnej. Następnie członkowie komisji zatwierdzają protokół, co jest równoznaczne z jego podpisaniem. Po egzaminie pracownik dziekanatu włącza doteczki akt osobowych studenta następujące dokumenty sporządzone w postaci elektronicznej w APD: wydruk protokołu egzaminu magisterskiego, wydruk recenzji pracy magisterskiej oraz wydruk Karty Pracy Dyplomowej.

3.11. Wyniki monitoringu losów absolwentów ukazujące stopień przydatności na rynku pracy efektów uczenia się osiągniętych na ocenianym kierunku oraz luki kompetencyjne, jak również informacje dotyczące kontynuowania kształcenia przez absolwentów ocenianego kierunku.

Istotnym elementem wsparcia studentów jest pomoc we wchodzeniu na rynek pracy lub kontynuowaniu edukacji. W skali Uczelni sprawami tymi zajmuje się Biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego¹²⁹. W serwisie studenta i absolwenta na internetowej stronie Biura Karier UŚ student może odnaleźć informacje dotyczące testów psychozawodowych, doradztwa kariery, próbnych rozmów kwalifikacyjnych, praktyk na studiach, ofert pracy, staży, praktyk, rozwoju osobistego, coachingu kariery, szkoleń i warsztatów, spotkań z pracodawcami, wolontariatu, projektów, a także raportów z badań dotyczących losów absolwentów. Na uwagę zasługuje również **Akademia Rozwoju Kariery**, w ramach której organizowany jest cykl wakacyjnych szkoleń poświęconych rozwojowi zawodowemu i osobistemu. Uczestnicy Akademii mogą szkolić się w najbardziej pożądanym przez pracodawców obszarach, takich jak: zarządzanie projektami, komunikatywność, umiejętność pracy w grupie, zarządzanie stresem, przedsiębiorczość. Biuro Karier zarówno w trakcie roku akademickiego, jak i w czasie wakacji organizuje cykl warsztatów i szkoleń m. in. z umiejętności psychospołecznych prowadzony przez potencjalnych pracodawców (**szkolenie z zarządzania czasem, stresem, kreatywnego rozwiązywania problemów, przedsiębiorczości**) oraz umiejętności technicznych jak np. kurs Excela. Szkolenia prowadzone są przez przedstawicieli firm i pracodawców.

¹²⁸<https://us.edu.pl/wydzial/wh/jakosc-ksztalcenia/>

¹²⁹<http://bk.us.edu.pl/>

Uniwersytet Śląski w Katowicach w latach 2018-2021 realizował projekt „**STUDIA I CO DALEJ – zwiększenie konkurencyjności studentów UŚ na rynku pracy**”, finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem projektu było podniesienie jakości i rozwój usług świadczonych przez Biuro Karier poprzez wsparcie w okresie trwania projektu 1900 studentów i studentek w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy. Beneficjentami projektu byli studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych 2 i 3 roku I stopnia; 1 i 2 roku II stopnia; 4 i 5 roku jednolitych studiów magisterskich, niezależnie od kierunku studiów. Forma wsparcia Beneficjentów to indywidualne poradnictwo zawodowe związane m.in. z przedsiębiorczością, wspomagające studentów w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy oraz coaching kariery.

Badanie losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach jest skierowane do absolwentów wszystkich kierunków studiów I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich, zarówno studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych – począwszy od roku akademickiego 2007/2008. Do roku 2016/2017 opracowywane raporty dotyczyły losów absolwentów całego Wydziału, od roku 2017/2018 raporty skupiają się na losach absolwentów poszczególnych kierunków. Grupę respondentów stanowią absolwenci, którzy – będąc na ostatnim roku studiów – wyrazili zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych na potrzeby monitorowania losów zawodowych absolwentów. Formuła badania zakłada realizację pomiaru po roku od ukończenia studiów.

Badanie realizowane jest **techniką sondażową** z wykorzystaniem internetowego kwestionariusza ankiety, który składa się z sześciu części. Źródłem danych są również informacje pozyskane w wyniku współpracy z interesariuszami zewnętrznymi będącymi członkami **Rady Dydaktycznej** oraz interesariuszami, z którymi prowadzona jest mniej sformalizowana współpraca (np. z absolwentami pozostającymi w bezpośrednim kontakcie czy nauczycielami filozofii w szkołach Regionu).

Na podstawie raportów dotyczących lat 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 można stwierdzić, że ankietowani na ogół uważają, że istnieje zapotrzebowanie na wiedzę i umiejętności zdobywane w czasie studiów i można je praktycznie wykorzystać na rynku pracy. Co więcej, opinia taka stanowi większość odpowiedzi w najnowszym raporcie z lat 2021/2022. Na przestrzeni ostatnich lat szczególnie podkreślano rolę takich obszarów jak: logika, etyka, umiejętność krytycznego myślenia. Warto jednak zwrócić uwagę, że respondenci wymienili również inne dziedziny wiedzy, które, ich zdaniem, przydają się przy podejmowaniu pracy zawodowej (np. analiza źródeł wiedzy, filozofia dialogu, szerokość horyzontu światopoglądowego, umiejętność lektury obszernych tekstów bez utraty koncentracji, filozofia najnowsza, filozofia nowych mediów, filozofia starożytna, metodologia, filozofia współczesna, teorie prawdy). Znaczna część ankietowanych nie żałuje decyzji o podjęciu studiów na kierunku filozofia i deklaruje, że nie zmieniałaby wybranego kierunku. W raportach pojawiają się opinie dotyczące braku konkretnych przedmiotów, które zdaniem respondentów powinny się znaleźć w programie studiów. Wymienia się tutaj m.in.: zwiększenie wymiaru godzin zajęć z etyki, logiki, metodologii, historii filozofii, warsztatów dotyczących umiejętności pisania prac naukowych. Wskazywano również na brak takich przedmiotów jak ontologia, epistemologia (na studiach II stopnia), filozofia pracy, marksizm, polskie filozofki, filozofia Francuzka, filozofia religii, feminizm, języki klasyczne (na studiach II stopnia). Powyższe informacje, jak również uwagi uzyskiwane w czasie regularnych spotkań feedbackowych ze studentami, służą dyrekcji jako istotna wytyczna przy projektowaniu programu studiów, który realizowałaby zapotrzebowania

zgłaszane przez respondentów. Jednym z efektów tych działań jest wdrożona w roku 2023 Nowa Koncepcja Studiów.

Na podstawie danych z 5 ostatnich lat, można stwierdzić, że ankietowani na ogół wiedzą, jak i gdzie szukać pracy. W grupie pojawiły się jednak głosy wyrażające poczucie braku miejsc pracy i przesycenia rynku. Spośród ankietowanych osób, w czasie prowadzenia badania połowa kontynuowała naukę na studiach: I stopnia (filologia słowiańska, mediteranistyka), II stopnia (filozofia, mediacje i negocjacje, kognitywistyka, w Kolegium Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych (KISM), III stopnia (filozofia). Część osób deklarowała również ukończenie innego niż filozofia kierunku studiów: I stopnia (historia sztuki, geografia) oraz II stopnia: (pedagogika i historia).

Informacje o losach zawodowych absolwentów Uniwersytetu Śląskiego i Biurze Karier przedstawiono szczegółowo w opisie Kryterium 8 i 10.

Poza badaniami losów zawodowych absolwentów Biuro Karier zajmuje się także m.in. **badaniem oczekiwań pracodawców**. Badanie to jest przeprowadzane **raz na dwa lata**. Wyniki uwzględniają oczekiwania pracodawców w podziale na grupy kierunków: artystyczne, ścisłe, ekonomiczne, humanistyczne, prawnicze i administracyjne, społeczne, biologiczne i przyrodnicze. Dane uzyskane od pracodawców obejmują m. in. informacje nt. sposobów pozyskiwania przyszłych pracowników, znajomości języków obcych pożądaných przez pracodawców, kompetencji miękkich, wiedzy czy cech osobowości w podziale na kierunki studiów. Warto podkreślić, że w ostatnim raporcie z badań oczekiwań pracodawców humanistyczne kierunki studiów znalazły się na trzecim miejscu wśród wszystkich kierunków, z których rekrutowani są pracownicy do pracy lub na staż (pierwsze miejsce zajęły kierunki ścisłe, drugie – ekonomiczne, a w sumie wskazano w badaniu siedem kierunków studiów). Wyniki tego raportu wykorzystywane są przez Biuro Karier m. in. do tworzenia zapotrzebowania, a następnie do realizacji szkoleń, warsztatów z zakresu umiejętności wskazanych przez pracodawców jako najbardziej pożądaných u kandydatów do pracy (Załącznik K3_03).

Absolwenci i absolwentki studiów pierwszego stopnia na kierunku filozofia mają możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, na co decyduje się część z nich. Pozostali podejmują zatrudnienie lub studia magisterskie w innych uczelniach lub na innych kierunkach.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom studentów i absolwentów zaproponowano im udział w wielu warsztatach wzmacniających ich kompetencje zawodowe prowadzonych przez specjalistów w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach¹³⁰, który był realizowany od 1 października 2018 roku do 31 marca 2023 roku oraz programu Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany¹³¹ (szerzej tę formę wsparcia omówiono w Kryterium 8). Dodatkowo, do programów studiów pierwszego stopnia włączono zajęcia kształtujące kompetencje miękkie. Z kolei programy obydwu specjalności na studiach drugiego stopnia (specjalność filozoficzno-kulturowa i międzynarodowe studia filozoficzne) zostały zaprojektowane bądź zmodyfikowane w taki sposób, że uwzględniają treści i formy zajęć ukierunkowane na przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy, między innymi przez wprowadzenie większej liczby zajęć seminaryjnych pozwalających na kształtowanie umiejętności analizy danego problemu, krytycznego myślenia i kreatywnego podejścia do różnych zagadnień, które – niezależnie od wykonywanego zawodu – cenione są na rynku pracy.

¹³⁰<https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-1/o-projekcie>

¹³¹<https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-2/o-projekcie>

Ponadto w Nowej Koncepcji Studiów pierwszego stopnia przewidziano indywidualne kształtowanie ścieżki kształcenia przez osoby studiujące dzięki możliwości samodzielnego wyboru modułów w ramach kształcenia obszarowego i ogólnouniwersyteckiego.

Bieżące modyfikowanie programu studiów jest dowodem na dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy ceniącego elastyczne i krytyczne myślenie stanowiące specyfikę filozofii. Sprzyja temu również wdrożenie Nowej Koncepcji Studiów, która umożliwia w większym zakresie uwzględnienie postulatów osób studiujących i absolwentów odnośnie do zmian w programie studiów.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 3:

Dobre praktyki

- Do dobrych praktyk zaliczyć można **doskonalenie procedur Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia**, zgodnie z którymi prowadzi się coroczną szczegółową sprawozdawczość z podnoszenia jakości kształcenia na kierunku. Począwszy od roku akademickiego 2019/2020 realizowana jest zmodyfikowana procedura Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Humanistyczny (znowelizowana w 2023 r.), która umożliwia **szczegółową analizę realizowanego programu** w szerokim spektrum, obejmującym wskaźniki ilościowe postępów i niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiąganiu efektów uczenia się, prace dyplomowe oraz egzaminy dyplomowe. Raport obejmuje również sprawozdawczość dotyczącą ewaluacji zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich, hospitacje zajęć oraz analizę potrzeb zgłaszanych przez pracowników i studentów na spotkaniach z dyrekcją.
- Za dobrą praktykę można uznać **stosowanie szerokiego wachlarza narzędzi umożliwiających weryfikowanie efektów uczenia się**. Dzięki systematycznemu podnoszeniu kompetencji dydaktycznych przez udział w szkoleniach, kursach, seminariach i konferencjach, nauczyciele akademicy poznają nowe narzędzia pracy dydaktycznej i wykorzystują je w procesie weryfikacji osiągnięć studentów. Wykładowcy obok sprawdzonych, tradycyjnych metod weryfikacji efektów uczenia się stosują takie metody jak case study, samodzielne i zespołowe projekty, debaty, wykonane zgodnie z wytycznymi prezentacje (indywidualne i zespołowe), a także nowoczesne formy weryfikacji wykorzystujące gamifikację i aplikacje *online*.
- Dobrą praktykę stanowi **możliwość wykonywania pracy dyplomowej na podstawie artykułu naukowego** (Regulamin studiów w Uniwersytecie Śląskim, Załącznik do uchwały nr 375 Senatu UŚ z dnia 25 kwietnia 2023 r.) § 35, ust. 6: Na wniosek studenta, zaopiniowany przez promotora, dziekan może wyrazić zgodę na złożenie pracy dyplomowej w postaci artykułu naukowego, opublikowanego w wolnym, powszechnym i trwałym dostępie (otwarty dostęp) w periodyku naukowym ujętym w wydanym na podstawie art. 267 ust. 3 ustawy wykazie czasopism. Punkt 7 § 35 dookreśla, że: W przypadku, gdy artykuł, o którym mowa w ust. 6 stanowi publikację dwu- lub wieloautorską, student przedkłada wraz z pracą dyplomową oświadczenia własne i współautorów, wskazujące ich merytoryczny wkład w powstanie pracy, pozwalające na ocenę roli i udziału studenta w ich powstawaniu, w tym w zainicjowaniu i przeprowadzeniu opublikowanych wyników badań.

- Za dobrą praktykę można uznać **dobre przygotowanie studentów do prowadzenia badań naukowych**. Jest to poparte wysokim poziomem wybranych prac dyplomowych, publikacjami, które powstały przy współautorstwie studentów oraz sukcesami studentów kierunku w rekrutacji do Szkoły Doktorskiej.
- Dobrą praktykę stanowi **udział pracowników w projektach pozwalających na integrację i zaangażowanie studentów w działania pozaprogramowe** (m.in. Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany, Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytet Humanistów w Uniwersytecie Śląskim). Udział w grupach projektowych daje poczucie sprawczości i satysfakcji oraz pozwala na nawiązanie bliskich relacji (jak **mistrz-uczeń**) między samymi studentami oraz nauczycielem akademickim prowadzącym daną grupę.
- Dobrą praktyką jest dążenie do maksymalnej indywidualizacji **procesu kształcenia** przez wprowadzenie **rocznych i półtorarocznych, pozaprogramowych zajęć tutoringowych** dla dużego procenta osób studiujących dzięki udziałowi pracowników w kilku edycjach programu Mistrzowie dydaktyki.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

4.1. Liczba struktura, kwalifikacje oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku

Kierunek filozofia jest organizowany przez Wydział Humanistyczny. Osoby prowadzące zajęcia są w przeważającej części zatrudnione w Instytucie Filozofii. W sumie kadrę nauczycieli akademickich związanych z Instytutem Filozofii tworzy 40 osób, z czego 29 to pracownicy i pracowniczki badawczo-dydaktyczne, 1 osoba zatrudniona jest na stanowisku badawczym, a 10 osób jest zatrudnionych na etatach dydaktycznych.

Zajęcia na kierunku filozofia prowadzi w bieżącym roku akademickim w sumie 37 nauczycieli i nauczycielek, z czego 36 to osoby związane z Instytutem Filozofii, 1 jest związana z inną jednostką Uniwersytetu Śląskiego, 3 nauczycieli akademickich to doktoranci, 1 profesor wizytujący, 6 osób to profesorowie tytularni, 10 posiada stopień doktora habilitowanego i 17 osób doktora (**Załącznik 2_04**). Bazując na długoletnim doświadczeniu, realizowane zajęcia są zgodne z kompetencjami i zainteresowaniami naukowo-badawczymi oraz doświadczeniem zawodowym nauczycieli akademickich. Dorobek naukowy kadry prowadzącej zajęcia jest różnorodny i wpisuje się – między innymi – w takie subdyscypliny filozofii, jak: ontologia, epistemologia, etyka, estetyka, logika, krytyczne myślenie. Pracownicy prowadzą też badania historyczno-filozoficzne. Pracownicy badawczo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na kierunku filozofia wykazują aktywność naukową związaną z programem studiów. Ta aktywność egzemplifikuje się zarówno w licznych recenzowanych publikacjach naukowych, w udziale w konferencjach o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, jak i w udziale kadry w międzynarodowym dyskursie intelektualnym (granty międzynarodowe, prowadzenie wykładów i seminariów w uczelniach zagranicznych).

Dorobek naukowy pracowników związanych z Instytutem Filozofii za lata 2018-2023 obejmuje monografie i współautorstwo monografii, redakcje monografii oraz artykuły w czasopiśmie z listy

czasopism punktowanych (ich wykaz znajduje się w załączniku do Kryterium 1 – Zał_K1_1). Dorobek publikacyjny za ostatnie 6 lat wskazuje na wysoką aktywność nauczycieli akademickich i związków prowadzonych badań z kształceniem. Ponadto pracownicy badawczo-dydaktyczni wykazują aktywność badawczą w ramach założonych zespołów badawczych (Zał_K4_01) oraz w składaniu grantów (Zał_K4_02).

Wyrazem uznania jakości działalności naukowej prowadzonej w dyscyplinie filozofia w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w latach 2017-2021 jest przyznanie kategorii B+. Uzyskanie takiej kategorii naukowej daje Uczelni uprawnienia do prowadzenia studiów, szkół doktorskich oraz do nadawania stopni i tytułów naukowych w dyscyplinie nauki filozoficzne.

Badania oraz publikacje autorstwa pracowników prowadzących zajęcia ze studentami stanowią element treści dydaktycznych w wielu modułach realizowanych na kierunku filozofia. W zakresie osiągnięć dydaktycznych pracownicy mają na koncie przygotowanie wielu publikacji, stanowiących zasoby wykorzystywane podczas realizacji zajęć. Wybrane z nich (opublikowane od 2018 roku) to:

- Bańka, A. (2020). Między doświadczeniem a teorią, czyli o niektórych problemach filozofii mistyki. *Roczniki Filozoficzne*, 1, 137–159. <https://doi.org/10.18290/rf20681-7>
- Besler, G., Kowalewski Jahromi, P., Błaszczak, K., Herman, K., Konieczny, A., Kowalski-Daczowski, T., Michura, Z., & Rybus, W. (2023). Józef M. Bocheński's correspondence with Heinrich Scholz. Edition of the originals and polish translation. Part two: 1951-1954.
- Besler, G., Kowalewski Jahromi, P., Chrzęstek, P., Lutnik, J., Noworyta, M. T., Posmyk, N., Słupska, M., Stokłosa, S., & Tkaczyk, A. (2023). Józef M. Bocheński's correspondence with Heinrich Scholz. Edition of the originals and polish translation. Part one: 1946-1949. Katowice.
- Dembiński, B. (2018). *Stara Akademia Platona: w początkach epoki hellenistycznej (ostatni okres)*. Wydawnictwo Marek Derewiecki.
- Fabjański, M. (2022). *Embodied nature and health: how to attune to the open-source intelligence*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003125891>
- Gurczyńska-Sady, K., & Sady, W. (2022). *Antropocen: szanse i zagrożenia*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kubok, D. (2018). *Thinking Critically: What Does It Mean?: The Tradition of Philosophical Criticism and Its Forms in the European History of Ideas*. De Gruyter
- Kubok, D. (2020). Kilka uwag o modelach zetetycznych w filozofii polityki: Voegelin - Strauss. *Horyzonty Polityki*, 125–143. <https://doi.org/10.35765/hp.1922>
- Kubok, D. (2021). *Krytycyzm, sceptycyzm i zetetycyzm we wczesnej filozofii greckiej (T. 1)*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Łaciak, P. (2018). Fenomenologia transcendentna jako prawdziwy empiryzm. *Studia z Historii Filozofii*, 121–142. <https://doi.org/10.12775/szhf.2018.021>
- Łaciak, P. (2019). Fenomenologia a problem „w sobie” przedmiotu. *Diametros - An Online Journal of Philosophy*, 16, 18–32. <https://doi.org/10.33392/diam.1163>
- Łaciak, P. (2022). Od metafizycznej neutralności do metafizyki problemów: status metafizyki w filozofii Husserla. *Ruch Filozoficzny*, 78, 51–74. <https://doi.org/10.12775/rf.2022.003>
- Noras, A. J., & Kubalica, T. (2020). *Geschichte des Neukantianismus (T. 19)*. Peter Lang. <https://doi.org/10.3726/b17145>

- Pietras, A. M. (2020). Co to znaczy być transcendentnym idealistą i empirycznym realistą jednocześnie: o statusie rzeczy w filozofii transcendentnej. *Ethos. Kwartalnik Instytutu Jana Pawła II Kul*, 69–89. <https://doi.org/10.12887/33-2020-3-131-07>
- Pietras, A. M. (2021). Nicolai Hartmann and the Transcendental Method. *Logic and Logical Philosophy*, 461–492. <https://doi.org/10.12775/LLP.2021.001>
- Ples-Bęben, M. (2022). Mundus imaginalis: on some liminal adventures of the imagination. *Analiza i Egzystencja*, 58, 5–15. <https://doi.org/10.18276/aie.2022.58-01>
- Sady, W. (2021). How Could Boltzmann Have Inspired the Early Wittgenstein? *Analiza i Egzystencja*, 67–76. <https://doi.org/10.18276/aie.2021.55-04>
- Szymanek, K. (2021). *Sztuka argumentacji: nowy słownik terminologiczny*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Szymanek, K., & Wieczorek, K. A. (2021). *Sztuka argumentacji: rozszerzone ćwiczenia w badaniu argumentów*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Wieczorek, K. (2021). The Conscience of a Machine? Artificial Intelligence and the Problem of Moral Responsibility. *ER(R)GO. Teoria – Literatura – Kultura*, 15–34. <https://doi.org/10.31261/errgo.10418>
- Wieczorek, K. A. (2021). *Logika w pigułce*. Wydawnictwo C.H. Beck.
- Wojewoda, M. (2021). The Rule of the System of Technology and Its Algorithms and the Problem of Moral Responsibility. *ER(R)GO. Teoria – Literatura – Kultura*, 35–53. <https://doi.org/10.31261/errgo.10415>
- Wojtczak, H. (2019). *Benedykta Hessego Komentarz do Kategorii Arystotelesa. Cz. 1 (Nr 484)*. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Warto również wspomnieć o udziale kadry prowadzącej zajęcia w stażach dydaktycznych, a także w licznych szkoleniach mających na celu doskonalenie i unowocześnianie warsztatu dydaktycznego, a także uwzględniane szczególnych potrzeb osób studiujących (zarówno związanych ze zdrowiem, jak i trudnymi sytuacjami życiowymi). W ostatnich latach pracownicy związani z Instytutem Filozofii brali udział w wielu szkoleniach, w tym kursach podnoszących kompetencje w zakresie posługiwania się językiem obcym (Załącznik K4_03).

4.2. Obsada zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć, które prowadzą do osiągnięcia przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej

Przy obsadzie zajęć zapewniona jest zgodność dorobku naukowo-badawczego i kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia z efektami uczenia się, treściami tych modułów oraz dyscyplinami naukowymi, z którymi są powiązane. Kadra prowadząca zajęcia posiada na ogół długoletni staż pracy w Uniwersytecie Śląskim, jak i w innych uczelniach wyższych. Wszyscy etatowi pracownicy związani z Instytutem Filozofii posiadają dorobek naukowy i publikacyjny z zakresu deklarowanej dyscypliny.

Program studiów filozofia obejmuje moduły, które pozwalają studentom i studentkom zdobyć kompetencje do prowadzenia pracy naukowej. Niniejsze kompetencje rozwijają oni również uczestnicząc w badaniach naukowych realizowanych przez pracowników Wydziału Humanistycznego UŚ lub zapoznając się z wynikami tych badań (więcej informacji na ten temat zawarto w punkcie 4.3).

Ćwiczenia na kierunku mogą być także prowadzone przez doktorantów kształcących się w Szkole Doktorskiej UŚ. Osoby te są przygotowywane do prowadzenia zajęć dzięki zajęciom, kształtującym ich kompetencje komunikacyjne, kompetencje związane z transferem wiedzy oraz kompetencje dydaktyczne związane z procesem nauczania.

4.3. Łączenie przez nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia działalności dydaktycznej z działalnością naukową oraz włączanie studentów w prowadzenie działalności naukowej

Obszary nauki i dydaktyki na kierunku filozofia są ze sobą zintegrowane, dając studentom i studentkom możliwość zapoznania się z ekspercką wiedzą pracowników uniwersytetu, jak również pozwolić na twórcze rozwijanie ich naukowych zainteresowań przez uczestnictwo w realizowanych na uczelni projektach badawczych.

Prowadzone przez pracowników Instytutu Filozofii Uniwersytetu Śląskiego badania cieszą się uznaniem, wykraczającym również poza polskie środowisko. Dorobek każdego pracownika naukowego Instytutu widoczny jest na [stronie internetowej UŚ¹³²](https://us.edu.pl/pracownik/) oraz w systemie USOS – [Portal Pracownika¹³³](https://pp.us.edu.pl/). Do najważniejszych osiągnięć naukowych zaliczyć można publikacje w wysoko punktowanych i prestiżowych czasopismach naukowych (wykaz znajduje się w załączniku do Kryterium 1 – Zał_K1_1).

Łączenie przez nauczycieli akademickich działalności dydaktycznej z działalnością naukową możliwe jest przede wszystkim w przypadku kadry zatrudnionej na stanowiskach badawczo-dydaktycznych. Działalność naukowa kadry odpowiadającej za kształcenie na kierunku filozofia koresponduje z programem studiów, a także efektami uczenia się, jakie są zakładane w jego ramach. Możliwość omawiania oraz dyskusowania prowadzonych w Instytucie Filozofii badań jest dla studentów i studentek szansą na kontakt z najwyższej klasy specjalistami w danych dziedzinach. Stwarza to także możliwość rozbudzenia ich poznawczych pasji i otwartości względem ewentualnej naukowej ścieżki zawodowej.

Nauka jest działalnością z natury rzeczy wymagającą kreatywności i innowacyjności. Zasoby te stanowią także olbrzymi kapitał w projektowaniu pomostów pomiędzy realizowanymi przez konkretnych badaczy projektami naukowymi a dydaktyką i zaangażowaniem studentów. Świadomość potencjału łączności tych dwóch obszarów jest oczywistą koniecznością. Wśród dostępnych na kierunku filozofia modułów część ma charakter otwarty, umożliwiając elastyczną zmianę tematyki w kolejnych cyklach dydaktycznych (przedmioty specjalizacyjne i fakultatywne). Pracownicy zgłaszają propozycje autorskich kursów, których tematyka bezpośrednio powiązana jest z problematyką realizowanych przez nich badań naukowych. Rozwiązanie to pozwala pracownikom badawczo-dydaktycznym na omówienie ze studentami efektów własnych projektów badawczych oraz popularyzację uzyskiwanych rezultatów, zaś dla studentów stanowi możliwość zapoznania się z najnowszymi wynikami dociekań filozoficznych i ich przedyskutowania z ekspertami. Udział w modułach specjalizacyjnych oraz fakultatywnych daje ponadto studentom możliwość **rozwój własnych zainteresowań naukowych**.

Za szczególnie ważny przejaw łączenia działalności dydaktycznej z działalnością naukową należy uznać seminaria dyplomowe (magisterskie i licencjackie). Prowadzone przez konkretnych pracowników

¹³² <https://us.edu.pl/pracownik/>

¹³³ <https://pp.us.edu.pl/>

w Instytucie badania naukowe są wskazówką dla studentów przy wyborze promotorów prac dyplomowych. Rekomenduje się, aby prace dyplomowe powstające na kierunku filozofia miały charakter badawczy, co oznacza, że osoba przygotowująca pracę pod kierunkiem promotora projektuje i przeprowadza badania, wykorzystując poznane w toku studiów metody, techniki i procedury badawcze. Powstające w ramach seminariów dyplomowych prace są więc oparte na oryginalnych badaniach, których problematykę określa sam student, który sprawdza się w roli badacza. **Nabywa więc umiejętności i kompetencje niezbędne do prowadzenia badań filozoficznych.**

Ważnym aspektem relacji nauka-dydaktyka jest także **angażowanie studentów do projektów naukowych**. Z punktu widzenia prowadzących badania stanowi to niejednokrotnie znaczące wsparcie przy ich realizacji, z kolei dla studentów jest bezcenną praktyczną lekcją prowadzenia badań naukowych oraz socjalizuje do roli uczonego i przygotowuje do pracy naukowej. Rozwiązanie to nawiązuje w oczywisty sposób do konstytutywnego dla idei uniwersytetu modelu mistrz-uczeń, nadając mu praktyczny, aplikacyjny wymiar. Przykładami takich działań w Instytucie Filozofii UŚ w ostatnim czasie mogą być **projekty naukowo-dydaktyczne i popularyzujące naukę** realizowane we współpracy ze studentami przez:

- dr hab. Gabrielę Besler, prof. UŚ, która w roku akademickim 2022/2023 z grupą 7 studentów kierunku filozofia prowadziła projekt pt.: *Polskie „skarby” w Nachlass Heinrich Scholz. Tłumaczenie i edycja niewydanych dotąd materiałów archiwalnych (korespondencja Józefa M. Bocheńskiego z H. Scholzem)*.
- prof. dr hab. Dariusza Kuboka, który w roku akademickim 2022-2023 był mentorem grupy projektowej (złożonej z 7 osób studiujących) *Sokrates patrzy w lustro. Tutoriale autokrytycyzmu*.
- prof. dr hab. Dariusza Kuboka, który w roku akademickim 2021/2022 był mentorem grupy projektowej (złożonej z 5 osób studiujących) *Praktyka filozoficzna w rozwijaniu umiejętności myślenia pytajnego; burza mózgów-warsztaty-prezentacje-gry*.
- prof. dr hab. Dariusza Kuboka, który w roku akademickim 2021/2022 był mentorem grupy projektowej (złożonej z 5 osób studiujących) *Wątpienie–zdziwienie–ciekawość. Warsztaty naukowo-dydaktyczne*.
- dr Magdalenę Wołek, która w roku akademickim 2022/2023 była mentorką grupy projektowej *Obywatelki/Obywatele świata sztuki* (złożonej z 8 osób studiujących) m.in. przygotowującej konferencję naukową (pr. *Błąd w sztuce*) i wystąpienia na niej.
- dr Magdalenę Wołek, która w roku akademickim 2022/2023 przygotowała projekt warsztatów filozoficznych – *Myśl* (złożonej z 4 osób studiujących).
- dr Magdalenę Wołek, która w roku akademickim 2022/2023 była mentorką grupy (złożonej z 8 osób studiujących) podczas warsztatów pt. *Popularyzacja i umiędzynarodowienie badań naukowych*.
- dr Magdalenę Wołek, która w roku akademickim 2021/2022 była mentorką grupy projektowej *Obywatele świata sztuki* (złożonej z 7 osób studiujących).

Należy także podkreślić, że ważnym aspektem łączenia działalności dydaktycznej z działalnością naukową jest stworzenie możliwości dla publikacji prac studenckich (w tym szczególnie doktoranckich) w ramach zarówno monografii, jak i czasopism naukowych. Przykładem takich publikacji są (m. in.):

- Besler, G., Kowalewski Jahromi, P., Błaszczuk, K., Herman, K., Konieczny, A., Kowalski-Daczkowski, T., Michura, Z., & Rybus, W. (2023). Józef M. Bocheński's correspondence with Heinrich Scholz. Edition of the originals and polish translation. Part two: 1951-1954.
- Besler, G., Kowalewski Jahromi, P., Chrzęstek, P., Lutnik, J., Noworyta, M. T., Posmyk, N., Słupska, M., Stokłosa, S., & Tkaczyk, A. (2023). Józef M. Bocheński's correspondence with Heinrich Scholz. Edition of the originals and polish translation. Part one: 1946-1949. Katowice.
- Besler, G., Bytowski, D., Chrzęstek, P., Gruszka, J., Noworyta, M. T., Posmyk, N., & Tkaczyk, A. (2022). Translation and Edition of the German Professor Heinrich Scholz's Correspondence with Polish Logicians: Kazimierz Ajdukiewicz, Tadeusz Czeżowski, Jan Łukasiewicz, and Jerzy Słupecki.
- Bilyi, P. (2020). Systemowa recepcja Kanta w myśli współczesnego rosyjskiego filozofa Leonarda A. Kalinnikowa. *Folia Philosophica*, 1, 1–17. <https://doi.org/10.31261/fp.7933>
- Dąbrówka, K. M. (2022). Alexander Bonini of Alexandria's Commentum super tres libros De anima Aristotelis The edition of Principium and Lectio 1 of Book. *ARGUMENT: Biannual Philosophical Journal*, 12, 381–413. <https://doi.org/10.24917/20841043.12.2.05>
- Krzyżowski, A. J. (2021). Małgorzata Karwowska, Świadomość rodząca obrazy. Studia z antropologii literatury (Awareness that generates images. Studies in the anthropology of literature): [recenzja]. *Bachelard Studies*, 213–215. <https://doi.org/10.7413/2724-5470044>
- Krzyżowski, A. J. (2022). „Mówiący po hebrajsku”: autobiografizm George'a Steinera. *Autobiografia. Literatura. Kultura. Media*, 18, 77–86. <https://doi.org/10.18276/au.2022.1.18-07>
- Krzyżowski, A. J. (2022). George Steiner i Karel Čapek, czyli fikcja o prawdzie. W J. Lubocha-Kruglik, O. Małysa, & G. E. Wilk (red.), *Przestrzenie przekładu. T. 6* (s. 39–47).
- Pietras, A. M., & Bilyi, P. (2022). Czy jest prawdą, że filozofia rosyjska nie jest naukowa? / Nikolai Onufrievič Losskij. *Theofos*, 183–191.
- Sawczyn, M. (2014). Jak rozumieć „wieczny powrót”? *IBIDEM*, 110–122.
- Sawczyn, M. K. (2021). Ideał bohatera w obiektywistycznych komiksach Steve'a Ditki. W (red.), *Philosophy Pulp. Vol.2* (s. 7–26).
- Sawczyn, M. K., & Trzcionka, P. P. (2021). Artificial Intelligence in Movies and TV: Its Consciousness and Humanness. W (Red.), *Philosophy Pulp. Vol.2* (s. 27–53)
- Sezemann, W., jęz. tł. z., & Bilyi, P. (2020). Sokrates i problem samopoznania. *Kultura i Wartości*, 5–44. <https://doi.org/10.17951/kw.2020.30.5-44>
- Szombierski, D. (2021). Rola autorytetu z perspektywy filozofii Artura Schopenhauera. W (red.), *Pomiędzy szacunkiem a odpowiedzialnością: rola autorytetu w rozwoju osobowym człowieka* (s. 251–257). <https://doi.org/10.15633/9788363241117.16>
- Szombierski, D. (2022). Rola krytycyzmu w bezpieczeństwie demokracji. Karla Poppera idea inżynierii cząstkowej. *Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa*, 97–108.

4.4. Polityka kadrowa

Pracownicy badawczo-dydaktyczni prowadzący badania na kierunku filozofia spełniają wymogi przewidziane w ustawie, Statucie UŚ, a także w przyjętej Strategii Rozwoju UŚ na lata 2020-2025 r., która zakłada zatrudnianie pracowników badawczych i badawczo-dydaktycznych legitymujących się dorobkiem naukowym adekwatnym do etapu ich kariery naukowej w drodze otwartych konkursów ogłaszanych na forach krajowych i międzynarodowych.

Nadrzędne cele polityki kadrowej Uniwersytetu zostały ujęte w Strategii rozwoju UŚ na lata 2020-2025 w obszarze KADRA. Nawiązują do zaleceń europejskich wytycznych *HR Strategy 4 Researchers* i ukierunkowane są na:

1. zapewnienie i utrzymanie w Uniwersytecie wysoko wykwalifikowanej kadry na różnych etapach rozwoju zawodowego,
2. sukcesywny wzrost potencjału zawodowego pracowników,
3. osiągnięcie wysokiej efektywności pracy,
4. kształtowanie kultury pracy opierającej się na zaangażowaniu, odpowiedzialności, profesjonalizmie i wzajemnym szacunku,
5. zapewnienie klimatu zaufania i poszanowania różnorodności pracowników,
6. systematycznej poprawie i zwiększaniu atrakcyjności warunków pracy oraz rozwoju kadry.

Procesy kadrowe i awansowe w Uniwersytecie są przejrzyste i oparte na wartościach takich jak otwartość, transparentność, merytoryka, równe traktowanie i równość szans. Podstawowe założenia polityki kadrowej w obszarze równości określa Deklaracja Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach - wspólnoty równych i różnorodnych¹³⁴.

Za politykę kadrową zgodnie z Zarządzeniem nr 152 Rektora Uniwersytetu Śląskiego z dnia 14 września 2020 r.¹³⁵ odpowiada Prorektor ds. Rozwoju Kadry. Polityka kadrowa ukierunkowana jest na rozwój naukowy pracowników poprzez motywację do zdobywania kolejnych stopni i tytułów naukowych, aplikowania w konkursach o pozyskiwanie funduszy na badania naukowe, rozwijania współpracy z zagranicznymi i krajowymi ośrodkami naukowymi, rozpowszechnianie osiągnięć naukowych na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych oraz publikowanie wyników badań w renomowanych czasopismach naukowych. W 2017 roku Uniwersytet Śląski w Katowicach otrzymał wyróżnienie HR Excellence in Research przyznawane przez Komisję Europejską.

Zasady przeprowadzania konkursów reguluje Zarządzenie nr 2 Rektora Uniwersytetu Śląskiego z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie ustalenia Regulaminu w sprawie szczegółowej organizacji, trybu i warunków przeprowadzania postępowania konkursowego przy zatrudnianiu nauczycieli akademickich w Uniwersytecie Śląskim¹³⁶. Uniwersytet dokłada wszelkich starań, by dobór kadr na wolne stanowiska pracy odbywał się w sposób obiektywny, rzetelny, wystandaryzowany i transparentny. Pozyskiwanie kadr w grupie nauczycieli akademickich odbywa się w drodze otwartych konkursów, przeprowadzanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz z poszanowaniem

¹³⁴ <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/#zasady-rownosci>

¹³⁵ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/4694/5/>

¹³⁶ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5443/5/?tc=17>

zasad wynikających z Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych, w szczególności zasad *OTM-R (Open, Transparent and Merit-based Recruitment of Researchers)*.

Na poziomie Wydziału Humanistycznego dobór nauczycieli akademickich jest poprzedzony analizą celowości zatrudnienia w kontekście potrzeb dydaktycznych na kierunku, jakości kształcenia, a także dorobku i perspektyw naukowych kandydatów. Opinie w tym zakresie wyraża zarówno dyrektor Instytutu pod kątem działalności badawczej oraz prodekan ds. kształcenia i studentów w porozumieniu z dyrektorem kierunku pod kątem dydaktycznym, w celu zapewnienia powiązania pracy dydaktycznej z dorobkiem i doświadczeniem naukowym pracowników.

Systematycznie monitorowany jest także rozwój naukowy nauczycieli akademickich. Prorektor ds. Rozwoju Kadry wraz z Prorektorem ds. Nauki i Finansów oraz Dyrektorem Instytutu Filozofii w oparciu o dane pozyskane z Portalu Pracownika UŚ na bieżąco monitorują postępy w pracy badawczej pracowników. Monitorowana jest także działalność dydaktyczna prowadzona przez pracowników w celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia. Ocena wszystkich zajęć dydaktycznych odbywa się w każdym semestrze. Mają na nią wpływ m.in. dane uzyskane z ankiet wypełnianych przez studentów i studentki zgodnie z Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Śląskiego nr 3 z dnia 14 stycznia 2022 r.¹³⁷ oraz hospitacji prowadzonych przez Dyrektora Kierunku albo wyznaczoną przez niego osobę.

Wypełnianie obowiązków badawczych, dydaktycznych oraz organizacyjnych przez nauczycieli akademickich jest weryfikowane podczas oceny okresowej dokonywanej zgodnie ze Statutem UŚ co dwa lata (do roku akademickiego 2023/2024), a obecnie co cztery lata (od roku akademickiego 2023/2024). Uzyskanie pozytywnej oceny okresowej jest warunkiem przedłużenia zatrudnienia oraz awansu. Pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi podlegają ocenie bieżącej dokonywanej przez bezpośredniego przełożonego.

Prowadzona polityka kadrowa obejmuje także rozwój kompetencji kadry kierowniczej, dydaktycznej i administracyjnej. Uniwersytet zapewnia stały dostęp do możliwości podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych w ramach oferty szkoleniowej oraz możliwości doksztalcenia zawodowego, finansowanych ze środków grantowych (np. Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Jeden Uniwersytet – Wiele możliwości. Program zintegrowany¹³⁸), programów sektorowych lub inicjatyw własnych Uniwersytetu (np. powstałe w 2020 r. Centrum Dydaktyki Akademickiej¹³⁹).

Polityka kadrowa władz uczelni, zarówno w zakresie formalnego, jak i merytorycznego doboru pracowników badawczo-dydaktycznych zapewnia realizację programu kształcenia na kierunku filozofia oraz osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Ocena pracowników badawczo-dydaktycznych została podporządkowana monitorowaniu i podwyższaniu ich kwalifikacji. Składa się ona z czterech zasadniczych komponentów:

- okresowe oceny dorobku naukowego i dydaktycznego oraz zaangażowania w sprawy organizacyjne Uczelni i Wydziału,
- oceny doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią,
- hospitacje dydaktyczne,

¹³⁷ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5441/5/>

¹³⁸ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/>

¹³⁹ <https://www.centrumdydaktyki.us.edu.pl/>

- uwagi i opinie studentów wyrażone w ankietach ewaluacyjnych.

Ocena działalności naukowej uwzględnia publikacje, udział w konferencjach naukowych, projektach badawczych, aplikowanie o granty, współpracę z instytucjami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą. Działalność dydaktyczna oceniana jest na podstawie hospitacji zajęć oraz ankietyzacji zajęć dydaktycznych. Uwagi i oceny studentów odgrywają istotną rolę w okresowej ocenie pracowników. Wyniki ankiet wypełnianych przez studentów są analizowane przez Dyrektorkę kierunku na potrzeby zapewniania jakości kształcenia. W przypadku sytuacji niepokojących (niska ocena zajęć, negatywne komentarze studentów dotyczące pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego) Dyrektorka kierunku odbywa rozmowę z nauczycielem oraz ustala wspólnie plan działań naprawczych. Polityka kadrowa obejmuje również udzielanie urlopów naukowych oraz staży naukowych i dydaktycznych, których realizacja wpływa na rozwój i wzmocnienie kompetencji badawczo-dydaktycznych kadry.

4.5. System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych

4.5.1. System wspierania i motywowania kadry

System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oparty jest w Uniwersytecie Śląskim na kilku filarach. Obejmuje on wypłatę dodatkowych wynagrodzeń w postaci dodatków projakościowych, organizowanie konkursów wewnątrz uczelnianych w celu rozwoju działalności naukowej (np. Inicjatywa Doskonałości Badawczej). Rozwój kompetencji dydaktycznych realizowany jest poprzez finansowanie szkoleń dla pracowników w ramach Programu Power, w tym podnoszenia kwalifikacji językowych oraz poprzez finansowanie udziału w stażach badawczo-dydaktycznych. Do narzędzi motywujących pracowników do podnoszenia kwalifikacji należą: system nagród JM Rektora za działalność indywidualną albo zespołową obejmującą działalność badawczą, dydaktyczną oraz organizacyjną. System ten obejmuje też jednorazowe dodatki projakościowe dla pracowników, finansowane ze środków subwencji na działania projakościowe, za uzyskane granty, czy wysoko punktowane publikacje. Informacje o programie projakościowym każdego roku omawiane są na spotkaniu z pracownikami Instytutu Filozofii. Szczegółowe informacje o programie projakościowym umieszczone są na [stronie internetowej Uniwersytetu Śląskiego](https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-naukowe/dzialania-projakosciowe/)¹⁴⁰. W latach akademickich 2018/2019-2022/2023 takie dodatki (za wysokopunktowane publikacje i złożone wnioski grantowe) otrzymało łącznie 26 osób prowadzących zajęcia na filozofii (**Zał_K4_04**). Ponadto w ramach systemu motywowania kadry naukowej w Instytucie Filozofii wprowadzono system premiowania przy podziale środków na działalność statutową, polegający na wspieraniu pracowników publikujących w wysoko punktowanych czasopiśmie z listy ministerialnej. Dodatkowo działania w zakresie rozwoju naukowego służące ewaluacji wspierane są środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji Dyrektora Instytutu. Budżet Dyrektora Instytutu (tzw. rezerwa) to część środków, która zgodnie z zarządzeniem Rektora, jest przeznaczana na działania mające na celu przyczynić się do uzyskania najlepszego wyniku ewaluacyjnego, z naciskiem na umiędzynarodowienie badań. Środki te w głównej mierze przeznaczane są na sfinansowanie usługi korekty językowej publikacji lub wniosków grantowych (*proofreading*), koszty związane z opłatą publikacyjną, *open access* czy na realizację projektów badawczych.

¹⁴⁰ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-naukowe/dzialania-projakosciowe/>

Podobnie, rozwój kompetencji dydaktycznych, w tym podnoszenie kwalifikacji językowych oraz udział w stażach badawczo-dydaktycznych jest możliwy przez dofinansowanie z budżetu znajdującego się w dyspozycji Dyrektora Instytutu.

Budując swoją pozycję jako uczelni badawczej, Uniwersytet Śląski w Katowicach szczególnie docenia starania badaczy dbających o najwyższą jakość swojego dorobku naukowego. W związku z tym w ramach Inicjatywy Doskonałości Badawczej finansowane są różne działania przyczyniające się do rozwoju zawodowego naukowców i podnoszenia jakości ich badań. Celem konkursu Swoboda badań, organizowanego w ramach Inicjatywy Doskonałości Badawczej, jest doskonalenie warunków rozwoju naukowego pracowników, budowanie wysokiej jakości dorobku naukowego, upowszechnianie i komercjalizacja wiedzy, a w konsekwencji zwiększenie wpływu działalności naukowej uczelni na rozwój światowej nauki. „Mobilność i Nauka” to kolejny program wspierania działalności naukowców Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach organizowany w ramach Inicjatywy Doskonałości Badawczej. Program przewiduje finansowanie staży naukowych w renomowanych zagranicznych jednostkach naukowych oraz w instytucjach partnerskich w ramach sojuszu Transform4Europe (T4EU).

Konkurs pn. „Zielony Horyzont” został uruchomiony w związku z najważniejszymi współczesnymi wyzwaniami ekologicznymi i klimatycznymi oraz strategią na rzecz zielonego ładu w regionie, Europie oraz na świecie. Dotyczy on dofinansowania działań badawczych podejmujących tematykę transformacji środowiskowej i proekologiczną. Celem konkursu jest wsparcie interdyscyplinarnej działalności badawczej pracowników Uniwersytetu Śląskiego we współpracy międzynarodowej, przyczyniającej się do zwiększenia realnego wpływu działalności naukowej uczelni na jej otoczenie zewnętrzne.

W związku z najważniejszymi współczesnymi wyzwaniami w obliczu pandemii koronawirusa oraz koniecznością adaptacji społeczeństwa do nowych warunków został uruchomiony konkurs pn. „Horyzont Postcovidowy”, który dotyczy dofinansowania działań badawczych mających istotny wpływ na funkcjonowanie i rozwój cywilizacyjny społeczeństwa. Celem konkursu było wsparcie interdyscyplinarnej działalności badawczej pracowników Uniwersytetu Śląskiego, podejmujących działania na rzecz badań konsekwencji pandemii COVID-19 na różnorodnych płaszczyznach jej oddziaływania, w tym wielowymiarowego wsparcia psychologicznego, społecznego lub technologicznego, a także skutecznego przeciwdziałania skutkom pandemii wywołanej koronawirusem.

Kolejnym programem wsparcia dla pracowników jest konkurs „Data Steward – zarządzanie danymi badawczymi”. Jest to nowy konkurs organizowany w ramach Inicjatywy Doskonałości Badawczej, którego celem jest podnoszenie kompetencji kadry uczelni poprzez powołanie wykwalifikowanego zespołu data stewardów zgodnie z polityką otwartego dostępu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Program zakłada pokrycie kosztów szkoleń podnoszących kompetencje w zakresie zarządzania danymi badawczymi zgodnie z międzynarodowymi standardami oraz dodatków zadaniowych z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych. Realizacja programu jest przewidziana przez maksymalnie 18 miesięcy.

Budowanie potencjału i podnoszenie kompetencji dydaktycznych odbywa się dzięki takim formom wsparcia jak: szkolenia, kursy i seminaria oraz udostępnianie narzędzi zapewniających komfort pracy. Wymienione inicjatywy mają pomóc w pozytywnych zmianach organizacyjnych na uczelni poprzez

stworzenie warunków do rozwoju zawodowego społeczności akademickiej Uniwersytetu. W ciągu ostatnich sześciu lat pracownicy związani z Instytutem Filozofii wykazali uczestnictwo w wielu różnych formach doskonalenia kompetencji dydaktycznych. Duża część szkoleń była organizowana i finansowana w ramach projektów: Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach¹⁴¹, realizowany od 1 października 2018 roku do 31 marca 2023 roku oraz programu Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany¹⁴² oraz DUO – Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą¹⁴³.

Pracownicy uczestniczyli także w szkoleniach i kursach organizowanych poza Uniwersytetem, finansowanych przez inne instytucje oraz ze środków prywatnych. Szkolenia, w których brali udział nauczyciele akademicki to – między innymi: Sztuka dydaktyki akademickiej; Tutoring – edukacja spersonalizowana na uniwersytecie – cykl szkoleń podstawowych i zaawansowanych; Efektywna praca ze studentem metodą case study; Modele językowe AI – szkolenie z narzędzia klonowania głosu oraz wykorzystanie technologii w procesie nauczania; Wykorzystanie metody eksperymentu w procesie nauczania; Podstawy neurodydaktyki; Zagadnienia Open Access, komunikowania wyników badań; Predatory Publishing – How to support researchers in identifying trusted journals and publishers for their research; Technologie informacyjno – komunikacyjne w dydaktyce szkoły wyższej; Dydaktyka cyfrowa w praktyce akademickiej; Szkolenie z zakresu obsługi platformy Microsoft Teams; Wykorzystanie platform Teams i Moodle w dydaktyce. Ważną kategorią szkoleń były te, które odnosiły się do pracy ze studentami ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, np.: Program mentorski; Szkolenie z zakresu zaburzeń psychicznych; w tym zespołu Aspergera; Szkolenie z zakresu metod dydaktycznych w pracy ze studentami z niepełnosprawnością, Szkolenie z zakresu otwartości, równości, zrozumienia; Szkolenie z zakresu uniwersalnych kompetencji społecznych. Wśród szkoleń zrealizowanych przez pracowników związanych z Instytutem Filozofii należy również wskazać także te, które doskonalą kompetencje w zakresie indywidualnej pracy dydaktycznej ze studentem, organizowane przez UŚ. Dwie osoby ukończyły program mentorski, uzyskując kwalifikacje do pracy ze studentem ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Kilkanaście osób ukończyło szkolenia z zakresu tutoring akademickiego, natomiast cztery uzyskały akredytację tutorską (wykaz najważniejszych szkoleń, w których udział wykazali pracownicy związani z Instytutem Filozofii zawiera **Załącznik K4_03**).

Pracownicy Instytutu Filozofii działalność naukową realizują w ramach powołanych zespołów badawczych (lub indywidualnych działalności badawczych). Wykaz aktualnych tematów badawczych realizowanych w ramach zespołów badawczych (także międzynarodowych, interdyscyplinarnych znajduje się w **Załącznik K4_01**)

Podział środków na działalność statutową dokonywany jest corocznie w oparciu o osiągnięcia pracowników w zakresie działalności naukowej. Przy podziale środków bierze się pod uwagę cztery najlepiej punktowane publikacje za okres ostatnich czterech lat. Na tej podstawie przydzielane zostają punkty pracownikom oraz obliczana jest wartość przeliczeniowa jednego punktu. Środki przyznawane na działalność statutową dzielone są na podstawie ilorazu powstałego wskutek podziału ogólnej puli środków przez ogólną liczbę punktów, co daje wartość przeliczeniową jednego punktu w złotych.

¹⁴¹ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-1/o-projekcie>

¹⁴² <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-2/o-projekcie>

¹⁴³ <https://www.duo.us.edu.pl/>

System podziału środków w ramach subwencji ma na celu premiowanie najlepszych pracowników, a jednocześnie motywowanie do dalszej pracy naukowej i rozwoju.

Pracownicy otrzymują także indywidualne lub zespołowe nagrody JM Rektora UŚ. Priorytetem Wydziału Humanistycznego jest rozwój kadry naukowej przez prowadzenie badań naukowych czy prowadzenie działań zmierzających do wzrostu umiędzynarodowienia Wydziału oraz pozyskiwanie grantów na badania naukowe. Nagrody przyznawane są za osiągnięcia naukowo-badawcze, dydaktyczne, organizacyjne i za całokształt dorobku.

Nagrody Rektora otrzymuje się biorąc pod uwagę następujące kryteria:

- działalność naukowa (najlepiej punktowane publikacje naukowe indeksowane w bazach Scopus, WoS, publikacje, które powstały w ramach współpracy międzynarodowej, pozyskanie grantów międzynarodowych lub krajowych, realizacja badań naukowych, których efektem jest tzw. „wpływ społeczny”);
- działalność dydaktyczna (szczególnie wysoka jakość kształcenia, implementacja innowacyjnych metod kształcenia, opieka nad studentami udokumentowana osiągnięciami studentów, opieka nad kołami naukowymi w przypadku włączenia studentów w badania naukowe albo przygotowania studentów do aktywnego uczestnictwa w konferencjach, seminariach itp., przygotowanie studentów do konkursów krajowych i międzynarodowych);
- działalność organizacyjna (faktyczne zaangażowanie i aktywne uczestnictwo w pracach komisji i innych ciał kolegialnych; pełnienie indywidualnych funkcji powierzonych przez dyrekcję Instytutu; organizacja konferencji międzynarodowych; współpraca z otoczeniem społeczno – gospodarczym oraz placówkami naukowo – dydaktycznymi, w szczególności szkołami oraz reprezentowanie Instytutu na zewnątrz w ramach tej współpracy).
- całokształt dorobku (całościowy dorobek naukowo-badawczy, w szczególności – publikacje, granty).

Pracownicy i pracowniczki związane z Instytutem Filozofii regularnie otrzymują wyróżnienia w każdej z powyższych kategorii.

W celu wspierania i motywowania kadry powołany został System Motywacyjny w Dydaktyce Akademickiej (SMoDA)¹⁴⁴, projektowany jako proces stale doskonalony, w ramach którego doceniane są działania w następujących przestrzeniach (zgodnych z certyfikatami doskonałości Polskiej Komisji Akredytacyjnej):

1. Doskonały kierunek
2. Zawsze dla studenta
3. Otwarty na świat
4. Partner dla rozwoju

Program częściowo sfinansowany jest ze środków Inicjatywy Doskonałości Badawczej, która zakłada m.in. stworzenie najlepszych warunków do rozwoju zawodowego pracowników UŚ, w tym budowanie i podnoszenie kompetencji badawczych oraz dydaktycznych kadry naukowej. W ramach programu odbyły się też konkursy na prace dyplomowe czy projektowe.

¹⁴⁴ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/system-motywacyjny-w-dydaktyce-akademickiej-smoda/>

Wśród laureatów konkursów SMO DA znaleźli się również pracownicy i pracowniczki oraz kierunek związany z Instytutem Filozofii:

- Współmyślenie w humanistyce: prof. dr hab. Dariusz Kubok, dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ, dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ, dr Witold Marzęda, dr Magdalena Wołek
- Wyróżnienia JM Rektora UŚ: dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ, dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ, dr Magdalena Wołek
- Współmyślenie, współdziałanie: dr Magdalena Wołek, dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ
- Doskonały kierunek: kognitywistyka

4.5.2. Awanse naukowe pracowników

Według stanu na październik 2023 roku w Instytucie filozofii pracuje 40 osób, gdzie 29 jest zatrudnionych na stanowisku badawczo-dydaktycznym, 1 na stanowisku badawczym, a 10 na dydaktycznym. W grupie osób zatrudnionych w Instytucie znajduje się: 6 profesorów, 13 doktorów habilitowanych, 19 doktorów i 2 magistrów. Ponadto 5 studentów Szkoły Doktorskiej UŚ swoją dysertację przygotowuje w dyscyplinie nauki filozoficzne.

W 2023 roku dr hab. Dariusz Kubok, prof. UŚ otrzymał tytuł profesora. W 2021 roku dr hab. Hanna Wojtczak, prof. UŚ otrzymała tytuł profesora. W 2020 roku dr Piotr Machura otrzymał stopień doktora habilitowanego.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:

Dobre praktyki:

- Do dobrych praktyk należy wyróżniający się pod względem intensywności **udział pracowników** związanych z Instytutem Filozofii w **szkoleniach doskonalących kompetencje dydaktyczne**. Doskonalenie warsztatu dydaktycznego przyczynia się do podnoszenia atrakcyjności prowadzonych zajęć i sprzyja osiągnięciu przez studentów zakładanych efektów uczenia się.
- Do dobrych praktyk należy **udział pracowników** związanych z Instytutem Filozofii w **zagranicznych stażach badawczych i dydaktycznych oraz międzynarodowych projektach dydaktycznych** (np. Prosper, Elephant). Dzięki współpracy z ośrodkami zagranicznymi możliwa jest wymiana doświadczeń związanych z kształceniem w innych uczelniach oraz dzielenie się dobrymi praktykami w tym zakresie.
- Dobrą praktyką w zakresie podnoszenia kompetencji kadry akademickiej jest organizowany z inicjatywy Uniwersytetu Śląskiego Międzynarodowy Kongres Jakości Kształcenia¹⁴⁵, który odbył się od 16 do 18 listopada 2022 roku i 18-20 października 2023 roku. Wydarzenie zaplanowane jest jako cykliczne, ma służyć wymianie doświadczeń oraz realizowaniu wspólnych projektów w zakresie jakości kształcenia. Działania realizowane w ramach Kongresu mają sprzyjać doskonaleniu systemów zapewniania jakości kształcenia. W Kongresie wzięli czynny udział pracownicy związani z Instytutem Filozofii.

¹⁴⁵ <https://iceq.pl>

- Dobrą praktyką realizowaną na poziomie uczelnianym, jest System Motywacyjny w Dydaktyce Akademickiej (SMoDA)¹⁴⁶, który powołany został w celu wspierania i motywowania kadry, i w ramach którego rozstrzygnięto dotychczas cztery konkursy. Ich laureatami są osoby prowadzące zajęcia na filozofii (dr Magdalena Wołek, dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ, dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ, prof. dr hab. Dariusz Kubok, dr Witold Marzęda).

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

5.1. Stan, nowoczesność, rozmiary i kompleksowość bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji zajęć oraz działalności naukowej na ocenianym kierunku w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany

Budynki katowickiej części Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Śląskiego, znajdują się w centrum Katowic przy ul. Uniwersyteckiej 4 oraz przy ul. Bankowej 11 (tu odbywają się zajęcia na kierunku filozofia), co stanowi atut, bowiem są zlokalizowane:

- W sąsiedztwie **CINIBY**, jednego z najnowocześniejszych w Polsce Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej, będącego wspólnym projektem Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Uniwersytetu Ekonomicznego.
- W sąsiedztwie budynku Wydziału Nauk Ścisłych i Technicznych przy ul. Bankowej 14, w których mieści się nowo powstałe (w 2023 roku) **Laboratorium kognitywistyczne** utworzone dzięki staraniom pracowników Instytutu Filozofii. Osoby studiujące filozofię mają możliwość uczestniczenia w badaniach prowadzonych w laboratorium dzięki indywidualnej współpracy z wykładowcami kierunku i uczestnictwu w Kole Naukowym Śląskiej Kognitywistyki *Do góry mózgami!*
- W bezpośrednim sąsiedztwie **Rektoratu**, w którym znajduje się **Studencka Strefa Aktywności i Relaksu**.
- W odległości 10 minut spacerem od **Muzeum Śląskiego**, które mieści się w katowickiej Strefie Kultury. Siedziba Muzeum Śląskiego wraz z otaczającym go parkiem stanowi doskonałą przestrzeń dla studentów kierunku filozofia do uczestnictwa w licznych wydarzeniach edukacyjnych, muzycznych, festiwalach muzycznych i filmowych, czy spacerów.
- W odległości 10 minut spacerem od siedziby **Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia – NOSPR**, co również jest dla studentów kierunku filozofia wyjątkową możliwością udziału w światowych i krajowych wydarzeniach muzycznych.
- W odległości 10 minut spacerem od słynnego **Spodka** oraz **Międzynarodowego Centrum Kongresowego**, gdzie odbywały się i odbywają m.in. takie światowe wydarzenia jak Szczyt Klimatyczny ONZ, Internetowy Szczyt Cyfrowy IGF, Światowe Forum Miejskie (World Urban Forum), Europejski Kongres Gospodarczy, światowe festiwale muzyczne takie jak WOMAX, Tauron Nowa Muzyka, czy największe na świecie rozgrywki *e-sportowe* Intel Extreme Master, a także Śląski Festiwal Nauki, uznawany za jedno z najważniejszych tego typu wydarzeń w Europie.

¹⁴⁶ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/system-motywacyjny-w-dydaktyce-akademickiej-smoda/>

W otoczeniu budynku Wydziału Humanistycznego przy ul. Bankowej, w którym odbywają się zajęcia na kierunku filozofia, mieści się parking, z wydzielonymi miejscami dla osób z niepełnosprawnościami. Przed budynkiem zorganizowano atrakcyjną dla osób studiujących przestrzeń umożliwiającą spędzenie czasu pomiędzy zajęciami na świeżym powietrzu (dodatkowe miejsca do siedzenia, nowe nasadzenia, fortepian). W budynku przy ul. Bankowej 11 znajdują się pomieszczenia dydaktyczne do dyspozycji dyrekcji dydaktycznej kierunków: filozofia, kognitywistyka oraz doradztwo filozoficzne i coaching. Niektóre z nich są w stałym dostępie, inne w dostępie częściowym, czyli w określone dni tygodnia. W ograniczonym dostępie jest aula o powierzchni 224,07 m² (220 miejsc), która posiada wyposażenie audiowizualne, która wykorzystywana jest przez dwa dni w tygodniu (poniedziałki i wtorki), również sala 336 o powierzchni 32,38 (33 miejsc) wykorzystywana jest przez 3 dni w tygodniu (środy, czwartki i piątki). Natomiast w stałym dostępie są: sala sympozjalna III – o powierzchni 89,77 m² (90 miejsc), oraz 6 mniejszych sal dydaktycznych o metrażu od 33 do 84,36 m², które mieszczą grupy liczące od 22 do 85 osób. Studenci mają do dyspozycji w budynku przy Bankowej 11 ponadto 4 pracownie komputerowe, w których zainstalowane jest oprogramowanie dla osób niedowidzących. Zestawienie wszystkich sal dydaktycznych wraz z ich wyposażeniem zawiera **Załącznik 2_05**.

W budynku Rektoratu (*vis-à-vis* budynku Wydziału Humanistycznego przy ul. Bankowej 11) znajduje się **Studencka Strefa Aktywności i Relaksu**, w której mieszczą się wszystkie biura wspierające studentów i absolwentów Uczelni: Biuro Karier, Biuro Studenckich Spraw Socjalnych, Biuro Działalności Studenckiej, Wsparcia Studentów, a także gabinety psychologów i doradców zawodowych. Są one prowadzone w ramach Centrum Obsługi Studentów. Znajdują się tutaj wygodne kanapy i fotele, blaty i krzesła. W Studenckiej strefie Aktywności i Relaksu znajduje się również sala warsztatowa, kącik czytelniczy oraz kącik zabaw dla dzieci. Przestrzeń ta jest w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto w budynku przy ul. Bankowej 11 trwają prace nad przygotowaniem „**pokoju wyciszenia**” dla studentek i studentów mających trudności z uczestnictwem w typowych zajęciach z grupą oraz takich, którzy mają obniżoną sprawność funkcjonowania społecznego. W pokoju wyciszenia studenci i studentki będą mieli możliwość odseparowania się od bodźców i odreagowania napięcia. Utworzenie pokoju wyciszenia zostanie sfinansowane ze środków pozyskanych na realizację projektu „DUO - Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą” (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWR.03.05.00-00-A031/19-00; projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego).

W budynku znajdują się dwie windy osobowe i pięć platform podjazdowych. Dostępnych jest 8 automatów vendingowych do sprzedaży napojów i żywności, a także 2 ogólnodostępne, bezpłatne dystrybutory z zimną i gorącą wodą filtrowaną. Na poziomie -1 znajduje się szatnia, w której studenci mogą zostawić odzież zewnętrzną oraz parasole. Szatnia dysponuje miejscami dla 288 studentów – w razie potrzeby można tę liczbę podwoić. Szatnia czynna jest od poniedziałku do niedzieli od godziny 7:30 do 19:00. W budynku dostępne są dodatkowo zamykane szafki do dyspozycji osób studiujących (40 schowków). W obiekcie poza tym znajdują się: portiernia, sanitariaty i pomieszczenia techniczne. Pomieszczenia znajdujące się na południowej i zachodniej stronie budynku są wyposażone w klimatyzatory, które podlegają bieżącej konserwacji i regularnym przeglądom. Wydział spełnia wymogi z zakresu bezpieczeństwa pożarowego.

Poszczególne dziekanaty kierunkowe, dziekanat ds. odpłatności za studia i świadczeń dla studentów oraz dziekanat ds. obsługi dydaktyki znajdują się na parterze w bliskiej odległości od siebie. Prowadzą do nich szerokie klatki schodowe oraz winda, co jest niezmiernie istotne z punktu widzenia osób z dysfunkcją ruchu. W bliskim sąsiedztwie poszczególnych dziekanatów, znajduje się gabinet, w którym dyżury odbywa prodziekan ds. kształcenia i studentów, natomiast główne gabinety dziekanów znajdują się w pobliskim budynku Wydziału Humanistycznego na ul. Uniwersyteckiej 4.

Warto dodać, że w budynku znajduje się księgarnia oferująca **szeroki wybór** pozycji z zakresu nauk humanistycznych i społecznych. Z księgarnią blisko związana jest działalność Koła Naukowego Myśli Greckiej. Odbywają się w niej spotkania z autorami, prelekcje i dyskusje filozoficzne.

Baza dydaktyczna i naukowa Wydziału udostępniona do realizacji zajęć na kierunku filozofia jest **wystarczająca do sprawnej realizacji procesu dydaktycznego**. Wszystkie sale dydaktyczne wyposażone są w rzutniki multimedialne i posiadające podłączenie do internetu. Zasadnicza część zajęć realizowanych na kierunku filozofia odbywa się na trzecim piętrze. Na czwartym piętrze dostępna jest jedna sala. Pojedyncze zajęcia mają miejsce na piętrze pierwszym, do którego prowadzi aż pięć ciągów komunikacyjnych, w tym trzy klatki schodowe i dwie windy oraz bardzo szerokie, przestronne korytarze, co zapewnia komfort i bezpieczeństwo w sytuacjach nagłych oraz stanowiło atut w czasie ograniczeń związanych z pandemią.

Kierunki związane z Instytutem Filozofii dysponują dziewięcioma salami, których wykaz ujęty został w poniższej tabeli.

Tab. V. Wykaz sal będących w dyspozycji kierunków związanych z Instytutem Filozofii

Lp.	Nr Sali	Liczba miejsc	Metraż	Piętro	Wyposażenie
1.	316	22	33	3	Sala audiowizualna (rzutnik, nagłośnienie przenośne)
2.	330	33	33,11	3	Sala audiowizualna (rzutnik, nagłośnienie)
3.	332	85	84,36	3	Sala audiowizualna (rzutnik, nagłośnienie)
4.	333	49	52,41	3	Sala audiowizualna (rzutnik, nagłośnienie)
5.	336	33	32,38	3	Sala audiowizualna (rzutnik, nagłośnienie)
6.	337	41	38,63	3	Sala audiowizualna (rzutnik, nagłośnienie)
7.	338	49	51,3	3	Sala audiowizualna z komputerem (rzutnik, nagłośnienie, komputer stacjonarny)
8.	sala audytoryjna I	252	224,07	1	Sala audiowizualna (rzutnik, nagłośnienie, mikrofon)
9.	sala sympozjalna III	90	89,77	4	Sala audiowizualna (rzutnik, nagłośnienie, mikrofon)

Kierunki związane z Instytutem Filozofii posiadają również pokój 322 wykorzystywany do zajęć, wyposażony w tablicę z przeznaczeniem dla 10 osób. Zajęcia w mniejszych grupach seminaryjnych odbywają się ponadto w gabinetach.

Studenci i studentki filozofii dzięki możliwości indywidualnej współpracy z wykładowcami czy uczestnictwu w kole naukowym mają umożliwiony dostęp do **Laboratorium kognitywistycznego** (mieszczącego się w budynku przy ul. Bankowej 14), które zostało wyposażone w nowoczesny sprzęt pozwalający na prowadzenie badań dotyczących poznania. W laboratorium prowadzone są szeroko zakrojone badania procesów uwagowych (pamięci, produkcji i rozumienie mowy, związane z rozwiązywaniem problemów matematycznych, przestrzennych, narracyjnych, logicznych, procesów percepcyjnych itp.)

Tab. VI. Wykaz pomieszczeń Laboratorium kognitywistycznego

Lp.	Nr sali	Liczba miejsc	Metraż	Piętro	Wyposażenie
1a	330a	nie dotyczy	11	1	EEG, Eyetracker fNIRS
1b	330b	10	30	1	Stanowisko do obsługi EEG Komputery (2)
2	331	4	10	1	Deep Learning Biosignal Gogle do VR

5.2. Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej (w tym Internetu, a także platformy e-learningowej, w przypadku, gdy na ocenianym kierunku prowadzone jest kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość) oraz stopnia jej wykorzystania w procesie nauczania i uczenia się studentów oraz w działalności i komunikacji naukowej

Sale dydaktyczne w budynku na Bankowej 11 wyposażone są w **infrastrukturę informatyczną** (projekторы, komputery, nagłośnienie i systemy łączności), które umożliwiają realizację procesu dydaktycznego w sposób efektywny. Znaczna część wyposażenia została zainstalowana w trakcie pandemii COVID-19, a co za tym idzie, jest to sprzęt nowy, w pełni kompatybilny z wykorzystywanym oprogramowaniem.

Dodatkowo dla zapewnienia najwyższej jakości przekazu audio i video obron doktorskich i innych ważnych wydarzeń został zakupiony sprzęt umożliwiający transmisję spotkań hybrydowych w wybranych salach (**Załącznik K5_01**). Organizując wydarzenia w formule hybrydowej skierowanej do szerokich grup odbiorców pracownicy mają możliwość zwrócenia się do **uniwersyteckiego Centrum Komunikacji Medialnej**, które dysponuje profesjonalnym sprzętem i obsługuje transmisje wydarzeń m.in. w serwisach Youtube i Facebook.

Podstawowym narzędziem wykorzystywanym w **nauczaniu zdalnym i hybrydowym** na kierunku filozofia jest **Microsoft Teams na platformie Microsoft 365**. Wszyscy studenci i pracownicy (kadra dydaktyczna i administracyjna) mają możliwość utworzenia konta w domenie Office365. Konto to zapewnia dostęp do bogatego pakietu aplikacji ułatwiających pracę, naukę i komunikację: MS Teams, SharePoint, Outlook, Word, Excel, OneNote i PowerPoint. Umowa licencyjna z firmą Microsoft zapewnia **pełne bezpieczeństwo danych osobowych użytkowników, a także plików przechowywanych i przesyłanych przez użytkowników**. Aby zwiększyć funkcjonalność platformy Teams, aktywowana została **możliwość zapraszania** do uniwersyteckiej sieci Office365 osób nie

będących pracownikami Uniwersytetu Śląskiego. Opcja ta ułatwia komunikację naukową i podejmowanie wspólnych działań w ramach międzyuniwersyteckich grup oraz zespołów roboczych.

MS Teams **dostępny jest z każdego miejsca**, poprzez przeglądarkę (wersja web), aplikację dla systemu Windows/IOS lub na urządzenia mobilne. Osoby nieposiadające konta w domenie o365 Uniwersytetu Śląskiego mogą uczestniczyć w każdym spotkaniu poprzez link z zaproszeniem od organizatora.

Po powrocie do studiowania w bezpośrednim kontakcie wielu nauczycieli akademickich tworzy równolegle do zajęć stacjonarnych zespoły na MS Teams, aby **zwiększyć efektywność komunikacji wykładowcy ze studentami**, ułatwić przesyłanie materiałów dydaktycznych, a także umożliwić studentom pracę w grupach. Zajęcia zdalne prowadzone są wyłącznie w trybie synchronicznym z wykorzystaniem wideokonferencji. MS Teams umożliwia uczestnikom spotkania pełną komunikację (audio, video i tekstową), udostępnianie prezentacji multimedialnych lub swojego ekranu oraz działanie na wspólnej tablicy lub w osobnych pokojach, gdzie studenci pracują w grupach nadzorowani przez prowadzącego (**breakoutrooms**). Materiały multimedialne i tekstowe przesyłane w zespołach są elementem uzupełniającym wykład, dyskusję lub inne formy pracy w trakcie spotkania online. Aplikacja MS Teams automatycznie generuje raporty obecności na zajęciach i umożliwia rejestrowanie przebiegu spotkania.

W trakcie zdalnych i hybrydowych zajęć dydaktycznych wykładowcy wykorzystują także pozostałe aplikacje pakietu Office365. Na potrzeby zaliczeń i egzaminów kadra naukowa użytkuje: **MS Forms, Testportal oraz platformę e-learningową Uniwersytetu Śląskiego osadzoną w środowisku Moodle**. Moodle wykorzystywane jest także jako narzędzie do kształcenia asynchronicznego – prowadzący mają możliwość przygotowywania w tym środowisku kursów zdalnych, które uzupełniają zajęcia w trybie stacjonarnym. Platforma e-learningowa¹⁴⁷ jest także przestrzenią, gdzie zamieszczane są wewnętrzne szkolenia dla pracowników uniwersytetu (np. Ochrona danych osobowych) lub kursy przybliżające narzędzia pracy zdalnej (Platforma Moodle – dla wykładowcy, MS Teams + Forms - dla wykładowcy, USOS).

MS Teams wykorzystywany jest również do spotkań grup roboczych, zespołów projektowych, zespołów badawczych oraz zdalnych lub hybrydowych konferencji naukowych i wydarzeń organizowanych przez pracowników i studentów.

Na platformie MS Teams został też utworzony **zespół Instytutu Filozofii**, na którym odbywają się spotkania pracowników (w formie zdalnej lub hybrydowej) oraz umieszczane są ważne informacje, a także dokumenty. W ten sposób pracownicy mają do nich stały dostęp bez konieczności wyszukiwania ich w różnych miejscach (np. harmonogram hospitacji, instrukcje przygotowania sylabusu itp.).

Całość obsługi administracyjnej związanej z procesem dydaktycznym opiera się na systemie USOS¹⁴⁸, który służy studentom m.in. do zapisywania się na zajęcia oraz bieżącego monitorowania wszelkich spraw związanych z przebiegiem studiów. Dostępne dla studentów i nauczycieli akademickich **bazy danych** wskazane zostały w punkcie 5.5.

¹⁴⁷<https://el.us.edu.pl/>

¹⁴⁸<https://usosweb.us.edu.pl>

Dzięki użyciu aplikacji i systemów stworzonych przez licencjonowanych dostawców, gwarantowane jest **bezpieczeństwo danych studentów oraz pracowników**, nad czym czuwają zarówno Inspektor Ochrony Danych UŚ, Lokalny Administrator Danych Osobowych oraz Pełnomocnik Lokalnego Administratora danych osobowych. Prowadzący korzystają również z platformy Moodle. Infrastruktura informatyczna i oprogramowanie stosowane w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość umożliwia synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi.

W celu rozwoju i monitorowania metod nauczania na odległość oraz wspierania jego jakości pracownicy Wydziału Humanistycznego UŚ mają zapewnioną możliwość współpracy z jednostkami na poziomie uniwersyteckim, takimi jak Dział Kształcenia, Centrum Kształcenia na Odległości, Dział Informatycznej Obsługi Toku Studiów, a na poziomie wydziału z informatykami. Infrastruktura informatyczna i oprogramowanie stosowane w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są unowocześniane i aktualizowane dzięki wsparciu wymienionych powyżej podmiotów.

Aby przygotować studentów kierunku filozofia do korzystania z aplikacji i systemów wykorzystywanych w kształceniu zdalnym, przed rozpoczęciem każdego roku akademickiego organizowane są szkolenia w ramach Dni Adaptacyjnych. Dodatkowo na platformie e-learningowej UŚ zamieszczony został kurs Pierwsze kroki z narzędziami do pracy zdalnej – Teams i Moodle¹⁴⁹, który jest obowiązkowy dla studentów rozpoczynających studia (składnik Vademecum studenckiego).

W okresie pandemii wsparciem w nauczaniu zdalnym dla nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne był działający na MS Teams od początku pandemii COVID-19 zespół *Wykładowcy UŚ w zdalnym uczeniu (się)*. W zespole zamieszczano na bieżąco informacje o funkcjonalnościach MS Teams, wymieniano się doświadczeniami i uwagami technicznymi związanymi z prowadzeniem zajęć dydaktycznych online. W Uniwersytecie działała także grupa **Ambasadorów MS Teams** – osób, które wiosną 2020 r. przeszły cykl szkoleń z działania tej aplikacji, aby następnie dzielić się wiedzą z innymi członkami społeczności akademickiej (poprzez organizowanie szkoleń na wydziałach lub indywidualnych spotkań szkoleniowych). Pracownicy i studenci mają także dostęp do uniwersyteckiej platformy Zdalny UŚ¹⁵⁰, gdzie można znaleźć najważniejsze informacje o platformach, filmy instruktażowe, poradniki itp.

Pracownicy mają w szczególności dostęp do Narzędziownika¹⁵¹ – praktycznego katalogu z bogatą ofertą ćwiczeń, zadań itp. dzięki któremu można prowadzić wysokiej jakości zdalne nauczanie. Narzędziownik powstał w ramach międzynarodowego projektu ELEPHANT – E-learning Prospects for Humanities (finansowanie: Narodowa Agencja Programu Erasmus+ 2020-1-PL01_KA203-081599), realizowanego przez Uniwersytet Śląski w Katowicach we współpracy z Presovska Univerzita v Presove (Słowacja), Kazimiero Simonavicius Universitetas (Litwa), Universita Degli Studi di Salerno (Włochy) oraz Zapadoceska Univerzita v Plznie (Czechy). W projekcie uczestniczyły wykładowczynie filozofii (dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ i dr Magdalena Wołek).

¹⁴⁹<https://el.us.edu.pl/mw/course/index.php?categoryid=26>

¹⁵⁰<https://www.zdalny.us.edu.pl/>

¹⁵¹<https://projekt-elephant.us.edu.pl/narzedziownik/>

Regularnie dokonuje się przeglądu posiadanego sprzętu i oprogramowania. Problemy zgłaszane są na bieżąco informatykom, a zapotrzebowanie w zakresie doposażenia infrastruktury przekazywane jest władzom dziekańskim. W czasie pandemii zakupiono nowe laptopy z kamerkami dla wszystkich pracowników, którzy zgłosili taką potrzebę. Zapewniono też kilka dodatkowych laptopów na potrzeby obron zdalnych, które są aktualnie wykorzystywane w dydaktyce z użyciem metod kształcenia na odległość.

5.3. Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnością

Zasadnicza część zajęć realizowanych na kierunku filozofia odbywa się na trzecim piętrze (pojedyncze zajęcia na czwartym piętrze i na parterze), do którego prowadzi aż pięć ciągów komunikacyjnych, w tym trzy klatki schodowe i dwie windy oraz bardzo szerokie, przestronne korytarze, co zapewnia komfort i bezpieczeństwo w sytuacjach nagłych.

W budynku znajdują się dwie windy osobowe:

- nowoczesna, włączona do użytku w styczniu 2020 r. **winda wewnętrzna** obsługująca 5 kondygnacji (parter, I p., II p., III p., IV p.) wymiar: 199cmx118cm, panel sterowania na wysokości 93-123 cm, oznaczenia w języku Braille'a, lustro, pochwyt, drzwi automatyczne, komunikaty głosowe, wyświetlacz pięter, przycisk awaryjny (czynny jedynie w czasie awarii windy)
- **winda zewnętrzna**: obsługująca 5 kondygnacji (przyziemie, parter, I p., II p., III p.) wymiar: 140cmx106cm, panel sterowania na wysokości 90-122 cm, oznaczenia w języku Braille'a, drzwi automatyczne, winda przeszklona 3 drzwiowa brak lustra, wyświetlacz kondygnacji. Z powodów bezpieczeństwa w celu przywołania windy na poziomie przyziemia (wejście z zewnątrz) należy przywołać obsługę za pomocą przycisku znajdującego się po prawej stronie. Studenci i pracownicy korzystający z windy na co dzień mają możliwość uzyskania od administratora budynku karty stałego dostępu zapewniającej swobodny i niezależny od obsługi budynku dostęp do windy.

Obydwie działające w budynku windy spełniają wszystkie standardy dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Dodatkowo, w budynku znajduje się **pięć platform podjazdowych**:

- platforma pionowa przy wejściu głównym (dojazd do windy wewnętrznej) przywołanie obsługi za pomocą przycisku;
- platforma przy portierni lewa str. (dostęp do dziekanatów) pomieszczenia od 1-22;
- platforma II piętro (dostęp do sali sympozjalnej I);
- platforma III piętro (dostęp do sali sympozjalnej II);
- platforma IV piętro (dostęp do sali sympozjalnej IIII wejście prawe).

Dzięki dostępowi do wind i platform zlikwidowane zostały ograniczenia dostępu do sal dydaktycznych, zaplecza socjalnego i administracji obsługi studentów. Na potrzeby osób z niepełnosprawnościami zostały wydzielone dwa miejsca parkingowe (od strony północnej budynku, blisko windy zewnętrznej). Na każdym piętrze udostępnione są specjalnie dostosowane toalety.

Warto tutaj dodać, że Centrum Obsługi Studentów UŚ udostępnia sprzęt wspierający kształcenie, np. **notebooki, dyktafony, systemy FM, lupy elektroniczne, zestawy książki mówionej**. Studenci używający aparatów słuchowych mają możliwość wypożyczenia systemu FM, który wzmacnia działanie aparatu słuchowego. Uczelnia dysponuje **10 nadajnikami Campus S i 20 odbiornikami PhonakMicroLinkMLxS**. Niezależnie od udogodnień technicznych studenci niesłyszący lub niedosłyszący posługujący się Polskim Językiem Migowym, **mogą liczyć na pomoc tłumacza**, który będzie im towarzyszył podczas zajęć, wizyt w bibliotece czy dziekanacie, a także w innych istotnych dla życia studenckiego sytuacjach. Platformy stosowane w kształceniu zdalnym synchronicznym i asynchronicznym uwzględniają potrzeby studiujących o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym studentów z niepełnosprawnościami. Wydział Humanistyczny dysponuje środkami finansowymi na przydzielenie **studentowi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi asystenta**, którego zadaniem jest towarzyszenie, wspieranie i opieka.

5.4. Dostępność infrastruktury, w tym aparatury naukowej, oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych, w celu wykonywania przez studentów zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej

W czasie pandemii COVID-19, aby umożliwić studentom i pracownikom udział w zajęciach i spotkaniach zdalnych, trzy sale zostały przeznaczone na „**sale pracy indywidualnej**” dostępne na żądanie do rezerwacji od godziny 7.30 do 20.00 (sale nr 316, 330, 333). Sale były wyposażone w sprzęt komputerowy i były wykorzystywane również podczas obron prac dyplomowych organizowanych w trybie zdalnym. Ponadto osoby nieposiadające sprzętu komputerowego miały możliwość skorzystania ze sprzętu uniwersyteckiego po podpisaniu umowy użyczenia¹⁵².

Aktualnie studenci mogą korzystać z miejsc pracy i komputerów znajdujących się w Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej – CINIbA (budynek bezpośrednio sąsiadujący z częścią Wydziału Humanistycznego znajdującego się przy ul. Bankowej 11) oraz w innych miejscach na terenie kampusu (np. Studencka Strefa Aktywności i Relaksu w Rektoracie sąsiadującym bezpośrednio z Bankową 11).

Aplikacje i systemy wykorzystywane w nauczaniu zdalnym są dostępne dla studentów z ich prywatnych komputerów i urządzeń mobilnych i mogą być używane w ramach pracy własnej w dowolnym czasie i miejscu (bez ograniczenia co do lokalizacji). Dotyczy to nie tylko Platformy e-learningowej, ale wszystkich aplikacji pakietu Office365. W konsekwencji materiały dydaktyczne przygotowywane przez dydaktyków i przesyłane studentom za pośrednictwem Microsoft Teams i SharePoint są dostępne w trybie ciągłym. Również z wszystkich elektronicznych zasobów biblioteki uniwersyteckiej studenci mogą korzystać z domu (lub dowolnej lokalizacji) po zalogowaniu do systemu HAN UŚ.

Na Uniwersytecie Śląskim działa system **EDUROAM (educationalroaming)**, który umożliwia autoryzowany dostęp do internetu dla użytkowników wszystkich uczelni i jednostek akademickich, biorących udział w projekcie EDUROAM na całym świecie. Każdy pracownik uczelni posiada konto w domenie us.edu.pl, które umożliwia nie tylko korzystanie z poczty elektronicznej, ale również z sieci bezprzewodowej wi-fi EDUROAM, student.us oraz z wirtualnej sieci uczelni (VPN). Takie same możliwości mają studenci Uniwersytetu Śląskiego. Studenckiego Konta Uniwersytetu Śląskiego (SKUŚ) mają wszyscy studenci zarejestrowani w systemie USOS. Po ich aktywowaniu oni również mogą

¹⁵²<https://www.zdalny.us.edu.pl/index.php/pl/nauczyciele-akademicy/wsparcie/uzyczenie-sprzetu>

korzystać z poczty elektronicznej w domenie us.edu.pl, z sieci bezprzewodowej EDUROAM oraz z wirtualnej sieci uczelni (VPN). Pracownicy i studenci korzystający z usługi EDUROAM mają dostęp do internetu w każdym budynku Uniwersytetu Śląskiego.

W budynku Wydziału Humanistycznego przy ul. Bankowej 11 przeprowadzono działania w zakresie wzmocnienia sygnału sieci internetowej. Obecnie w budynku działa 15 stacji przekaźnikowych AP. Sygnał obsługuje wszystkie części budynku, dając dostęp do sieci **EDUROAM** i **student.us/pracownik.us** w salach dydaktycznych, na korytarzach przed nimi oraz w pomieszczeniach pracowniczych w segmentach A i B.

W czasie pandemii COVID-19 działał dodatkowy projekt Dydaktyczna Biblioteka Cyfrowa UŚ¹⁵³. W bibliotece tej były umieszczane pełne teksty tych publikacji, które były niezbędne w procesie kształcenia (książki, artykuły, rozdziały), ale nie były dostępne w wersji elektronicznej. Z materiałów mogli skorzystać zarówno pracownicy jak i studenci Uniwersytetu Śląskiego. Prośby o umieszczenie publikacji w Dydaktycznej Bibliotece Cyfrowej mogli przesyłać pracownicy naukowcy UŚ poprzez specjalnie przygotowany w tym celu formularz. Aktualnie studenci mają możliwość zdalnego zamawiania cyfrowej kopii materiałów¹⁵⁴.

5.5. System biblioteczno-informacyjny uczelni, w tym dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej, o zasięgu międzynarodowym oraz dostosowanie do potrzeb wynikających z procesu nauczania i uczenia się na ocenianym kierunku, a także działalności naukowej w zakresie dyscypliny, do której przyporządkowany jest kierunek, w tym w szczególności dostęp do piśmiennictwa zalecanego w sylabusach

W bezpośrednim sąsiedztwie Bankowej 11 znajduje się Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademyka (CINiBA)¹⁵⁵ – jedna z **najnowocześniejszych bibliotek uniwersyteckich w Polsce**, wybudowana wspólnie przez Uniwersytet Śląski i Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, w której połączono zbiory Biblioteki UŚ i Biblioteki Głównej UEK. Do zasobów CINiBA włączono również zasoby biblioteki dawnego Wydziału Nauk Społecznych, w zbiorach której znajdował się bogaty księgozbiór z zakresu filozofii, gdyż od momentu powstania Uniwersytetu Śląskiego do 2019 r., Instytut Filozofii znajdował się w strukturze tego wydziału.

Budynek CINiBA ma ponad 12 tys. M2 powierzchni i 63 tys. M3 kubatury. Na 7 kondygnacjach obiektu równocześnie może przebywać 1000 osób. Znajduje się tam 340 komputerów i terminali, skanery, 54 km półek, 6 „selfchecków” do samodzielnego wypożyczania książek, wrzutnia (najnowszy i jedyny w Polsce model zawierający sorter do selekcionowania zwracanych książek, np. wg ich miejsca przechowywania)¹⁵⁶. Na każdym poziomie znajduje się samoobsługowy punkt ksero. Biblioteka jest w pełni dostosowana **do potrzeb osób z niepełnosprawnością** – posiada automatycznie otwierane drzwi wejściowe, windy z kabinami dostosowanymi dla osób poruszających się na wózkach oraz niewidomych/niedowidzących, toalety dla osób z niepełnosprawnością ruchową, korytarze i pomieszczenia dostosowane do poruszania się na wózkach, stanowiska pracy dla niepełnosprawnych czytelników i pracowników¹⁵⁷.

¹⁵³<https://www.ciniba.edu.pl/biblioteki-cyfrowe/988000-dydaktyczna-biblioteka-cyfrowa-us>

¹⁵⁴<https://ciniba.edu.pl/dostep-do-zrodel-elektronicznych/>

¹⁵⁵<https://www.ciniba.edu.pl/>

¹⁵⁶http://ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=67

¹⁵⁷http://ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=2&Itemid=2&iang=pl

Dobra organizacja przestrzeni (miejsca do pracy indywidualnej i grupowej, do czytania prasy) sprawia, że ksiąźnica jest **utożsamiana z miejscem spotkań intelektualnych i przyjemnego spędzania czasu**. CINiBA jest otwarta dla wszystkich czytelników, a korzystanie z jej zasobów jest bezpłatne. O otwartym charakterze ksiąźnicy świadczy nie tylko wolny dostęp do krajowych i światowych publikacji w postaci tradycyjnej i elektronicznej, ale także fachowa pomoc ze strony bibliotekarzy, przyjazna architektura, najnowsze technologie i rozwiązania (w tym urządzenia samoobsługowe) oraz dostosowanie gmachu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Centrum jest czynne od poniedziałku do soboty w godzinach 8.00-20.00. W czasie sesji egzaminacyjnych CINiBA jest czynna do 23.00.

CINiBA udostępnia zbiory naukowe ze wszystkich dyscyplin wiedzy reprezentowanych w Uniwersytetach – Śląskim i Ekonomicznym. W Centrum zapewniony jest dostęp do krajowych i światowych publikacji naukowych **w postaci tradycyjnej i elektronicznej**. Czytelnicy CINiB-y mają do dyspozycji kolekcję liczącą **ponad 1 milion woluminów książek i czasopism**, wzbogaconą o bazy danych dostępne w bibliotece i zdalnie w dowolnym miejscu na świecie, po zalogowaniu do systemu.

Znaczna część księgozbioru znajduje się w otwartych strefach i ma charakter **ogólnodostępny**. Są to książki najnowsze oraz zbiory wyselekcjonowane, publikacje istotne dla poszczególnych dziedzin naukowych, po które najczęściej sięgają pracownicy naukowci i studenci. Wolny dostęp do półek, możliwość swobodnego przeglądania książek, bez konieczności ich zamawiania, pozwala na swobodne korzystanie z zasobów i gwarantuje użytkownikom dużą samodzielność – od dotarcia do właściwej półki po wypożyczenie książki. Inteligentne rozwiązania np. **funkcja „prowadź”**, dostępna w katalogu INTEGRO, pozwala na szybką lokalizację książki. Po kliknięciu ikony „Prowadź”, wyświetla się podgląd piętra i regału, na którym znajduje się wybrana pozycja. CINiBA jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, które **mogą swobodnie korzystać z zasobów biblioteki**, wykorzystując specjalistyczne oprogramowanie i sprzęt komputerowy.

W czytelni zlokalizowanej w CINiBA można korzystać z książek, czasopism, materiałów z magazynów zamkniętych oraz publikacji sprowadzonych z innych bibliotek. Na księgozbiór podręczny składają się: encyklopedie ogólne (polskie i zagraniczne), bibliografie dziedzinowe i seria Prace Naukowe UŚ. Oprócz tego w CINiBA zlokalizowana jest Czytelnia Prasy Bieżącej z najnowszą informacyjną i opiniotwórczą prasą, w tym m.in. polskimi i zagranicznymi gazetami i tygodnikami¹⁵⁸.

W budynku CINiBA znajduje się również Mediateka, w której zapewniony jest dostęp do multimediów oraz stanowisk komputerowych, na których można odtwarzać płyty wymagające zainstalowania programu i zrestartowania komputera¹⁵⁹.

W zbiorach biblioteki znajdują się pozycje wskazane w sylabusach. Prowadzący zajęcia mają możliwość przesyłania do biblioteki informacji o nowych publikacjach w sylabusie. W marcu 2023 r. uruchomiono **Pakiet Wykładowcy**¹⁶⁰, w ramach którego nauczyciele akademicy mieli zapewniony:

- bezpłatny 30-dniowy dostęp online do całego księgozbioru PWN i PZWL w czytelni online [IBUK Libra](#);

¹⁵⁸http://www.ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=8&Itemid=31&lang=pl

¹⁵⁹ <https://www.ciniba.edu.pl/czytelnia-i-mediateka-n>

¹⁶⁰ <https://www.ciniba.edu.pl/wiadomosci/988545-ibuk-libra-pakiet-wykladowcy>

- po tym okresie 30-dniowy dostęp do nowości PWN i PZWL, które pojawiły się w IBUKU Librze w poprzednim miesiącu;
- stały rabat 25% na książki papierowe i 30% na e-booki PWN i PZWL oraz informacje o dodatkowych promocjach w newsletterze;
- dostęp do dodatkowych materiałów w newsletterze – webinaria, e-booki, prezentacje.

W CINIB-ie organizowane są **wydarzenia edukacyjno-kulturalne, wystawy, spotkania autorskie, promocje książek oraz akcje promocyjno-informacyjne**. Rocznie odbywa się tutaj **ok. 400 wydarzeń**. Centrum prowadzi również szkolenia dla studentów, pracowników, doktorantów w zakresie korzystania z baz danych, tworzenia kwerend, wyszukiwania cytowań. Szkolenia są przygotowywane na życzenie i dostosowywane do potrzeb danej grupy. Do niektórych źródeł przygotowane zostały filmy umieszczone na kanale Youtube biblioteki (CINiBA official). Zawierają one instrukcje wskazujące jak się zalogować przez system HAN, jak korzystać z baz danych, bibliotek cyfrowych, jak zapisywać otrzymane rezultaty itp.¹⁶¹

Wydział Humanistyczny znajduje się w bardzo bliskim położeniu **Biblioteki Śląskiej**, w której studenci i studentki znajdą każdą publikację wydaną w Polsce.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:

Dobre praktyki

- **Za dobrą praktykę** uznać można zapewnienie wszystkim studentom UŚ bezpłatnego dostępu do pakietu MS Office 365, obejmującego takie aplikacje, jak Word, Excel, Teams, Power Point, One Drive, Forms, Outlook i inne. Aplikacje te są dostępne dla studentów z ich prywatnych komputerów i urządzeń mobilnych i mogą być używane w ramach pracy własnej w dowolnym czasie i miejscu (bez ograniczenia co do lokalizacji).
- **Dobłą praktyką** jest wyposażenie wszystkich sal dydaktycznych w rzutniki oraz zapewnienie nowego sprzętu w postaci laptopów z kamerkami dla pracowników oraz poprawa dostępu do internetu na wydziale.
- **Dobłą praktyką** jest uruchomienie **Laboratorium kognitywistycznego** dzięki **pozyskaniu środków na nowoczesną i unikalną infrastrukturę badawczą**, do którego studenci mogą mieć dostęp dzięki bliskiej współpracy z wykładowcami filozofii zajmującymi się badaniami nad poznaniem.
- **Dobłą praktykę** jest tworzenie **zespołów na platformie MS Teams**, wspierających zajęcia stacjonarne. Zespoły służą do komunikacji w ramach grupy, jako repozytorium materiałów dydaktycznych oraz jako miejsce gromadzenia prac (jeśli takie są przewidziane). Zespoły dają też możliwość elastycznego przeniesienia zajęć w tryb online, gdy zajdzie nagła potrzeba (np. w wypadku wyjazdu na konferencję czy staż prowadzącego zajęcia)

¹⁶¹<https://www.youtube.com/channel/UC002vmkAOLvFDxMLfiiSYLg>

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

6.1. Zakres i formy współpracy uczelni z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami oraz jej wpływ na koncepcję kształcenia, efekty uczenia się, program studiów i jego realizację, w tym realizację praktyk zawodowych

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym na kierunku filozofia wpisuje się w misję Uczelni, której elementem jest postrzeganie uczelni jako „miejsca spotkań i wymiany myśli wszystkich kręgów naukowych i twórczych Regionu, zabiegając o to, by Uniwersytet był częścią szeroko rozumianego „środowiska innowacyjnego”, pracującego na rzecz diagnozowania i rozwiązywania problemów Regionu”.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym na kierunku filozofia jest prowadzona systematycznie na różnych płaszczyznach, w sposób tak zinstytucjonalizowany, jak i niesformalizowany, a jej celem jest – między innymi – doskonalenie kształcenia na kierunku; połączenie potrzeb i oczekiwań podmiotów zewnętrznych z kształceniem młodzieży; powiązanie badań naukowych prowadzonych w Instytucie Filozofii z potrzebami otoczenia zewnętrznego; zapewnienie wsparcia merytorycznego osobom potrzebującym; utrzymanie kontaktów z absolwentami; wspólna realizacja przedsięwzięć dydaktycznych, naukowych i popularyzatorskich.

Współpraca instytucjonalna realizowana jest:

- na szczeblu uczelnianym¹⁶² – poprzez Biuro Współpracy z Gospodarką UŚ (jednostka administracji ogólnouczelnianej, której zadaniem jest **budowanie współpracy Uniwersytetu Śląskiego z przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu oraz jednostkami samorządu terytorialnego**¹⁶³, przez działalność **Biura Karier**, dzięki któremu osoby studiujące mają kontakt z przyszłymi pracodawcami oraz przez takie projekty jak Wyspy Wiedzy¹⁶⁴ (projekt realizowany w ramach Programu Edukacja finansowanym ze środków Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 oraz Środków Krajowych (EOG/21/K4/W/0075)). Celem programu było m.in. opracowanie rekomendacji dla innowacyjnego i odpowiedzialnego rozwoju kształcenia uniwersyteckiego dzięki przeprowadzeniu wielowymiarowych diagnoz (jakościowych i ilościowych prowadzonych m.in. za pośrednictwem komunikacji zdalnej). Ważnymi uczestnikami badania byli przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego związani z UŚ, co miało bezpośredni wpływ na konstruowanie programów studiów w ramach Nowej Koncepcji Studiów w UŚ
- na poziomie wydziałowym – poprzez porozumienia instytucjonalne o współpracy, wspólne projekty i przedsięwzięcia badawcze, wspólną organizację wydarzeń – jako działania mające wpływ między innymi na rozwój oferty dydaktycznej, jakość kształcenia i tworzenie rynku pracy dla absolwentów; współpracę indywidualną.

Podpisano **umowy o współpracy** z m.in. samorządami terytorialnymi regionu, instytucjami pozarządowymi, w tym: Wojewódzkim Urzędem Pracy, firmą PWC, Konsulatem RFN we Wrocławiu, Konsulatem Austrii w Krakowie, Teatrem Śląskim w Katowicach, firmami SGS, IBM, Capgemini,

¹⁶² <https://us.edu.pl/wspolpraca/>

¹⁶³ Szczegółowy zakres zadań BWG <http://transfer.us.edu.pl/dzialalnosc-bwg>),

¹⁶⁴ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-studentow/wyspy-wiedzy/>

Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną – Strefa Automotive, bankiem ING, Domem Kultury w Chorzowie, Ambasadą RP w USA, w Uzbekistanie, w Słowacji, Konsulatem Generalnym RP w Wietnamie, Biurem Promocji Języka Polskiego NAWA, z posłami do Parlamentu Europejskiego, Urzędem Miasta Zakopane.

Współpraca obejmuje m.in. prowadzenie kierunków studiów i przygotowanie przyszłych absolwentów i absolwentek wydziału do wejścia na rynek pracy, na którym będą wykorzystywać interdyscyplinarnie zdobytą wiedzę i rozwinięte umiejętności oraz kompetencje społeczne. Współpraca ta przejawia się w działaniach typu:

- a.) udział partnerów z otoczenia społeczno-gospodarczego w pracach nad modyfikacjami programów studiów;
 - b.) prowadzenie konsultacji, zasięganie opinii w zakresie wyboru treści kształcenia oraz wymagań i współczesnych standardów, warsztatu pracy, norm, wytycznych oraz kompetencji oczekiwanych od absolwentów w środowisku pracy lokalnym, krajowym i międzynarodowym (umiejętności translatorskie, umiejętności z zakresu komunikacji cyfrowej), m.in. w formie udostępnianych wśród wszystkich grup interesariuszy kwestionariuszy (MS Forms) dotyczących szczegółowych propozycji zmian w programach kształcenia, z których wnioski po przedyskutowaniu z Radą Dydaktyczną Kierunku Studiów są wykorzystywane w procesie przygotowywania zmian w istniejących programach studiów;
 - c.) badanie i analiza danych na temat zawodów deficytowych, bezrobocia;
 - d.) organizacja spotkań takich, jak otwarte fora dydaktyczne, podczas których przygotowywane są dodatkowe oferty współpracy dla studentów;
 - e.) opracowanie dla osób studiujących oferty wyboru, m.in. specjalności ukierunkowanej regionalnie czy modułów prowadzonych lub współprowadzonych przez specjalistów-praktyków z otoczenia społeczno-gospodarczego (m.in. czynnych i byłych dyplomatów: Ambasadora RP w USA, w Uzbekistanie, w Słowacji, Konsula Generalnego RP w Wietnamie, Konsula RFN we Wrocławiu, Konsula Honorowego Austrii w Krakowie, byłego przedstawiciela w nuncjaturze apostolskiej w Turkmenistanie, byłą radczynię Ambasady ChRL w Warszawie, kierowniczkę Biura Promocji Języka Polskiego NAWA, posła do Parlamentu Europejskiego oraz przedstawicieli firmy i instytucji tj. Teatr Śląski w Katowicach, Capgemini, PWC, SGS, IBM, , ING);
 - f.) realizacja wizyt studyjnych – krajowych i zagranicznych, których celem jest poznawanie innowacyjnych systemów edukacji oraz odmiennych metod pracy z uczniami i studentami;
 - g.) organizowanie wraz z instytucjami zewnętrznymi wydarzeń kulturalnych, artystycznych, sportowych, rekreacyjnych dedykowanych studentom i studentkom (m.in. warsztatów, spotkań referatowych dla beneficjentów zewnętrznych – uczniów, nauczycieli, osadzonych w Zakładzie Karnym).
- na poziomie kierunkowym – poprzez:
 1. Radę Dydaktyczną kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching, w której skład wchodzi osoby z otoczenia społeczno-gospodarczego z głosem doradczym.

Od roku akademickiego 2023/2024 w skład Rady Dydaktycznej wchodzi dziewięć członkiń i członków z otoczenia społeczno-gospodarczego. Wspierają oni działania Rady w obszarach:

- a.) dydaktycznym – ich działalność ma na celu **wspieranie kształcenia** na kierunkach filozofia, kognitywistyka oraz doradztwo filozoficzne i coaching organizowanych przez Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Śląskiego, między innymi przez opiniowanie i proponowanie ścieżek rozwoju i działalności w zakresie kształcenia i badań **oraz tworzenie warunków ścisłego powiązania środowiska dydaktycznego z podmiotami zatrudniającymi absolwentów;**
- b.) popularyzatorskim – działania mają na celu propagowanie filozofii w szkołach i instytucjach kultury regionu oraz w środowisku biznesowym;
- c.) dotyczącym ścieżki kariery absolwentów kierunku.

Do szczegółowych zadań członkiń i członków Rady z otoczenia społeczno-gospodarczego należy w szczególności:

- wyrażanie opinii na temat oczekiwań pracodawców wobec absolwentek i absolwentów kierunków filozofia, kognitywistyka oraz doradztwo filozoficzne i coaching;
- opiniowanie oferty edukacyjnej, katalogu efektów uczenia się na kierunkach filozofia (studia I i II stopnia) kognitywistyka (studia I i II stopnia) oraz doradztwo filozoficzne i coaching filozofia (studia I i II stopnia);
- gościnny udział przedstawicieli pracodawców w zajęciach fakultatywnych, specjalizacyjnych lub ponadprogramowych, o tematyce zgodnej z kierunkiem;
- podejmowanie działań promocyjnych na rzecz studentów, doktorantów i absolwentów wchodzących na rynek pracy;
- wskazywanie możliwości rozwoju kierunków kształcenia.

Członkami Rady Dydaktycznej kierunków są przedstawiciele szkolnictwa (także wyższego), instytucji państwowych, fundacji, biznesu, jak również organizacji pozarządowych. Zróżnicowany, systematycznie poszerzany skład członkowski Rady jest tak dobrany, aby rodzaj, zakres i zasięg działalności zrzeszonych w niej ekspertów był zgodny z koncepcją i celami kształcenia na kierunku filozofia oraz wyzwaniem zawodowymi rynku pracy właściwego dla absolwentów tego kierunku.

Członkowie Rady są włączani w proces dydaktyczny jako **osoby prowadzące lub współprowadzące zajęcia** dla studentów. Są zapraszani na pojedyncze zajęcia kursowe, podczas których dzielą się z osobami studiującymi swoim doświadczeniem zawodowym oraz wiedzą ekspercką. Warto również dodać, że przedstawiciele Rady prowadzili zajęcia kursowe w Instytucie Filozofii. Są to zajęcia wysoko oceniane przez studentów w procesie ewaluacji. Dostarczają umiejętności praktycznych i kształcą niezbędne w zawodzie profesjonalne kompetencje.

Członkowie Rady z otoczenia społeczno-gospodarczego biorą także czynny **udział w modyfikowaniu i doskonaleniu programu studiów**. Podczas posiedzeń Rady, ale także spotkań mniej sformalizowanych formułują opinie na temat pożądaných umiejętności i kompetencji absolwentów kierunku filozofia. Ich sugestie są brane pod uwagę przy modyfikacji programów studiów. W 2020 roku opiniowali oni modyfikacje programu studiów obu specjalności filozofii drugiego stopnia, który obowiązuje od roku akademickiego 2021/2022. Należy podkreślić **aktywny udział członków Rady w pracach zespołu do spraw modyfikacji programu filozofii pierwszego stopnia w związku**

z wprowadzeniem Nowej Koncepcji Studiów (w skład zespołu wchodziła także dyrekcja kierunku, pracownicy badawczo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na kierunku oraz przedstawiciele studentów studiów I i II stopnia). Podczas regularnie odbywających się spotkań roboczych zgłaszano uwagi (np. dotyczące potrzeby wprowadzenia większej ilości aktywizujących form zajęć – jak warsztaty i seminaria, treści związanych z kompetencjami miękkimi oraz takich, które pokazywałyby aplikacyjność filozofii dziś, zwłaszcza w kontekście problemów współczesności), które miały wpływ na program studiów, który wszedł w życie w roku akademickim 2023/2024.

2. Przez współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym zwłaszcza z **organizacjami pozarządowymi**, do której włączani są także studiujący. Ich zaangażowanie przyjmuje różne formy: od wolontariatu po zatrudnienie w ramach umów cywilno-prawnych. Jako przykład współpracy z organizacją pozarządową można podać udział pięciu studentek w projekcie Wyspy Wiedzy¹⁶⁵, realizowanym w ramach Programu Edukacja finansowanym ze środków Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 oraz Środków Krajowych (EOG/21/K4/W/0075). Projekt był realizowany wspólnie przez Uniwersytet Śląski, Islandzki Instytut Historii Naturalnej oraz Fundację na rzecz rozwoju Śląskiego Międzyuczelnianego Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych w Chorzowie Edu-Res. Studentki były zatrudnione przez fundację Edu-Res jako osoby realizujące badania społeczne.

Współpraca z otoczeniem obejmuje także **wolontariat studentów** w czasie różnych ważnych wydarzeń, które organizuje lub w którym partneruje Uniwersytet Śląski. Przykładowo, osoby studiujące systematycznie angażują się jako wolontariusze w organizację cyklicznej imprezy, jaką jest Śląski Festiwal Nauk¹⁶⁶; są również wolontariuszami odbywającego się corocznie od wielu lat Festiwalu Sztuki Wysokiej¹⁶⁷.

Kontakt studentów i studentek z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego odbywa się również dzięki warsztatom, które prowadzą pracodawcy w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach¹⁶⁸, oraz projektu Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany¹⁶⁹, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (POWR.03.05.00-00-Z117/17-00 oraz POWR.03.05.00-00-Z301/18-00). Dzięki uczestnictwu w takich zajęciach osoby studiujące nabywają praktyczne umiejętności, które będą przydatne w ich przyszłej pracy zawodowej. Charakterystykę uczestnictwa studentów we wskazanych wyżej projektach zamieszczono w opisie Kryterium 8.

Ponadto **współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym wzmacnia działalność kół naukowych, podejmujących różne typy działań poza uczelnia**. Działania te angażują studentów i pokazują, w jak różnych obszarach życia społecznego można wykorzystać kompetencje nabywane w trakcie studiów filozoficznych. Jako przykłady takich działań można wskazać *Warsztaty o uwadze podczas Śląskiego Festiwalu Nauki* (Koło Naukowe Do góry mózgam!), konferencję naukową pt. *Obywatele świata sztuki. Sztuka w działaniach artystów-naukowców* (2022, Interdyscyplinarne Koło Naukowe Obywatelki/Obywatele Świata Sztuki), zrealizowaną we współpracy ze studium Medusa Group, Centrum Sztuki Współczesnej Kronika i Pracownią Stalowe Anioły w Bytomiu, konferencję pt. *Błąd*

¹⁶⁵ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-studentow/wyspy-wiedzy/>

¹⁶⁶ <https://www.slaskifestiwalnauki.pl/>

¹⁶⁷ <https://www.festiwal-sztuki-wysokiej.pl>

¹⁶⁸ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-1/o-projekcie>

¹⁶⁹ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-2/o-projekcie>

w sztuce, we współpracy ze studium Medusa Group, Pracownią Stalowe Anioły w Bytomiu (2023, Koło Naukowe Obywatelki/Obywatele Świata Sztuki).

W Instytucie Filozofii działają następujące Koła Naukowe:

- Koło Naukowe Filozofów, opiekunka: dr Marta Ples-Bęben;
- Koło Naukowe Myśli Greckiej, opiekun: prof. dr hab. Bogdan Dembiński;
- Koło Naukowe Filozofii Analitycznej, opiekunowie: dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ, dr Witold Marzęda;
- Koło Naukowe Myśli Lewicowej, opiekun: dr Aleksander Kopka;
- Śląskie Koło Kognitywistyczne *Do góry mózgam!*, opiekun: dr Witold Marzęda;
- Koło Studenckie *Superwizja*, opiekunki: mgr Katarzyna Kiepas-Remesz, dr Agnieszka Woszczyk;
- Interdyscyplinarne Koło Naukowe Obywatelki/Obywatele Świata Sztuki, opiekunka: dr Magdalena Wołek.

Atutem działalności kół jest ich szeroko zakrojona współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym (Koło Naukowe Myśli Greckiej funkcjonuje w ścisłej współpracy z księgarnią Liber, działającą na parterze Wydziału Humanistycznego i Wydziału Nauk Społecznych przy ul. Bankowej 11 w Katowicach; Interdyscyplinarne Koło Naukowe Obywatelki/Obywatele Świata Sztuki blisko współpracuje z instytucjami kultury, fundacjami, pracowniami artystycznymi regionu, artystami i artystkami (z kraju i z zagranicy) oraz uczelniami (np. ASP w Katowicach, University of Louisville).

3. **Współpraca ze szkołami regionu** częściowo prowadzona jest w sposób sformalizowany – zawarte zostały porozumienia o współpracy z 23 szkołami – ale także nieformalny. Decyzję o pozostawieniu współpracy w takiej formie podjęto świadomie ze względu na to, że najbardziej owocne przedsięwzięcia są wynikiem bezpośredniej interakcji między ludźmi, wynikają z ich woli wspólnego działania, a nie ze zinstytucjonalizowanych umów. Działania te są zresztą wielowymiarowe. Chodzi w nich o wypracowanie wielostronnych form współpracy z jednej strony zachęcających dzieci i młodzież do poznania zagadnień filozofii i myślenia krytycznego, z drugiej – do mocnego zaangażowania podmiotów zewnętrznych w funkcjonowanie kierunku i zapewnienie możliwości odbywania praktyk dla zainteresowanych kształceniem nauczycielskim studentów i studentek.

- **Porozumienia ze szkołami obejmują szkoły średnie, przede wszystkim ogólnokształcące i artystyczne.** W ramach tej współpracy pracownicy kierunku udzielają informacji na temat oferty studiów i zasad rekrutacji oraz przeprowadzają wykłady i warsztaty dla uczniów. Koordynacją współpracy ze szkołami zajmują się pracownicy kierunku, powołani przez dyrektorkę do pełnienia funkcji koordynatorów. Uczniowie goszczą także w murach Instytutu, licznie uczestnicząc w wykładach i seminariach, na przykład w ramach **cyklu „Źródła kultury europejskiej”, w ramach którego w latach 2005–2020 organizowano comiesięczne wykłady dla uczniów szkół średnich**¹⁷⁰. Koordynatorem i organizatorem cyklu był wykładowca kierunku filozofia dr hab. Mariusz Wojewoda, prof. UŚ.
- Współpracę ze szkołami koordynuje dr Magdalena Wołek, organizująca **spotkania, dyskusje i wykłady prowadzone w szkołach średnich regionu Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego w ramach działań *Brygady Filozoficznej*** założonej dzięki uczestnictwu w projekcie *Mobilny*

¹⁷⁰ <https://us.edu.pl/event/spotkania-dla-mlodziezy-zrodla-kultury-europejskiej/>

Uniwersytet Młodzieży (projekt *Uniwersytet Humanistów w Uniwersytecie Śląskim* (POWR.03.01.00-00-T217/18)). Działania Brygady odbywają się w 9 szkołach regionu, w których pracowniczki i pracownicy kierunku filozofia prowadzą lekcje w formie warsztatów i wykładów filozoficznych.

Szkoły współpracujące z *Brygadą Filozoficzną*:

- Zespół szkół nr 1 im. Gustawa Morcinka w Tychach,
- IX Liceum Ogólnokształcące im. Wisławy Szymborskiej w Sosnowcu,
- II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. G. Morcinka w Rudzie Śląskiej,
- Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Bytomiu,
- VI Liceum Ogólnokształcące im. Janusza Korczaka w Sosnowcu,
- Liceum Ogólnokształcące nr I im. Mikołaja Kopernika w Katowicach,
- V Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego im. Kamili Skolimowskiej w Bytomiu,
- IV Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Bytomiu,
- Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Ludomira Różyckiego w Bytomiu.

Ponadto pracowniczki i pracownicy kierunku filozofia prowadzą **niecykliczne** spotkania w szkołach: w Katowicach (III LO im. A. Mickiewicza, X Liceum Ogólnokształcące im. Ignacego Jana Paderewskiego Akademickie w Katowicach – współprowadzone przez Uniwersytet Śląski), Chorzowie (III LO im. St. Batorego), Będzinie (II LO im. S. Wyspiańskiego), Sosnowcu (CKZiU), Mysłowicach (Gimnazjum nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. W. Korfanteo w Mysłowicach), Bielsku-Białej (Zespół Szkół Technicznych i Handlowych im. F. Kępki, Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Mały Mistrz Sportu”), Wodzisławiu Śląskim (Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. J. Tischnera w Wodzisławiu), Gliwicach (I LO w Gliwicach, V Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Andrzeja Struga), Dąbrowie Górniczej (I Liceum Ogólnokształcące im. W. Łukasińskiego) i w innych.

- Współpraca ze szkołami odbywa się także w formie półrocznych **zajęć tutoringowych dla uczniów i uczennic** szkół Regionu jakie w ramach *Uniwersytetu Młodych Naukowców* (część projektu *Uniwersytet Humanistów w Uniwersytecie Śląskim* (POWR.03.01.00-00-T217/18)) prowadziło troje wykładowców filozofii (dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ, dr Magdalena Wołek, dr Witold Marzęda).
- Ważnym elementem współpracy ze szkołami jest **współorganizowanie Olimpiady Filozoficznej** wraz z katowickim oddziałem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. Zgodnie z regulaminem Olimpiady Filozoficznej „Ideowym celem Olimpiady Filozoficznej jest przybliżenie jej uczestnikom zasadniczego dążenia, obecnego w filozofii od jej początków, czyli dążenia do »wyświelenia prawdy«. Realizując ten cel Olimpiada Filozoficzna pozwala biorącym w niej udział uczestnikom osiągać poszerzone kompetencje w zakresie edukacji filozoficznej oraz umożliwia sprawdzenie nabytych umiejętności poprzez ich prezentację. Olimpiada Filozoficzna stwarza także możliwość do rozwinięcia takich przymiotów intelektualnych, jak umiejętność logicznego myślenia, wnioskowania i porównywania stanowisk filozoficznych, oraz refleksji nad własną postawą w stosunku do odmiennych poglądów”¹⁷¹. Pracowniczki i pracownicy kierunku filozofia UŚ, przez aktywny udział w przeprowadzaniu Olimpiady Filozoficznej w okręgu katowickim, dążą do realizacji tych ideałów i szerzą je wśród uczniów szkół Górnego Śląska

¹⁷¹ <https://ptfilozofia.pl/regulamin/>

i Zagłębia Dąbrowskiego. Olimpiada Filozoficzna w okręgu katowickim organizowana jest przez Instytut Filozofii od pierwszej edycji w 1988/1989 roku, tak więc od początku związani są z nią jego pracownicy. Pierwszym przewodniczącym Komitetu Okręgowego był prof. dr hab. Józef Bańka, a obecnie prof. dr hab. Dariusz Kubok. W olimpiadę zaangażowało się około 35 pracowników Instytutu Filozofii – w charakterze recenzentów prac pisemnych oraz egzaminatorów części ustnej. Uczestniczyło w niej szacunkowo 2500 uczniów i uczennic z około 50 szkół regionu.

4. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym odbywa się też dzięki **współpracy z centrami badawczymi** funkcjonującymi na Uniwersytecie Śląskim, prowadzącymi specjalistyczne, interdyscyplinarne badania nad istotnymi problemami współczesności:

- **Centrum Badań Groznawczych (GSRC)**. Dyrektor centrum: prof. UŚ Michał Kłosiński, współpraca z ramienia kierunku filozofia: dr Witold Marzęda.

Głównym celem zespołu jest wspieranie międzynarodowej współpracy naukowej z osobami badającymi gry, organizacja wydarzeń badawczych (seminaria, konferencje), oraz formułowanie, pozyskiwanie i realizacja projektów badawczych. Centrum ma również na celu stworzenie platformy promującej lokalne badania nad grami na arenie globalnej, poprawiając widoczność publikacji i inicjatyw naukowych naszych współpracowników.

Centrum prowadzi współpracę międzynarodową i krajową z: Cologne Game Lab [Germany]; Institute of Digital Games [Malta]; Ośrodek Badań Groznawczych na Wydziale Polonistyki UJ [Polska], Katowickim Hubem Gamingowo-Technologicznym, Cybermachiną, Anshar Studio.

- **Centrum Badań Krytycznych nad Technologiami (Centre For Critical Technology Studies – CCTS)**. Dyrektor centrum: dr hab. Michał Krzykowski, prof. UŚ (wykładowca Instytutu Filozofii).

Centrum prowadzi badania nad technologiami w perspektywie humanistycznej. Celem działania Centrum jest inicjowanie oraz podtrzymywanie dialogu pomiędzy nauką, kulturą i sztuką w obrębie technosfery, a także łączenie inicjatyw lokalnych z globalną myślą naukową w ramach współpracy z otoczeniem.

Badania prowadzone w CCTS dotyczą złożoności wyzwań związanych z rozwojem techniki i jej wpływem na społeczeństwo, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowej. Celem realizowanych w CCTS projektów badawczych jest diagnozowanie zachodzącej transformacji technologicznej. Dystansując się od techno optymizmu i prometejskiej wizji technonauki lub technologii bez nauki, centrum dąży do określenia warunków i granic, w których ta transformacja mogłaby nieść za sobą pozytywną zmianę społeczną.

- **Laboratorium kognitywistyczne** (koordynator: dr Witold Marzęda).

Do zadań laboratorium kognitywistycznego (uruchomionego w 2023 roku dzięki staraniom osób związanych z Instytutem Filozofii i prowadzących zajęcia na kierunku), wyposażonego w specjalistyczne urządzenia, należą badania nad poznaniem (badanie pracy mózgu oraz układu nerwowego). Szczególnie ważne są tu badania aktywności elektromagnetycznej kory oraz aktywności struktur korowych, odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych funkcji poznawczych. Badania te pozwalają odpowiedzieć na pytania o to, w jaki sposób mózg reaguje na określone bodźce, które części mózgu są odpowiedzialne za opracowanie określonych

zadań, takich jak przetwarzanie bodźców zmysłowych, zadania motoryczne, opracowanie problemów, decyzje itp.

W ramach laboratorium naukowego współpracować mogą badacze związani z różnymi dyscyplinami naukowymi. Bezpośrednio zainteresowani problematyką kognitywistyczną są zwykle **psychologowie, językoznawcy, neuronaukowcy, fizycy związani z medycyną, lecz również prawnicy i biolodzy.** Prowadzone są też badania związane z naukami humanistycznymi takie jak badania reakcji na bodźce językowe, czy badania struktur narracyjnych.

Laboratorium świadczyć może również usługi komercyjne związane z pomiarami dla podmiotów zewnętrznych. Należać mogą do nich badania okulo grafem – na przykład takie jak badania ergonomii aplikacji, ocena użyteczności stron internetowych, ocena percepcji bodźców wzrokowych, badania EEG, badania fNIRS, projektowanie wirtualnej rzeczywistości.

5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma miejsce także w postaci **współpracy z instytucjami kultury**, która prowadzona jest zarówno w formie cyklicznej, ciągłej współpracy wykładowców kierunku filozofia z instytucjami kultury regionu Śląska i Zagłębia (Zał_K6_01), jak i na zasadzie działań jednorazowych, okazjonalnych (Zał_K6_02). Wspólne działania instytucji kultury oraz pracowników kierunku filozofia aktywizują środowisko lokalne, a także **wpływają na zainteresowanie filozofią, pokazując jej praktyczny wymiar, a także związek z życiem regionu.** Aktywności najczęściej mają charakter popularyzatorski, doradczy lub ekspercki. Działania pozaakademickie prowadzone przez wykładowców kierunku filozofia **aktywizują studentów i umożliwiają im uczestniczenie w aktywnościach filozoficznych poza terenem uczelni**, wskazując na szerokie spektrum możliwości wykorzystywania metod filozofii w praktyce (w tym w praktyce zawodowej). Ponadto współpraca z instytucjami kultury mocno wpisuje się w profil specjalności filozoficzno-kulturowej dostępnej na studiach drugiego stopnia kierunku filozofia, uzupełniając w ten sposób program specjalności o wymiar praktyczny. Warto podkreślić, że część aktywności realizowana jest w przestrzeni wirtualnej (na przykład podcasty, internetowe kanały filozoficzne), co znacząco zwiększa ich dostępność. Jednym z efektów wielowymiarowej współpracy z instytucjami kultury regionu jest pozyskanie do Rady dydaktycznej kierunków członkini związanej z ważnymi i prężnie działającymi instytucjami kultury i w ten sposób wzmocnienie związków filozofii z otoczeniem społeczno-gospodarczym.
- We współpracy z kinem studyjnym Światowid, Instytucją Silesia Film oraz z dystrybutorem filmów artystycznych Gutek Film, prowadzimy wspólny cykl **„Spotkania Filozoficzne”**. Projekt zakłada **cykliczne (comiesięczne) projekcje filmów z repertuaru Gutek Film oraz rozmowy z publicznością na temat bezpośrednio zainspirowany filmem.** „Spotkania Filozoficzne” organizowane są nieprzerwanie od 2018 roku i cieszą się dużym zainteresowaniem publiczności. Współpraca zakłada możliwość nieodpłatnego uczestnictwa w seansach studentów. „Spotkania Filozoficzne” koordynuje dr Marta Ples-Bęben, a dyskusje po projekcjach filmów prowadzą nauczyciele akademicki kierunku filozofia, m.in. dr hab. Mirosław Piróg, dr Alicja Pietras, prof. dr hab. Dariusz Kubok, dr Dariusz Olesiński, dr Sebastian Śpiewak, dr hab. Mariusz Wojewoda, prof. UŚ.
- We współpracy z Instytucją Silesia Film od 2021 roku **współorganizujemy festiwal filmów dokumentalnych Millenium Docs Against Gravity.** MDAG to prestiżowy, największy festiwal

filmów dokumentalnych w Polsce, który cieszy się dużym zainteresowaniem publiczności. Współpraca polega na współorganizowaniu dyskusji z publicznością po projekcjach filmów, paneli dyskusyjnych, spotkań z twórczyniami i twórcami filmów prezentowanych podczas festiwalu. Współpracę koordynuje dr Marta Ples-Bęben, a w festiwalu biorą udział pracowniczki i pracownicy Instytutu Filozofii.

- Pracownicy Instytutu Filozofii prowadzą **długoletnią współpracę z czasopismem „Filozofuj!”**, popularnym, dostępnym w szerokiej dystrybucji pismem popularyzującym filozofię. Z czasopismem współpracują dr hab. Krzysztof Wieczorek, prof. UŚ (autor artykułów popularnonaukowych na temat logiki i teorii argumentacji; w latach 2015 – 2023 opublikował 49 artykułów) oraz dr hab. Tomasz Kubalica prof. UŚ (od 2021 roku opublikował 16 felietonów w cyklu »Filozofia społeczna – Śniadanie kontynentalne«).
- **W ramach współpracy z instytucjami kultury podejmowane są m.in. takie aktywności jak:**
 - dyskusje panelowe,
 - dyskusje tematyczne,
 - felietony do czasopism,
 - konferencje i sympozja,
 - podcasty i streamy w serwisach internetowych YouTube oraz Spotify,
 - prelekcje,
 - rozmowy po seansach kinowych,
 - warsztaty,
 - wykłady otwarte,
 - wystawy i inne wydarzenia artystyczne.

6.2. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia form współpracy i wpływ jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji

Interesariusze zewnątrzni są systematycznie zapraszani do współpracy przy opracowywaniu koncepcji kształcenia oraz dookreślaniu oczekiwanych efektów uczenia się. Są także proszeni o wyrażanie opinii dotyczących programów studiów i ich realizacji. Ocena współpracy jest przeprowadzona corocznie w ramach procedur Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia – raport z oceny kształcenia na poziomie kierunku przekazywany jest na płaszczyznę wydziału, a następnie w postaci raportu wydziałowego na poziom uczelni.

Członkowie Rady Dydaktycznej kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching otrzymują, albo za pośrednictwem środków porozumiewania na odległość (w czasie pandemii), albo w ramach spotkań stacjonarnych – od roku akademickiego 2022/2023 – do zaopiniowania program studiów na kierunku filozofia, a także wyrażają swoją opinię na temat aktualnego programu. W ubiegłym roku akademickim, podczas prac nad Nową Koncepcją Studiów w Uniwersytecie Śląskim współpracę znacząco zintensyfikowano, celem skonsultowania z interesariuszami zewnętrznymi projektowanych zmian w programie studiów. Spotkania władz i pracowników kierunku filozofia z przedstawicielami otoczenia zewnętrznego odbywają się cyklicznie, przy okazji podpisywania i prolongowania porozumień o współpracy, realizacji wspólnych przedsięwzięć, a także w ramach indywidualnych rozmów z władzami kierunku, przy okazji wykładów eksperckich, seminariów,

konferencji, targów pracy. Częstotliwość spotkań pozwala na utrzymywanie systematycznej współpracy.

Każda ze wskazanych form współpracy podlega monitorowaniu w zakresie wynikającym ze specyfiki działania.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:

Dobre praktyki:

- **Włączanie interesariuszy zewnętrznych** – do ciał kolegialnych np. Rady Dydaktycznej czy zespołu pracującego nad wprowadzeniem Nowej Koncepcji Studiów na kierunku filozofia, generalnie do procesów współtworzenia programów studiów. Interesariusze zewnętrzni wspierają kształcenie na kierunku filozofia między innymi przez opiniowanie i proponowanie ścieżek rozwoju i działalności w zakresie kształcenia i badań oraz tworzenie warunków ścisłego powiązania środowiska dydaktycznego z podmiotami zatrudniającymi absolwentów.
- **Sprawnie funkcjonująca Rada Dydaktyczna** kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching, składająca się z nauczycieli akademickich, studentów – reprezentantów każdego kierunku i każdego stopnia studiów oraz interesariuszy zewnętrznych – pracodawców i konsultantów.
- **Aktywna i wielopoziomowa współpraca z lokalnymi instytucjami kultury**, aktywizująca studentów i pokazująca szerokie spektrum możliwości wykorzystywania filozofii w praktyce (w tym w praktyce zawodowej). Pracowniczk i pracownicy kierunku filozofia współpracują z wieloma instytucjami kultury regionu, co znacząco wzmacnia obecność filozofii poza murami uczelni. Ponadto współpraca z instytucjami kultury mocno wpisuje się w profil specjalności filozoficzno-kulturowej dostępnej na studiach uzupełniających kierunku filozofia, uzupełniając w ten sposób program specjalności o wymiar praktyczny.
- Dobrą praktyką jest szeroko zakrojona **współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym Kół Naukowych** (Koło Naukowe Myśli Greckiej funkcjonuje w ścisłej współpracy z księgarnią Liber, działającą na parterze Wydziału Humanistycznego i Wydziału Nauk Społecznych przy ul. Bankowej 11 w Katowicach; Interdyscyplinarne Koło Naukowe Obywatelki/Obywatele Świata Sztuki blisko współpracuje z instytucjami kultury, fundacjami, pracowniami artystycznymi regionu, artystami i artystkami (z kraju i z zagranicy) oraz uczelniami (np. ASP w Katowicach, University of Louisville).
- **Angażowanie studentów do współpracy w formie wolontariatu podczas wydarzeń organizowanych we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.** Studenci angażują się zarówno w organizację wydarzeń, jak i biorą w nich czynny udział (konferencje, warsztaty). Dzięki tej formie aktywności zyskują nowe kompetencje, dostrzegają kolejne możliwości wykorzystania filozofii w życiu zawodowym oraz budują kapitał społeczny w przyszłości mogący zaprocentować możliwością zdobycia dobrej pozycji zawodowej.
- **Wielopłaszczyznowa współpraca ze szkołami regionu**, promująca i popularyzująca filozofię, mająca także na celu zainteresowanie uczniów ofertą edukacyjną proponowaną na kierunku filozofia UŚ. Współpraca obejmuje wykłady i warsztaty przeprowadzane podczas lekcji dla

uczniów szkół średnich (a czasami szkół podstawowych), a także zajęcia organizowane na uniwersytecie. Pracowniczki i pracownicy kierunku filozofia angażują się w organizację okręgowego etapu Olimpiady Filozoficznej, a także w przebieg egzaminów maturalnych z filozofii. Współpraca ta z jednej strony umożliwia kontakty przyszłych absolwentów z ewentualnymi pracodawcami, z drugiej zapewnia zainteresowanie filozofią przyszłych studentów.

- Dobrą praktyką jest **działalność Biura Karier UŚ**, Staże i praktyki z Biura Karier, które prowadzi intensywną działalność w zakresie wspierania studentów we wchodzeniu na rynek pracy lub kontynuowaniu edukacji. Na uwagę zasługuje w szczególności inicjatywa Biura Karier, jaką jest **Akademia Rozwoju Kariery**, w ramach której organizowany jest cykl wakacyjnych szkoleń poświęconych rozwojowi zawodowemu i osobistemu. Uczestnicy Akademii mogą szkolić się w najbardziej pożądanym przez pracodawców obszarach, takich jak: zarządzanie projektami, komunikatywność, umiejętność pracy w grupie, zarządzanie stresem, przedsiębiorczość. Biuro Karier zarówno w trakcie roku akademickiego, jak i w czasie wakacji organizuje cykl warsztatów i szkoleń m. in. z umiejętności psychospołecznych prowadzony przez potencjalnych pracodawców (**szkolenie z zarządzania czasem, stresem, kreatywnego rozwiązywania problemów, przedsiębiorczości**) oraz umiejętności technicznych jak np. kurs Excela. Szkolenia prowadzone są przez przedstawicieli firm i pracodawców. Inne ważne działanie Biura Karier to realizacja projektu „**STUDIA I CO DALEJ – zwiększenie konkurencyjności studentów UŚ na rynku pracy**”, finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem projektu było podniesienie jakości i rozwój usług świadczonych przez Biuro Karier poprzez wsparcie w okresie trwania projektu 1900 studentów i studentek w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy.
- Dobrą praktyką w zakresie współpracy z otoczeniem jest **uczestnictwo studentów w szkoleniach i warsztatach prowadzonych przez pracodawców**, które są organizowane w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (POWER). Studenci uczestniczą – między innymi – w warsztatach prowadzonych przez osoby związane z prowadzeniem firm szkoleniowych, prowadzących badania społeczne, konsultingowych, agencji PR, instytucji samorządowych, form produkcyjnych lub usługowych, jednostki samorządu terytorialnego i inne. W zajęciach organizowanych w ramach projektu udział wzięło 13 studentów kierunku filozofia, w tym: 4 osoby w zajęciach z wykładowcą zagranicznym; 13 osób uczestniczyło w szkoleniu. Z kolei w ramach projektu Jeden Uniwersytet Wiele Możliwości w różnych formach wsparcia uczestniczyło 24 osób studiujących na kierunku filozofia, w tym: 13 osób wzięło udział w grupach projektowych, a 7 osób w szkoleniach. Udział w szkoleniach i warsztatach kształtuje praktyczne umiejętności przydatne w pracy zawodowej, jak również wzmacnia ich kompetencje miękkie. Niezależnie od ww. programów, w listopadzie 2023 roku studenci filozofii brali udział w dwudniowych warsztatach dedykowanych dla kierunku w ramach projektu Entrepreneur: Entrepreneurial Preparation for Notable and Engaging Universities, mających na celu zwiększenie kompetencji studentów na rynku pracy oraz w (również dedykowanym dla kierunku) spotkaniu z pracodawcą – oficerem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

7.1. Rola umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku (przy uwzględnieniu każdego z ocenianych poziomów studiów)

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia stanowi ważny element koncepcji kształcenia na kierunku filozofia. Jest także wyrazem realizacji misji UŚ jako uczelni o wymiarze europejskim, która jest miejscem, „którego tożsamość konstryuuje się nie poprzez izolację, lecz dzięki gotowości gościnnego przyjęcia tego, co Inne i Odmienne”. **Wykorzystanie wzorców międzynarodowych** w kształceniu na kierunku filozofia nastąpiło na różnych płaszczyznach i za pomocą zróżnicowanych środków. Po pierwsze, na płaszczyźnie ogólnej: tworzenia programu studiów, ustalania efektów uczenia się i sposobów ich weryfikacji oraz określania metod i sposobów kształcenia; po drugie na płaszczyźnie szczegółowej, merytorycznej i to w dwóch wymiarach – przez stworzenie wraz z Uniwersytetem w Ostrawie (Czechy) i Uniwersytetem Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja) międzynarodowej specjalności na filozofii II stopnia o nazwie studia filozoficzne w ramach programu CEEPUS (w jej ramach osoby studiujące realizują dwa semestry studiów za granicą) oraz, po drugie, przy określaniu zawartości programowej (meritum) poszczególnych modułów zajęć. Przy tworzeniu programu kształcenia wykorzystano standardy przyjmowane w innych szkołach wyższych kształcących na kierunku filozofia, których poznawaniu służą wizyty pracowników w zagranicznych uczelniach, realizowane – między innymi – w ramach programu Erasmus+.

Dążenie do umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku filozofia odbywa się głównie przez:

- włączenie do programów studiów pierwszego i drugiego stopnia zajęć w językach obcych;
- utworzenie międzynarodowej specjalności studia filozoficzne na drugim stopniu kierunku;
- stworzenie szerokiej oferty mobilności w ramach programu Erasmus+;
- dostęp do literatury obcojęzycznej w Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej (CINiBA);
- angażowanie studentów i pracowników w projekty międzynarodowe, zwłaszcza w ramach konsorcjum Transform4Europe (np. możliwość udziału w T4E Week w Katowicach w maju 2022¹⁷² i w kwietniu 2023¹⁷³);
- wsparcie strukturalno-organizacyjne: na Wydziale Humanistycznym powołano pełnomocnika dziekana ds. współpracy międzynarodowej¹⁷⁴;
- kontakt z przedstawicielami międzynarodowego środowiska naukowego poprzez uczestnictwo studentów w wykładach i zajęciach prowadzonych przez profesorów wizytujących zagranicznych (zdalnie bądź stacjonarnie);
- stałe podnoszenie kompetencji językowych nauczycieli akademickich w zakresie umiędzynarodowienia, m.in. poprzez udział w szkoleniach i kursach językowych;
- stałe podnoszenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich przez prowadzenie wykładów w zagranicznych ośrodkach akademickich jako profesorowie wizytujący;
- doskonalenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich przez udział w stażach zagranicznych i stypendiach, wymianie akademickiej w ramach programu Erasmus+ oraz

¹⁷² <https://us.edu.pl/t4e/transform4europe-week/>

¹⁷³ <https://us.edu.pl/t4e/t4eu-week-w-katowicach-2023/>

¹⁷⁴ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/pełnomocnicy-dziekana/>

w ramach realizacji umów bilateralnych. Ich doświadczenie i kompetencje zdobyte w ten sposób jest następnie wykorzystywane na płaszczyźnie dydaktycznej;

- stałe podnoszenie kompetencji merytorycznych pracowników dydaktycznych oraz naukowo- dydaktycznych w aspekcie międzynarodowym przez udział w międzynarodowych projektach, mających bezpośrednie przełożenie na zawartość merytoryczną zajęć na kierunku filozofia (np. Mistrzowie dydaktyki¹⁷⁵, Elephant¹⁷⁶, Gepard¹⁷⁷, DIGI-PROF¹⁷⁸).

Szczegółowy wykaz staży zagranicznych i szkoleń językowych, w których uczestniczyli nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku filozofia, a także wykaz mobilności w ramach programu ERASMUS+ i międzynarodowych projektów znajdują się w załącznikach (Załącznik_01, Załącznik_02, Załącznik_03, Załącznik_04).

7.2. Aspekty programu studiów i jego realizacji, które służą umiędzynarodowieniu, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w językach obcych

Program studiów na kierunku filozofia uwzględnia postulat umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Zgodnie z programem kształcenia na kierunku filozofia, w całokształcie umiejętności istotnych dla rozwoju zawodowego absolwentów duże znaczenie ma znajomość języków obcych, toteż jednym z efektów uczenia się na studiach pierwszego stopnia jest posługiwanie się językiem obcym w odniesieniu do terminologii z zakresu filozofii oraz umiejętność rozumienia oraz tworzenia różnego typu tekstów pisanych i ustnych wymagającą wiedzy systemowej o języku w zakresie jego struktur gramatycznych, leksyki i fonetyki (KJ.2023_U). Z kolei na studiach drugiego stopnia oczekuje się, że student będzie porozumiewał się w języku obcym, posługując się komunikacyjnymi kompetencjami językowymi w stopniu zaawansowanym (poziom B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego), posiadał umiejętność czytania ze zrozumieniem skomplikowanych tekstów naukowych oraz pogłębiłą umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych (w tym badawczych) oraz wystąpień ustnych dotyczących zagadnień szczegółowych z zakresu filozofii w języku obcym (F2_K_U13).

Osiągnięciu wskazanych efektów uczenia się i umiędzynarodowieniu mają służyć:

- na studiach pierwszego stopnia:
 - a.) w ramach kształcenia kierunkowego: translatorium tekstów filozoficznych, seminarium licencjackie cz. 1-3 oraz przedmioty do wyboru takie jak seminaria filozoficzne 1-4 i konwersatoria filozoficzne 1-2, które mogą być prowadzone w językach obcych (zwłaszcza przez profesorów wizytujących),
 - b.) w ramach kształcenia uniwersyteckiego: lektoraty z języków obcych (120 godzin), moduły z oferty sześciu Obszarów wspierających kształcenie kierunkowe (Cyfrowy świat, Ekspresja twórcza i krytyczne myślenie, Granice nauki, Zdrowie i rozwój osobisty, Środowisko

¹⁷⁵ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/mistrzowie-dydaktyki/>

¹⁷⁶ <https://www.projekt-elephant.us.edu.pl/strona-glowna/>

¹⁷⁷ <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/gepard/>

¹⁷⁸ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/digi-prof-transparent-assessment-for-online-learning-by-digitally-competent-professors/>

naturalne i technologie, Społeczeństwo obywatelskie i przedsiębiorczość) oraz Otwarty Moduł Uniwersytecki 1-3 (przedmiot do wyboru prowadzony w różnych językach);

- na studiach drugiego stopnia: osoby studiujące obie specjalności (filozoficzno-kulturową i studia filozoficzne) mogą wybrać zajęcia prowadzone w języku angielskim spośród:
 - a.) Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej (OOD)¹⁷⁹, realizując moduł ogólnoakademicki (specjalność studia filozoficzne) lub moduł ogólnoakademicki (społeczny) (specjalność filozoficzno-kulturowa), który przewidziany jest w programie studiów;
 - b.) kierunkowych modułów fakultatywnych takich jak wykłady monograficzne, seminaria specjalizacyjne, proseminaria czy konwersatoria, które także mogą być prowadzone w językach obcych (szczególnie przez profesorów wizytujących).

Ponadto realizacji „językowych” efektów uczenia się i umiędzynarodowieniu służą:

- c.) w ramach specjalności filozoficzno-kulturowej: konwersatorium filozoficzne w języku obcym i translatorium cz. 1-2;
 - d.) w ramach międzynarodowej specjalności studia filozoficzne: translatorium i seminarium dyplomowe cz. 1-2. Przede wszystkim jednak osoby studiujące mają możliwość realizacji po jednym semestrze studiów w Uniwersytecie Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy i Uniwersytecie w Ostrawie, w których wszystkie zajęcia prowadzone są w języku angielskim, słowackim i czeskim.
- Umiędzynarodowieniu procesu kształcenia służą zajęcia prowadzone przez profesorów wizytujących reprezentujących uczelnie i instytucje zagraniczne oraz przez gości zaproszonych na organizowane przez Instytut Filozofii czy koła naukowe konferencje.

W roku akademickim 2023/2024 w semestrze letnim przewidziane zostało 60 godzin zajęć dydaktycznych prowadzonych przez profesora wizytującego doc. Mgr. Ondreja Marchevský'ego, PhD., assoc. prof. (Instytut Filozofii, Uniwersytet w Preszowie, Słowacja) przeznaczonych dla studentów trzeciego roku studiów pierwszego stopnia (filozoficzne konwersatorium subdyscyplinarne, temat: Introduction to Contemporary Russian Philosophy) i studentów drugiego roku studiów drugiego stopnia (seminarium specjalizacyjne IV, temat: Russian Philosophy Against the Background of the Modern and Contemporary European Tradition).

W semestrze letnim roku akademickiego 2022/2023 odbyło się natomiast 30 godzin zajęć o tematyce: The End of Art as a Symptom of the History and Attempt to Define the Art dla studentów i studentek filozofii pierwszego i drugiego stopnia w ramach projektu „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” (POWR.03.05.00-00-z117/17-00), które prowadził doc. Mgr. Lukáš Makky, PhD., assoc. prof. (Institute of Aesthetics and Art Culture, Faculty of Arts, University of Presov, Słowacja).

W semestrze zimowym roku akademickiego 2022/2023 miało miejsce 30 godzin seminarium na temat What Are Environmental Psychology and Philosophy? How Can Help to Improve People-Environment Relations? dla studentów obu stopni filozofii. Prowadził je PhD Professor (Associate) at Università Degli

¹⁷⁹https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/ogolnoakademicka-oferta-dydaktyczna/?doing_wp_cron=1650670317.8478529453277587890625

Studi Roma Tre (Włochy) Giuseppe Carrus. Seminaria – podobnie jak wcześniej wskazane – były zorganizowane w ramach projektu „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” (POWR.03.05.00-00-z117/17-00). Przeprowadzone zostały jednak w formie zdalnej.

Prof. PhDr. Matúš Porubiak, PhD. (Department of Philosophy and Applied Philosophy, Faculty of Arts, University of Ss. Cyril and Methodius in Trnava (UCM), Slovak) prowadził 60 godzin zajęć dydaktycznych w semestrze letnim roku akademickiego 2020/2021 w formie zdalnej dla studentów pierwszego stopnia (proseminarium I: Plato's Dialogue Meno – Preliminary Interpretation) oraz dla studentów drugiego stopnia (wykład monograficzny specjalizacyjny II: Plato's Dialogue Meno – Advanced Interpretation).

Przed pandemią Covid-19 w semestrze zimowym roku akademickiego 2018/2019 prof. Mgr. Marek Otisk, Ph.D. z Instytutu Filozofii Uniwersytetu w Ostrawie (Czechy) prowadził 60 godzin zajęć w formie stacjonarnej. Był to wykład monograficzny specjalizacyjny: Quadrivium and Philosophy in the Early Middle Ages dla studentów drugiego roku studiów pierwszego stopnia oraz wykład monograficzny specjalizacyjny: Medieval Philosophy and the Seven Liberal Arts dla osób studiujących na pierwszym roku studiów drugiego stopnia.

W roku akademickim 2022/2023 rozpoczął się projekt mający na celu ożywienie i popularyzację międzynarodowej specjalności studia filozoficzne na drugim stopniu filozofii. W semestrze letnim z wykładami gościnnymi na filozofię do Katowic przyjechało czterech wykładowców z uniwersytetów, we współpracy z którymi prowadzona jest owa specjalność. Z Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy przyjechali: doc. Mgr. Ulrich Wollner, PhD. (wykład: Natural Law Theories – Jurisprudence) oraz PhDr. Daniela Kováčová Ph.D. (seminarium: On the Question of Manipulation of Human Nature and its Ethical). Z Uniwersytetu w Ostrawie przyjechał natomiast: Mgr. Jan Čížek, Ph.D. (wykład: From Natural Philosophy), doc. Mgr. Marek Petrů, Ph.D. (wykład: The Philosophy of Brain Death).

Studenci filozofii w listopadzie 2023 roku mogli uczestniczyć w trzech wykładach profesora wizytującego UŚ Prof. Dr. Heinricha Badury (Bundesministerium Für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft, Austria) na temat: Rzeczywistości społecznej i losu podmiotu w systemie Pierre'a Bourdieu; Aktualnych kwestii tożsamościowych w kontekście przyszłości Unii Europejskiej – (roz)poznanie i prewencja, a także o tytule Wartości oraz system etyczny Unii Europejskiej jako fundament kompetencji).

W grudniu 2023 roku osoby studiujące filozofię mogły wysłuchać wykładów dwóch gości: Dr. Allison Ogden, Assistant Professor of Composition and Literature at the University of Louisville (USA) – wykładowczynią The University of Chicago, Northwestern University, Indiana University Southeast and Jefferson Community and Technical College, która wygłosiła wykład pt. "So Them all Fall": Hip Hip, Riots and the "Language of the Unheard" oraz Moniki Grzymali – artystki i wykładowczynie Uniwersytetu Artystycznego HBK Braunschweig w Niemczech oraz Chicago Institute of Art (USA), MoMA Museum of Modern Art w Nowym Jorku (USA), The Morgan Library & Museum w Nowym Jorku (USA), Sotheby's Institute of Art w Nowym Jorku (USA), Rhode Island School of Design Providence RI (USA), która swe wystąpienie zatytułowała: Monika Grzymala on Site Specific Aspects in Contemporary Drawing.

Umiejscowienie procesu kształcenia jest też wzmacniane przez przyjazdy zagranicznych wykładowców w ramach programu ERASMUS +. W roku akademickim 2022/2023 osoby studiujące

filozofię miały np. możliwość udziału w cyklu zajęć prof. Jiri Raclavsky'ego z Masaryk University w Brnie pt.: Limits of Propositional Notions of Truth, Assertion, Belief and Knowledge. W roku akademickim 2021/2022 mogły uczestniczyć w wykładach prof. Sibel Kimara z Kastamonu University pt.: The Problem of the Universality of Human Rights, a rok wcześniej w cyklu zajęć prof. Mustafa Sarpa, z Kirikkale University pt.: The Problem of Person in the Kierkegaard's Philosophy.

7.3. Stopień przygotowania studentów do uczenia się w językach obcych i sposobów weryfikacji osiągnięcia przez studentów wymaganych kompetencji językowych oraz ich oceny

W ramach studiów pierwszego stopnia na kierunku filozofia każdy student ma obowiązek realizacji czterech modułów **lektoratów z języka obcego** (studenci mają do wyboru zajęcia z języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego, rosyjskiego, hiszpańskiego). Każdy moduł obejmuje 30 godzin zajęć (3 punkty ECTS)¹⁸⁰. Dodatkowo dla osób chętnych organizowane są zajęcia wyrównawcze¹⁸¹. Osiągnięty przez studenta poziom kompetencji językowych potwierdzony może być na kilka sposobów (ich wykaz znajduje się w § 5 Zarządzenia Rektora UŚ nr 182/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia lektoratów z języków obcych¹⁸² (Więcej na ten temat można przeczytać w Kryterium 2, ust. 2.2). Sposoby weryfikacji efektów uczenia się są różnorodne i dostosowane do specyfiki efektów językowych (tj. standardowe testy zgodne z wymogami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ), dodatkowo prace projektowe kreatywne, wymagające produktywnego użycia języka i świadczące o gotowości do posługiwania się językiem obcym w życiu zawodowym). Efekty są oceniane na bieżąco, w trakcie zajęć, na podstawie aktywnego udziału w zajęciach, na podstawie prac pisemnych czy przygotowywanych i omawianych prezentacji tematycznych.

W ramach studiów drugiego stopnia na kierunku filozofia każdy student realizuje obowiązkowo moduł **konwersatorium filozoficzne w języku obcym**, które ma na celu poszerzenie umiejętności precyzyjnego posługiwania się słownictwem fachowym i siatką pojęć, bez których zrozumienie obcojęzycznego tekstu filozoficznego nie jest możliwe oraz wzbogacenie warsztatu badawczego magistrantów o umiejętność, jaką jest konwersacja na temat zagadnień filozoficznych w obcym języku. Moduł obejmuje 15 godzin zajęć + 45 godzin pracy własnej studenta. Zajęcia kończą się zaliczeniem. Zaletą zajęć jest prowadzenie ich w bardzo małych, kilkusobowych grupach, co wpływa na jakość i efektywność pracy. Obowiązkowy jest też moduł **translatorium** (w wymiarze 30 godzin – niezależnie od specjalności).

Ponadto UŚ stwarza wiele możliwości osiągnięcia i doskonalenia biegłości językowej, a także jej poświadczenia w formie Akademickiego Certyfikatu Znajomości Języka Obcego, który można uzyskać po złożeniu Egzaminu Certyfikującego. Jednostką organizującą Egzamin Certyfikujący dla całej społeczności akademickiej oraz wszystkich zainteresowanych jest Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych¹⁸³.

¹⁸⁰ Szczegółowe zasady uczestnictwa w zajęciach, kryteria oceniania i sposoby weryfikacji kompetencji językowych opisane są na <https://us.edu.pl/kolegium/spnjo/lektorat/moj-lektorat/regulaminy/zasady-uczestnictwa-w-lektoracie/>

¹⁸¹ <https://us.edu.pl/kolegium/spnjo/komunikaty/zajecia-wyrownawcze-2/>

¹⁸² <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/6915/5/?reporef=%2F%3Fsearch-global%3Dzarz%25c4%2585dzenie%2B182%252f2023>

¹⁸³ <https://us.edu.pl/kolegium/spnjo/>

7.4. Skala i zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej studentów i kadry

Mobilność studentów i kadry realizowana jest w drodze umów bilateralnych, w szczególności programu Erasmus+, (lista uczelni, z którymi podpisano umowy w ramach programu Erasmus+ obejmuje 44 szkół wyższych, w tym 11 to aktualne umowy podpisane przez Instytut Filozofii, 12 to umowy podpisane przez Instytut Filozofii będące w trakcie odnawiania, a pozostałe 21 to umowy, za które odpowiada Wydział Humanistyczny (Załącznik K7_03).

Studenci kierunku filozofia są na bieżąco informowani i stale zachęceni do udziału w programie Erasmus+. Corocznie organizowane są spotkania informacyjne, upowszechniane na stronie Wydziału, w mediach społecznościowych, na spotkaniach na platformie MS Teams, a także przez tradycyjne ogłoszenia i spotkania organizowane przez Biuro Wymiany Międzynarodowej.

Podczas rekrutacji na wyjazdy w ramach programu Erasmus+ stosowane są zasady wyznaczone przez Narodową Agencję Programu Erasmus+ i zalecenia Biura Współpracy Międzynarodowej UŚ. W procesie rekrutacji na wyjazdy na studia bierze się pod uwagę średnią ocen, znajomość języka oraz list motywacyjny przygotowany przez osoby podlegające rekrutacji. W oparciu o te kryteria tworzona jest lista rankingowa, pozwalająca na zakwalifikowanie do wyjazdu studentów wykazujących najwyższe kwalifikacje.

Studenci, którzy przeszli rekrutację są pod stałą opieką pracowników naukowych i administracyjnych, którzy pomagają zarówno podczas kompletowania wymaganych dokumentów, jak i podczas trwania pobytu zagranicznego.

Skala wyjazdów studentów kierunku filozofia na studia zagraniczne nie jest duża i średnio wynosi dwie osoby w roku akademickim: w wyniku rekrutacji przeprowadzonej do wyjazdu w roku akademickim 2021/2022 jedna osoba, a w roku akademickim 2022/2023 troje studentów studiujących na kierunku filozofia. Na wyjazd w semestrze letnim zostało zrekrutowanych natomiast czworo studentów i wybierali oni studia w uniwersytetach w Niemczech, Turcji, Grecji i Hiszpanii.

W semestrze letnim roku akademickim 2020/2021 w ramach programu CEEPUS w Uniwersytecie Śląskim odbywały studia na międzynarodowej specjalności filozofii drugiego stopnia dwoje studentów z Uniwersytetu w Bańskiej Bystrzycy. Ze względu na pandemię COVID-19 zajęcia odbywały się w formie zdalnej.

Osoby realizujące zajęcia dydaktyczne na kierunku filozofia wykazują aktywność w zakresie wymiany międzynarodowej przez:

- **wyjazdy realizowane w ramach programu Erasmus+.** W okresie od 2020 do 2023 roku z wyjazdów dydaktycznych skorzystało 3 nauczycieli akademickich (zrealizowali w sumie 5 wyjazdów), natomiast z wyjazdów szkoleniowych – 8 osób (które odbyło 16 wyjazdów). Umieędzynarodowienie kadry realizowane w ten sposób wpływa także na jej kompetencje wykorzystywane na potrzeby dydaktyki na kierunku filozofia pierwszego i drugiego stopnia (Załącznik K7_03);
- **wyjazdy realizowane w ramach programu CEEPUS** (np. prof. dr hab. Dariusz Kubok i dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ w ramach programu prowadzili wykłady w Uniwersytecie w Bańskiej Bystrzycy);

- **zagraniczne staże i szkolenia dydaktyczne** w ostatnich trzech latach zrealizowało 7 osób (w sumie zrealizowane zostały 23 wyjazdy) (Zał_K7_01);
- **udział w międzynarodowych konferencjach, kongresach i seminariach dydaktycznych** (np. w I edycji Międzynarodowego Kongresu Jakości Kształcenia¹⁸⁴, mającej miejsce w listopadzie 2022 roku w Katowicach – dr Mariola Sułkowska-Janowska, prof. UŚ i Magdalena Wołek uczestniczyły w sposób czynny, a duża grupa nauczycieli akademickich uczestniczyła w nim w charakterze słuchaczy; w edycji II Kongresu (październik 2023) w sposób czynny uczestniczyła dr Mariola Sułkowska-Janowska, prof. UŚ; w roku 2022 dr Magdalena Wołek uczestniczyła w międzynarodowej konferencji dydaktycznej Transform4Europe – *Hackathon For Inno-Methods* organizowanej przez uczelnię partnerską konsorcjum Transform4Europe – Vytautas Magnus University w Kownie.
- **udziału w międzynarodowych projektach edukacyjnych** (np. dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ i dr Magdalena Wołek były członkiniami projektu *ELEPHANT – E-learning Prospects for Humanities* (finansowany przez Narodową Agencję Programu Erasmus+ 2020-1-PL01_KA203-081599), realizowany przez Uniwersytet Śląski w Katowicach we współpracy z Presovska Univerzita v Presove (Słowacja), Kazimiero Simonaviciaus Universitetas (Litwa), Universita Degli Studi di Salerno (Włochy) oraz Zapadoceska Univerzita v Plznie (Czechy) (Zał.K7_04)
- **realizowanie wykładów gościnnych w zagranicznych uczelniach** (np. dr Marcin Fabjański w University in Ayutthaya w Tajlandii (2022), w University of Cumbria w Wielkiej Brytanii (2021); prof. dr hab. Dariusz Kubok w Uniwersytecie w Bańskiej Bystrzycy na Słowacji (2023), Uniwersytecie w Trnawie (2023); dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ na Uniwersytecie Ostrawskim w Czechach (2023); dr Magdalena Wołek w Uniwersytecie Ostrawskim w Czechach (2022) i Uniwersytecie Mateja Bela na Słowacji (2023); dr Szymon Makuła w Uniwersytecie Mateja Bela na Słowacji (2023), dr Witold Marzęda w Uniwersytecie w Poczdamie w Niemczech (2019) oraz w Uniwersytecie Ulm (2022).

W ramach programów wymiany międzynarodowej studenci z uczelni zagranicznych mają możliwość odbywać studia częściowe w UŚ. W roku akademickim 2020/2021 dwaj studenci studiów filozoficznych z Uniwersytetu w Bańskiej Bystrzycy (specjalność międzynarodowa na filozofii drugiego stopnia) realizowało semestr studiów w IF UŚ (program CEEPUS).

Wymianie doświadczeń dydaktycznych służą również przyjazdy wykładowców z zagranicznych ośrodków akademickich na Międzynarodowym Kongresie Jakości Kształcenia¹⁸⁵. W roku 2022 uczestniczyli w nim partnerzy z Instytutów Filozofii: Uniwersytetu w Ołomuńcu – doc. Mgr. Tomáš Bubík, PhD. i dr. Stanislav Popelka; Uniwersytetu w Trnawie – doc. PhDr. Matúš Porubjak, PhD.; Uniwersytetu w Bańskiej Bystrzycy – Mgr. Ulrich Wollner, PhD. oraz Uniwersytetu w Ostrawie – doc. Mgr. Marek Otisk, Ph.D. i Mgr. Jan Čížek, Ph.D.

Umiejędźniowanie dydaktyki wzmacniają także wizyty zagranicznych wykładowców w ramach programu Erasmus+ (np. Doc. Mgr. Ulrich Wollner, Prof. Sibel Kimar, czy **Prof. Mustafa Sarp**), czy w ramach uczestnictwa w konferencjach naukowych organizowanych przez wykładowców filozofii

¹⁸⁴ <https://iceq.pl/>

¹⁸⁵ <https://iceq.pl>

i koła naukowe (np. na konferencji pt. Obywatele świata sztuki. Sztuka w działaniach artystów naukowców, 11.06.2022 prelekcje mieli wykładowcy ze Stanów Zjednoczonych: prof. Aleksandra Giza i Meksyku – prof. Eric Olivares Lira; podczas Nicolai Hartmann International Conference 2019 brali udział naukowcy z USA, czy Włoch).

7.5. Sposoby, częstość i zakres monitorowania i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia jest też na bieżąco monitorowane przez władze Wydziału, a także przez pełnomocnika dziekana ds. współpracy międzynarodowej. Ocena umiędzynarodowienia kształcenia prowadzona jest przede wszystkim w ramach dorocznych analiz przygotowywanych przez dyrekcje kierunku i władze dziekańskie, które zostają zawarte w: 1) Raportach z oceny kierunku studiów w zakresie jakości kształcenia w danym roku akademickim; 2) Wydziałowych raportach z oceny kierunków studiów w zakresie jakości kształcenia w danym roku akademickim.

Powstałe w ten sposób dokumenty są podstawą sporządzenia ogólnouniwersyteckiego Raportu z Jakości Kształcenia (dokumenty w tej sprawie, wzory wniosków dostępne są na stronie: <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/raport-jakosci-ksztalcenia/>).

- 1) Na poziomie dyrekcji kierunku raport przede wszystkim jest analizą jakościową w zakresie stopnia uwzględnienia wzorów międzynarodowych, treści programowych, literatury itd., ale wspartą analizą ilościową i statystyczną w zakresie mobilności międzynarodowej, zaproszonych wykładowców itd. W ramach analizy uwzględniane są także informacje uzyskane podczas dorocznych (przewidzianych w Wydziałowym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia) spotkań z interesariuszami wewnętrznymi.
- 2) Na poziomie wydziałowym analiza jest pogłębiona i poszerzona (wykładowcy często prowadzą zajęcia na różnych kierunkach równocześnie). Wskazywane są m.in. informacje takie jak:
 - a) sposób uwzględniania wzorców międzynarodowych w funkcjonowaniu kierunków studiów (również w zakresie modyfikacji programów studiów – punkt 1f),
 - b) informacje dotyczące umiędzynarodowienia kształcenia (działania wspierające umiędzynarodowienie, dobre praktyki, ocena – w tym studentów, działania doskonalące – punkt 4),
- 3) Na poziomie ogólnouniwersyteckim dane są podsumowywane, ale także analizowane w celu zauważenia zarówno sytuacji problematycznych, jak i dobrych wzorów.

Należy zaznaczyć, że stopień umiędzynarodowienia jest także badany w ramach analiz prowadzonych w trybie ciągłym przez Dział Współpracy z Zagranicą, a także w ramach analizy stopnia realizacji Strategii Uniwersytetu, gdzie umiędzynarodowienie jest ważnym aspektem.

Kwestia wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację brana jest pod uwagę w standardowych bieżących działaniach z tego zakresu: ocena dokonywana przez Radę Dydaktyczną kierunków filozofia, kognitywistyka oraz doradztwo filozoficzne i coaching, głównie przez analizę wyników ewaluacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w językach obcych, jak również analizę zainteresowania studentów ofertą zajęć prowadzonych w językach obcych przez pracowników związanych z Instytutem Filozofii.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

Na przestrzeni ostatnich lat zwiększono liczbę godzin zajęć prowadzonych w języku angielskim zwłaszcza dzięki dydaktycznej współpracy międzynarodowej i obecności gości z zagranicy, aby lepiej przygotować studentów do podejmowania studiów częściowych w uczelniach zagranicznych, głównie w ramach programu Erasmus+ i CEEPUS.

W nowym programie studiów I stopnia na kierunku filozofia przygotowywanym zgodnie z Nową Koncepcją Studiów w Uniwersytecie Śląskim zaplanowane zostało zwiększenie liczby zajęć „do wyboru” (w ramach Otwartego Modułu Uniwersyteckiego) realizowanych w języku obcym (poza lektoratami). To pozwoli osobom studiującym na kierowanie się indywidualnymi preferencjami i indywidualizację ścieżki kształcenia także w tym względzie. Z kolei uczestnictwo UŚ w konsorcjum Transform4Europe umożliwi współpracę międzynarodową, nakierowaną na kształcenie osób studiujących i zapewni im bezpośredni udział w życiu europejskich uniwersytetów.

Dobre praktyki:

- Dobrą praktykę stanowi **możliwość wykonywania pracy dyplomowej na podstawie artykułu naukowego opublikowanego w zagranicznym czasopiśmie naukowym w języku obcym** (Regulamin studiów w Uniwersytecie Śląskim, Załącznik do uchwały nr 375 Senatu UŚ z dnia 25 kwietnia 2023 r. § 35, punkt 6 i 7).
- Dobrą praktyką w zakresie umiędzynarodowienia kształcenia jest **udział Uniwersytetu Śląskiego w sojuszu Transform4Europe¹⁸⁶**. Uniwersytet Śląski, wraz z sześcioma zagranicznymi szkołami wyższymi, tworzy prestiżowy uniwersytet europejski. Uczelnie łączą się, aby razem prowadzić badania naukowe na najwyższym poziomie oraz kształcić młodych ludzi na międzynarodowych kierunkach studiów. Tworzą również wspólny, wielojęzyczny kampus po to, aby zadbać o przyszłość swoich regionów, a przez to krajów i Europy. Studenci i nauczyciele akademicy uczestniczą w licznych inicjatywach dydaktycznych (m.in. kursy akademickie, konferencje, szkolenia, wymiany międzynarodowe) oraz badawczych, realizowanych w ramach konsorcjum.
- Dobrą praktyką związaną z umiędzynarodowieniem kształcenia jest **udział pracowników prowadzących zajęcia na kierunku filozofia w zagranicznych stażach dydaktycznych**. W ciągu ostatnich trzech lat staże takie zrealizowało 7 osób. Doświadczenie zdobyte podczas wizyt na zagranicznych uczelniach pozwala wzbogacić zajęcia o nowe treści oraz nowe metody kształcenia. Owocuje też zawiązywaniem trwałej współpracy dydaktycznej i badawczej z zagranicznymi uczelniami.
- Dobrą praktyką jest utworzenie **międzynarodowej specjalności studia filozoficzne na studiach drugiego stopnia w ramach programu CEEPUS** wraz z dwoma zagranicznymi uczelniami partnerskimi w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja) i w Ostrawie (Czechy), która daje możliwość uzyskania dyplomu trzech uczelni jednocześnie oraz wzajemne częste wizyty nauczycieli akademickich w ramach współpracy naukowej i dydaktycznej.

¹⁸⁶ <https://us.edu.pl/t4e/>

- Za dobrą praktykę można uznać włączenie wykładowców z zagranicy w proces kształcenia na poziomie zajęć prowadzonych w języku angielskim w ramach programu studiów oraz poza nim – w postaci wykładów, seminariów, prelekcji w ramach konferencji naukowych.
- Dobrą praktyką są oferowane przez UŚ szkolenia językowe dla dydaktyków (w ciągu ostatnich 5 lat wzięło w nich udział 6 pracowników).
- Dobrą praktyką jest **kompleksowa i konsekwentna koncepcja umiędzynarodowienia kierunku** począwszy od przygotowania językowego studentów i kadry dydaktycznej do umiędzynarodowienia w postaci wymiany zagranicznej studentów i pracowników, udziału w projektach międzynarodowych pracowników badawczo-dydaktycznych, udziału w międzynarodowych konferencjach; umiędzynarodowienie studentów przez wyjazdy zagraniczne; przyjmowanie studentów zagranicznych gościnnie, udział studentów zagranicznych w normalnym toku studiów; program “podwójnych dyplomów”; umiędzynarodowienie procesu nauczania, w tym oferta kształcenia w językach obcych, umiędzynarodowienie treści programowych i metod kształcenia. – w dobie pandemii COVID-19 szczególny nacisk położono na stworzenie od podstaw warunków do mobilności wirtualnej nauczycieli akademickich i studentów.
- Za dobrą praktykę uznać można **promocję studiów poprzez ambasadorkę kierunku**. Ambasadorzy to osoby wyjątkowe – wyróżniające się nie tylko pasją zawodową, ale również aktywnością realizowaną poza pracą i studiami, w tym działalnością na arenie międzynarodowej. Profile reprezentantów uczelni zawierają zatem nie tylko informacje o działalności naukowej, ale także o ich zainteresowaniach, pasjach i hobby. **Ambasadorką kierunku filozofia** jest adiunktka w Instytucie Filozofii UŚ dr Marta Ples-Beben¹⁸⁷.
- Śląski Festiwal Nauki (ŚFN), którego pomysłodawcą i liderem jest Uniwersytet Śląski w Katowicach współpracujący w ramach Konsorcjum z innymi uczelniami z województwa śląskiego. ŚFN uznawany jest za jedno z najważniejszych cyklicznych wydarzeń popularnonaukowych w Polsce i w Europie, podczas którego występują znani przedstawiciele nauki, kultury, sztuki, popularyzatorzy nauki ze wszystkich dziedzin z kraju i ze świata. Każdego roku wydarzenie przyciąga dziesiątki tysięcy odwiedzających oferując setki różnorodnych aktywności popularnonaukowych (m.in. warsztaty, wystawy, pokazy, spotkania z gośćmi specjalnymi również z zagranicy (np. podczas najnowszej 7 edycji ŚFN dostępnych było 50 różnych aktywności prowadzonych w języku angielskim): Aktywności 7. ŚFN | Śląski Festiwal Nauki KATOWICE (slaskifestiwalnauki.pl). **Osoby związane z kierunkiem filozofia co roku są aktywnymi uczestnikami Festiwalu.**
- Katowice Europejskim Miastem Nauki 2024 – prestiżowy tytuł przyznany przez organizację EuroScience we współpracy z Komisją Europejską. Miasto Katowice wraz z siedmioma śląskimi publicznymi uczelniami zrzeszonymi w Konsorcjum Akademickim – Europejskie Miasto Nauki (którego liderem jest Uniwersytet Śląski), realizują wspólne przedsięwzięcia naukowe, popularyzatorskie i edukacyjne pozwalające na ukazanie bogactwa śląskiej nauki na europejskiej arenie badawczej.

¹⁸⁷ <https://us.edu.pl/kandydat/marta-ples-beben-ambasadorka-kierunku-studiow/>

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

8.1 Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością

Wsparcie dla studentów i studentek Wydziału Humanistycznego realizowane jest na wielu płaszczyznach: **dydaktycznej, organizacyjnej, efektywnego procesu studiowania, udzielania pomocy materialnej oraz z zakresu wsparcia psychologicznego**. Wynika to z przyjętej w UŚ strategii, której priorytetowym celem jest uwzględnienie zróżnicowanych potrzeb studentów, zarówno grupowych, jak i indywidualnych. Należy podkreślić, że poza formami wsparcia, jakie oferowane są wszystkim studentom i studentkom, szczególną uwagę zwraca się na studentów ze szczególnymi potrzebami, w tym studentów z niepełnosprawnościami, studentów uczestniczących w wymianach międzynarodowych, studentów wymagających wsparcia materialnego, jak również studentów zainteresowanych sportem, zaangażowanych w działalność organizatorską czy studentów uzdolnionych.

Realizacja potrzeb grupowych studentów i studentek Wydziału Humanistycznego jest zapewniana przez włączanie przedstawicieli studentów w prace ciał kolegialnych funkcjonujących na Wydziale. Studenci wchodzi w skład Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia i Studentów, są także licznie reprezentowani w Radzie Dydaktycznej kierunków filozofia, kognitywistyka oraz doradztwo filozoficzne (sześć spośród 19 członków rady z głosem stanowiącym to studenci i studentki). Kandydaci na członków Rady Dydaktycznej są wskazywani przez Samorząd Studencki. Udział studentów we wskazanych gremiach pozwala nie tylko na stałe monitorowanie ich potrzeb, ale także uwzględnianie pojawiających postulatów. Studenci i studentki filozofii nie tylko opiniowali wprowadzone w roku akademickim 2021/2022 zmiany w programie kształcenia na studiach drugiego stopnia na kierunku filozofia, czy w bieżącym roku akademickim w programie studiów pierwszego stopnia, ale także byli ich **aktywnymi projektantami** (np. przygotowując zmiany w ramach prac zespołów ds. modyfikacji programu studiów czy zgłaszając swoje potrzeby na spotkaniach feedbackowych z dyrekcją kierunku). **Spotkania feedbackowe ze studentkami i studentami kierunku filozofia organizowane są dwa razy do roku**. W ich trakcie zgłaszane są uwagi związane m.in. z realizacją programu studiów czy poszczególnych modułów. Spotkanie te są również okazją do monitorowania efektywności narzędzi i metod kształcenia, w tym na odległość, a zwłaszcza infrastruktury i programowania. Studentki i studenci wyrażają opinie co do sposobu funkcjonowania tych narzędzi oraz ewentualnych udoskonalień, które mogłyby pozytywnie wpłynąć na przebieg nauczania na odległość. Jako członkowie Rady Dydaktycznej Kierunku opiniują kandydatów na stanowisko dyrektora kierunków. Należy również dodać, że Samorząd Studencki wyraża swoje opinie o harmonogramach zajęć, a zgłoszone uwagi są uwzględniane przez jednostkę opracowującą ten harmonogram (§ 8 ust 1 Regulaminu Studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach¹⁸⁸).

Na Wydziale Humanistycznym stwarza się studentom możliwość udziału, a także włączenia się w organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, w tym przede wszystkim **konferencji, seminariów i warsztatów**. Chodzi tutaj nie tylko o aktywności, które organizowane są przez pracowników Instytutu

¹⁸⁸ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/6335/5/?tc=66>

Filozofii czy Wydziału, ale także te, które inicjowane są przez samych studentów. Tego typu aktywności są organizowane lub współorganizowane przez działające na Wydziale koła naukowe oraz Samorząd Studencki. Samorząd Studencki oraz koła naukowe mogą korzystać z bazy lokalowej Wydziału; mają możliwość rezerwacji odpowiedniej auli lub sali zgodnie ze swoimi potrzebami. Istnieje również możliwość skorzystania z dostępnych w aulach lub salach sprzętów, m.in. projektorów czy komputerów stacjonarnych. Konferencje mogą być także organizowane w salach Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej (CINiBA);

W UŚ zapewnia się studentom możliwość realizacji **potrzeb indywidualnych**. Przejawia się ona przede wszystkim w szczegółowych rozwiązaniach prawnych zawartych w Regulaminie Studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach¹⁸⁹, zawierającym opis rodzajów i form wsparcia dla studentów.

Na podstawie Regulaminu studiów studenci mogą ubiegać się m.in. o:

- uzyskanie zgody na **Indywidualną Organizację Studiów (IOS)** (§ 15 Regulaminu Studiów). IOS polega na indywidualnym ustaleniu z prowadzącymi zajęcia sposobu realizacji efektów uczenia się i ich weryfikacji w przypadku, gdy zachodzą okoliczności uzasadniające jej przyznanie (m.in. podjęcie kształcenia na więcej niż jednym kierunku studiów, studentka będącą w ciąży, rodzicielstwo);
- zapewnienie dostosowań (§ 16 Regulaminu studiów oraz załącznik nr 1 do Regulaminu) i tym samym realizację procesu kształcenia, prowadzenia badań naukowych innym trybem, po przyznaniu **Indywidualnego Dostosowania Studiów (IDS)**. IDS przyznawany jest studentom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wynikającymi ze stanu zdrowia w celu dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju występujących trudności i ich szczególnej sytuacji;
- uzyskanie zgody na studiowanie w ramach **Indywidualnego Toku Studiów (ITS)** (§ 17 Regulaminu studiów). ITS polega na odpowiednim doborze modułów realizujących efekty uczenia się na kierunku oraz dodatkowych efektów uczenia się, a także udziale studenta w pracach naukowo-badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych. O ITS może ubiegać się student, który ukończył pierwszy semestr studiów i uzyskał średnią ocen powyżej 4,0 lub został zatrudniony w Uczelni w konsekwencji zdobycia przez niego, indywidualnie lub w zespole, grantu na finansowanie działalności naukowej lub ukończył z oceną celującą studia pierwszego stopnia, po których kontynuuje naukę na studiach drugiego stopnia oraz przedstawił na piśmie szczegółową koncepcję realizacji ITS. Dodatkowo takim tokiem studiów student może iść od pierwszego roku jeśli jest laureatem lub finalistą olimpiad stopnia centralnego lub laureatem konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich lub finalistą mistrzostw sportowych o charakterze ogólnokrajowym lub międzynarodowym w kategoriach młodzieżowych;
- **przedłużenie terminu na zaliczenie semestru** (§ 25 ust. 8 Regulaminu studiów);
- uzyskanie **urlopu zdrowotnego, dziekańskiego lub krótkoterminowego** (§ 32 Regulaminu studiów);
- **realizację wybranych efektów uczenia się z semestru wyższego niż wynika to z aktualnego wpisu na semestr** (§ 30 ust. 1 Regulaminu studiów);

¹⁸⁹ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/6335/5/?tc=66>

- **wyznaczenie późniejszego terminu na złożenie pracy dyplomowej** niż wynikający z Regulaminu studiów (§ 34 ust. 4 Regulaminu studiów);
- udział w programach wymiany studentów, w szczególności **Erasmus+ i MOST** (§ 19 Regulaminu studiów);
- **uznanie efektów uczenia się** osiągniętych w szczególności w wyniku działalności o charakterze badawczym, naukowym, artystycznym, wdrożeniowym lub społecznym prowadzonej w czasie trwania jego studiów (§ 21 Regulaminu studiów).

Osoba studiująca w każdej indywidualnej sprawie studenckiej może liczyć na wsparcie prodziekana ds. kształcenia i studentów, pełnomocników dziekana ds. studenckich, a także właściwego dyrektora kierunku studiów i jego zastępców. Pomocą służą również pracownicy właściwego dziekanatu, a także Samorząd Studencki pozostający w stałym kontakcie z władzami Wydziału.

Należy podkreślić, że Uniwersytet realizuje strategię otwartości, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. Uwidacznia się to w przepisach Regulaminu studiów, a szczególnie w załączniku nr 1 do Regulaminu studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (Regulamin dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju występujących trudności¹⁹⁰⁾).

UŚ dokłada zatem wszelkich starań, aby zapewnić dostosowanie procesu dydaktycznego dla studentów ze szczególnymi potrzebami, wynikającymi ze stanu zdrowia, integracji osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem akademickim, wyrównania szans edukacyjnych oraz likwidowania barier i przeciwdziałania wykluczeniu. Na wsparcie mogą liczyć studenci, dla których niezbędna jest pomoc asystenta dydaktycznego lub którzy potrzebują wypożyczyć sprzęt, chcą wziąć udział w szkoleniach czy konferencjach, są aktywni sportowo, potrzebują usług doradczych lub **konsultacji psychologicznych**. **Informacji o sposobach wsparcia dla takich grup studentów udzielają koordynatorzy ds. dostępności¹⁹¹** powołani na Wydziale. Szczegółowo zadania Koordynatora ds. dostępności przedstawiono w opisie Kryterium 2.

Warto tu także nadmienić, że dzięki centralizacji strony internetowej UŚ oraz wszystkich jej jednostek wprowadzono jej zgodność z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Dzięki temu strona została dostosowana dla osób ze specjalnymi potrzebami – dla całego serwisu istnieje możliwość zmiany kontrastu/kolorystyki, wielkości czcionki, wyłączenia materiałów animowanych lub dodatkowego podkreślenia hiperłączy. Na stronie internetowej można korzystać ze standardowych skrótów klawiaturowych. Dodatkowo na stronie zastosowano skrót klawiaturowy: Alt+C pozwalający na otwarcie okna chatbota (automatycznego systemu odpowiedzi). Już bezpośrednio ze strony głównej można przejść do podstrony <https://us.edu.pl/deklaracja-dostepnosci/> dotyczącej deklaracji dostępności, gdzie opisane są nie tylko formy dostosowania strony, ale także jest zamieszczona pełna informacja o dostępności architektonicznej wszystkich budynków (a także zaproszenie do wstępu z psem asystującym i informacja o możliwości skorzystania z tłumacza PJM). Znajduję się tu także informacja o aktualnej samoocenie strony w powyższych zakresach, a także odniesienie do serwisu

¹⁹⁰ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/6335/5/?tc=66>

¹⁹¹ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/koordynatorzy/>

zbierającego informację o wszelkich formach dostosowań: <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb>.

UŚ zapobiega wykluczeniu cyfrowemu studentów i pracowników poprzez darmowy **dostęp do MS Office 365 edu**, a w tym m.in. programów Word, Excel, Powerpoint, Forms w wersji online. Studenci mają również możliwość korzystania z systemu USOS UŚ w wersji mobilnej. We wszystkich budynkach UŚ istnieje dostęp do dwóch sieci wi-fi: eduroam i student.us która zapewnia możliwość skorzystania z Internetu po zalogowaniu się jak do uczelnianej poczty elektronicznej (dostęp do sieci eduroam umożliwia korzystanie z internetu na podstawie tych samych danych logowania także na innych uczelniach, w bibliotekach i innych instytucjach w ponad 100 krajach na całym świecie). Studenci korzystają z mLegitymacji, która uprawnia ich – między innymi – do korzystania ze zniżek w komunikacji miejskiej.

UŚ jest beneficjentem projektu **DUO – Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą**¹⁹² nr umowy o dofinansowanie POWR.03.05.00-00-A031/19-00 Projekt współfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych. Projekt został rozpoczęty wraz z podpisaniem umowy w dniu 17 grudnia 2019 roku. Program zakłada współpracę w ramach grup roboczych ekspertów zewnętrznych, pracowników uczelni i studentów z niepełnosprawnościami. Zadania zostały podzielone na sześć głównych obszarów: Podnoszenie kompetencji kadr z zakresu dostępności, Zmiany organizacyjne, w tym instrukcje dopasowania programów studiów dla studentów z niepełnosprawnościami, Udoskonalenie procesu kształcenia, Zwiększenie dostępności uczelni, Wprowadzenie technologii wspierających zwiększających samodzielność oraz Utworzenie „Centrum Projektowania Uniwersalnego”. Projekt realizowany jest do 31 grudnia 2023 roku. W ramach projektu zrealizowano do tej pory szereg działań zwiększających dostępność uczelni, między innymi: zorganizowano warsztaty z zakresu polskiego języka migowego dla pracowników, przeprowadzono szereg szkoleń z zakresu otwartości, równości i zrozumienia, z zakresu metod dydaktycznych w pracy ze studentami ze specjalnymi potrzebami oraz z zakresu spektrum autyzmu, a także zrealizowano programy mentorskie skierowane do nauczycieli akademickich. Podjęto również działania zmierzające do wprowadzenia elektronicznych podań i wniosków dla studentów w systemie USOS. W projekcie DUO – *Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą* uczestniczy kadra kierunku filozofia. Część z niej wchodzi w skład zespołów realizujących zadania projektowe, część bierze udział w szkoleniach i programach oferowanych w ramach projektu, np. jako mentor osoby wymagającej indywidualnego dostosowania nauczania.

W Uniwersytecie, od 1 stycznia 2022 r. realizowany był także Projekt edukacyjny **UNIWERS-US. Kadra Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach dla projektowania uniwersalnego**¹⁹³, którego celem jest podniesienie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich UŚ w zakresie projektowania uniwersalnego. Projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projektowanie uniwersalne, zgodnie z art. 2 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217), oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Jednocześnie uniwersalne projektowanie nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup

¹⁹² <https://www.duo.us.edu.pl/>

¹⁹³ <https://us.edu.pl/wydzial/wnst/strona-glowna/realizowane-projekty/projekty-dydaktyczne/uniwers-us/>

osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne. W ramach projektu przewidziano realizację czterech zadań: Podniesienie kompetencji z zakresu projektowania uniwersalnego – liderzy/ambasadorzy ds. projektowania uniwersalnego, Podniesienie kompetencji z zakresu projektowania uniwersalnego – wspólnota ucząca się, Podniesienie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich UŚ w obszarze projektowania uniwersalnego – przygotowanie rekomendacji, Praktyczne wykorzystanie wiedzy dotyczącej projektowania uniwersalnego – konsultacje i mentoring. Działania te mają na celu m.in. przygotowanie dla wspólnoty UŚ rekomendacji w postaci materiałów e-learningowych, by następnie te uwzględnione zostały przy tworzeniu sylabusów oraz samych kursów, w których materiały będą umieszczane z zachowaniem standardów dostępności cyfrowej. Planowane jest także stworzenie pracowni dydaktyki projektowania uniwersalnego. Projekt realizowany był do 31 października 2023 r.

W ramach dostosowania systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów należy również wspomnieć o przyjętym w 2021 r. Planie Równości Płci w Uniwersytecie Śląskim¹⁹⁴, w ramach którego osoby studiujące same w sobie stanowią odrębną grupę beneficjentek i beneficjentów wielu działań w każdym z pięciu obszarów. Na szczególnie podkreślenie zasługuje przede wszystkim szereg rozwiązań dla studentek w ciąży oraz osób studiujących sprawujących funkcje rodzicielskie lub opiekuńcze. Dla przykładu, w obszarze „Kultura organizacyjna oraz równowaga pomiędzy życiem prywatnym, zawodowym a uczeniem się”, w ramach zwiększenia równości szans dla osób uczących się przewidziano: umożliwienie wnioskowania o uwzględnienie obowiązków opiekuńczych w logowaniu na zajęcia oraz umożliwienie indywidualizacji uczenia się i form weryfikacji jego efektów osobom z obowiązkami rodzicielskimi i opiekuńczymi. Celem stworzenia dodatkowych mechanizmów wspierających osoby uczące się podjęte zostały wstępne rozmowy z władzami samorządowymi dotyczące miejsc w przedszkolach/żłobkach dla dzieci także osób studiujących w UŚ. W bliskiej przyszłości planuje się ponadto zorganizowanie wsparcia wewnątrz UŚ w zakresie opieki nad dziećmi, członkami rodziny o specjalnych potrzebach, starszymi członkami rodziny itp. oraz rozwój infrastruktury UŚ przyjaznej rodzicom z małymi dziećmi. W ramach budowania równowagi między obowiązkami rodzinnymi i wynikającymi z uczenia się w Planie duży nacisk kładzie się na stworzenie wytycznych sprzyjających planowaniu spotkań roboczych uwzględniających równowagę uczenie się – rodzina oraz monitorowanie potrzeb i reagowanie na problemy zgłaszane przez osoby uczące się w Uniwersytecie. Wreszcie, w ramach ułatwiania osobom uczącym się ponownego wdrożenia się (np. po urlopie związanym z rodzicielstwem), przewidziano wprowadzenie praktyk typu „pozostawania w kontakcie” dla osób długotrwale korzystających z uprawnień rodzicielskich (możliwość krótkotrwałego „zawieszenia” urlopu rodzicielskiego w celu np. Uczestnictwa w szkoleniu).

Potwierdzeniem ciągłego rozwijania podejścia w tym zakresie może być opracowanie i udostępnienie w 2023 roku *Inkluzywnego narzędziownika stanowisk, funkcji i zawodów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach*, który jest do pobrania za darmo ze strony Wydawnictwa UŚ.

8.2. Zakres i formy wspierania studentów w procesie uczenia się

Wśród form wspierania kształcenia studentów i studentek (poza formami **instytucjonalnymi** wynikającymi z przyjętego programu studiów – takimi jak wykłady, ćwiczenia, seminaria, konwersatoria), osoby studiujące mogą uczestniczyć w **pozainstytucjonalnych** formach wspierających

¹⁹⁴ <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/plan-rownosci-plci/>

proces uczenia się. Są to przykładowo: tutoring, różnego typu warsztaty, seminaria naukowe, możliwość uczestniczenia w grupach projektowych.

Studenci w procesie uczenia się na kierunku filozofia korzystają z następujących form **pomocy merytorycznej**:

- konsultacji pracowników dydaktycznych i badawczo-dydaktycznych, w tym z konsultacji przez platformy edukacji zdalnej np. MS Teams;
- w ramach eksperckiego modelu przeliczania BUNY opracowany został obszerny katalog współpracy osób studiujących z nauczycielami akademickimi poza pomocą merytoryczną udzielaną studentom w trakcie zajęć dydaktycznych i dyżurów (uwzględniający np. możliwość konsultowania harmonogramu czy materiałów uzupełniających względem wskazanych w sylabusie, konsultowanie wyników weryfikacji efektów uczenia się);
- indywidualnych zajęć prowadzonych w formie tutoring, m.in. w ramach programu Mistrzowie Dydaktyki;
- seminariów dyplomowych;
- udziału w grupach projektowych prowadzonych przez nauczycieli i nauczycielki filozofii;
- zasobów Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej (CINIBA), dysponującej bogatym księgozbiorem obejmującym dziedziny wiedzy reprezentowane przez wszystkie kierunki kształcenia;
- dostępu do czytelni studenckich wyposażonych w terminale komputerowe w budynku CINIBA;
- możliwości wyszukiwania i zamawiania książek i skryptów on-line, jak i korzystania z bogatego księgozbioru biblioteki cyfrowej;
- możliwość korzystania z prestiżowych, międzynarodowych baz czasopism elektronicznych, do których licencje posiada CINIBA, w szczególności dostęp zdalny (z komputerów spoza sieci uniwersyteckiej) przez system HAN: Hidden Automatic Navigator¹⁹⁵;
- udziału w otwartych posiedzeniach towarzystw naukowych (m.in. Komisja Filozofii i Socjologii PAN, oddział Katowice oraz Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, oddział Katowice. Warto nadmienić, że w tym pierwszym funkcję sekretarza pełni studentka I roku studiów drugiego stopnia filozofii UŚ).

Wsparcia w procesie uczenia się udzielają studentom **opiekunowie poszczególnych roczników**. Do ich zadań należy – między innymi – reprezentowanie studiujących w kontaktach z nauczycielami akademickimi i władzami wydziału, przekazywanie studentom podstawowych informacji na temat organizacji roku akademickiego i toku studiów.

Należy podkreślić, że ważną rolę w procesie wsparcia studentów w procesie uczenia się pełnią również **pełnomocnicy dziekana**, m.in.: pełnomocnik ds. studenckich, pełnomocnik ds. współpracy międzynarodowej, pełnomocniczka ds. studentów zagranicznych, pełnomocniczka ds. zapewniania

¹⁹⁵ <https://ciniba.edu.pl/zdalny-dostep-us-i-ue/>

jakości kształcenia i akredytacji, pełnomocniczka ds. kształcenia na odległość, a także koordynatorki (merytoryczne i administracyjne) ds. dostępności.

Istotną rolę w procesie wspierania uczenia się odgrywa Studencka Poradnia Prawna¹⁹⁶. Celem Poradni jest udzielenie bezpłatnej pomocy prawnej studentom i osobom niezamożnym, które w danej sprawie nie posiadały lub nie posiadają profesjonalnego pełnomocnika. Poradnia świadczy pomoc prawną dla osób studiujących, nie tylko w ramach UŚ, a także osób niezamożnych, które nie posiadają w sprawie profesjonalnego pełnomocnika (np. adwokata, radcy prawnego). Świadczy także pomoc organizacjom społecznym – także takim, które dopiero podejmują swoją działalność. Mogą one wystąpić z prośbą o pomoc do Poradni o ile: są organizacjami niedochodowymi lub niskodochodowymi; ich statutowym celem jest ochrona praw człowieka, w szczególności w zakresie praw mniejszości, praw studenta, praw osób niepełnosprawnych oraz ochrony dóbr kultury. Nad działalnością poradni prawnej nadzór sprawuje Pełnomocnik Dziekana ds. studenckiej poradni prawnej oraz opiekunowie właściwych sekcji.

Istotne znaczenie w zakresie wspierania studentów w procesie uczenia się mają **koła naukowe** i **organizacje studenckie** działające na Wydziale Humanistycznym. W ramach wydziału można wskazać na funkcjonowanie licznych organizacji. Wśród nich wymienić można koła naukowe¹⁹⁷ związane z Instytutem Filozofii

- Koło Naukowe Filozofów, opiekunka: dr Marta Ples-Bęben;
- Koło Naukowe Myśli Greckiej, opiekun: prof. dr hab. Bogdan Dembiński;
- Koło Naukowe Filozofii Analitycznej, opiekunowie: dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ, dr Witold Marzęda;
- Koło Naukowe Myśli Lewicowej, opiekun: dr Aleksander Kopka;
- Śląskie Koło Kognitywistyczne *Do góry mózgam!*, opiekun: dr Witold Marzęda;
- Koło Studenckie „Superwizja”, opiekunki: mgr Katarzyna Kiepas-Remesz;
- Interdyscyplinarne Koło Naukowe Obywatelki/Obywatele Świata Sztuki, opiekunka: dr Magdalena Wołek.

Atutem działalności kół jest ich szeroko zakrojona współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym – przykładowo Koło Naukowe Myśli Greckiej funkcjonuje w ścisłej współpracy z księgarnią Liber, działającą na parterze Wydziału Humanistycznego i Wydziału Nauk Społecznych przy ul. Bankowej 11 w Katowicach; Interdyscyplinarne Koło Naukowe Obywatelki/Obywatele Świata Sztuki blisko współpracuje z instytucjami kultury, fundacjami, pracowniami artystycznymi regionu, artystami i artystkami (z kraju i z zagranicy) oraz uczelniami (np. ASP w Katowicach, University of Louisville).

Warto tu wspomnieć także o kołach naukowych działających na innych kierunkach Wydziału Humanistycznego, w których studenci kierunku filozofia również aktywnie rozwijają swoje zainteresowania naukowe (np. Koło Naukowe Filmoznawców *Kinotok* czy Koło Naukowe Gender UŚ).

8.3. Formy wsparcia

Formy wsparcia dla studentów opisane zostały w Regulaminie Studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach¹⁹⁸, a także zostały szczegółowo scharakteryzowane w Procedurach Systemu

¹⁹⁶ <https://us.edu.pl/wydzial/wpia/sprawy-studenckie/dzialalnosc-studencka/poradnia-prawna/>

¹⁹⁷ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/organizacje-studenckie/>

¹⁹⁸ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/6335/5/?tc=66>

Zapewniania Jakości Kształcenia¹⁹⁹ dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Humanistyczny, rozdział VI: *Wsparcie studentów w procesie uczenia się*: 1.) Wspieranie krajowej i międzynarodowej mobilności studentów; 2.) Wspieranie prowadzenia badań lub działalności artystycznej oraz publikowania lub prezentacji ich wyników, jak również uczestniczenia w różnych formach komunikacji naukowej lub artystycznej; 3.) Wspieranie działań mających na celu przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy lub dalszej edukacji; 4.) Motywowanie studentów do osiągania lepszych wyników nauczania i uczenia się oraz prowadzonych badań; 5.) Informowanie studentów o możliwościach ich wsparcia i jego zakresie, w tym o pomocy materialnej; 6.) Rozpatrywanie indywidualnych spraw zgłaszanych przez osoby studiujące; 7.) Monitorowanie obsługi administracyjnej studentów. Wszelkie informacje dotyczące Regulaminu studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia dostępne są na [stronie internetowej Uniwersytetu](#)²⁰⁰, [Jakość kształcenia | Pracownik \(us.edu.pl\)](#)²⁰¹ i [Wydziału](#)²⁰².

W pierwszym tygodniu zajęć, bezpośrednio przed ich rozpoczęciem, organizowane są **spotkania ze studentami pierwszych roczników studiów** (zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, pierwszego i drugiego stopnia), podczas których przekazywane są im informacje dotyczące organizacji studiów. Spotkania prowadzone są przez dyrekcję kierunku. Uczestniczą w nich również opiekunowie pierwszych roczników, przedstawiciele Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych oraz pracownicy dziekanatu. W trakcie takich zebrań wybiera się również starostę roku, a nowi studenci mogą poznać się nawzajem. W tym samym czasie studenci pierwszego roku spotykają się z przedstawicielami samorządu studenckiego, którzy opowiadają o możliwościach aktywnego działania w samorządzie, a także przeprowadzają szkolenie z praw i obowiązków studenta. Studenci mogą się też na bieżąco dowiadywać o aktualnych wydarzeniach, możliwościach udziału w konkursach, stażach i aktywnościach samorządu bezpośrednio ze [strony internetowej](#)²⁰³. Studenci UŚ mają też [prywatną grupę na Facebooku](#)²⁰⁴. Dodatkowo na Facebooku funkcjonuje [fanpage Instytutu Filozofii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach](#)²⁰⁵, gdzie zamieszczane są bieżące informacje o wydarzeniach dotyczących bezpośrednio tematyki filozoficznej, a także o sukcesach studentów i pracowników Instytutu Filozofii. Swoje strony na fb mają też [koła naukowe](#)²⁰⁶ w których zrzeszeni są studenci i studentki filozofii.

Więcej informacji dla studentów pierwszego roku można znaleźć na stronie UŚ, w zakładce [student/nowy student](#)²⁰⁷. We wszelkich sprawach studenci mogą liczyć na pomoc pełnomocników dziekana ds. studenckich, dyrekcji kierunków studiów, prodziekana ds. kształcenia i studentów.

A. Wsparcie w zakresie krajowej i międzynarodowej mobilności studentów

Regulamin studiów zawiera informację o możliwościach odbywania wymiany krajowej i międzynarodowej. Studenci mogą uczestniczyć przede wszystkim w programach: MOST, Erasmus+,

¹⁹⁹ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/wp-content/uploads/sites/15/Bez-kategorii/Procedury-Systemu-Zapewnienia-Jakosci-Ksztalcenia.pdf>

²⁰⁰ <https://us.edu.pl/student/studia/tok-studiow-2/>

²⁰¹ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/>

²⁰² <https://us.edu.pl/wydzial/wh/jakosc-ksztalcenia/>

²⁰³ <https://www.samorzad.us.edu.pl/>

²⁰⁴ <https://www.facebook.com/groups/1682748115353510>

²⁰⁵ https://www.facebook.com/FilozofiaKatowice/?locale=pl_PL

²⁰⁶ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/organizacje-studenckie/>

²⁰⁷ <https://us.edu.pl/student/nowy-student/>

a także z programu z programu DAAD²⁰⁸ (Deutscher Akademischer Austauschdienst) oferującego kursy letnie oraz wymianę studencką m.in. na pobyty semestralne w uczelni partnerskiej programu w Europie. Program Mobilności Studentów i Doktorantów MOST²⁰⁹ daje m.in. możliwość realizacji programu studiów na uczelni innej niż macierzysta, a także wyboru dodatkowych, związanych z zainteresowaniem Studentki/Studenta, zajęć dydaktycznych. Niezbędnych informacji udziela studentom wydziałowy Koordynator ds. programu MOST. Drugi z programów umożliwia realizację części studiów (jednego lub dwóch semestrów) w zagranicznej instytucji partnerskiej. Erasmus+ daje również możliwość wyjazdów na staże w jednostkach naukowych. Na wydziale powołani zostali Pełnomocnicy Dziekana ds. międzynarodowej wymiany akademickiej, koordynujący proces wymiany i udzielający zainteresowanym niezbędnych informacji. Szczegółowe informacje o tym programie znajdują się na dedykowanej uczelnianej²¹⁰ i wydziałowej stronie internetowej²¹¹. Warto zwrócić uwagę na fakt, że oprócz wymian międzynarodowych, studenci filozofii drugiego stopnia mogą studiować na **międzynarodowej specjalności studia filozoficzne**, w ramach której dwa semestry studiów odbywają za granicą – w Uniwersytecie w Ostrawie (Czechy) i Bańskiej Bystrzycy (Słowacja).

Należy również wspomnieć, że studenci mogą wziąć udział w programach oferowanych przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej²¹².

B. Wsparcie w zakresie prowadzenia działalności naukowej oraz publikowania lub prezentacji jej wyników, jak również w uczestniczeniu w różnych formach komunikacji naukowej lub twórczości artystycznej,

Na Wydziale Humanistycznym stwarzane są warunki do **włączania studentów w działalność naukową**. Przejawiać się to może w realizacji **indywidualnych projektów badawczych** (często zakończonych publikacjami – przykłady w dalszej części), dla których Uniwersytet zapewnia odpowiednie zaplecze (czego przykładem może być laboratorium kognitywistyczne), włączania ich do prowadzonych na Wydziale badań naukowych, w szczególności do **zespołów badawczych**, a także w **działalności w kołach naukowych**.

Istotnym aspektem w rozwoju indywidualnych projektów badawczych jest również indywidualna praca ze studentami szczególnie uzdolnionymi. Odbywa się ona nie tylko w ramach **konsultacji z pracownikami badawczo-dydaktycznymi** Wydziału, we współpracy w ramach **Indywidualnego Toku Studiów** przewidzianego w Regulaminie studiów, ale również w postaci trwających trzy semestry **zajęć tutoringowych** dzięki uczestnictwu czterech nauczycielek i nauczycieli kierunku filozofia w programie **Mistrzowie dydaktyki**²¹³ (dr hab. Gabriela Besler – 6 osób studiujących; prof. UŚ, dr hab. Tomasz Kubalica – 3 osoby studiujące; prof. UŚ; dr Mariola Sułkowska-Janowska, prof. UŚ – 3 osoby studiujące, dr Magdalena Wołek – 3 osoby studiujące). Warto dodać, że tutoring (zarówno naukowy, jak i rozwojowy) jest również realizowany w ramach indywidualnej, niesformalizowanej współpracy nawiązywanej między pracownikami Wydziału i studentami poszczególnych kierunków.

²⁰⁸ <https://www.daad.pl/pl/>

²⁰⁹ <https://us.edu.pl/student/mobilnosc/wyjazdy-krajowe/>

²¹⁰ <https://us.edu.pl/wspolpraca/wspolpraca-miedzynarodowa/mobilnosc-miedzynarodowa/program-erasmus/>

²¹¹ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/doradztwo-filozoficzne-i-coaching/wspolpraca-miedzynarodowa/>

²¹² <https://nawa.gov.pl/studenci/studenci-polscy>

²¹³ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/mistrzowie-dydaktyki/>

Bardzo istotnym w procesie działalności naukowej jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza w postaci zasobów **CINiBA**, dysponującej bardzo bogatym księgozbiorem i dostępem do licznych baz specjalistycznych.

Studenci i studentki kierunku filozofia realizują indywidualne projekty, oparte na projektowanych pod opieką promotorów będących doświadczonymi badaczami i samodzielnie prowadzonych badaniach, **w ramach seminariów dyplomowych**. Indywidualizowaniu współpracy ze studentami służy ograniczenie wielkości grup seminaryjnych, dzięki czemu stwarzane są możliwości zbudowania relacji **mistrz-uczeń**. Dodatkowo, w ramach wielu seminariów wykorzystywane są także **elementy tutoringu**, co sprzyja rozwojowi naukowemu studentów.

Pracownicy Wydziału Humanistycznego pełnią również rolę **tutorów i tutorek** dla studentów Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych, realizujących programy studiów na kierunkach organizowanych przez Wydział. Wymiernym efektem współpracy tutorskiej są prace semestralne, oparte na samodzielnie przygotowanych i przeprowadzanych przez studentów badaniach. Prace te przyjmują często formę artykułów naukowych bądź referatów, które bywają publikowane w formie artykułów naukowych bądź prezentowane w formie referatów.

Wsparcie w zakresie realizacji badań przez studentów jest również realizowane w **ramach zespołów badawczych**, które są powoływane z inicjatywy pracowników badawczo-dydaktycznych. Na Wydziale Humanistycznym działają zespoły badawcze, w skład których wchodzi studenci, którzy są włączani do projektowania oraz realizacji prac badawczych, np. zespół badawczy Prof. dr hab. Hanny Wojtczak „Filozofia i teologia późnego średniowiecza”, w prace którego włączeni są studenci kierunku filozofia. Taka aktywność służy wspieraniu rozwoju naukowego studentów.

Osoby studiujące filozofię mają także możliwość uczestniczenia w badaniach dotyczących poznania prowadzonych w nowo otwartym (rok 2023) i bardzo dobrze wyposażonym **Laboratorium kognitywistycznym** w ramach współpracy indywidualnej lub koła naukowego *Do góry mózgami!*

W ramach wsparcia ogólnouczelnianego studenci mogą ubiegać się o przyznanie **Wyróżnienia JM Rektora UŚ²¹⁴**, które ma na celu promowanie aktywnych i twórczych postaw na rzecz środowiska akademickiego i społecznego. Wyróżnienie Rektora jest nagrodą dla studentów posiadających znaczne osiągnięcia naukowe, sportowe, społeczne czy artystyczne.

Programy studiów na kierunku filozofia zapewniają studentom możliwość **rozwoju swoich zainteresowań naukowych i znaczną indywidualizację kształcenia** poprzez wybór w toku studiów pierwszego i drugiego stopnia ścieżek, specjalności i modułów fakultatywnych. Wybór ten jest od roku akademickiego 2023/2024 znacznie bogatszy dzięki wejściu filozofii pierwszego stopnia do **Nowej Koncepcji Studiów (NKS)²¹⁵** (więcej na ten temat znajduje się Kryterium 2). Studenci mają także możliwość wyboru seminariów licencjackich i magisterskich, podczas których wspólnie z promotorem pracy dyplomowej, ustalają jej problematykę i temat. Szczegółowe informacje o kierunku wraz z planem studiów oraz listą efektów uczenia się znajdują się na **stronie internetowej WH²¹⁶**.

²¹⁴ <https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/wyroznienia-jm-rektora-us/>

²¹⁵ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/nowa-koncepcja-studiow/>

²¹⁶ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/>

Każdy student i studentka może korzystać z **konsultacji dla studentów i doktorantów**. Nauczyciele akademicy są zobowiązani do odbywania konsultacji dla studentów w wymiarze nie mniejszym niż 45 minut tygodniowo, zgodnie z Regulaminem Pracy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach²¹⁷ (§ 20, pkt 1). Wszyscy pracownicy UŚ odbywają obowiązkowe konsultacje w wybranym dniu tygodnia w godzinach 13.00-13.45. Wprowadzenie pasma konsultacyjnego pozwala na łatwe i wygodnie zaplanowanie czasu na spotkania, które nie kolidują z innymi zajęciami uniwersyteckimi. Ewentualne dodatkowe terminy konsultacji są ustalane na początku każdego semestru, a informacja o nich jest zamieszczana na stronie internetowej kierunku²¹⁸. Należy podkreślić, że na prośbę studentów pracownicy odbywają również zdalne konsultacje, wykorzystując platformę MS Teams, zaś w przypadku, gdy pracownicy prowadzą zajęcia na studiach niestacjonarnych terminy konsultacji dostosowane są do potrzeb tej grupy studentów.

Wsparcie studentów kierunku filozofia w rozwoju swoich zainteresowań naukowych, a także w zdobywaniu kompetencji badawczych odbywa się również w ramach **68 kół naukowych** działających na Wydziale Humanistycznym, w szczególności tych, które tematycznie związane są z filozofią (koła te zostały wskazane w pkt. 8.2). Koła posiadają **wsparcie merytoryczne** i **organizacyjne** ze strony pracowników Wydziału, będących opiekunami kół oraz **wsparcie finansowe**. Koła naukowe w ramach swojej działalności organizują spotkania, prelekcje, seminaria, warsztaty i konferencje, uczestniczą w wizytach studyjnych oraz przygotowują stanowiska pokazowe podczas festiwali nauki. Szczegółowy wykaz organizacji studenckich zawarty jest na stronie internetowej UŚ²¹⁹.

Istnieje również **możliwość wsparcia finansowego** inicjatyw podejmowanych przez organizacje studenckie. Podział środków na działalność studencką odbywa się dwa razy w ciągu roku akademickiego i dokonywany jest przez Uczelnianą Radę Samorządu Studenckiego. Warto mieć jednak na uwadze, że tylko organizacje, które złożą odpowiedni wniosek, mogą liczyć na wsparcie finansowe. Szczegółowe informacje o niezbędnej dokumentacji znajdują się na stronie internetowej UŚ²²⁰ oraz stronie Samorządu Studenckiego²²¹. Działalność w zakresie kulturalno-artystycznym, sportowym i naukowym organizacji działających w Uczelni i stowarzyszeń, może być dofinansowana m.in. z rezerwy Rektora – dofinansowanie indywidualnych projektów/inicjatyw studentów o wysokim poziomie merytorycznym oraz inicjatyw organizacji studenckich.

Działalność naukowa studentów filozofii była realizowana m.in. przez organizację i udział w konferencjach, seminariach czy warsztatach (m.in. w ramach kół naukowych funkcjonujących na Wydziale) (Zał_K8_01). Przykładowo w roku 2021 została zrealizowana przy współudziale studentów kierunku konferencja: *Wątpienie – zdziwienie – ciekawość. Myślenie krytyczne jako cel kształcenia* (11.06, wydarzenie online, <https://us.edu.pl/instytut/ifil/2021/06/07/watpienie-zdziwienie-ciekawosc-myslenie-krytyczne-jako-cel-ksztalcenia/>), podczas której referaty wygłosili 4 studentów filozofii. Opiekę naukową nad konferencją sprawował prof. dr hab. Dariusz Kubok. 16-17.06.2023 miała miejsce konferencja naukowa pt. *Błąd w sztuce*, Katowice-Bytom (<https://us.edu.pl/event/konferencja-naukowa-blad-w-sztuce/>) której aktywnymi uczestnikami było

²¹⁷ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/4982/5/>

²¹⁸ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/dyzury-pracownikow/>

²¹⁹ <https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/organizacje-studenckie/>

²²⁰ <https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/organizacje-studenckie/finansowanie-dzialalnosci-studenckiej-i-naukowej/>

²²¹ <https://samorzad.us.edu.pl/organizacje-studenckie/dofinansowanie/>

dwanaście osób studiujących na kierunkach związanych z Instytutem Filozofii z czego studentów samej filozofii było pięcioro. Warto zaznaczyć, że aktywnymi uczestnikami konferencji były także osoby, które studiowały na kierunku przed kilku i kilkunastu laty. W ramach konferencji studentki i studenci przedstawiali referaty, a także mogli wziąć udział w dyskusji. Była to także możliwość wymiany doświadczeń z innymi studentami i pracownikami naukowymi (także z uniwersytetów w Meksyku i USA), poznania nowych zagadnień tematycznych oraz szansa zdobycia nowej wiedzy. Dr Witold Marzęda we współpracy z kołem Śląskiej Kognitywistyki *Do góry mózgam!* współorganizował takie wydarzenie jak np. Multidyscyplinarne sympozjum *Avantu Żyjąc pośród dźwięków: od ujęć poznawczych do kulturowych i z powrotem* (2-3.06.2023, <https://sites.google.com/view/sounds2023>.) W wydarzeniu brali udział wykładowcy i osoby studiujące związane z Instytutem Filozofii.

Na uwagę zasługują również prace badawcze podejmowane przez studentów kierunku filozofia, których wymiernym efektem są **publikacje naukowe**. Studenci są ich jedynymi autorami bądź współautorami, tłumaczą również specjalistyczne teksty naukowe:

- Sezemann W.: *Sokrates i problem samopoznania*. Tłum. A. Pietras, P. Bilyi, „Kultura i Wartości” 2020, nr 30.
- Onufrijewicz Łoski N.: *Czy jest prawdą, że filozofią rosyjską nie jest nauką?* Tłum. P. Bilyi, A. Pietras, „Theofos” 2022, nr 8.
- Noworyta M.T.: *Bartłomieja z Jasta 'Pochwała logiki'*. „ARGUMENT: Biannual Philosophical Journal” 2022, no. 2 (12), <https://argument.up.krakow.pl/article/view/10320/9374> (dostęp 04.12.2023).
- Bilyi P.: *Systemowa recepcja Kanta w myśli współczesnego rosyjskiego filozofa Leonarda A. Kalinnikowa*. „Folia Philosophica” 2021, vol. 43, s. 1-17. DOI: 10.31261/fp.7933

W kontekście publikacji naukowych przygotowywanych przez studentów filozofii UŚ wymienić należy również opublikowane oraz mające się wkrótce ukazać artykuły i książki studentów, którzy wchodzi w skład zakrojonych na szeroką skalę prac badawczych kierowanych przez dr hab. Gabrielę Besler, prof. UŚ:

- Besler, G., Kowalewski Jahromi, P., Błaszczak, K., Herman, K., Konieczny, A., Kowalski-Daczkowski, T., Michura, Z., & Rybus, W. (2023). *Józef M. Bocheński's correspondence with Heinrich Scholz. Edition of the originals and polish translation. Part two: 1951-1954*. Katowice.
- Besler, G., Kowalewski Jahromi, P., Błaszczak, K., Herman, K., Konieczny, A., Kowalski-Daczkowski, T., Michura, Z., & Rybus, W. (2023). *Józef M. Bocheński's correspondence with Heinrich Scholz. Edition of the originals and polish translation. Part two: 1951-1954*. Katowice.
- Besler, G., Bytowski, D., Chrzęstek, P., Gruszka, J., Noworyta, M. T., Posmyk, N., & Tkaczyk, A. (2022). *Translation and Edition of the German Professor Heinrich Scholz's Correspondence with Polish Logicians: Kazimierz Ajdukiewicz, Tadeusz Czeżowski, Jan Łukasiewicz, and Jerzy Słupecki*
- Besler G., Stokłosa S. [rec.] Article: A. Dąbrowski, M. Hoły-Łuczaj, A. Schumann, K. Szocik, J. Woleński (eds.). *Leksykon logików polskich. 1900–1939*. Kraków: Copernicus Center Press,

2022. 386 pages, 99 PLN, ISBN 978-83-7886-652-7. „Journal: History and Philosophy of Logic”, DOI: 10.1080/01445340.2023.2291624.

- Besler G., Bytomski D., Poloczek E., Stokłosa S.: Korespondencja Jana Łukasiewicza z Heinrichem Scholzem w latach 1943–1944. Niemieckie oryginały i polskie tłumaczenie Jan Łukasiewicz's Correspondence with Heinrich Scholz (praca aktualnie w publikacji przez Repozytorium CINIbA).
- Stokłosa S.: *Miejsca bytowania Ludwika Flecka* – artykuł złożony do „Zagadnienia Naukoznawstwa”.
- Stokłosa S.: *Korespondencja Jana Łukasiewicza z Heinrichem Scholzem 1943-1944: prezentacja wyników logiczno-matematycznych* – artykuł złożony do „History and Philosophy of Logic”.

Ważnym wydarzeniem włączającym studentów w działalność naukową jest również Śląski Festiwal Nauki KATOWICE²²², organizowany przez UŚ jako lidera przedsięwzięcia od 2016 roku. Studenci Wydziału uczestniczą aktywnie w tym wydarzeniu, przygotowują stoiska naukowe oraz warsztaty. Angażują się również w prace związane z obsługą tego wydarzenia. Śląski Festiwal Nauki jest ponadto okazją do współpracy między pracownikami badawczo-dydaktycznymi i dydaktycznymi oraz studentami, dzięki czemu ci ostatni wdrażają się w metodologię pracy naukowca i mają możliwość zaprezentowania szerszemu gronu odbiorców swoich badań. Wśród wystąpień podczas Śląskiego Festiwalu Nauki w kooperacji z pracownikami można m.in. wymienić:

- Współpracę dr Magdaleny Wołek ze studentką Gabrielą Strychowicz – wystąpienie 26 stycznia 2020 (4 Śląski Festiwal Nauki),
- Współpracę dr Magdaleny Wołek ze studentkami Katarzyną Mazur oraz Moniką Łukaszek (2 wystąpienia) 10-11 października 2021 (5 Śląski Festiwal Nauki),
- Współpracę dr Magdaleny Wołek ze studentką Katarzyną Mazur, wystąpienie 4 grudzień 2022 (6 Śląski Festiwal Nauki).
- Współpracę prof. dr. hab. Dariusza Kuboka ze studentami: Arturem Małajnym, Miłoszem Jelonkiem, Anną Jaksik, Przemysławem Starowiczem, Michałem Chojnackim, 3-5 grudnia 2022 (6 Śląski Festiwal Nauki).
- Współpracę dr Witolda Marzędy ze studentami Śląskiego Koła Kognitywistyki *Do góry mózgam!* warsztaty 26 stycznia 2020 (4 Śląski Festiwal Nauki)
- Współpracę dr Witolda Marzędy ze studentami Śląskiego Koła Kognitywistyki *Do góry mózgam!* 10-11 października 2021 (5 Śląski Festiwal Nauki).
- Współpracę dr Witolda Marzędy ze studentami Śląskiego Koła Kognitywistyki *Do góry mózgam!* 3-5 grudnia 2022 (6 Śląski Festiwal Nauki).
- Współpracę dr Witolda Marzędy ze studentami Śląskiego Koła Kognitywistyki *Do góry mózgam!* 9-11 grudnia 2023 (7 Śląski Festiwal Nauki).
- Współpracę dr Magdaleny Wołek ze studentką Julią Ciesielską, 10 grudnia 2023 (7 Śląski Festiwal Nauki).

²²² <https://www.slaskifestiwalnauki.pl/>

W zakresie twórczości artystycznej, studenci mają możliwość rozwijania swych umiejętności w ramach chóru Uniwersytetu Śląskiego Harmonia, Studenckiego Zespół Pieśni i Tańca "Katowice" Uniwersytetu Śląskiego, Radia Egida czy też Telewizji UŚ.

C. *Wsparcie we wchodzeniu na rynek pracy lub kontynuowaniu edukacji,*

Znaczącą rolę odgrywa wsparcie studentów w zakresie rozwoju kariery podczas studiów i planowaniu jej rozwoju po studiach. Pomoc w tym zakresie świadczy Biuro karier UŚ. Biuro zlokalizowane jest w budynku Rektoratu, przy ul. Bankowej 12 w Katowicach. Czynne jest w godzinach 7.30 – 15.30. Na [stronie internetowej Biura Karier](#)²²³ znajdują się szczegółowe informacje zarówno dla studenta, jak i absolwenta dotyczące możliwości dalszego rozwoju wraz z wykazem aktualnych szkoleń, ofert pracy, wydarzeń itp. W latach 2019-2023 Biuro Karier zrealizowało szereg działań wspierających studentów w wejściu na rynek pracy. Wśród nich należy wymienić:

- organizowanie spotkań z pracodawcami;
- organizowanie stoisk Biura Karier na wydziałach – akcja „Biuro Karier on tour”;
- organizowanie Mobilnych Targów Kariery;
- organizowanie i prowadzenie warsztatów, szkoleń z zakresu rozwoju umiejętności przydatnych na rynku pracy;
- prowadzenie Akademii Rozwoju Kariery;
- publikowanie ofert pracy, praktyk, staży;
- prowadzenie doradztwa zawodowego oraz coachingu kariery;
- prowadzenie programu stażowego, obejmującego płatne staże w ramach projektu „Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości”;
- cykliczne badanie losów absolwentów;
- prowadzenie badań oczekiwań pracodawców;
- prowadzenie Bazy Dobrych Praktykodawców;
- realizowanie Programu Corporate Readiness Certificate
- organizowanie spotkań z inwestorami;
- udział w projekcie Transform4Europe, w tym realizowanie inicjatyw wspierających postawy przedsiębiorcze, tj. Transform4Europe Mobile Entrepreneurs, otwartych warsztatów dualnych, wykładów wizytujących, konkursów na biznesplan, Szkoły Przedsiębiorczości;
- organizowanie konkursu „Stakeholder challenge”;
- udział w projekcie „Entrepreneur”.

Ważnymi inicjatywami były ponadto **warsztaty i spotkania specjalnie dedykowane dla kierunku filozofia**. W dniach 6-7 listopada 2023, w ramach projektu *Entrepreneur: Entrepreneurial Preparation*

²²³ <http://bk.us.edu.pl/>

for Notable and Engaging Universities, odbyły się dwudniowe warsztaty mające na celu wzmocnienie pozycji studentów i absolwentów filozofii na rynku pracy. Natomiast 15 listopada 2023 r. zrealizowane zostało (również dedykowane dla studentów kierunku filozofia) spotkanie z pracodawcą – przedstawicielem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Szczegółowa charakterystyka działań wspierających studentów kierunku filozofia w wejściu na rynek pracy, realizowanych przez Biuro Karier UŚ znajduje się w załączniku Zał_K8_02.

Wsparcie studentów we wchodzeniu na rynek pracy jest realizowane również w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach²²⁴, realizowanego od 1 października 2018 roku do 31 marca 2023 roku oraz Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany²²⁵, realizowanego od 1 października 2019 roku do 30 września 2023 roku, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (POWR.03.05.00-00-Z117/17-00 oraz POWR.03.05.00-00-Z301/18-00). Celem programu jest – między innymi – podniesienie kompetencji zawodowych, informatycznych, językowych, analitycznych, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa studentek i studentów UŚ komplementarnych z efektami kształcenia, poprzez realizację programu rozwoju kompetencji w tym: certyfikowanych szkoleń i warsztatów, wizyt studyjnych, dodatkowych zadań praktycznych w formie projektów i zajęć realizowanych z pracodawcami; dostosowanie i realizację programów kształcenia ukierunkowanych na wyposażanie studentów i studentek w praktyczne umiejętności. W ramach programów na Wydziale Humanistycznym realizowane są – między innymi – warsztaty z pracodawcami, wpisującymi się w różne aktywności zawodowe, które będą podejmowali absolwenci kierunków organizowanych przez Wydział, w tym absolwentów kierunku filozofia. W zajęciach organizowanych ramach projektu udział wzięło 13 studentów kierunku filozofia, w tym: 4 osoby w zajęciach z wykładowcą zagranicznym; 13 osób uczestniczyło w szkoleniu. Z kolei w ramach projektu Jeden Uniwersytet Wiele Możliwości w różnych formach wsparcia uczestniczyło 24 osób studiujących na kierunku filozofia, w tym: 13 osób wzięło udział w grupach projektowych, a 7 osób w szkoleniach. Udział w szkoleniach i warsztatach kształtuje praktyczne umiejętności przydatne w pracy zawodowej, jak również wzmacnia ich kompetencje miękkie.

Warto dodać, że wsparcie dotyczące wchodzenia studentów filozofii na rynek pracy realizowane jest również przez dyrekcję kierunku. W roku akademickim 2016/2017 zainicjowano spotkania dyrekcji z absolwentami kierunku filozofia. W pierwszym zjeździe uczestniczyli również przedstawiciele władz dziekańskich: prodziekan dr hab. Małgorzata Suchacka, prodziekan dr hab. Danuta Ślęczek-Czakon. Na zaproszenie dyrekcji odpowiedziało natomiast 16 absolwentów. Przedstawiono im dane dotyczące losów zawodowych absolwentów filozofii UŚ na tle losów absolwentów filozofii innych uczelni (w oparciu o dane ZUS, GUS) oraz wyniki ankiety, w której uczestniczyli absolwenci filozofii UŚ. Zaproszenie absolwenci podzielili się swoimi spostrzeżeniami i doświadczeniami związanymi z podejmowaniem życia zawodowego po studiach filozoficznych. Jednym z najważniejszych efektów zjazdu było sformułowanie szeregu wytycznych, mających na celu uregulowanie dalszej kooperacji na linii: absolwenci kierunku filozofia i dyrekcja. Można tu np. wymienić:

1. Powołanie grupy inicjującej samoorganizację absolwentów, np. przez powstanie sekcji absolwentów filozofii w Stowarzyszeniu Absolwentów UŚ.

²²⁴ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-1/o-projekcie>

²²⁵ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-2/o-projekcie>

2. Wykorzystanie przez dyrekcję doświadczenia absolwentów przez organizowanie ich spotkań ze studentami, w celu przybliżenia odpowiedzi na pytanie: jak po filozofii znaleźć swoje miejsce w życiu?
3. Organizowanie przez dyrekcję wykładów dla absolwentów.

Działania te przerwane przez wybuch pandemii Covid-19 są obecnie wznowiane.

Opinie na temat sytuacji absolwentów kierunku filozofia, jak również na temat przygotowania do wejścia na rynek pracy, prezentowane są w raportach badania losów absolwentów dla poszczególnych kierunków studiów. Badania te są przeprowadzone przez Biuro Karier UŚ wśród absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia, zarówno w trybie stacjonarnym, jak i niestacjonarnym. W badaniu może wziąć udział absolwent, który na ostatnim roku studiów wyraził zgodę na przetwarzanie jego danych osobowych na cele monitorowania losów zawodowych. W danych uzyskanych z ankiet dominuje zdecydowana pozytywna opinia na temat kierunku filozofia i przedmiotów, które, w opinii respondentów, są przydatne w karierze zawodowej. Wymienia się tu zazwyczaj takie obszary wiedzy jak: logika, etyka, filozofia najnowsza, filozofia starożytna, filozofia nowych mediów, filozofia dialogu, metodologia, filozofia kultury i antropologia, teorie prawdy, filozofia systemowa a systematyczna, ontologia, problemy filozoficzne XX wieku, a także umiejętności takie jak: umiejętność krytycznego myślenia, analizowania źródeł wiedzy, umiejętność szerokiego nakreślenia horyzontu, umiejętność czytania obszernych tekstów bez utraty koncentracji. Co ciekawe, respondenci na ogół zgadzali się co do tego, że żaden z przedmiotów realizowanych na kierunku filozofia nie jest zbędny przy podejmowaniu pracy zawodowej. Inną powtarzającą w wynikach tendencją jest negatywna odpowiedź na pytanie o chęć zmiany kierunku studiów. Tendencja ta jest szczególnie widoczna w badaniach przeprowadzonych w ciągu ostatnich czterech lat. Spośród osób, które brały udział w badaniu znaczna część była czynna zawodowo: były to w większości osoby zatrudnione, prowadzące własną działalność gospodarczą (co warto uwagi, założoną jeszcze w czasie trwania studiów) albo freelancerzy. Mniejszość stanowiła osoby bierne zawodowo. Co jednak ciekawe, brak aktywności zawodowej przeważnie tłumaczony był przez nich albo kontynuacją nauki, albo posiadaniem źródła dochodu, który nie wymaga pracy zarobkowej lub stanem zdrowia. Na przestrzeni ostatnich czterech lat tylko jedna osoba bierna zawodowo określiła się mianem osoby bezrobotnej, z zastrzeżeniem, że nie ma pracy dłużej niż 3 miesiące i mniej niż 6 miesięcy oraz że jej aktywność skupia się obecnie na szukaniu pracy spełniającej założone przez nią cele (praca dotycząca kultury lub sztuki). Przebadani absolwenci kierunku filozofia w większości przypadków uważali, że na rynku pracy istnieje zapotrzebowanie na wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte podczas studiów filozoficznych. Mniejsza liczba respondentów uznała, że nie jest w stanie odpowiedzieć na to pytanie. Najmniejszą grupę stanowili ci, którzy na zadane pytanie odpowiedzieli przecząco. Respondenci w większości przypadków uznawali, że podjęte przez nich studia spełniły ich oczekiwania zarówno odnośnie do rozwoju zainteresowań, jak i wiedzy oraz kompetencji wymaganych na rynku pracy. Różniąc się co do zakresu wykorzystania wiedzy w swojej aktywności zawodowej, zgadzali się co do tego, że jest ona potrzebna i sprzyja wzmocnieniu pozycji na rynku pracy. Zdecydowana większość badanych nie żałowała wyboru kierunku studiów.

D. Wspieranie aktywności studentów: sportowej, artystycznej, organizacyjnej, w zakresie przedsiębiorczości,

Wydział i Uczelnia wspierają również aktywność sportową, artystyczną, organizacyjną oraz w zakresie przedsiębiorczości. Przykładem wsparcia **działalności artystycznej** jest działalność Studenckiego Zespołu Pieśni i Tańca „Katowice” Uniwersytetu Śląskiego²²⁶, chóru studencki Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia”, studenckiego radia Egida²²⁷ czy Telewizji UŚ²²⁸. Należy także wspomnieć, że sukcesy w ramach działalności artystycznej kwalifikowane są w ramach kryteriów przyznawania stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Działalność artystyczna wspierana jest także bezpośrednio na kierunkach związanych z Instytutem Filozofii. Interdyscyplinarne Koło Naukowe Obywatelki/Obywatele Świata sztuki (wcześniej organizacja Obywatele Świata Sztuki) prócz działalności naukowej organizuje wystawy prac studentek i absolwentek (np. wystawa malarstwa Martyny Chojnackiej, 2-20.09.2023 CINiBA, Katowice; wystawa prac Hanny Góźdz, 11.06.2022 Medusa Group, Bytom) oraz koncerty (np. Katarzyny Mazur z zespołem w ramach Festiwalu Sztuki Wysokiej, wielokrotnie). Studenci mają możliwość realizować swoje artystyczne pasje w ważnych miejscach kulturalnych regionu np. prowadząc warsztaty teatralne (jak Tymoteusz Skubiś, 11.06.2022, CWS Kronika, Bytom). **Działalność sportowa** wspierana jest przede wszystkim na poziomie uniwersyteckim poprzez działalność Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu UŚ²²⁹. Funkcjonuje również Akademicki Związek Sportowy UŚ²³⁰. Aktywność sportowa jest także premiowana w ramach stypendium Rektora dla najlepszych studentów. **Aktywność organizacyjna** wspierana jest poprzez pomoc w zakładaniu, animowanie i koordynowanie działalności organizacji studenckich na Wydziale Humanistycznym. Studenci mogą liczyć nie tylko na pomoc poszczególnych pracowników wydziału, zarówno badawczo-dydaktycznych, jak i administracyjnych. Studenci biorą również aktywny udział w pracach ciał kolegialnych wydziału, są przedstawicielami studentów w Uczelnianej Komisji ds. Kształcenia i Studentów oraz w Radzie Dydaktycznej kierunków. **Aktywnością w zakresie przedsiębiorczości** w skali UŚ zajmuje się Biuro Karier. Na internetowej stronie Biura Karier UŚ student może odnaleźć informacje dotyczące testów psychozawodowych, doradztwa kariery, próbnych rozmów kwalifikacyjnych, praktyk na studiach, ofert pracy, staży, praktyk, rozwoju osobistego, coachingu kariery, szkoleń i warsztatów, Akademii Rozwoju Kariery, spotkań z Pracodawcami, Wolontariatu. Szerzej działania wspierające przedsiębiorczość studentów kierunku filozofia zostały zaprezentowane w załączniku Zał_K8_02.

8.4. System motywowania studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce oraz działalności naukowej oraz sposobów wsparcia studentów wybitnych

Na Wydziale Humanistycznym, a także w UŚ istnieje możliwość skorzystania z instrumentów związanych z **motywowaniem studentów** do osiągnięcia lepszych wyników w nauce oraz działalności naukowej, a także **wsparcia studentów wybitnych**. Studenci mogą starać się o:

- stypendia wewnętrzne,
- nagrody w ramach konkursów organizowanych przez instytucje państwowe i samorządowe,

²²⁶ <https://us.edu.pl/wydzial/wns/studencki-zespol-piesni-i-tanca-katowice-uniwersytetu-slaskiego/>

²²⁷ <https://us.edu.pl/chor-uniwersytetu-slaskiego-harmonia-nagrodzony/>

²²⁸ <https://www.youtube.com/user/telewizjaus>

²²⁹ <https://cwfis.us.edu.pl/>

²³⁰ <https://azsus.pl/>

- wyróżnienia, nagrody i dofinansowania w ramach konkursów organizowanych przez Wydział Humanistyczny oraz UŚ.

Studenci mogą skorzystać ze wsparcia materialnego w ramach **stypendiów wewnętrznych**. Istnieje kilka rodzajów stypendiów. Są to stypendia socjalne, stypendium dla osób z niepełnosprawnością, stypendium Rektora oraz zapomoga. Szczegółowy tryb przyznawania poszczególnych rodzajów stypendiów określa – między innymi – Regulamin świadczeń dla studentów UŚ²³¹.

Studenci mogą zapoznać się również z obowiązującymi aktami prawnymi czy procedurami obowiązującymi UŚ na podstronie uczelni przeznaczonej dla studentów²³²; jak również w zakładce wsparcie i fundusze²³³. Informacje na temat możliwości uzyskania wsparcia materialnego student może również uzyskać od pracowników dziekanatu oraz pracowników Centrum Obsługi Studentów UŚ²³⁴. W oparciu o Regulamin świadczeń dla studentów UŚ decyzje w zakresie przyznawania świadczeń podejmuje Dziekan lub Prodziekan na mocy upoważnienia Rektora. Wysokość poszczególnych świadczeń jest zmienna. Świadczenia przysługują na studiach pierwszego stopnia, drugiego stopnia i jednolitych magisterskich, jednak nie dłużej niż przez łączny okres 12 semestrów, bez względu na ich pobieranie przez studenta. Student może się ubiegać w uczelni o następujące świadczenia: stypendium socjalne, stypendium dla osób z niepełnosprawnością, stypendium rektora i o zapomogę. Wszystkie rodzaje świadczeń przyznawane są na wniosek studenta.

Stypendium Rektora może otrzymywać student, który: uzyskał wyróżniające wyniki w nauce, ma osiągnięcia naukowe, artystyczne lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym oraz zaliczył rok studiów do 25 września lub, w przypadku studiów kończących się w semestrze zimowym, do 15 marca (dotyczy studentów od drugiego roku studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich). Stypendium rektora otrzymuje również student przyjęty na pierwszy rok studiów w roku złożenia egzaminu maturalnego, który jest: laureatem olimpiady międzynarodowej albo laureatem lub finalistą olimpiady stopnia centralnego, o których mowa w przepisach o systemie oświaty, medalistą co najmniej współzawodnictwa sportowego o tytuł mistrza Polski w danym sporcie, o którym mowa w przepisach o sporcie.

Od 1 lipca 2019 r. dotychczasowe stypendium ministra za wybitne osiągnięcia zastąpiono nowym świadczeniem – **stypendium ministra za znaczące osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe**. Stypendium ministra może otrzymać student wykazujący się: znaczącymi osiągnięciami naukowymi lub artystycznymi związanymi ze studiami lub znaczącymi osiągnięciami sportowymi. Szczegółowy opis osiągnięć uprawniających do ubiegania się o stypendium ministra, sposób ich dokumentowania oraz wzory wniosków można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki²³⁵. Informacje o tym rodzaju stypendium znajdują się również na stronie internetowej UŚ²³⁶. Należy mieć jednak na

²³¹<https://us.edu.pl/student/wp-content/uploads/sites/3/dokumenty/Najwazniejsze-akty-prawne/zalacznik-nr-4-do-zarzadzenia-nr-153-2022-tekst-jednolity-Regulamin-swiadczen-dla-studentow.pdf>

²³² <https://us.edu.pl/student/studia/najwazniejsze-akty-prawne/>

²³³ <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/swiadczenia-stypendia-i-zapomoga/>

²³⁴ <https://us.edu.pl/student/wda/poznaj-cos/>

²³⁵ <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/skladanie-wnioskow-o-stypendium-ministra-za-znaczące-osiegniecia-dla-studentow-na-rok-akademicki-20222023>

²³⁶ https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/swiadczenia-stypendia-i-zapomoga/stypendium-ministra/#kryteria_przyznawania.

uwadze, że studenci zamierzający ubiegać się o stypendium ministra są obowiązani uzyskać rekomendację Dziekana swojego Wydziału.

Należy także podkreślić, że w latach 2018 - 2020 (z możliwą kontynuacją) oferowane były tzw. Granty Rektora UŚ²³⁷ dla najlepszych studentów. Inicjatywa skierowana była do studentów rozpoczynających naukę na poszczególnych stopniach studiów oraz prowadzących indywidualne prace badawcze lub artystyczne o wysokim poziomie merytorycznym. Dofinansowanie (do 6000 zł) na podstawie złożonych wniosków przyznawała Komisja Grantowa pod kierownictwem prorektora ds. kształcenia. Warto wspomnieć, że uzyskaną kwotę można było przeznaczyć m.in. na przygotowanie publikacji, wyjazdy konferencyjne, kwerendy biblioteczne, udział w warsztatach, szkoleniach i kursach czy udział w zagranicznych akademickich szkołach letnich.

Uzdolnieni studenci mogą wziąć udział w konkursie pt. Wyróżnienia JM Rektora UŚ²³⁸. Podstawowym kryterium, na podstawie którego przyznawane są wyróżnienia, to ocena wartości i znaczenia realizowanych przez Kandydatów przedsięwzięć oraz ocena ich indywidualnych osiągnięć (również przy porównaniu z innymi wnioskami). Wyróżnienia przyznaje się w kilku kategoriach, tj. za wyróżniającą się działalność i osiągnięcia naukowe, osiągnięcia artystyczne, osiągnięcia sportowe, działalność popularnonaukową, działalność społeczną, działalność kulturalną, inicjowanie i rozwijanie życia studenckiego. Kandydat może wykazywać działania z różnych obszarów, przy czym przynajmniej w jednym z nich działalność powinna trwać dłużej niż jeden rok akademicki. Wyróżnienia zdobywali studenci kierunków organizowanych przez Wydział Humanistyczny. Laureatem XII edycji Wyróżnień JM Rektora UŚ został student studiów drugiego stopnia z filozofii – Pylyp Bylyi²³⁹. Doceniona została szczególnie jego działalność popularnonaukowa – jest on twórcą projektu „Filozofia tak bardzo” działającego na Facebooku, Instagramie, Youtube (<https://www.youtube.com/c/FilozofiaTakBardzo>) oraz na platformie Discord. Projekt współtworzy inny – obecnie już absolwent filozofii – Michał Idasiak. Spośród studentów i doktorantów otrzymujących w danej edycji Wyróżnienie JM Rektora UŚ społeczność uczelni poprzez głosowanie w internetowym systemie USOS wybiera osoby, którym przyznany zostanie tytuł Studenta/Studentki oraz Doktoranta/Doktorantki Roku. Możliwość taka pojawiła się w 2013 roku, a zatem od V edycji konkursu, przy czym początkowo grupa studentów i doktorantów była traktowana łącznie a od 2015 roku przeprowadzane są oddzielne głosowania. Studentem roku 2020 został Pan Pylyp Bylyi, co stanowi szczególne wyróżnienie nie tylko dla samego zainteresowanego, ale również dla kierunku filozofia. Od czasu wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy, Pan Bylyi angażuje się ponadto intensywnie w działalność społeczną. Tłumaczy on na bieżąco z języka ukraińskiego na język polski najnowsze informacje z ukraińskich serwisów informacyjnych²⁴⁰.

8.5. Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej

Studenci mogą uzyskiwać informacje na temat systemu stypendialnego w sposób bezpośredni u pracowników dziekanatu oraz Centrum Obsługi Studentów UŚ, a także na stronie internetowej UŚ.

²³⁷ <https://us.edu.pl/granty-rektora-us-dla-najlepszych-studentow/>

²³⁸ <https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/wyroznienia-jm-rektora-us/>

²³⁹ <https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/wyroznienia-jm-rektora-us/laureaci-poprzednich-edycji/laureaci-xii-edycji/studenti/pylyp-bilyi/>

²⁴⁰ <https://www.youtube.com/@FilozofiaTakBardzo/streams>

Szczegółowy tryb przyznawania poszczególnych rodzajów stypendiów określa m.in. Regulamin świadczeń dla studentów Uniwersytetu Śląskiego²⁴¹ zamieszczony na stronie internetowej uczelni. Studenci mogą zapoznać się z obowiązującymi aktami prawnymi czy procedurami obowiązującymi w Uniwersytecie na podstronie uczelni przeznaczonej dla studentów²⁴²; jak również w zakładce wsparcie i fundusze²⁴³. Informację o możliwościach wsparcia materialnego studenci mogą uzyskać od pracowników dziekanatów i pracowników Centrum Obsługi Studentów UŚ. W oparciu o Regulamin świadczeń dla studentów UŚ decyzje w zakresie przyznawania świadczeń podejmuje Dziekan lub Prodziekan na mocy upoważnienia Rektora. Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, student może się ubiegać w uczelni o następujące świadczenia przyznawane ze środków funduszu stypendialnego: stypendium socjalne, stypendium dla osób z niepełnosprawnością, stypendium rektora i o zapomogę. Wszystkie rodzaje świadczeń przyznawane są na wniosek studenta.

Stypendium socjalne może otrzymać student, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, którego dochód na osobę w rodzinie nie jest wyższy od kwoty ustalonej przez Rektora. Próg dochodu uprawniający do otrzymania stypendium socjalnego oraz wysokość stypendium ustala Rektor w porozumieniu z Samorządem Studenckim pod koniec października na semestr zimowy danego roku akademickiego oraz w marcu na semestr letni.

Stypendium dla osób z niepełnosprawnością może otrzymywać student z tytułu niepełnosprawności, potwierdzonej orzeczeniem właściwego organu. Świadczenie to przyznawane jest na wniosek studenta składany w dziekanacie w terminie do dziesiątego dnia miesiąca. Stypendium dla osób z niepełnosprawnością przyznaje się na semestr, nie dłużej niż na okres ważności orzeczenia.

Stypendium Rektora dla najlepszych studentów zostało omówione powyżej, w punkcie 8.6.

Innym rodzajem pomocy jest **zapomoga**. Może ją otrzymać student, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Przez trudną sytuację życiową, uzasadniającą przyznanie zapomogi, należy rozumieć ogół warunków (np. materialnych, rodzinnych, społecznych, zdrowotnych), w jakich znalazła się rodzina studenta, powodujących przejściowe problemy w spełnianiu potrzeb materialnych rodziny. Dodatkowo, w przypadku problemów finansowych studenta, Dziekan może umorzyć część lub całość należności finansowych studenta wobec Wydziału lub rozłożyć płatność na trzy raty.

Studenci spoza Katowic mogą ubiegać się o możliwość **zamieszkania w domach studenckich UŚ**. Szczegółowe informacje dotyczące akademików znajdują się na stronie internetowej UŚ²⁴⁴.

Studenci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi znajdą informację o wsparciu u Wydziałowych Koordynatorów dostępności²⁴⁵ oraz w Centrum Obsługi Studentów²⁴⁶. Na stronach internetowej Centrum Obsługi Studentów oraz Wydziału Humanistycznego znajdują się wszelkie niezbędne informacje dotyczące możliwych do uzyskania form i zakresu wsparcia, jak również dane kontaktowe specjalistów zatrudnionych w Centrum.

²⁴¹ <https://us.edu.pl/student/wp-content/uploads/sites/3/dokumenty/Najwazniejsze-akty-prawne/zalacznik-nr-4-do-zarzadzenia-nr-153-2022-tekst-jednolity-Regulamin-swiadczen-dla-studentow.pdf>

²⁴² <https://us.edu.pl/student/studia/najwazniejsze-akty-prawne/>

²⁴³ <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/>

²⁴⁴ <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/akademiki-2/>

²⁴⁵ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/koordynatorzy/>

²⁴⁶ <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb/>

Studenci z problemami natury psychologicznej i emocjonalnej znajdują wsparcie wśród wykwalifikowanej kadry psychologów i psychoterapeutów, współpracujących z Centrum Obsługi Studentów UŚ.

Informacje na temat wsparcia w zakresie **wymiany międzynarodowej** studenci mogą uzyskać bezpośrednio u Pełnomocniczki Dziekana ds. współpracy międzynarodowej oraz Pełnomocników Dziekana ds. międzynarodowej wymiany akademickiej. Informacje są też zamieszczone na stronie internetowej kierunku²⁴⁷ i stronie internetowej UŚ²⁴⁸.

Informacje temat wspierania **aktywności sportowej** można znaleźć na stronie internetowej Uniwersytetu Śląskiego, na podstronie przeznaczonej dla studentów²⁴⁹ oraz na stronie Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu²⁵⁰ na stronie Akademickiego Związku Sportowego²⁵¹. Studenci mogą zapisać się na dodatkowe zajęcia z wychowania fizycznego oraz w ramach legitymacji AZS brać udział w zajęciach licznych sekcji sportowych. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia realizowane są obowiązkowe zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze 60h (na drugim i trzecim semestrze studiów).

Na temat wspierania **działalności studenckiej i organizacyjnej** informacje można znaleźć na stronie internetowej Uniwersytetu, na podstronie przeznaczonej dla studentów²⁵².

8.6. Sposób rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów oraz jego skuteczności

Za rozstrzygnięcie skarg i rozpatrywanie wniosków zgłaszanych przez studentów, zgodnie z Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia, odpowiedzialny jest **dziekan, prodziekan ds. kształcenia i studentów oraz pełnomocnicy dziekana ds. studenckich** zgodnie z przepisami Regulaminu organizacyjnego Uniwersytetu Śląskiego²⁵³ w Katowicach, którzy działają w oparciu o przepisy Regulaminu Studiów w UŚ i innych aktów prawa uczelnianego oraz powszechnie obowiązującego, właściwych dla danej sprawy. Studenci mogą skorzystać również z pomocy oferowanej przez Rzecznika Praw Studenta i Doktoranta²⁵⁴ oraz **Centrum Obsługi Studentów**. Podczas organizowanych przez prodziekana/dyrektora kierunków spotkań, poświęconych kształceniu, ze studentami porusza się kwestie rozstrzygnięcia skarg i rozpatrywania wniosków, a ewentualne wnioski dyrektor kierunków studiów przedstawia na posiedzeniu Rady Dydaktycznej i Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia i Studentów, która formułuje postulaty w tym zakresie i przekazuje je dziekanowi.

Na podstawie § 12 ust 4 Regulaminu studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach²⁵⁵ indywidualne sprawy studentów, niewymagające wydania decyzji administracyjnych są **załatwiane w drodze rozstrzygnięć**. Osoby uprawnione na podstawie przepisów odrębnych do wydawania rozstrzygnięć wydają je niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia wniesienia podania, chyba że

²⁴⁷ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/doradztwo-filozoficzne-i-coaching/program-erasmus/>

²⁴⁸ <http://erasmus.us.edu.pl/>

²⁴⁹ <https://us.edu.pl/student/>

²⁵⁰ <https://cwfis.us.edu.pl/>

²⁵¹ <https://azsus.pl/>

²⁵² <https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/organizacje-studenckie/>

²⁵³ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/240/5/>

²⁵⁴ <https://us.edu.pl/student/wda/skarbiec-wiedzy/rzecznik-praw-studenta-i-doktoranta/>

²⁵⁵ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/6335/5/?tc=66>

przepisy Regulaminu stanowią inaczej. W przypadku niewydania rozstrzygnięcia w terminie, studentowi służy skarga do dziekana na nieterminowe załatwienie sprawy. Rozpatrując skargę, dziekan rozstrzyga w indywidualnej sprawie studenckiej lub wyznacza imiennie osobę zobowiązaną do jej załatwienia, ustalając odpowiedni termin, jednakże nie dłuższy niż 14 dni. Zgodnie z § 12 ust. 8 Regulaminu studiów treść rozstrzygnięcia, zawiera wskazanie:

1. osoby wydającej rozstrzygnięcie;
2. daty wydania rozstrzygnięcia;
3. adresata rozstrzygnięcia;
4. sposobu rozstrzygnięcia sprawy;
5. w przypadku negatywnego załatwienia indywidualnej sprawy studenta także motywów prawnych i faktycznych rozstrzygnięcia.

Od negatywnego załatwienia sprawy w trybie rozstrzygnięcia, studentowi **przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy** do dziekana, w razie podtrzymania rozstrzygnięcia przez dziekana – **odwołanie do Rektora**. W przypadku gdy rozstrzygnięcie w indywidualnej sprawie podejmuje Rektor, jest ono ostateczne.

Decyzje administracyjne wydaje Rektor albo z upoważnienia Rektora Dziekan lub Prodziekan ds. kształcenia i studentów w sprawach wskazanych w § 12 ust. 2 Regulaminu studiów. Od decyzji administracyjnych wydanych w pierwszej instancji przez Rektora lub osobę działającą z jego upoważnienia, studentowi przysługuje **wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy**.

8.7. Zakres, poziom i skuteczność systemu obsługi administracyjnej studentów, w tym kwalifikacji kadry wspierającej proces kształcenia

W celu zapewnienia jak **najwyższych standardów obsługi studentów**, na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, wyodrębnione zostały następujące – ściśle ze sobą współpracujące – komórki:

- Sprawy stypendialne studentów i opłaty za usługi edukacyjne (4 pracowników). Zakres zadań: obsługa spraw dotyczących odpłatności za studia, windykacja należności od studentów, sprawy socjalno-bytowe (stypendia, akademiki, zapomogi);
- Sprawy absolwentów (2 pracowników);
- Studia doktoranckie na Wydziale Humanistycznym (1 pracownica);
- Obsługa toku studiów i spraw studenckich (14 pracowników: budynek Wydziału Humanistycznego przy ul. Uniwersyteckiej 4 w Katowicach: 4 pracownice, budynek Wydziału Humanistycznego przy ul. Bankowej 11 w Katowicach: 3 pracownice, budynek Wydziału Humanistycznego przy ul. Grota-Roweckiego 5 w Sosnowcu: 7 pracowników). Kierunkiem filozofia zajmuje się jedna wyznaczona do tego specjalnie osoba²⁵⁶. Zakres zadań: rozliczanie zaliczenia semestru, wznowienie na studia, powtarzanie modułu/modułów, powtarzanie semestru, urlopy, dyplomy, legitymacje ELS, wydawanie zaświadczeń, przepisywanie studentów do określonej grupy;

²⁵⁶ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/administracja/dziekanat/obsługa-toku-studiow-i-spraw-studenckich/katowice-ul-bankowa-11/>

- Administracyjna obsługa dydaktyki (14 pracowników: budynek Wydziału Humanistycznego przy ul. Uniwersyteckiej 4 w Katowicach: 6 pracowników, budynek Wydziału Humanistycznego przy ul. Bankowej 11 w Katowicach: 2 pracownicy, budynek Wydziału Humanistycznego przy ul. Grota-Roweckiego w Sosnowcu: 6 pracowników). Do obsługi kierunku filozofia przypisana jest jedna osoba²⁵⁷. Zakres zadań: obciążenia dydaktyczne, rozliczanie z wykonania pensum i godzin ponadwymiarowych, harmonogramy: zajęć, sesji egzaminacyjnej oraz dyżurów pracowników, ustalanie terminów egzaminów dyplomowych, praca nad kartami kierunków, dysponowanie zasobami lokalowymi, obsługa administracyjna pracowników zewnętrznych w zakresie procesu dydaktycznego; obsługa systemu rejestracji na zajęcia.

Informacja o zakresie obowiązków poszczególnych komórek i pracowników administracji znajduje się na podstronie www Wydziału²³¹, przeznaczonej dla studentów.

Jednostką „pierwszego kontaktu” dla studentów kierunku filozofia od rekrutacji po uzyskanie dyplomu (także po ukończeniu studiów w zakresie np. zaświadczeń) jest dziekanat zajmujący się obsługą studentów. Kadra dziekanatu Wydziału Humanistycznego legitymizuje się **doskonałymi kompetencjami w zakresie wiedzy oraz komunikacji interpersonalnej**. Są to osoby zatrudnione na stanowisku specjalistów, samodzielnych referentów i referentów.

Dziekanat obsługi studentów kierunku filozofia zlokalizowany jest na parterze budynku przy ul. Bankowej 11 w Katowicach, w niedalekim sąsiedztwie windy zewnętrznej, mieszczącej się przy parkingu, co czyni go **łatwo dostępnym także dla osób z niepełnosprawnościami**. Formularze wniosków są dostępne na stronie www Wydziału, na podstronie przeznaczonej dla studentów²³². Wypełnione formularze studenci mogą złożyć osobiście w dziekanacie, przekazać za pośrednictwem wrzutni, która umieszczona jest na ścianie obok wejścia. Wrzutnia daje możliwość przekazywania fizycznych dokumentów także poza godzinami pracy dziekanatu, w godzinach otwarcia budynku Wydziału. Za jej pośrednictwem studenci mogą także zgłaszać swoje **anonimowe uwagi** co do systemu obsługi administracyjnej, gdyby takie występowały. Zgodnie z § 12 ust. 6, Regulaminu Studiów na US²⁵⁸, podania i wnioski niewymagające decyzji administracyjnej można również składać bądź przez system USOS, bądź bezpośrednio na adres właściwego dziekanatu, korzystając jednak z adresu poczty e-mail zarejestrowanej w systemie USOS. Wnioski przekazane takimi kanałami nie wymagają własnoręcznego podpisu, kwalifikowanego podpisu elektronicznego czy też podpisu wymagającego użycia profilu zaufanego.

Zadaniem pracowników Dziekanatu kierunku filozofia jest obsługa spraw studenckich dotyczących toku studiów, która odbywa się w sposób kompetentny. Zespół Dziekanatu w swojej codziennej pracy wykorzystuje programy informatyczne: USOS, SAP. Poza osobistym stałym kontaktem z pracownikami dziekanatu, studenci mają również możliwość uzyskania informacji drogą telefoniczną i mailową. Ponadto wszystkie istotne informacje i ogłoszenia są umieszczane na stronie internetowej wydziału, a w razie potrzeby także przesyłane na indywidualny adres email studenta.

Zadaniem dziekanatu – obsługi studenta jest **zarządzanie tokiem studiów w systemie USOS i wsparcie studentów na każdym etapie kształcenia**. Kadra dziekanatu w razie potrzeby przeprowadza krótkie

²⁵⁷ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/administracja/dziekanat/administracyjna-obsługa-dydaktyki/katowice-bankowa/>

²⁵⁸ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/6335/5/?tc=66>

szkolenia z obsługi systemu USOS, udziela wskazówek jak korzystać z platform e-learningowych (m.in.: kursy BHP oraz przysposobienia bibliotecznego), wspiera w procesie logowania oraz rejestracji na zajęcia oraz – w przypadku studentów, którym przysługują świadczenia materialne – kieruje do odpowiedniej jednostki na Wydziale. Zespół dziekanatu szczególną uwagę poświęca studentom obcokrajowcom, dla których podjęcie studiów łączy się z wieloma wyzwaniami. Obcokrajowcy, którzy rozpoczynają studia na Wydziale Humanistycznym uzyskują pomoc na każdym etapie procedury związanej z immatrykulacją.

Pracownicy dziekanatu **podnoszą na bieżąco swe kompetencje** uczestnicząc w szkoleniach poszerzających ich umiejętności twarde i miękkie. Należy tutaj wspomnieć o m.in. szkoleniach: z zakresu nowych przepisów archiwalno-kancelaryjnych dla pracowników administracji; dotyczących obsługi systemu służącego do elektronicznego obiegu dokumentów – EZD; z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej; dotyczących procesu rekrutacji na studia; z obsługi systemu SAP; z zakresu obsługi programu do tworzenia harmonogramów zajęć; z zakresu ochrony danych osobowych; z zakresu komunikacji międzykulturowej; z zakresu wdrożenia nowej funkcjonalności dotyczącej umów cywilno-prawnych czy dotyczących zasad rozliczania pensum dydaktycznego w obliczu zmian wprowadzonych ustawą 2.0.

W celu zwiększenia kompetencji pracowników w procesie kontaktu ze studentami, Uniwersytet Śląski w 2020 roku przygotował specjalne poradniki. *Poradniki*²⁵⁹ miały formę broszury, która zawiera informacje o sposobach radzenia sobie w sytuacjach problematycznych związanych z zachowaniem studentów.

Wydział Humanistyczny szczerzy się indywidualnym podejściem do studenta. Każdy może liczyć na doradztwo pracowników dziekanatu w zakresie znalezienia najkorzystniejszego rozwiązania zgodnego z regulaminem studiów.

8.8. Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, zasad reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy jej ofiarom

Rozpoczynając studia, studenci UŚ zobowiązani są do zaliczenia szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy²⁶⁰ (jedno ze szkoleń w ramach Vademecum studenckiego²⁶¹). Szkolenie realizowane jest na platformie e-learningowej. Składa się ono z kilku elementów. Najpierw zostały przedstawione ogólne przepisy i zasady BHP, a następnie omówione są zasady udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej – na każdym bowiem w razie wypadku spoczywa obowiązek nie tylko wezwania służb ratunkowych, ale również udzielenia osobie poszkodowanej pomocy. Następnie uczestnicy poznają zasady dotyczące ochrony przeciwpożarowej, by przejść – do szczególnie istotnej w dzisiejszych czasach – dużej części poświęconej cyberbezpieczeństwu (UŚ był pierwszą uczelnią, która wprowadziła szkolenia w tym zakresie). Studentki i studenci, którzy zrealizują całe szkolenie, otrzymają zaliczenie.

Każda osoba studiująca otrzymuje regularnie (co tydzień lub dwa, a w szczególnych sytuacjach także poza tymi terminami) **newsletter od prorektor ds. kształcenia i studentów na podany w systemie USOS adres mailowy**. W ten sposób studencki i studentki są bezpośrednio na bieżąco informowani

²⁵⁹ <https://us.edu.pl/wzmocnienie-kompetencji-pracownikow-uczelni-w-kontaktach-ze-studentami-poradniki/>

²⁶⁰ <https://el.us.edu.pl/mw/>

²⁶¹ <https://el.us.edu.pl/mw/course/index.php?categoryid=26>

o tym, co dzieje się na Uniwersytecie (prócz informacji dostępnych na stronach us.edu.pl i us.edu.pl/student, stronach wydziałów, kierunków oraz na Facebooku Sprawy Studenckie UŚ). W Newsletterze przesyłane są także informacje dotyczące bezpieczeństwa (np. w okresie pandemii były to dane o poziomach zagrożeń czy możliwości szczepień). Podobne newslettery otrzymują też pracownicy UŚ.

Uniwersytet Śląski, mając świadomość, że wspólnotę akademicką tworzą ludzie reprezentujący różne perspektywy i idee; różną wiedzę i kulturę, co stanowi dodatkową wartość Uniwersytetu, świadcząca o jego sile i mądrości, co wyraża § 4 Statutu²⁶², przyjmuje i realizuje Zasady Równości i Różnorodności²⁶³. Z myślą o członkach Wspólnoty Uniwersyteckiej przygotowano w ramach strony internetowej poświęconej kwestiom równości i różnorodności szereg specjalistycznych sekcji tematycznych. Można tu wskazać m.in. na eksperckie materiały wideo dotyczące problemów: dyskryminacji (w tym językowej), mowy nienawiści, hejtu, stosowania feminatywów w języku polskim. Istotną dla Studentek i Studentów UŚ sekcją jest ponadto ta poświęcona konkretnym informacjom, gdzie w sytuacjach kryzysowych mogą oni uzyskać szybką i specjalistyczną pomoc²⁶⁴. W ramach witryny internetowej funkcjonuje ponadto podstrona informacyjna dotycząca problemu dyskryminacji. Zawarte są tam informacje służące identyfikacji takich zjawisk jak dyskryminacja, mobbing i molestowanie, a także poradniki i informatory, wyjaśniające w praktyczny sposób, jak radzić sobie z wymienionymi problemami. Co istotne, w ramach tej sekcji dostępne są również raporty z badań opinii wspólnoty Uniwersytetu Śląskiego²⁶⁵, co stanowi przykład autoewaluacji uczelni. Prezentowane są wyniki ankiet skierowanych do studentów, doktorantów i pracowników UŚ. Spośród ankiet adresowanych do studentów wymienić można badanie dotyczące nierównego traktowania i dyskryminacji²⁶⁶ oraz raport na temat trudnych spraw dla studenta²⁶⁷. Szczególnie wartym podkreślenia jest zapewnienie studentom kompleksowego wsparcia w zakresie bezpieczeństwa i równego traktowania poprzez zaprojektowanie i wdrożenie odpowiednich procedur, w tym przyjęcie pod koniec 2021 r. Planu Równości Płci w Uniwersytecie Śląskim²⁶⁸. 29 grudnia 2022 roku w UŚ powołano podmiot odpowiedzialny za monitorowanie przestrzegania zasad równego traktowania i poszanowania różnorodności w UŚ, tj. **Komisję ds. równości i różnorodności**, której zasady działania określa statut Komisji²⁶⁹. Do jej zadań należy w szczególności:

- monitorowanie realizacji polityki równości;
- podnoszenie świadomości na temat zasad równości oraz upowszechnianie problematyki równości i różnorodności w badaniach i kształceniu, a także przygotowywanie rekomendacji i projektów działań, w tym inicjatyw legislacyjnych związanych z urzeczywistnieniem przyjętych zasad;
- opiniowanie zgłaszanych projektów działań;
- współpraca z podmiotami reagującymi na naruszenia równościowe;

²⁶² https://www.us.edu.pl/wp-content/uploads/Nieprzypisane/zal_do_374_2019.pdf

²⁶³ <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/>

²⁶⁴ <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/gdzie-szukac-wsparcia/>

²⁶⁵ <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/raporty-z-badan-opinii-wspolnoty-us/>

²⁶⁶ https://us.edu.pl/wp-content/uploads/pliki/level-up/US_RAPORT_DYSKRYMINACJA-STUDENCI_PL.pdf

²⁶⁷ <https://us.edu.pl/wp-content/uploads/pliki/level-up/RAPORT-Z-ANKIETY-TRUDNE-SPRAWY-DLA-STUDENT%C3%93W.pdf>

²⁶⁸ https://us.edu.pl/wp-content/uploads/pliki/level-up/plan-rownosci-plci_US.pdf

²⁶⁹ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/6048/5/>

- przygotowywanie raportów w zakresie monitorowania wdrażania polityki równości i różnorodności.

W odniesieniu do przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy ze względu na płeć, w tym przemocy seksualnej opracowana została ścieżka postępowania („krok po kroku”) w przypadku zgłoszenia przypadków dyskryminacji, natomiast w ramach zorganizowania profesjonalnego systemu pomocy prawnej i psychologicznej dla osób doświadczających dyskryminacji lub przemocy ze względu na płeć powołano Pełnomocniczkę ds. przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu²⁷⁰ (od 1 stycznia 2023 roku). Do jej zadań należy:

- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących molestowania seksualnego;
- wstępne rozpoznanie zgłaszanych spraw;
- udzielanie informacji na temat możliwości działania wobec zgłaszanych spraw, jakie istnieją w Uniwersytecie oraz na temat formalno-prawnych aspektów zgłoszeń;
- informowanie rektora o przyjętych zgłoszeniach;
- udzielanie wsparcia psychologicznego osobom zgłaszającym;
- wspieranie osób zgłaszających w procedurach i ścieżkach postępowania przyjętych w uniwersytecie;
- inicjowanie procedur reagowania wobec zgłaszanych spraw;
- udzielanie wsparcia podmiotom władczym i niewładczym w uniwersytecie w zakresie działań edukacyjnych, dyscyplinujących i naprawczych wobec sprawcy naruszenia;
- proponowanie rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu;
- udział w badaniach i diagnozach dotyczących problemu molestowania seksualnego w uczelni;
- współpraca z podmiotami interwencji w sprawach naruszeń polityki równości i poszanowania różnorodności;
- współpraca z Komisją ds. równości i różnorodności.

Szczególną rolę w omawianym zakresie odgrywa również Rzecznik Praw Studenta i Doktoranta²⁷¹. Rektor powołuje Rzecznika Praw Studenta i Doktoranta po zasięgnięciu opinii Samorządu Studenckiego i Samorządu Doktorantów. Do zadań Rzecznika należy w szczególności:

- ochrona praw studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych UŚ,
- podejmowanie mediacji w sytuacjach konfliktowych i kryzysowych,
- doradztwo w zakresie przepisów regulujących przebieg kształcenia, w tym w zakresie stypendiów,
- przekazywanie władzom uczelni sprawozdań nt. sytuacji problematycznych dotyczących studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych.
- Wykonując swoje obowiązki, Rzecznik ma prawo w szczególności:
- zwracać się do rektora i osób pełniących funkcje w uczelni;
- uczestniczyć z głosem doradczym w posiedzeniach uczelnianej komisji ds. kształcenia i studentów, wydziałowych komisji ds. kształcenia i studentów oraz rad kierunków;
- za zgodą studenta, doktoranta lub uczestnika studiów podyplomowych otrzymać dostęp do dokumentacji związanej z przebiegiem kształcenia tej osoby, w tym w zakresie stypendiów;

²⁷⁰ <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/przeciwdzialanie-molestowaniu-seksualnemu/>

²⁷¹ <https://us.edu.pl/student/wda/skarbiec-wiedzy/rzecznik-praw-studenta-i-doktoranta/>

- za zgodą studenta, doktoranta lub uczestnika studiów podyplomowych uczestniczyć w postępowaniu dyscyplinarnym dotyczącym tej osoby, w szczególności w posiedzeniach komisji dyscyplinarnych i przesłuchaniach.

W przypadku kwestii spornych występujących na linii student-pracownik uniwersytetu Rzecznik Praw Studenta i Doktoranta współpracuje z Rzecznikiem Praw i Wartości Akademickich²⁷², który powołany został do ochrony interesów tej drugiej grupy. Jednak współdziałanie obu rzeczników daje szansę na wygaszenie potencjalnych konfliktów znacznie szybciej i łatwiej, a także pozwala uniknąć wszczęcia postępowań dyscyplinarnych przeciwko którejś ze stron. Do szczegółowych zadań Rzecznika Praw i Wartości Akademickich należy:

- stanie na straży przestrzegania zasad wolności akademickiej oraz standardów etycznych w pracy naukowej oraz dydaktycznej;
- dążenie do polubownego rozwiązywania konfliktów i sporów pomiędzy pracownikami uczelni, a także pomiędzy pracownikami a organami i administracją uniwersytetu;
- włączanie się w sprawy, gdy pracownik lub grupa pracowników czuje się krzywdzona, mobbingowana, molestowana, dyskryminowana bądź w inny sposób niewłaściwie traktowana.

Ponadto, w zakresie przyznanych mu kompetencji, Rzecznik sprawuje kontrolę nad aktami, decyzjami i uchwałami wydawanymi w uniwersytecie.

Dla studentów przewidziana jest ponadto możliwość **wsparcia psychologicznego**. Studenci i doktoranci UŚ mogą nieodpłatnie korzystać z poradnictwa i doradztwa psychologicznego w Centrum Obsługi Studentów²⁷³ oraz w **Biurze Karier** (parter w budynku rektoratu, ul. Bankowa 12, Studencka Strefa Aktywności). W zależności od potrzeby, można zgłosić się do wybranego specjalisty, preferowany jest wcześniejszy kontakt mailowy. W miarę możliwości porady udzielane są również drogą elektroniczną.

W listopadzie 2023 roku wszyscy nauczyciele akademicy UŚ przeszli szkolenie *Świadomy UŚ. Zrozumienie* (w ramach projektu *DUO – Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą*²⁷⁴ dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych). Tematem szkolenia były zagadnienia związane z 1.) molestowaniem, w tym przejawami i zakresem zjawiska; 2.) zaburzeniami psychicznymi występującymi w populacji studentów i ich skutkami; 3.) wyzwaniem w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych osób ze specjalnymi potrzebami; 4.) prawną sytuacją osób niebinarnych i w tranzycji w procesie edukacji w uczelni.

8.9. Współpraca z samorządem studentów i organizacjami studenckimi

Na Wydziale Humanistycznym odbywa się **stała współpraca** pomiędzy władzami Wydziału a Wydziałową Radą Samorządu Studenckiego (WRSS) i organizacjami studenckimi. Obejmuje ona różnorodne formy, do których można zaliczyć:

1. Cykliczne spotkania WRSS z władzami Wydziału, podczas których poruszane są aktualne sprawy dotyczące kształcenia, a także sprawy studenckie;

²⁷² <https://us.edu.pl/uczelnia/o-nas/wladze-uniwersytetu-slaskiego/rzecznik-praw-i-wartosci-akademickich/>

²⁷³ <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/pomoc-psychologiczna-nasz-zespol/>

²⁷⁴ <https://www.duo.us.edu.pl>

2. Stały kontakt przedstawicieli WRSS z Prodziekanem ds. kształcenia i studentów oraz Pełnomocnikami dziekana ds. studenckich dotyczące bieżących spraw studenckich, a w sytuacjach pilnych kontakt telefoniczny z władzami, co pozwala na podejmowanie natychmiastowych interwencji w sprawach niecierpiących zwłoki;
3. Stały kontakt przedstawicieli WRSS z Dyrekcją kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching w zakresie spraw dotyczących kształcenia;
4. Włączanie przedstawicieli samorządu studenckiego w pracę ciał kolegialnych Wydziału: Rad Dydaktycznych, Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia i Studentów;
5. Zapewnienie odpowiedniej bazy lokalowej dla Samorządu Studenckiego.

8.10. Sposoby, częstość i zakresu monitorowania, oceny i doskonalenia systemu wsparcia oraz motywowania studentów, jak również oceny kadry wspierającej proces kształcenia, a także udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów

System wsparcia studentów podlega ciągłemu monitoringowi i ocenie przez pracowników dziekanatu, przez dziekana, prodziekanę ds. kształcenia i studentów, dyrektorkę i jej zastępców (kierunków: filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching) w zakresie spraw dotyczących kształcenia, a także pełnomocników dziekana ds. studenckich. Stałe monitorowanie znajduje swój oddźwięk corocznej ocenie w Raporcie z oceny jakości kształcenia na poziomie dyrekcji kierunku (SZJK). Należy podkreślić, że zgodnie z wydziałowymi **Procedurami Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia** dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Humanistyczny organizowane są dwa razy w roku spotkania ze studentami, podczas których monitorowane są kwestie dotyczące systemów wsparcia oraz motywowania studentów, jak również działalność kadry wspierającej proces kształcenia i dziekanatów. Podczas tych spotkań społeczność studentów może wypowiadać się na tematy ściśle związane z procesem organizacji i realizacji nauczania, pełniąc tym samym istotną funkcję ewaluatorów jakości kształcenia na kierunku filozofia. Pracownicy odpowiedzialni za wspieranie procesu kształcenia (m.in. za układanie harmonogramów zajęć, zarządzanie salami do zajęć, itp.) **podlegają ocenie** przez kierowniczkę organizacyjną Wydziału (dla pracowników niebędących nauczycielami akademickimi) oraz dziekana (dla nauczycieli akademickich), a obsługa techniczna i administracyjna studentów przez pracowników dziekanatu, związana z bieżącym tokiem studiów, prowadzeniem akt studentów, stypendiów itp., podlega stałej ocenie dyrekcji kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching w zakresie spraw dotyczących kształcenia, prodziekana ds. kształcenia i studentów oraz dziekana. Studenci mają możliwość zgłaszania swoich uwag podczas dyżurów dyrektorki kierunków i jej zastępców (także przekazując uwagi mailowo w sposób ciągły), dziekana i prodziekana ds. kształcenia i studentów, poprzez przedstawicieli Samorządu Studenckiego i za pośrednictwem pełnomocników ds. studenckich. Wszystkie uwagi mogą zostać wykorzystane do opracowania działań doskonalących pracę UŚ, które są wprowadzane każdego roku. Należy również wspomnieć, że system wsparcia i motywowania studentów, a także działalność kadry wspierającej proces kształcenia jest na bieżąco monitorowana poprzez **cykliczne spotkania** władz Wydziału z Samorządem Studenckim, w toku których omawiane są kwestie powiązane z kształceniem na Wydziale, poprzez **bieżące kontakty** prodziekanki ds. kształcenia i studentów, pełnomocników ds. studenckich oraz dyrekcji kierunków filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching w zakresie spraw dotyczących kształcenia z Samorządem Studenckim. Za zapewnianie właściwej obsługi administracyjnej studentów odpowiedzialny jest kierownik organizacyjny Wydziału. Studenci

mogą również w sposób anonimowy zgłaszać swe uwagi za pośrednictwem wrzutni zlokalizowanej przy dziekanacie.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 8:

Dobre praktyki:

- Kompleksowe wsparcie adaptacji nowo przyjętych studentów (<https://us.edu.pl/student/nowy-student/>)
- **Wsparcie dla studentów uzdolnionych w ramach programu „Mistrzowie Dydaktyki”** realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, który ma na celu m.in. wypracowanie metod pracy ze studentem opartych o **zasady tutoring**u. Studenci i studentki Wydziału Humanistycznego byli uczestnikami tego projektu, a cykle spotkań tutorskich prowadzili – między innymi – pracownicy i pracowniczki związane z Instytutem Filozofii. Warto dodać, że tutoring (zarówno naukowy, jak i rozwojowy) jest również realizowany w ramach indywidualnej, niesformalizowanej współpracy nawiązywanej między pracownikami Wydziału i studentami poszczególnych kierunków. Jest on realizowany przez nauczycieli posiadających doświadczenie, certyfikaty oraz akredytacje tutorskie.
- Inną dobrą praktyką w zakresie wspierania uzdolnionych studentów Uniwersytetu Śląskiego – są działania w ramach różnych **grup projektowych** prowadzonych przez wykładowców i wykładowczynie filozofii, wymagające przygotowania lub realizacji warsztatu naukowego, przygotowania publikacji naukowej, udziału w konferencjach naukowych itp.
- Dobrą praktyką jest nagradzanie studentów **Wyróżnieniami JM Rektora UŚ²⁷⁵**. Wyróżnienie ma na celu promowanie aktywnych i twórczych postaw na rzecz środowiska akademickiego i społecznego. Jest to nagroda dla studentów posiadających znaczne osiągnięcia naukowe, sportowe, społeczne czy artystyczne.
- Do dobrych praktyk zaliczyć można realizowaną w Uniwersytecie Śląskim **strategię otwartości wobec osób ze szczególnymi potrzebami**. Za warte wymienienia praktyki realizowane w tym względzie należy uznać: dostępność asystentów dydaktycznych, możliwość wypożyczenia sprzętu dla studentów, usługi doradcze i konsultacje psychologiczne dla studentów (ale również dla kadry dydaktycznej). Dobrą praktyką jest też doskonalenie organizacji wydziałowych rozwiązań w zakresie dostępności – na każdym wydziale powołani zostali koordynatorzy merytoryczni i administracyjni. W uczelni trwają prace nad rozszerzeniem systemu Indywidualnego Dostosowanie Studiów – nowa koncepcja zakłada objęcie wsparciem nie tylko osób z niepełnosprawnościami, ale również tych, które mają inne szczególne potrzeby niezwiązane z sytuacją zdrowotną.
- Dobre praktyki w zakresie dostępności, uniwersalności i otwartości w Uniwersytecie Śląskim są również związane z **realizacją projektu DUO (DUO – Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą²⁷⁶)**, współfinansowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza

²⁷⁵ <https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/wyroznienia-jm-rektora-us/>

²⁷⁶ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/duo-uniwersytet-slaski-uczelnia-dostepna-uniwersalna-i-otwarta/>

Edukacja Rozwój, zakładającego współpracę w ramach grup roboczych ekspertów zewnętrznych, pracowników uczelni i studentów z niepełnosprawnościami. Zadania realizowane w ramach projektu obejmowały: podnoszenie kompetencji kadr z zakresu dostępności, zmiany organizacyjne, w tym instrukcje dopasowania programów studiów dla studentów z niepełnosprawnościami, udoskonalenie procesu kształcenia, zwiększenie dostępności uczelni, wprowadzenie technologii wspierających zwiększających samodzielność oraz Utworzenie „Centrum Projektowania Uniwersalnego”. Do tej pory w ramach projektu zrealizowano szereg działań zwiększających dostępność uczelni, między innymi: zorganizowano warsztaty z zakresu polskiego języka migowego dla pracowników, przeprowadzono szereg szkoleń z zakresu otwartości, równości i zrozumienia, z zakresu metod dydaktycznych w pracy ze studentami ze specjalnymi potrzebami oraz z zakresu spektrum autyzmu, a także zrealizowano **programy mentorskie** skierowane do nauczycieli akademickich. Podjęto również działania zmierzające do wprowadzenia elektronicznych podań i wniosków dla studentów w systemie USOS. Trwają również prace nad opracowaniem nowego regulaminu IDS, który będzie uwzględniał szerszy niż do tej pory zakres wsparcia dla studentów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Dobrą praktyką na poziomie kierunku jest szeroki udział w projekcie pracowników związanych z Instytutem Filozofii. Nie tylko są uczestnikami szkoleń, ale też wykonawcami projektu.

- Dobrą praktykę w zakresie wspierania studentów stanowi realizacja projektu UNIWERS-US. Kadra Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach dla projektowania uniwersalnego²⁷⁷, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, którego celem jest podniesienie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich UŚ w zakresie projektowania uniwersalnego. W ramach projektu przewidziano realizację czterech zadań: podniesienie kompetencji z zakresu projektowania uniwersalnego – liderzy/ambasadorzy ds. projektowania uniwersalnego, podniesienie kompetencji z zakresu projektowania uniwersalnego – wspólnota ucząca się, podniesienie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich UŚ w obszarze projektowania uniwersalnego – przygotowanie rekomendacji, praktyczne wykorzystanie wiedzy dotyczącej projektowania uniwersalnego – konsultacje i mentoring.
- Do dobrych praktyk zalicza się **wsparcie studentów we wchodzeniu na rynek pracy** realizowane w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach²⁷⁸, realizowanego od 1 października 2018 roku do 31 marca 2023 roku oraz Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany²⁷⁹, realizowanego od 1 października 2019 roku do 30 września 2023 roku, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem programów jest – między innymi – podniesienie kompetencji zawodowych, informatycznych, językowych, analitycznych, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa studentek i studentów UŚ komplementarnych z efektami kształcenia, poprzez realizację programu rozwoju kompetencji w tym: certyfikowanych szkoleń i warsztatów, wizyt studyjnych, dodatkowych zadań praktycznych w formie projektów i zajęć realizowanych z pracodawcami; dostosowanie

²⁷⁷ <https://us.edu.pl/wydzial/wnst/strona-glowna/realizowane-projekty/projekty-dydaktyczne/uniwers-us/>

²⁷⁸ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-1/o-projekcie>

²⁷⁹ <https://www.zintegrowane.us.edu.pl/pl/edycja-2/o-projekcie>

i realizację programów kształcenia ukierunkowanych na wyposażanie studentów i studentek w praktyczne umiejętności. Łącznie w różnych formach wsparcia realizowanych w ramach obu programów uczestniczyło 37 osób studiujących na kierunku filozofia.

- Dobrą praktyką w zakresie wspierania studentów jest działająca w Uniwersytecie Śląskim Studencka Poradnia Prawna²⁸⁰. Celem Poradni jest udzielenie bezpłatnej pomocy prawnej studentom, którzy w danej sprawie nie posiadali lub nie posiadają profesjonalnego pełnomocnika.
- Ważnym wydarzeniem włączającym studentów w **działalność naukową** jest Śląski Festiwal Nauki KATOWICE²⁸¹ organizowany przez Uniwersytet Śląski jako lidera przedsięwzięcia od 2016 roku. Studenci uczestniczą aktywnie w tym wydarzeniu, przygotowują stoiska naukowe oraz warsztaty. Angażują się również w prace związane z obsługą tego wydarzenia.
- Dobrą praktyką jest stałe **monitorowanie losów absolwentów** kierunku filozofia (ankietowanie), które stanowi impuls do modyfikacji planów studiów stosowanie do zgłaszanych zapotrzebowań.
- Dobrą praktyką jest **wsparcie osób studiujących** przez liczną grupę koordynatorów, opiekunów, pełnomocników, rzeczników, do których każdy bezpośrednio może się zgłosić w celu wsparcia.
- Dobrą praktyką jest **wysokiej jakości polityka informacyjna** (w tym rozsyłanie regularnie do osób studiujących newslettera od prorektor ds. kształcenia i studentów na podany w systemie USOS adres mailowy, dostępność informacji na stronach: us.edu.pl i us.edu.pl/student, stronach wydziałów, kierunków oraz na Facebooku Sprawy Studenckie UŚ). W Newsletterze przesyłane są także informacje dotyczące bezpieczeństwa (np. w okresie pandemii były to dane o poziomach zagrożeń czy możliwości szczepień). Podobne newslettery otrzymują też pracownicy UŚ.
- Dobrą praktyką jest współdziałanie **kół naukowych z interesariuszami zewnętrznymi**, czego przykładem są działania podejmowane przez Koło Naukowe Myśli Greckiej z księgarnią Liber, zlokalizowaną na parterze budynku Wydziału Humanistycznego i Wydziału Nauk Społecznych przy ul. Bankowej 11 w Katowicach, czy działania Interdyscyplinarnego Koła Naukowego Obywatelki/Obywatele Świata Sztuki z instytucjami kultury, fundacjami, pracowniami artystycznymi regionu, artystami i artystkami (z kraju i z zagranicy) oraz uczelniami artystycznymi (np. ASP w Katowicach, University of Louisville).

²⁸⁰ <https://us.edu.pl/wydzial/wpia/sprawy-studenckie/dzialalnosc-studencka/poradnia-prawna/>

²⁸¹ <https://www.slaskifestiwalnauki.pl/>

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

9.1. Zakres, sposoby zapewnienia aktualności i zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców, w tym przyszłych i obecnych studentów, udostępnianej publicznie informacji o warunkach przyjęć na studia, programie studiów, jego realizacji i osiągniętych wynikach

W myśl ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1198), informacja publiczna związana z UŚ udostępniana jest w serwisie <https://bip.us.edu.pl/>. Wszelka informacja publiczna, która w tym serwisie nie została udostępniona jest dostępna na wniosek. Z kolei strona internetowa UŚ (<https://us.edu.pl/>), jest opracowywana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Standardy WCAG 2.0 nakładają na dostawcę informacji w Internecie wymóg spełnienia czterech podstawowych kryteriów w zakresie dostępności tj.: postrzegalności, funkcjonalności, zrozumiałości i solidności. Każdy ma zatem prawo do wystąpienia z żądaniem zapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej, aplikacji mobilnej lub dowolnego ich elementu. Można także zażądać udostępnienia informacji za pomocą alternatywnego sposobu dostępu, na przykład przez odczytanie niedostępnego cyfrowo dokumentu, opisanie zawartości filmu bez audiodeskrypcji itp. Wszelkie problemy związane z dostępnością cyfrową rozwiązywane są przez Centrum Obsługi Studentów (dostepnosc@us.edu.pl).

Informacje o kryteriach naboru, programie studiów na kierunku filozofia, warunkach jego realizacji i rezultatach osiągniętych przez studentów publikowane są – i przekazywane – za pośrednictwem różnorodnych kanałów, każdorazowo dostosowywanych do treści i formy przekazu. Wśród kanałów służących do przekazywania informacji kandydatom i studentom kierunku wyróżnić można: komunikację ustną i pisemną pracowników wydziału, stronę internetową Wydziału Humanistycznego²⁸², podstronę kierunku Filozofia²⁸³, serwis Internetowej Rejestracji Kandydatów²⁸⁴, serwis dla kandydatów na studia w Uniwersytecie Śląskim²⁸⁵, Kartę Kierunków & Informator ECTS Uniwersytetu Śląskiego²⁸⁶, Katalog i wyszukiwarka kierunków i programów studiów²⁸⁷, serwis dla studentów²⁸⁸, stronę Filozofia w Katowicach na Facebook'u²⁸⁹, serwis USOS, serwis APD, pocztę uniwersytecką, wydarzenia organizowane przez Wydział Humanistyczny skierowane do interesariuszy zewnętrznych.

A. Komunikacja ustna i pisemna pracowników administracji wydziałowej

Informacja o strukturze informacji wydziałowej wraz z zakresem obowiązków poszczególnych osób zamieszczona jest na stronie internetowej wydziału. Umożliwia to zainteresowanym odnalezienie osoby, która może posiadać wiedzę w interesującym ich temacie i nawiązanie z tą osobą kontaktu (dzięki danym kontaktowym tj. adres mailowy, numer telefonu służbowego, informacje o godzinach

²⁸² <https://us.edu.pl/wydzial/wh/>

²⁸³ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/>

²⁸⁴ <https://irk2.us.edu.pl/pl/>

²⁸⁵ <https://us.edu.pl/kandydat/>

²⁸⁶ <https://informator.us.edu.pl/programmes/list/all/SO/>

²⁸⁷ <https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=katalog2/programy/wszystkieKierunki>

²⁸⁸ <https://us.edu.pl/student/>

²⁸⁹ https://www.facebook.com/FilozofiaKatowice/?locale=pl_PL

pracy). Kandydaci i studenci, którzy mają problem ze zidentyfikowaniem pracownika, do którego mogą się zwrócić w celu uzyskania pomocy, mają możliwość wysłania wiadomości na adres mailowy wh@us.edu.pl. Wiadomości spływające na ten adres są przekierowywane, w zależności od tematyki sprawy, do pracowników poszczególnych jednostek zajmujących się obsługą studentów lub innych pracowników Wydziału Humanistycznego albo UŚ, którzy mogliby udzielić pomocy zainteresowanemu.

Odpowiedzi na zapytania studentów – w miarę możliwości i zależnie od poziomu skomplikowania sprawy – pracownicy udzielają także ustnie: telefonicznie lub w bezpośredniej rozmowie. Informacje na temat godzin przyjmowania studentów w dziekanacie są dostępne na stronie internetowej wydziału.

B. Strona internetowa Wydziału Humanistycznego

Strona internetowa Wydziału osadzona w domenie us.edu.pl jest **głównym nośnikiem treści dotyczących Wydziału**. Jej zadaniem jest dostarczanie wiadomości o funkcjonowaniu wydziału zarówno pracownikom, studentom, kandydatom, absolwentom oraz przedstawicielom otoczenia zewnętrznego bliższego i dalszego. Najważniejsze informacje dla kandydata znajdują się w zakładce „**Kandydat**”²⁹⁰, gdzie zamieszczone są opisy kierunków, charakterystyki specjalności, perspektywy zawodowe i in.

Z kolei wiadomości zgrupowane w zakładce „**Student**”²⁹¹ w menu głównym skierowane są do studentów Wydziału Humanistycznego, którzy pozyskują z niej informacje niezbędne w toku studiów. Znajdują się tam m.in.: informacje dotyczące pracy dziekanatu, harmonogram zajęć, harmonogram rejestracji na zajęcia, harmonogram sesji egzaminacyjnej, informacje na temat wsparcia studentów w procesie kształcenia, harmonogram dyżurów pracowników, programy studiów, a także informacje o sposobie organizowania egzaminów licencjackich i magisterskich, wzory dokumentów – podań, składanych w dziekanacie, informacje na temat zakresu kompetencji poszczególnych osób w zakresie dydaktyki oraz informacje na temat aktywności studentów Wydziału.

Strona internetowa Wydziału zawiera również informacje dotyczące kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparcia merytorycznego i technicznego w tym zakresie. Informacje te znajdują się w zakładce student: „**Zdalny UŚ**”²⁹², gdzie zamieszczony jest między innymi „Przewodnik po kształceniu zdalnym w Uniwersytecie Śląskim”.

Aktualizacje strony internetowej WWW Wydziału dokonywane są na bieżąco wraz ze zmianą informacji lub napływającymi nowymi wiadomościami (co oznacza nawet aktualizacje kilka razy dziennie, jeśli jest taka potrzeba). Zmiany wprowadzają wybrane osoby z administracji wydziałowej (posiadające odpowiednie uprawnienia i po wcześniejszym przeszkoleniu).

Na podstronie Wydziału Humanistycznego, w zakładce student/kierunki studiów znajduje się strona²⁹³ na której znajdują się informacje przekazywane przez dyrekcję kierunków oraz sekretariat dydaktyczny. Studiujący znajdą tam informacje dotyczące rejestracji na zajęcia, opiekunów grup studenckich, dyżurów pracowników, seminariów dyplomowych i procesu dyplomowania, link do karty

²⁹⁰ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kandydat-wh/kierunki-studiow/#>

²⁹¹ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/sprawy-studenckie/>

²⁹² <https://www.zdalny.us.edu.pl/pl>

²⁹³ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/>

kierunku zawierającej pełny program studiów, opis kierunku i specjalności, informacje kontaktowe do właściwego dla studiowanego kierunku dziekanatu dydaktycznego, harmonogramy zajęć i sesji, rygory zaliczeniowe i egzaminacyjne, wykaz kół naukowych związanych z IF i kontakt do ich opiekunek i opiekunów, przydatne linki, polecane strony, wykaz aktualności, a nawet kanały, podcasty, blogi pracowników Instytutu Filozofii UŚ. Na stronie kierunku zamieszczane są w trybie ciągłym ogłoszenia dotyczące bieżących spraw w taki sposób, że osoby studiujące mogą je odczytać. Ponadto znajdują się tam kontakty do dyrekcji dydaktycznej oraz informacje o składzie Rady dydaktycznej. ²⁹⁴, na której znajdują się informacje przekazywane przez dyrekcję kierunków oraz sekretariat dydaktyczny. Studiujący znajdą tam informacje dotyczące rejestracji na zajęcia, opiekunów grup studenckich, dyżurów pracowników, seminariów dyplomowych i procesu dyplomowania, link do karty kierunku zawierającej pełny program studiów, opis kierunku i specjalności, informacje kontaktowe do właściwego dla studiowanego kierunku dziekanatu dydaktycznego, harmonogramy zajęć i sesji, rygory zaliczeniowe i egzaminacyjne, wykaz kół naukowych związanych z IF i kontakt do ich opiekunek i opiekunów, przydatne linki, polecane strony, wykaz aktualności, a nawet kanały, podcasty, blogi pracowników Instytutu Filozofii UŚ. Na stronie kierunku zamieszczane są w trybie ciągłym ogłoszenia dotyczące bieżących spraw w taki sposób, że osoby studiujące mogą je odczytać. Ponadto znajdują się tam kontakty do dyrekcji dydaktycznej oraz informacje o składzie Rady dydaktycznej.

C. Informacja dla kandydata: Internetowa Rejestracja Kandydata {IRK} oraz serwis Kandydat UŚ

Pełna informacja o procesie rekrutacji dla kandydatów na studia na kierunku filozofia (I oraz II stopnia) zamieszczana jest w **systemie IRK**. Poza informacjami podstawowymi znajdują się tam także: terminarz rekrutacji, opis kierunku i jego specjalności, kryteria kwalifikacji (stara/nowa matura, matura międzynarodowa, europejska i zagraniczna), ulgi w postępowaniu kwalifikacyjnym, opłaty za kształcenie oraz dane kontaktowe do członków komisji rekrutacyjnej i do punktów informacyjnych, w których można uzyskać informacje na temat rekrutacji oraz uzyskać pomoc dotyczącą przebiegu rejestracji (m.in. Dział Kształcenia, Biuro Rekrutacji Cudzoziemców, Dział Portalu i Serwisu WWW, Centrum Obsługi Studentów).

Z kolei serwis **Kandydat UŚ**²⁹⁵ w przystępnej formie prezentuje kierunki studiów oferowane w UŚ²⁹⁶. Gdy kandydat wybierze filozofię, zostanie przekierowany na stronę kierunku (link we wcześniejszym akapicie). Informacje o kierunku przedstawione są w nim w blokach tematycznych, które kolejno omawiają zagadnienia interesujące kandydatów: O kierunku, Specjalności, Dlaczego warto u nas studiować?, Kryteria kwalifikacji 2024/2025, Gdzie i czego będziesz się uczył?, Praktyki i staże, Gdzie są prowadzone zajęcia?, Co robią nasi absolwenci?, Skontaktuj się z nami. Ważnym elementem serwisu są materiały kampanii promocyjnej #NaszUniwersytet!, w której każdy obszar UŚ ma swojego reprezentanta. Ambasadorzy to osoby wyjątkowe – wyróżniające się nie tylko pasją zawodową, ale również aktywnością realizowaną poza pracą i studiami. Profile reprezentantów uczelni zawierają zatem nie tylko informacje o działalności naukowej, ale także o ich zainteresowaniach, pasjach i hobby. **Ambasadorem kierunku filozofia jest dr Marta Ples-Beben**²⁹⁷, adiunkta w Instytucie Filozofii.

²⁹⁴ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/>

²⁹⁵ <https://us.edu.pl/kandydat/>

²⁹⁶ <https://us.edu.pl/kandydat/strona-glowna/lista-kierunkow/>

²⁹⁷ <https://us.edu.pl/kandydat/marta-ples-beben-ambasadorka-kierunku-studiow/>

D. Informacja o programie studiów i warunkach jego realizacji

Pełna informacja o programie studiów jest niezwykle ważna z punktu widzenia studentki i studenta. Z uwagi na dokonywane regularnie modyfikacje programów studiów w nowych cyklach kształcenia istotne jest, aby osoby studiujące miały dostęp do programów obowiązujących w poprzednich latach. Daje im to możliwość zaplanowania własnej ścieżki kształcenia i np. uniknięcia różnic programowych w przypadku powtarzania roku lub semestru. Programy studiów wraz z kompletnymi danymi dotyczącymi opisu modułu oraz formy i liczby godzin danego przedmiotu, liczby punktów ECTS, opisu kierunku i specjalności, efektów kształcenia itp. zamieszczone są w otwartym serwisie ogólnouniwersyteckim Karta Kierunku & Informator ECTS²⁹⁸. Obecnie w serwisie znajdują się programy studiów na kierunku filozofia od roku akademickiego 2014/2015.

Informacje o programie studiów są dostępne także z konta w systemie USOSweb²⁹⁹ w Katalogu, gdzie student ma możliwość zweryfikowania bądź pozyskania pełnej informacji o przedmiotach, których zaliczenie jest niezbędne w toku studiów.

E. USOS

System USOS³⁰⁰ jest podstawowym narzędziem do gromadzenia i przekazywanie informacji o toku studiów na kontaktach studentów. Dane w systemie USOS uzupełniane są przez pracowników różnych jednostek UŚ, a tokiem studiów zarządzają pracownicy dziekanatu. Z systemem USOS zintegrowany jest szereg serwisów internetowych przeznaczonych dla studentów oraz nauczycieli akademickich. Najważniejszym z nich jest serwis **USOSweb**, który określa się mianem wirtualnego dziekanatu. Na koncie studenckim tworzonym w chwili przyjęcia kandydata na studia rejestrowane są wszystkie dane dotyczące ścieżki studiów. Po zalogowaniu na swoje konto student uzyskuje informacje o następujących elementach: programie studiów na który jest wpisany, planie zajęć, przedmiotach, których zaliczenie jest wymagane, uzyskanych wynikach zaliczeń i egzaminów, decyzjach dziekana w sprawie złożonych przez niego wniosków, numerze konta bankowego, wymianie studenckiej itp. Uczelnia przygotowała dla studentów szczegółowe instrukcje dokonywania niezbędnych działań w tym systemie, m.in. dotyczące rejestracji na zajęcia, podpięć, składania podań, itd., które dostępne są na stronie www. Dzięki systemowi USOS: 1.) osoby studiujące mają możliwość kontaktu z dziekanatem, bez konieczności wychodzenia z domu; 2.) także nauczyciele i nauczycielki akademickie mogą wykorzystać swoje konto do pilnego kontaktu z grupą zajęciową lub pojedynczym studentem czy studentką, wysyłając wiadomość na podany przez nich adres mailowy; 3.) w systemie osoby studiujące na bieżąco widzą informacje o swoich osiągnięciach w procesie weryfikacji efektów uczenia się. Przez system USOS można złożyć większość podań dotyczących studiowania³⁰¹.

W sprawach problematycznych działa helpdesk techniczny USOSWeb oraz mUSOS³⁰² (Mobilny USOS).

F. APD

²⁹⁸ Filozofia - Wszystkie studia - Katalog kierunków - Uniwersytet Śląski w Katowicach - Karta Kierunku (us.edu.pl)

²⁹⁹ <https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=news/default>

³⁰⁰ https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=dla_stud/index [pełny dostęp tylko po zalogowaniu]

³⁰¹ <https://us.edu.pl/student/komunikaty/podania-w-serwisie-usosweb/>

³⁰² <https://usosweb.us.edu.pl/kontroler.php?action=news/kontakt>

Archiwum Prac Dyplomowych [APD]³⁰³ jest jednym z wielu serwisów internetowych współpracujących z Uniwersyteckim Systemem Obsługi Studiów. Aplikacja ta pełni funkcję katalogu i repozytorium elektronicznych wersji pisemnych prac dyplomowych oraz rozpraw doktorskich powstających w UŚ. Cały proces od rejestracji tematu pracy dyplomowej, złożenia pracy, przygotowania recenzji aż po protokół z egzaminu przebiega z wykorzystaniem systemu APD. Jest to udogodnienie dla studentów, przebywających poza Katowicami. Wraz z każdą pracą przechowywane są powiązane z nią szczegółowe informacje, takie jak: imię i nazwisko autora, promotora pracy (określanego w APD mianem kierującego pracą) i recenzentów, recenzje oraz oceny pracy. W funkcji „Katalog” serwis APD umożliwia przeszukiwanie baz prac dyplomowych, które powstały w UŚ. Katalog można przeszukiwać wg następujących kryteriów: tytuł, autor, promotor, recenzenci, streszczenie, słowa kluczowe, jednostka organizacyjna, seminarium. Baza ta jest pomocna dla studentów na etapie planowania pracy dyplomowej, umożliwia rozeznanie w polach badawczych, tematach znajdujących się w kręgu zainteresowań promotora itp. Jednakże zasadniczą funkcją APD, jest przede wszystkim wspomaganie procedury ich składania i archiwizacji w systemie. W czynności te zaangażowanych jest kilka osób, które na określonych etapach archiwizacji pracy mają obowiązek wykonania pewnych zadań. Serwis APD pomaga skoordynować i uprościć te działania, definiując składający się z kilku kroków proces, dając jednocześnie studentowi możliwość monitorowania postępów w całym procesie. APD zawiera też czytelne instrukcje działania dla studentów i promotorów.

G. Poczta uniwersytecka i wiadomości mailowe

Wszyscy studenci UŚ mają możliwość – i jest to rekomendowane – założenia **konta mailowego w domenie us.edu.pl**. Konto to nie tylko umożliwia posługiwanie się adresem pocztowym w domenie uniwersyteckiej, ale jest warunkiem niezbędnym do korzystania z uniwersyteckiej sieci eduroam i student.us (dostęp do Internetu w budynku, w którym mieszczą się sale dydaktyczne filozofii i na terenie kampusu uniwersyteckiego).

Komunikacja pomiędzy studentami a pracownikami uniwersytetu (zarówno kadrą dydaktyczną, jak i pracownikami administracji wydziałowej) odbywa się m.in. poprzez konta pocztowe studentów (na adresy wskazane przez studentów i zarejestrowane na ich kontaktach w systemie USOS). System USOS umożliwia wysłanie nie tylko wiadomości do jednego studenta, ale także zbiorczego komunikatu do grup studentów (grupy zajęciowej, wykładowej lub całego rocznika studiów). Tą drogą studenci są informowani o ważnych wydarzeniach, terminach.

H. Profile na Facebooku

Główny profil WH na Facebooku³⁰⁴ utworzony został w celu przekazywania informacji o aktualnościach wydziałowych: bieżących wydarzeniach (wykładach gościnnych, konferencjach, konkursach oraz sukcesach pracowników i studentów).

Informacje dotyczące wydarzeń organizowanych pod auspicjami Instytutu Filozofii zamieszczane są na odrębnym profilu – **Filozofia w Katowicach**³⁰⁵. Profil ten jest obsługiwany przez wyznaczonych nauczycieli akademickich. Na profilu tym studiujący mogą znaleźć ciekawe informacje o konferencjach,

³⁰³ <https://apd.us.edu.pl/documents/welcome/?s=1>

³⁰⁴ <https://www.facebook.com/wydz.humanistyczny.us/>

³⁰⁵ https://www.facebook.com/FilozofiaKatowice/?locale=pl_PL

sympozjach, spotkaniach, ale tym kanałem przekazywane są dodatkowo pewne informacje organizacyjne.

Swoje profile facebookowe mają też koła naukowe³⁰⁶ związane z IF. Ich lista dostępna jest na stronie kierunku w zakładce organizacje studenckie.

1. Wydarzenia organizowane przez Wydział Humanistyczny

Szczególną formą komunikatu kierowanego do studentów, potencjalnych kandydatów i całego otoczenia zewnętrznego Wydziału Humanistycznego są wydarzenia skierowane do tych grup odbiorców, w trakcie których przedstawiana jest oferta dydaktyczna. Zarówno wydział, jak i dyrekcja dydaktyczna kierunków posiadają własną sieć kontaktów do szkół regionu. Informacje rozpowszechniane są również dzięki osobistemu zaangażowaniu pracowników, którzy za pośrednictwem własnej sieci kontaktów docierają z wyselekcjonowanymi informacjami do docelowego grona odbiorców

Informacja o uzyskanych rezultatach

Informacje o rezultatach uzyskanych przez studenta w toku studiów zamieszczane są przede wszystkim w systemie USOS. Po zalogowaniu student może sprawdzić, jakie oceny uzyskał w ramach zaliczeń i egzaminów, a także jakie jeszcze przedmioty musi zaliczyć, aby zostać wpisany na kolejny semestr. W zakładce „Rankingi” osoby zainteresowane uzyskaniem stypendium Rektora mają możliwość sprawdzenia informacji o swojej średniej, a także ustalenia, jak dany wynik przedstawia się na tle całego rocznika.

9.2. Sposoby, częstość i zakres oceny publicznego dostępu do informacji, udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także skuteczności działań doskonalących w tym zakresie.

Sposób realizacji publicznego dostępu do informacji jest oceniany na bieżąco w kontakcie z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Współpraca z Prodziekan ds. Strategii i Promocji, Samorządem Studenckim i Kołami Naukowymi daje możliwość monitorowania czy informacje kierowane do studentów spełniają kryteria czytelności, poprawności i funkcjonalności. Zgłoszone przez studentów uwagi, umożliwiają zwiększenie efektywności przepływu informacji i weryfikację doboru kanałów komunikacyjnych.

Podobnie sugestie zgłaszane przez pracowników Wydziału, stają się podstawą do nowych działań lub audytu wcześniejszych inicjatyw.

Kwestie związane z dostępem do informacji o studiach w serwisach WWW uczelni są także podejmowane podczas cosemestralnych spotkań dyrekcji kierunku ze studentami i pracownikami, przewidzianych w Procedurach Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

Co roku pełnomocnik rektora ds. rekrutacji na studia, wraz z Centrum Promocji UŚ realizuje wśród kandydatów i kandydatek na studia w UŚ, zarejestrowanych w systemie IRK badania ich opinii na temat funkcjonalności systemu rekrutacyjnego. Sprawdzane jest – między innymi – w jaki sposób kandydaci na studia oceniają sposób przedstawienia kryteriów kwalifikacji, dostęp do wykazu wymaganych

³⁰⁶ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/kierunki-studiow/filozofia/organizacje-studenckie/>

dokumentów oraz techniczne aspekty działania serwisu. Wnioski z badań służą wprowadzaniu działań doskonalących w zakresie przekazywania informacji dotyczących studiów.

W marcu 2022 roku w ramach projektu DUO – Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą³⁰⁷ zrealizowano badania dotyczące wprowadzenia generatora stron WWW dla pracowników i studentów UŚ. W badaniu tym zawarto – między innymi pytania o ocenę działania strony głównej UŚ – serwisu us.edu.pl. Uzyskane dane stanowiły podstawę do zaprojektowania zmian w strukturze tej strony internetowej.

W okresie od października do listopada 2022 roku w ramach projektu Wyspy Wiedzy³⁰⁸, którego liderem jest Uniwersytet Śląski zaprojektowano i zrealizowano badania ilościowe i jakościowe wśród pracowników i studentów UŚ. Wśród pytań zadanych uczestnikom badań znalazły się kwestie dotyczące dostępu do informacji o studiach w serwisach internetowych UŚ. Wnioski z badań zostały przedstawione Władzom uczelni, jak również Centrum Komunikacji Medialnej i Centrum Promocji.

Warto podkreślić, że badania te były projektowane i realizowane także przez osoby prowadzące zajęcia na filozofii.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 9:

Dobre praktyki

- Za **dobrą praktykę** realizowaną na poziomie uczelni należy uznać sposób i wielokanałowość publikowania informacji o programach studiów (np. Karta Kierunku, USOS, APD, strony i podstrony www, Ms Teams, newsletter dla studentów i pracowników, informator, poczta, FB, tik tok Wydziału Humanistycznego). Pełna informacja o programie studiów wraz z kompletnymi danymi dotyczącymi opisów modułów oraz formy i liczby godzin poszczególnych przedmiotów, liczby punktów ECTS, opisu kierunku i specjalności, efektów kształcenia itp. zamieszczona jest w otwartym serwisie ogólnouniwersyteckim Karta Kierunku & Informator ECTS. Obecnie w serwisie znajdują się programy studiów kierunku filozofia od roku akademickiego 2014/2015. Serwis ten jest w pełni zintegrowany z Kartą Kierunku, co oznacza, że wszelkie zmiany w programach studiów są w pełni dostępne dla użytkowników serwisu, a informacje zawsze są aktualne.
- Za dobrą praktykę można uznać **dbałość o jakość komunikacji w UŚ** (np. newslettery regularnie rozsyłane do pracowników i studentów z bieżącymi informacjami, badania prowadzone wśród wszystkich grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych dotyczące działania strony internetowej UŚ i jej doskonalenie).

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

10.1a. Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów

³⁰⁷ <https://www.duo.us.edu.pl>

³⁰⁸ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-studentow/wyspy-wiedzy/>

Uniwersytet Śląski w Katowicach wdrożył System Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK) uchwałą nr 126 Senatu UŚ z dnia 24 kwietnia 2012 r, a od 2019 roku zasady funkcjonowania ww. systemu zostały ujęte bezpośrednio w Statucie Uniwersytetu Śląskiego³⁰⁹ (§ 77 pkt 6), w zakresie:

- polityki i procedur zapewniania jakości kształcenia na Uczelni;
- zasad rekrutacji na studia;
- analiz i doskonalenia programów kształcenia;
- systemu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się;
- zasad zapewnienia wysokiego poziomu kadry dydaktycznej;
- oceny procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych;
- badania opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych o prowadzonych zajęciach dydaktycznych i obsłudze procesu kształcenia oraz opinii pracowników o warunkach kształcenia;
- badania kariery zawodowej absolwentów w celu doskonalenia procesu kształcenia;
- badania opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej i wykorzystywania ich w procesie tworzenia i doskonalenia programów kształcenia;
- zasad monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu i jakości wyposażenia niezbędnego do nauki (m.in. bibliotek, komputerów z dostępem do internetu) oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów (np. opieki naukowej czy doradztwa).

Funkcjonowanie SZJK w Uniwersytecie Śląski w Katowicach reguluje ponadto Zarządzenie nr 145 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 29 października 2019 r.³¹⁰ w sprawie określenia Polityki jakości kształcenia na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

System Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK) w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oparty jest na poszanowaniu autonomii i specyfiki wydziałów oraz innych jednostek dydaktycznych Uniwersytetu, zgodnie z którym każda jednostka opracowała adekwatne dla swej specyfiki procedury w zakresie zapewnienia, monitorowania i oceny jakości kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, kierując się przy tym swoimi dobrymi doświadczeniami i praktykami w tym zakresie. Przyjęte rozwiązania poddawane są ciągłej, corocznej aktualizacji, aby móc dostosowywać je do zmieniających się warunków kształcenia. Ostatnia aktualizacja wzoru, według którego Wydziały przygotowują swoje specyficzne rozwiązania, nastąpiła w grudniu 2022 roku (Uchwała nr 1 uniwersyteckiej Komisji ds. Kształcenia i Studentów). Działaniem SZJK objęci są studenci wszystkich poziomów i form studiów, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych oraz pracownicy Uczelni.

Na płaszczyźnie ogólnouniwersyteckiej za wyznaczanie kierunków rozwoju oraz ewaluację Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK) odpowiada Zespół ds. jakości kształcenia i akredytacji, kierowany przed Pełnomocniczkę Rektora ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji. W kadencji 2022–2024 funkcję tę pełni dr hab. Jolanta Skutnik, prof. UŚ - zastępczyni dyrektora kierunków animacja

³⁰⁹ <https://us.edu.pl/uczelnia/o-nas/statut>

³¹⁰ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/221/5/>

społeczno-kulturalna z edukacją kulturalną, edukacja kulturalna, etnologia i antropologia kulturowa w Instytucie Nauk o Kulturze na Wydziale Sztuki i Nauk o Edukacji; w kadencji 2012–2016 Prodziekan ds. Studenckich i Kształcenia, członkini senackiej Komisji ds. kształcenia oraz Zespołu ds. Wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji; doktor habilitowana nauk społecznych. W skład Zespołu wchodzi pełnomocnicy dziekanów poszczególnych wydziałów oraz pracownicy Biura Jakości Kształcenia, wyodrębnionego w ramach Działu Jakości i Analiz Strategicznych. Do zadań zespołu należy:

1. monitorowanie funkcjonowania systemu zapewniania jakości kształcenia (SZJK) na poziomie ogólnouczelnianym i w poszczególnych jednostkach organizacyjnych oraz wspieranie organów uczelni, osób pełniących funkcje kierownicze i ciał kolegialnych w projektowaniu, organizacji i ewaluacji działań na rzecz zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia oraz SZJK;
2. wspieranie koncepcyjno-organizacyjne działań pełnomocnika rektora ds. jakości kształcenia;
3. opracowanie koncepcji badań jakości kształcenia, udział w opracowywaniu ogólnouczelnianych narzędzi badawczych, koordynowanie realizacji badań jakości kształcenia i opracowanie raportów z tych badań; dystrybucja kwestionariuszy ankiety oceny pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego i upowszechnienie jej wyników w systemie informatycznym (portal pracownika UŚ);
4. monitorowanie przebiegu ewaluacji jakości kształcenia w Uniwersytecie Śląskim w szczególności przeprowadzanych przez Polską Komisję Akredytacyjną, gromadzenie i analizowanie dokumentacji sporządzanej w ramach ewaluacji (raportów samooceny oraz raportów zespołów oceniających PKA), sporządzanie raportów z tych analiz i upowszechnianie wniosków z nich;
5. wśród pracowników pełniących funkcje kierownicze (w szczególności prodziekanów ds. kształcenia i studentów oraz dyrektorów kierunków studiów) oraz udzielanie im wsparcia merytorycznego w przygotowaniach do akredytacji;
6. współpraca z Działem Kształcenia i Działem Informatycznej Obsługi Toku Studiów w zakresie rozwoju systemu informatycznego *Karty kierunku*;
7. dbanie o spójną politykę informacyjną dotyczącą jakości kształcenia w Uniwersytecie Śląskim, w szczególności prowadzenie strony internetowej poświęconej SZJK, organizowanie spotkań, szkoleń i seminariów dla studentów, doktorantów i pracowników Uczelni, promowanie dobrych praktyk w zakresie jakości kształcenia w Uczelni;
8. przygotowywanie projektu corocznego sprawozdania z oceny jakości kształcenia na potrzeby Komisji ds. kształcenia i studentów w oparciu o sprawozdania przekazane przez wydziały, szkoły doktorskie, kolegia i inne jednostki organizacyjne Uczelni;
9. realizacja innych zadań zleconych przez rektora i kanclerza.

Warto zauważyć, że już w 2012 roku, wraz z powstaniem SZJK, na uczelni powołane zostało Biuro Jakości Kształcenia (BJK). Jego głównym zadaniem jest wspomaganie podejmowanych przez Komisję ds. kształcenia i studentów oraz Zespół ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji działań o charakterze koncepcyjnym i organizacyjnym oraz koordynacja przedsięwzięć zmierzających do zapewnienia i podnoszenia jakości studiów na Uniwersytecie. BJK pracuje w trybie ciągłym, niezależnie od kadencyjności innych organów odpowiedzialnych za jakość kształcenia, a jego skład osobowy jest rozwijany wraz ze wzrastającymi potrzebami w tym zakresie (aktualnie pracuje w nim czterech

specjalistów, wspomaganych okresowo przez dwójkę specjalistów z Działu Jakości i Analiz Strategicznych).

Na płaszczyźnie Wydziału Humanistycznego (jednostki organizującej kształcenie na kierunku filozofia) główne struktury SZJK tworzą dziekan, prodziekan ds. kształcenia i studentów, dyrektorzy kierunku i jego zastępcy, Rada Dydaktyczna Kierunku Studiów, pełnomocnik dziekana ds. jakości kształcenia i akredytacji; wydziałowa komisja ds. kształcenia i studentów oraz wydziałowa rada samorządu studenckiego.

Zapewnienie, monitorowanie, ocena, doskonalenie i wdrożenie działań naprawczych jakości kształcenia na Wydziale Humanistycznym są realizowane poprzez Procedury Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych na wydziale, które zostały uchwalone przez wydziałową komisję ds. kształcenia i studentów (**Zał_K10_01**) i są spójne z uczelnianymi procedurami systemu zapewnienia jakości kształcenia. W ww. procedurach ujęte zostały następujące obszary: monitorowanie skuteczności osiągania efektów uczenia się, współpraca z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, doskonalenie programu studiów, zapewnianie jakości procesu dydaktycznego, infrastruktura i zasoby dydaktyczne w tym w zakresie innowacji i osiągnięć, m.in. współczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, wsparcie studentów w procesie uczenia się, publikowanie informacji oraz ocena jakości kształcenia na wydziale w danym roku akademickim.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż konstrukcja SZJK w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach została oparta na strukturach oraz kompetencjach ciał statutowych, które mają w zakresie swojej właściwości obszary związane z zarządzaniem procesem kształcenia. Na system składa się z katalog procedur, obowiązków i zadań, których bezpośrednim celem jest zapewnienie, doskonalenie, monitoring i ewaluacja jakości kształcenia. Wartością systemu jest jego cykliczność i powszechność oraz ogólna dostępność, m.in. w formie publikacji informacji na temat jakości kształcenia na stronie Wydziału Humanistycznego³¹¹.

Dodatkowym elementem uzupełniającym SZJK są organizowane w uczelni konkursy pro jakościowe, których zadaniem jest stymulowanie działań w zakresie jakości kształcenia w poszczególnych jednostkach. Mają one ponadto na celu zwiększanie skuteczności działań w obszarach wymagających doskonalenia. Przykładem takiego konkursu jest konkurs dla pracowników Wydziału Humanistycznego Współmyślenie w humanistyce³¹² oraz System Motywacyjny w Dydaktyce Akademickiej Uniwersytetu Śląskiego³¹³, w ramach którego do tej pory zorganizowano następujące konkursy: Wyróżnienia JM Rektora UŚ, Doskonały kierunek, Współmyślenie, współdziałanie. Wśród laureatów tych konkursów znaleźli się również pracownicy i kierunek związany z Instytutem Filozofii:

- Współmyślenie w humanistyce: prof. dr hab. Dariusz Kubok, dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ, dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ, dr Witold Marzęda, dr Magdalena Wołek
- Wyróżnienia JM Rektora UŚ: dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ, dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ, dr Magdalena Wołek
- Współmyślenie, współdziałanie: dr Magdalena Wołek
- Doskonały kierunek: kognitywistyka

³¹¹ <https://us.edu.pl/wydzial/wh/jakosc-ksztalcenia>

³¹² <https://us.edu.pl/wydzial/wh/2022/05/11/iv-edycja-konkursu-pn-wspolmyslenie-w-humanistyce/>

³¹³ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/system-motywacyjny-w-dydaktyce-akademickiej-smoda>

10.1b. Kompetencje i zakres odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za kierunek, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku

Zgodnie z zapisami Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym z 2018 r., Statutu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z 2019 r. oraz zapisami licznych zarządzeń Rektora i uchwałach Senatu UŚ poszczególne podmioty posiadają kompetencje w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku, takie jak:

Rektor – tworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu, w tym:

- § 15 ust. 2 Statutu UŚ - do zadań rektora należą wszelkie sprawy dotyczące Uniwersytetu, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych przez ustawę lub statut, względnie należące do kompetencji innych organów Uniwersytetu;
- § 148 ust.1. Statutu UŚ- rektor, kierując się strategią, podejmuje decyzje w przedmiocie utworzenia i zaprzestania prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie, profilu i w określonej formie. Decyzja o zaprzestaniu kształcenia nie może przerywać prowadzonego już cyklu kształcenia. Ustęp 3 ww. przepisu stanowi, że przed podjęciem decyzji, o której mowa w ust. 1, rektor może zasięgnąć opinii senatu lub rady Uniwersytetu;
- § 153 ust. 1 Statutu UŚ – rektor określa i zmienia politykę jakości kształcenia po zasięgnięciu opinii komisji kształcenia, uwzględniając strategię, specyfikę jednostek organizacyjnych uniwersytetu oraz ich dobre praktyki;
- § 153 ust. 3 Statutu UŚ – rektor przy pomocy właściwego prorektora lub prorektorów, komisji kształcenia, a także dziekanów, dyrektorów kierunków studiów oraz dziekana szkoły doktorskiej sprawuje bieżący nadzór nad SZJK.

Prorektor ds. kształcenia i studentów – uczestnictwo w pracach komisji do spraw kształcenia i studentów;

Senat – uchwalanie regulaminu studiów, ustalanie programów studiów, określanie sposobu potwierdzania efektów uczenia się, w tym zgodnie z brzmieniem § 148 ust. 4 program studiów dla określonego kierunku, poziomu i profilu ustala senat po zasięgnięciu opinii komisji kształcenia oraz samorządu studenckiego. Senat określa również wytyczne dotyczące wymagań w zakresie tworzenia i zmiany programów studiów prowadzonych w uniwersytecie.

Komisja do spraw kształcenia i studentów – jest organem doradczym rektora, senatu i rady Uniwersytetu w sprawach studenckich oraz w sprawach z zakresu kształcenia prowadzonego w Uniwersytecie. Zgodnie z brzmieniem § 77 ust.1 statutu do jej zadań należy: 1.) wspieranie rektora w realizacji strategii w zakresie kształcenia; 2.) przygotowywanie projektów wytycznych dla tworzenia programów studiów; 3.) inicjowanie oraz opiniowanie zmian w programach studiów; 4.) opracowywanie projektów regulaminów studiów; 5.) opiniowanie wniosków dotyczących zasad rekrutacji na studia; 6.) opracowywanie wytycznych do tworzenia procedur systemu zapewniania jakości kształcenia; 7.) przedstawianie rektorowi propozycji działań doskonalących proces kształcenia w uniwersytecie; 8.) przedstawianie rektorowi propozycji działań doskonalących warunki studiowania oraz wsparcia i obsługi studentów; 9.) opracowywanie i przedstawianie senatowi corocznych sprawozdań z oceny jakości kształcenia oraz wniosków z tych sprawozdań; 10.) wyrażanie opinii

w sprawach przekazanych jej do rozpatrzenia przez rektora, senat, radę uniwersytetu lub prorektora właściwego do spraw kształcenia i spraw studenckich; 11.) inne zadania określone w regulaminie organizacyjnym uniwersytetu. Zasady działania komisji określa § 12 Regulaminu Organizacyjnego UŚ.

Dziekan – organizuje i koordynuje działalność dydaktyczną wydziału (§ 53 Statutu UŚ):

- zgodnie z brzmieniem § 153 ust. 2 pkt. 1 Statutu UŚ dziekan określa również procedury SZJK dla kierunku studiów, biorąc pod uwagę wytyczne określone przez komisję kształcenia oraz specyfikę kształcenia na danym kierunku;
- na mocy Regulaminu studiów dziekan oraz prodziekani są decydentami w sprawach studenckich związanych z tokiem studiów, w tym w zakresie rozstrzygnięcia o:
 - 1.) skierowaniu na powtarzanie modułu lub modułów i warunkowym wpisie na następny semestr, jeżeli student nie uzyskał zaliczenia z nie więcej niż dwóch modułów;
 - 2.) skierowaniu na powtarzanie semestru w innych przypadkach niż określone w pkt 1;
 - 3.) skreśleniu z listy studentów (§ 29 Regulaminu studiów) **(Załącznik K10_02)**;
 - 4.) ustalaniu dla każdego studenta, który ma prawo brać udział w programach wymiany studentów, w szczególności Erasmus i MOST, na zasadach w nich obowiązujących indywidualnego wykazu efektów uczenia się, które student powinien osiągnąć na innym wydziale (uczelni) i który przekazuje się wydziałowi (uczelni), na którym student podejmuje studia. Wykaz efektów uczenia się osiągniętych przez studenta na wydziale przyjmującym stanowi następnie podstawę do zaliczenia modułów w Uczelni. Dziekan uznaje zaliczenia uzyskane w wyniku zrealizowania studiów częściowych i/lub praktyk za granicą na podstawie zrealizowanego, uprzednio zatwierdzonego porozumienia o programie studiów lub praktyki, stosownie do zawartego porozumienia (§ 19 Regulaminu studiów) **(Załącznik K10_02)**. Na wniosek studenta dziekan może uznać efekty uczenia się osiągnięte w szczególności w wyniku działalności o charakterze badawczym, naukowym, artystycznym, wdrożeniowym lub społecznym prowadzonej w czasie trwania jego studiów (§ 21 Regulaminu studiów) **(Załącznik K10_02)**.
 - 5.) możliwości zezwolenia na wniosek studenta na realizację wybranych efektów uczenia się z semestru wyższego, niż wynika to z aktualnego wpisu na semestr (§ 31 Regulaminu studiów) **(Załącznik K10_02)**.

Obok kompetencji do rozstrzygnięcia w indywidualnych sprawach studenckich, do właściwości dziekana należy także:

- zatwierdzanie planów zajęć dydaktycznych oraz określanie liczebności grup zajęciowych w danym roku akademickim (§ 53 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 Statutu UŚ);
- określanie zasad prowadzenia zajęć dydaktycznych w sytuacjach nadzwyczajnych, np. czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów szkolnictwa wyższego i nauki w związku zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (§ 53 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 Statutu UŚ);
- rozstrzygnięcie sporów w sprawie terminów - co do zasady terminy egzaminów oraz sposób ogłoszenia ich wyników ustala egzaminator w porozumieniu ze studentami; nie można

wyznaczyć dwóch lub więcej terminów egzaminów w tym samym dniu dla studentów tego samego kierunku, specjalności, formy, poziomu i roku studiów (§ 25 Regulaminu studiów) (Załącznik K10_02);

- skreślenie studenta z listy obligatoryjnie (§ 13 ust. 1 Regulaminu studiów) lub fakultatywnie (§13 ust. 2 Regulaminu studiów).

Prodziekan do spraw kształcenia i studentów – m.in. przewodniczy pracom wydziałowej komisji do spraw kształcenia i studentów.

Na podstawie par. 12 Regulaminu studiów wydaje decyzje administracyjne z upoważnienia rektora w następujących sprawach: 1.) skreślenia z listy studentów; 2.) przyjęcia na studia, zmiany formy lub kierunku studiów w przypadku cudzoziemców; 3.) odmowy przyjęcia na studia w formie przeniesienia z innej uczelni; 4.) odmowy wznowienia studiów; 5.) zwolnienia z opłaty lub obniżenia opłaty za usługi edukacyjne; 6.) przyznania stypendium socjalnego, stypendium dla osób niepełnosprawnych; zapomogi, stypendium rektora lub stypendium z własnego funduszu uczelni na stypendia; 7.) zawieszenia w prawach studenta przez rektora w przypadkach, o którym mowa w art. 312 ust. 5, a także w art. 316 ust. 4 Ustawy; 8.) stwierdzenia nieważności dyplomu.

Zadania prodziekana ds. kształcenia i studentów Wydziału Humanistycznego w zakresie sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkami studiów, w tym w odniesieniu do ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku polegają w szczególności na:

- współpracy z radami dydaktycznymi kierunków studiów;
- zatwierdzaniu obsady dydaktycznej i indywidualnych przydziałów zajęć dydaktycznych zaproponowanych przez dyrektora kierunku studiów;
- reprezentowaniu wydziału na forum uczelnianej komisji ds. kształcenia i studentów;
- opracowaniu założeń dotyczących obciążeń dydaktycznych pracowników wydziału w danym roku akademickim;
- wspieraniu dziekana w zakresie polityki kadrowej dotyczącej pracowników dydaktycznych na wydziale (§ 32 Regulaminu Organizacyjnego).

Pełnomocnik dziekana ds. jakości kształcenia i akredytacji:

- wspiera wydziałową komisję ds. kształcenia i studentów (WKKS) w opracowywaniu raportu z oceny własnej wydziału w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim;
- wspiera i koordynuje działania na rzecz przygotowania wydziału do ocen jakości prowadzonego kształcenia przez podmioty zewnętrzne (akredytacji), a w szczególności: na bieżąco zapoznaje się z kryteriami i zasadami przeprowadzania akredytacji i przekazuje tę wiedzę właściwym podmiotom na wydziale, w tym organizuje spotkania informacyjnych i szkolenia w tym zakresie, na bieżąco współpracuje z biurem jakości kształcenia (BJK) i innymi pełnomocnikami dziekanów ds. jakości kształcenia i akredytacji w zakresie wielostronnej wymiany informacji o przebiegu i wynikach akredytacji dokonywanych na poszczególnych wydziałach, wspiera dyrektorów kierunków studiów w opracowywaniu dokumentacji na potrzeby akredytacji oraz realizacji działań w trakcie wizyty zespołu akredytującego;

- monitoruje wdrażanie wniosków i zaleceń poakredytacyjnych oraz informuje dziekana o ewentualnych problemach w tym zakresie;
- koordynuje na poziomie wydziałowym gromadzenie danych niezbędnych na potrzeby akredytacji;
- opracowuje we współpracy z dyrektorami kierunków studiów listy akredytacji których uzyskanie byłoby pożądane z perspektywy realizacji Strategii w zakresie kształcenia.

Dyrektor kierunku studiów – organizuje kształcenie w ramach danego kierunku studiów, w tym:

- opracowuje i przedstawia dziekanowi propozycję przydziału zajęć dydaktycznych pracownikom mającym odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie, opracowuje propozycje zmian programu studiów;
- sprawuje nadzór merytoryczny i organizacyjny nad zajęciami prowadzonymi na danym kierunku (§ 61 Statutu UŚ).
- w zakresie kompetencji dyrektora kierunku mieści się także realizowanie lub nadzór nad realizacją procedur wskazanych w wydziałowym SZJK, inicjowanie i koordynowanie działań w zakresie doskonalenia programu studiów.
- Ponadto, na podstawie § 5 Regulaminu studiów, po zasięgnięciu opinii właściwej rady dydaktycznej i właściwego organu samorządu studenckiego, wdraża regulamin odbywania praktyk, jeśli specyfika kierunku wymaga adaptacji regulaminu praktyk UŚ.

Dyrektor kierunku studiów podejmuje szereg decyzji związanych z tokiem studiów. Obok tych działań dyrektorzy kierunków studiów wykonują zadania powierzone przez prodziekana ds. kształcenia i studentów, a także spotykają się z nim regularnie na zebraniach poświęconych sprawom organizacyjnym oraz bieżącemu monitorowaniu i zapewnianiu jakości kształcenia na Wydziale. Szczegółowy zakres obowiązków Dyrektora kierunku dookreśla § 35 Regulaminu Organizacyjnego UŚ.

Od 2019 roku funkcję dyrektorki kierunków filozofia i kognitywistyka, a od roku 2021 roku także kierunku doradztwo filozoficzne i coaching pełni dr Magdalena Wołek. Jej zastępcami są dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ oraz dr Szymon Makuła.

Wydziałowe komisje do spraw kształcenia i studentów – są organami doradczymi dziekanów w sprawach studenckich i z zakresu kształcenia prowadzonego na wydziałach. Zgodnie z treścią § 79 Statutu UŚ w skład wydziałowej komisji do spraw kształcenia i studentów wchodzi: 1.) dziekan lub upoważniony przez niego prodziekan właściwy dla spraw kształcenia i studentów – jako przewodniczący; 2.) dyrektorzy kierunków studiów prowadzonych na danym wydziale; 3.) przedstawiciele samorządu studenckiego, których liczbę ustala dziekan po konsultacji z samorządem studenckim; 4.) inne osoby wskazane przez dziekana, w szczególności przedstawiciel pracowników niebędących nauczycielami akademickimi – z głosem doradczym oraz na Wydziale Humanistycznym pełnomocnicy dziekana ds. studenckich, ds. studentów zagranicznych, współpracy międzynarodowej, kształcenia na odległość oraz zapewnienia jakości kształcenia i akredytacji. Zasady działania komisji normuje §13 Regulaminu Organizacyjnego UŚ.

Rada dydaktyczna kierunku studiów – zgodnie z treścią § 83 Statutu UŚ rada dydaktyczna kierunku studiów jest organem doradczym dyrektora kierunku studiów.

Szczegółowe zadania rady dydaktycznej kierunku studiów określa regulamin organizacyjny uniwersytetu. W skład rady dydaktycznej kierunku wchodzi: 1.) dyrektor kierunku studiów – jako przewodniczący; 2.) zastępca lub zastępcy dyrektora kierunku; 3.) co najmniej jeden przedstawiciel pracowników badawczo-dydaktycznych wskazany przez dyrektora instytutu właściwego ze względu na dyscyplinę, z jaką powiązany jest dany kierunek studiów; liczbę takich przedstawicieli oraz dyscyplin reprezentowanych w radzie dydaktycznej określa dziekan na wniosek dyrektora kierunku; 4.) co najmniej jeden przedstawiciel pracowników dydaktycznych, mający doświadczenie w prowadzeniu zajęć na danym kierunku – wskazany przez dyrektora kierunku; 5.) specjalista z zakresu kształcenia nauczycieli – wskazany przez dyrektora kierunku, jeżeli na danym kierunku realizowana jest specjalność nauczycielska; 6.) po jednym przedstawicielu studentów z każdego kierunku i poziomu studiów objętego działaniami rady, wskazanym przez właściwy organ samorządu studenckiego; 7.) inne osoby wskazane przez dziekana lub dyrektora kierunku – z głosem doradczym, w tym przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych, reprezentujący otoczenie społeczno-gospodarcze (ust. 4 powyższego przepisu). Do zadań rady dydaktycznej kierunku studiów należy: 1.) wybór kandydatów na dyrektorów kierunków studiów i przedstawienie ich dziekanowi; 2.) wyrażanie opinii o wszelkich sprawach dotyczących kształcenia na kierunku studiów; 3.) opiniowanie zmian w programach studiów kierunku studiów; 4.) opiniowanie propozycji warunków i trybu rekrutacji na studia, kryteriów kwalifikacji, zasad przyjmowania na I rok laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich, a także limitów przyjęć na studia w danym roku akademickim; 5.) realizowanie procedur wskazanych w WSZJK lub powierzonych do realizacji przez dyrektora kierunku studiów; 6.) realizowanie innych zadań związanych z prowadzeniem kształcenia na kierunku studiów powierzone przez dziekana lub dyrektora kierunku studiów. Rada dydaktyczna określa również szczegółowe warunki przeniesienia na inny kierunek lub specjalność studiów w ramach uczelni (§18 Regulaminu studiów) (**Zał_K10_02**). Zasady działania Rady określa § 16 Regulaminu Organizacyjnego UŚ.

Na Wydziale Humanistycznym działa wspólna Rada dydaktyczna dla grupy kierunków studiów: filozofia, kognitywistyka oraz (od 2021 roku) doradztwo filozoficzne i coaching. Jej skład dostępny jest na stronie:

<https://us.edu.pl/wydzial/wh/rady-dydaktyczne-kierunkow-studiow/filozofia-kognitywistyka-dfic/>

Do obrad rady zaproszeni są – z głosem doradczym – także przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych. Aktualnie są to:

- dr hab. n. med. Krzysztof Krysta – Katedra Psychiatrii i Psychoterapii SUM, Ordynator oddziału dla pacjentów z podwójną diagnozą Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Gliwicach,
- mgr Tomasz Dreinert – X Liceum Ogólnokształcące im.I.J. Paderewskiego w Katowicach,
- dr Monika Polaczek – filozof, dyplomowany coach,
- dr Katarzyna Szmaglińska – prac dydaktyczny z dorobkiem w dziedzinie filozofia, kierownik Zakładu Filozofii i Bioetyki na Wydziale Nauk o Zdrowiu Śląskiego Uniwersytetu Medycznego
- mgr Julian Strzałkowski – Sekretarz Polskiego Towarzystwa Doradztwa Filozoficznego,

- mgr Justyna Czempik – Master Certified Coach (MCC) International Coach Federation Global
- dr Marcin Kik – Wykładowca akademicki, filozof, psycholog, certyfikowany coach,
- mgr Zuzanna Sucharowska – Dyrektorka Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. F. Chopina w Bytomiu,
- Magdalena Tomal-Wichrowska – Członkini zarządu Fundacji Śląskie Obrazy, organizatorka Festiwalu Sztuki Wysokiej, mentorka w projekcie Uczelnie Przyszłości (NCBR, UŚ).

Kontrola decyzji i aktów wewnętrznych

Do wydawania, uchylania, zmiany, stwierdzenia nieważności lub wygaśnięcia, a także uzupełniania braków formalnych wniosku w sprawach wymagających wydania decyzji administracyjnej, o których mowa w §12 ust. 2 Regulaminu studiów, stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego (KPA), jeżeli Ustawa lub inne przepisy nie stanowią inaczej (§12 ust. 3 Regulaminu Studiów). Indywidualne sprawy studentów, inne niż: 1.) skreślenia z listy studentów; 2.) przyjęcia na studia, zmiany formy lub kierunku studiów w przypadku cudzoziemców; 3.) odmowy przyjęcia na studia w formie przeniesienia z innej uczelni; 4.) odmowy wznowienia studiów; 5.) zwolnienia z opłaty lub obniżenia opłaty za usługi edukacyjne; 6.) przyznania stypendium socjalnego, stypendium dla osób niepełnosprawnych; zapomogi, stypendium rektora lub stypendium z własnego funduszu Uczelni na stypendia; 7.) zawieszenia w prawach studenta przez rektora w przypadkach, o którym mowa w art. 312 ust. 5, a także w art. 316 ust. 4 Ustawy; 8.) stwierdzenia nieważności dyplomu, są załatwiane w drodze rozstrzygnięć. Do ich wydawania nie stosuje się przepisów KPA. Osoby uprawnione na podstawie przepisów odrębnych do wydawania rozstrzygnięć wydają je niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia wniesienia podania, chyba że przepisy regulaminu stanowią inaczej. W przypadku niewydania rozstrzygnięcia w terminie, studentowi służy skarga do dziekana na nieterminowe załatwienie sprawy. Rozpatrując skargę, dziekan rozstrzyga w indywidualnej sprawie studenckiej lub wyznacza imiennie osobę zobowiązaną do jej załatwienia, ustalając odpowiedni termin, jednakże nie dłuższy niż 14 dni (§12 ust. 4 Regulaminu Studiów). Podania w sprawach wymagających wydania decyzji administracyjnych są wnoszone na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu na adres właściwego dziekanatu. Podania w sprawach, które nie wymagają wydania decyzji administracyjnej, są wnoszone do dziekana w formie pisemnej i składane w siedzibie uczelni lub jej filii we właściwym dziekanacie. Mogą być także wniesione na adres właściwego dziekana zarejestrowanego w systemie USOS adresu poczty elektronicznej (bez konieczności spełnienia wymogu opatrzenia wniosku własnoręcznym podpisem czy też kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem złożonym z użyciem profilu zaufanego) albo złożone bezpośrednio w systemie USOS, jeśli informatyczny system obsługi studiów na to pozwala (§12 ust. 5 Regulaminu Studiów).

W ramach kompetencji i zakresu odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku studiów warto wskazać na te należące do dziekana, polegające na uprawnieniu do uchylenia lub zmiany decyzji dyrektora kierunku studiów. O uchyleniu albo zmianie decyzji dyrektora kierunku studiów dziekan zawiadamia rektora i radę dydaktyczną kierunku studiów. Rektor zaś, w trybie §116, może uchylić lub zmienić decyzję podjętą przez osobę pełniącą funkcję kierowniczą w Uniwersytecie oraz uchwałę podjętą przez organ kolegialny niebędący organem Uniwersytetu, jeśli są one niezgodne z przepisami prawa, w tym ze statutem lub innym aktem organu Uniwersytetu,

a także są sprzeczne ze strategią albo naruszają ważny interes Uniwersytetu. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli przepisy prawa przewidują inny tryb postępowania.

10.2. Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów

Zgodnie z przepisami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz Statutu, studia na określonym kierunku, poziomie i profilu i w określonej formie tworzy Rektor UŚ (§148 Statutu). Decyzja o zaprzestaniu kształcenia nie może przerywać prowadzonego już cyklu kształcenia. Działania w zakresie doskonalenia programu studiów inicjuje i koordynuje dyrektor kierunku studiów (§35 pkt. 1 ust. 3 Regulaminu organizacyjnego), natomiast zmiany w programach studiów na kierunku, zgodnie z §16 pkt. 4 ust. 3 Regulaminu organizacyjnego, opiniuje rada dydaktyczna. Stosownie do przepisów uchwały Senatu UŚ oraz Zarządzenia Rektora UŚ³¹⁴ dokumentację programu studiów sporządza się oraz modyfikuje z wykorzystaniem Karty kierunku. Wersja dokumentacji do wydruku generowana jest za pomocą systemu USOS.

Dyrektor kierunku studiów, który planuje rozpoczęcie prac nad opracowywaniem programu studiów nowego kierunku, profilu, formy, poziomu lub specjalności studiów, w celu umożliwienia edycji w Karcie kierunku przekazuje informację o tym do działu kształcenia z wykorzystaniem dostępnych formularzy.

Zgodnie z § 2 ust. 3 Uchwały nr 385 Senatu UŚ z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie wytycznych dotyczących wymagań w zakresie tworzenia i zmiany programów studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach³¹⁵ (**Załącznik K10_03**) w procesie tworzenia nowego programu studiów uwzględnia się: 1.) potrzeby uzasadniające utworzenie planowanego kierunku studiów, w tym potrzeby społeczno-gospodarcze; 2.) wyniki przeprowadzonej analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z potrzebami społeczno-gospodarczymi; 3.) zainteresowanie kandydatów planowanym kierunkiem studiów; 4.) koszty realizacji planowanego programu studiów i możliwości jego sfinansowania przez Uniwersytet lub z wykorzystaniem zewnętrznych źródeł finansowania; 5.) wzorce międzynarodowe; 6.) wykorzystywanie w procesie kształcenia innowacyjnych metod dydaktycznych.

Doskonaleniu jakości kształcenia ma również służyć **wprowadzenie na kierunku filozofia Nowej Koncepcji Studiów pierwszego stopnia**³¹⁶, zgodnie z wypracowanym na poziomie ogólnouczelnianym wzorcem. Zmiany w programie studiów, które zostały wdrożone w cyklu kształcenia 2023/2024, obejmują poziomy modułów, w tym **moduły kierunkowe**, których dotychczasowy zestaw i treści zostały zrewidowane w oparciu o obecne kompetencje kandydatek i kandydatów na studia, ich oczekiwania edukacyjne oraz o wiedzę o rynku pracy dla absolwentów studiów wyższych. W drugiej części na program studiów składają się **moduły obszarowe wspierające kierunek filozofia**. Mają one charakter subsydiarny wobec treści z wskazanych w modułach kierunkowych. Moduły z tego obszaru mają sprawić, że studenci i studentki kierunku filozofia zdobędą wiedzę, rozwiną umiejętności i kompetencje społeczne o charakterze interdyscyplinarnym. Ostatnią grupę modułów stanowią **moduły ogólnouniwersyteckie** w tym **Otwarte Moduły Uczelniane (OMU)**. Są to moduły do samodzielnego wyboru przez osoby studiujące, które to moduły wzbogacają ich kierunkowe efekty

³¹⁴https://aktyprawne.us.edu.pl/d/1066/5/?tybpb_filterId=1&tybpb_filterYear=2015&tybpb_filterMonth=1&tybpb_filterDay=19&tybpb_modulId=1635

³¹⁵<https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/6396/5/?reporef=%2F%3Fsearch-global%3Duchwa%25c5%2582a%2B385%252f2023>

³¹⁶ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/nowa-koncepcja-studiow>

uczenia się. W tej części znajdują się również moduły gwarantujące stosowne kształcenie językowe, zajęcia z wychowania fizycznego czy zestaw treści do samodzielnej obsługi studiów, zwany „Przybornikiem studenta”.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 176 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 15 października 2021 r. w sprawie zasad prowadzenia w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (**Załącznik K10_04**), zajęcia dydaktyczne mogą być prowadzone w Uniwersytecie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość wyłącznie z wykorzystaniem platform nauczania na odległość oraz oprogramowania dopuszczonego do użytku w Uniwersytecie. Dziekan, po zasięgnięciu opinii wydziałowej komisji do spraw kształcenia i studentów, określa wydziałową strategię kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wskazując w szczególności rodzaje zajęć, jak również moduły, w przypadku których wyłączone jest ich prowadzenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. O prowadzeniu zajęć w ramach danego modułu i programu studiów z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość decyduje dyrektor kierunku po zasięgnięciu opinii rady dydaktycznej kierunku nie później niż dwa tygodnie przed rozpoczęciem semestru, w którym dane zajęcia mają być prowadzone. Prowadzący zajęcia w wyjątkowych przypadkach (w szczególności odbywania stażu lub innego wyjazdu naukowego) może się zwrócić do dyrektora kierunku o wyrażenie zgody na prowadzenie poszczególnych zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość realizują prowadzący zajęcia, którzy odbyli szkolenie przygotowujące do ich prowadzenia³¹⁷. Szkolenia, te koordynuje Centrum Kształcenia na Odległość³¹⁸. Ukończenie szkolenia potwierdzone jest certyfikatem.

10.3. Sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowy przegląd programu studiów na ocenianym kierunku oraz źródła informacji wykorzystywanych w tych procesach

Podmiotami odpowiedzialnymi za bieżące monitorowanie w zakresie realizacji programu studiów na kierunku filozofia a także jego okresowy przegląd pod kątem między innymi planu studiów, treści programowych oraz ich powiązania z kierunkowymi efektami kształcenia, na różnych poziomach są w szczególności:

- **dyrektor kierunku studiów (DKS)**, do zadań którego należy bieżąca analiza funkcjonowania kierunku, którym kieruje oraz na pomocy w rozwiązywaniu problemów zgłaszanych przez studentów i pracowników w zakresie kształcenia. Dyrektorzy kierunków studiów analizują wpływające do nich wnioski związane z tokiem studiów, rejestrują powtarzające się problemy – także i te wiążące się z realizacją programu studiów, odnotowują formułowane przez pojedynczych studentów oraz ich przedstawicieli uwagi, sugestie i oczekiwania odnośnie do aktualnego i przyszłego procesu kształcenia na kierunku.
- **prodziekan ds. kształcenia i studentów**, który jest w szczególności koordynatorem pracy dyrektorów wszystkich kierunków studiów, pełnomocnikiem dziekana, głównym partnerem wydziałowej rady samorządu studenckiego, przewodniczącym wydziałowej komisji ds. kształcenia i studentów (WKKS). Prodziekan ds. kształcenia i studentów jest odpowiedzialny w szczególności za koordynację pracy rad dydaktycznych kierunków studiów oraz zadań

³¹⁷ <https://el.us.edu.pl/mw/enrol/index.php?id=146>

³¹⁸ <https://el.us.edu.pl/cko/>

związanych z bieżącym monitoringiem programu studiów, a także sprawuje nadzór nad wydziałowym SZJK oraz czuwa nad realizacją procedur SZJK dla kierunków studiów zgodnie z wytycznymi komisji ds. kształcenia i studentów w trakcie trwania każdego roku akademickiego.

- **rada dydaktyczna kierunku studiów** filozofia, kognitywistyka oraz doradztwo filozoficzne i coaching, do której należy, opiniowanie zaproponowanych przez dyrektora kierunku studiów zmian (w zgodzie z obowiązującymi regulacjami prawnymi) programu i planu studiów. Należy tu podkreślić, że skład rady uwzględnia wszystkie typy interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów (z 19 członków rady 6 osób reprezentuje studentów), a w jej obradach z głosem doradczym biorą udział także interesariusze zewnętrzni.

Monitorowanie programu studiów na kierunku filozofia odbywa się na bieżąco. Oprócz bieżących analiz w trybie ciągłym służą temu spotkania monitorujące³¹⁹ (**więcej informacji o spotkaniach monitorujących w ust. 10.5**) oraz doroczna procedura przygotowywania raportu z oceny jakości kształcenia na kierunku za rok akademicki (**Zał_K10_05**) w ramach którego dyrektor, jego zastępca wraz ze wskazanymi nauczycielami, dokonują przeglądu procesu kształcenia na kierunku w zakresie, m.in.: systemu weryfikacji efektów uczenia się, zwłaszcza w aspekcie wniosków płynących z analizy wyników weryfikacji efektów uczenia się na kierunku, np. procentu zajęć, na których weryfikacja efektów uczenia się budzi zastrzeżenia, sposobów naprawy problemu, czy w obszarze zapewnienia wysokiej jakości kadry dydaktycznej, tj. np. poprzez sporządzenie raportu z wyników ankiety oceny zajęć dydaktycznych (dane o skali – liczba arkuszy, liczba pracowników; średnia, jeśli ją obliczano, sposób uwzględniania wyników, względnie liczba przeprowadzonych hospitacji zajęć prowadzonych na kierunku filozofia, jak również w temacie problemów związanych z jakością kształcenia na kierunku). **Raport z poziomu kierunku** jest poddawany analizie na poziomie wydziału przez władze dziekańskie, następnie staje się załącznikiem do **wydziałowego raportu z oceny jakości kształcenia**. Zebrane razem dokumenty są analizowane przez Biuro Jakości Kształcenia oraz stają się podstawą **uniwersyteckiego Raportu Jakości Kształcenia**. Dzięki takiemu rozwiązaniu jakość kształcenia rozpatrywana jest z różnych perspektyw: kierunkowej, wydziałowej i ogólnouniwersyteckiej.

Dyrekcja i RDK przeprowadzają systematycznie analizę wyników procedur zapewnienia, monitorowania i oceny jakości kształcenia w ww. obszarach i na bieżąco podejmują działania zaradcze, względnie naprawcze, do których należy zaliczyć na przykład rozmowę wyjaśniającą z pracownikiem przeprowadzającym weryfikację efektów uczenia się modułów, w przypadku których stwierdzono nieprawidłowości. W razie potrzeby dokonuje się lub zleca przeprowadzenie analizy wykorzystywanych narzędzi weryfikacji efektów uczenia się, w szczególności w zakresie ich poprawności, adekwatności i zgodności z właściwym opisem modułu i sylabusem oraz poleca podjęcie działań na rzecz poprawy sytuacji, w szczególności udoskonalenie narzędzi weryfikacji efektów uczenia się, udoskonalenie sylabusu zajęć lub przedstawienie propozycji stosownych modyfikacji programu studiów.

Monitorowaniu jakości kształcenia na kierunku służy ponadto **analiza wyników ankiet oceny zajęć**

³¹⁹<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/narzedzia-monitorowania-jakosci-ksztalcenia/spotkania-monitorujace>

dydaktycznych przeprowadzanej przez studentów. Od roku akademickiego 2021/2022 studenci mają możliwość wyrażania opinii na temat wszystkich zajęć, w których biorą udział. Ankieta ma formę zdalną i jest udostępniana studentom za pośrednictwem systemu USOS. Analiza wyników ankiet ewaluacyjnych pozwala stwierdzić, jak prowadzone są zajęcia na kierunku filozofia. Średnia arytmetyczna obliczona na podstawie ocen zajęć prowadzonych na kierunku ostatnich trzech latach wynosiła:

- 2022/2023: 4,70 a mediana 4,85 przy odchyleniu standardowym 0,36;
- 2021/2022: 4,68 a mediana 4,75 przy odchyleniu standardowym 0,26;
- 2020/2021: 4,60 a mediana 4,63 przy odchyleniu standardowym 0,30.

Co roku ujawniają się pojedyncze zajęcia, których ocena odbiega od średniej kierunku. W takich sytuacjach dydakcja podejmuje szereg **działań naprawczych**, do których można zaliczyć: rozmowy wyjaśniające z wykładowcą, dokładną weryfikację dokumentacji zajęć, hospitacje kontrolne, przeprowadzone w celu sprawdzeniu warsztatu dydaktycznego nauczyciela, również pod kątem sposobu organizacji zajęć; hospitacje o charakterze doskonalącym, tj. wizytację zajęć innego prowadzącego zajęcia, wprowadzenie nowych metod i narzędzi dydaktycznych, jak również weryfikację dotychczasowego sposobu prowadzenia zajęć. Kwestią problematyczną jest niski poziom zwrotności ankiet ewaluacyjnych. Z tego powodu trudno jest jednakową wagę przypisywać wynikom wszystkich ankiet – dlatego na Uniwersytecie Śląskim przyjęto rozwiązanie, w którym **dyrektor kierunku studiów dokonuje analizy wyników ankiet i przygląda się konkretnym sytuacjom** (by np. wykluczyć sytuację, kiedy na ocenę pracownika negatywnie wpływa wynik z ankiet wypełnionych przez bardzo niewielki odsetek studentów). Analiza ta odbywa się na bazie wyników ankiet generowanych przez stworzony do tego specjalny system (dyrektor studiów ma możliwość np. wygenerowania danych dla różnych lat studiów). Na potrzeby takich analiz Biuro Jakości Kształcenia przygotowało specjalne poradniki w postaci **wideotutoriali**, pokazujące dyrekcjom, w jaki sposób dokonywać analizy arkuszy z danymi tak, by zauważyć pojawiające się potencjalne nieprawidłowości.

Wnioski i zmiany wynikające z analizy danych pozyskanych z ankiet ewaluacyjnych oceniających pracowników przedstawiane są podczas posiedzeń Rady dydaktycznej oraz na spotkaniach z nauczycielami i studentami, organizowanych przez dyrekcję kierunku filozofia.

W każdym roku akademickim przeprowadza się także **hospitacje zajęć**. Są nimi obejmowane różne zajęcia – prowadzone przez nowych pracowników i doktorantów, przez osoby, których zajęcia zostały nisko ocenione przez studentów w ankiecie ewaluacyjnej, ale też takie, które zostały oceniane pozytywnie. Hospitacje zajęć dydaktycznych stanowią standardową praktykę i ważny element dbałości o jakość kształcenia. Hospitacje przeprowadzają wskazane przez dyrekcję kierunku i zatwierdzone przez radę dydaktyczną osoby posiadające duże doświadczenie w prowadzeniu zajęć na filozofii. Szczegółowy harmonogram hospitacji wraz z listą osób hospitujących poszczególne zajęcia ogłaszany jest na początku każdego roku akademickiego: 1.) na zebraniu z pracownikami oraz 2.) na Instytutowym zespole działającym na platformie MS Teams (od 2020 roku), na którym stale dostępne dla każdego nauczyciela akademickiego związanego z Instytutem Filozofii są wszystkie ważne dokumenty dotyczące kształcenia kierunkowego. Przeprowadzone w trzech ostatnich latach wizytacje nie wykazały rażących błędów w realizacji procesu dydaktycznego. Choć poziom wizytowanych zajęć był zróżnicowany, to wiele poziom wielu zajęć oceniony został jako bardzo dobry lub wyróżniający.

Osoby hospitujące każdorazowo przygotowują protokół z hospitacji, w którym formułują swoje zalecenia. Protokół jest podpisywany przez osobę wizytującą i osobę prowadzącą zajęcia, która ma możliwość ustosunkowania się do uwag zawartych w protokole.

Ważnym źródłami informacji w zakresie bieżącego monitoringu i okresowego przeglądu programów studiów są działania wynikające ponadto wprost z Procedur SZJK dla Wydziału Humanistycznego UŚ (**Załącznik K10_01**), w tym zwłaszcza: monitorowanie procesu dyplomowania, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, cykliczne spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku filozofia oraz studentami tego kierunku, doskonalenie programu studiów, analiza potrzeb w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowej, zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych, jak również wsparcie studentów w procesie uczenia się.

W ramach **monitorowania procesu dyplomowania** prowadzi się następujące działania: 1.) Dyrekcja kierunku podczas dorocznych spotkań ze studentami porusza kwestie sposobu wyboru seminariów dyplomowych pytając o możliwe nieprawidłowości, problemy lub pomysły udoskonalenia tego procesu; 2.) Weryfikacja efektów uczenia się zakładanych do realizacji w ramach seminarium dyplomowego odbywa się poprzez analizę prac dyplomowych, dotyczącą w szczególności: a. osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się, b. jakości weryfikacji tychże efektów przez oceny i ewentualne recenzje, w tym w zakresie występowania związku między jakością pracy dyplomowej, a średnią ocen ze studiów uzyskanych przez studenta, a także porównania istotności różnic między pracami, które uzyskały skrajne oceny, c. adekwatności zastosowanych w ramach procedury dyplomowania metod weryfikacji efektów uczenia się.

Corocznie do **weryfikacji** wybiera się co najmniej **3% prac dyplomowych** (na kierunku filozofia jest ich zwykle znacznie więcej – nawet ponad **80%**) powstałych w danym roku na danym kierunku, przy czym liczba prac nie może być mniejsza niż 3 dla kierunku. Wyboru prac dokonuje dyrekcja kierunku filozofia, przy zapewnieniu reprezentacji prac z wszystkich realizowanych seminariów dyplomowych. Analizy prac dyplomowych dokonują nauczyciele akademicy posiadający co najmniej stopień naukowy doktora i duże doświadczenie w zakresie prowadzenia seminariów dyplomowych i recenzowania prac dyplomowych. W roku akademickim 2023/2024 została powołana w tym celu komisja składająca się z dwóch osób. Osoby przeprowadzające analizę sporządzają protokół z wykorzystaniem opracowanego formularza. RDKS dokonuje zbiorczej analizy protokołów i jej wyniki przekazuje dyrekcji kierunku. Wyniki analizy prac dyplomowych dyskutowane są na posiedzeniu Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia i Studentów Wydziału Humanistycznego. W przypadku dostrzeżenia nieprawidłowości bądź deficytów, osoby analizujące proces dyplomowania formułują zalecenia, które są przekazywane członkom odpowiednich komisji, przeprowadzających egzaminy dyplomowe.

Dodatkowo, należy podkreślić, że Wydział **monitoruje losy absolwentów** kierunku filozofia przy pomocy analizy dostępnych danych powszechnie dostępnych takich jak Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA)³²⁰, raporty Głównego Urzędu Statystycznego³²¹, Biura Karier UŚ³²², Indywidualnych kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi Wydziału czy indywidualnych kontaktów pracowników Wydziału z absolwentami kierunku.

³²⁰ <https://ela.nauka.gov.pl/pl>

³²¹ <https://stat.gov.pl/wyszukiwarka/?query=tag:studenci+i+absolwenci+kierunk%C3%B3w+ict>

³²² <http://bk.us.edu.pl/>

Ustawiczne monitorowanie procesu kształcenia pozwala na bieżącą ocenę programu studiów na kierunku filozofia, która z kolei jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji. Są to dane ilościowe i jakościowe na temat postępów studiujących uzyskane dzięki wdrożonym narzędziom, takim jak m.in. ankietyzacja, hospitacje czy ewaluacja procesu dyplomowania. Dyrekcja kierunku filozofia, kognitywistyka, doradztwo filozoficzne i coaching kładzie szczególny nacisk na ważność informacji zwrotnych od studentów i absolwentów, dotyczących satysfakcji z programu studiów, warunków studiowania oraz ich wsparcia w procesie uczenia się oraz informacji zwrotnych od nauczycieli akademickich służących ciąglemu doskonaleniu procesu kształcenia.

10.4. Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku, z uwzględnieniem poszczególnych etapów kształcenia, jego zakończenia oraz przydatności efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji, jak też wykorzystanie wyników tej oceny w doskonaleniu programu studiów

Sposób oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez osoby studiujące uzależnione są od kategorii efektu, tj. wiedzy, umiejętności, czy kompetencji społecznych oraz od wypracowanych praktyk dydaktycznych, właściwych dla specyfiki kierunku filozofia. Zgodnie z § 23 Regulaminu Studiów okresem zaliczeniowym w UŚ jest semestr. Osoba studiująca jest zatem zobowiązana do potwierdzenia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się tych modułów, które przewidziane są w programie studiów w danym semestrze, tj. zarówno kierunkowych, obszarowych i ogólnouniwersyteckich (Otwartych Modułów Uniwersyteckich). Weryfikacja efektów uczenia odbywa się w trakcie trwania semestru (prace etapowe), jak i w trakcie sesji zaliczeniowo-egzaminacyjnej (testy, prace semestralne, projektowe, egzaminy). Ocena osiągniętych efektów uczenia się przebiega zatem etapowo w ujęciu semestralnym.

Zgodnie z § 23 Regulaminu Studiów UŚ warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie zaliczeń wszystkich modułów przewidzianych planem studiów i uzyskanie łącznie co najmniej 30 punktów ECTS. Zaliczenie modułu następuje na podstawie pozytywnego zweryfikowania osiągnięcia przez studenta wszystkich efektów uczenia się modułu. Jednocześnie dziekan może rozstrzygnąć o uznaniu za zaliczony moduł wcześniej już zaliczony przez studenta. Dziekan ma także prawo zasięgnąć w tej sprawie opinii osoby odpowiedzialnej za realizację modułu. Zaliczenie modułu może nastąpić w trakcie trwania semestru po zakończeniu zajęć dydaktycznych danego modułu, za zgodą dziekana i na zasadach wynikających z § 25 ust. 2. Ocena końcowa modułu może być ustalana: 1.) na podstawie ocen uzyskanych w ramach zaliczeń poszczególnych efektów uczenia się; 2.) na podstawie egzaminu obejmującego weryfikację wszystkich efektów uczenia się modułu; 3.) na podstawie egzaminu obejmującego weryfikację części efektów uczenia się modułu. W tym ostatnim (trzecim) przypadku przy ustalaniu oceny końcowej z modułu należy uwzględnić oceny uzyskane w ramach zaliczeń efektów uczenia się nieobjętych tym egzaminem. Ocena końcowa modułu może uwzględniać oceny niedostateczne uzyskane w ramach terminów zaliczeń i egzaminów. Szczegółowy sposób ustalania oceny końcowej danego modułu określa sylabus tego modułu. W przypadku odbywania studiów częściowych za granicą, za zgodą dziekana dopuszczalne jest rozliczenie roczne.

Z kolei na mocy § 24 Regulaminu Studiów UŚ w przypadku modułów kończących się egzaminem, przed przystąpieniem do egzaminu student musi uzyskać pozostałe zaliczenia zajęć, jeśli są przewidziane w module, na zasadach w nim określonych. W przypadku nieuzyskania któregoś z zaliczeń studentowi

przysługuje dodatkowy termin zaliczenia zajęć. W przypadku wymienionym wyżej z zastrzeżeniem zawartego w nim zdania drugiego, termin ten powinien poprzedzać termin egzaminu poprawkowego. Dla egzaminów wyznacza się dwa terminy: pierwszy i drugi (poprawkowy). W przypadku uzyskania w pierwszym terminie oceny niedostatecznej lub nieprzystąpienia do pierwszego terminu bez usprawiedliwienia, studentowi przysługuje prawo do składania egzaminu poprawkowego. Osoba przeprowadzająca weryfikację efektów uczenia się albo dziekan w uzasadnionych przypadkach może przywrócić studentowi termin zaliczenia lub egzaminu. Wniosek o przywrócenie terminu powinien zostać złożony najpóźniej w ciągu 7 dni od ustania przyczyny uzasadniającej nieobecność w danym terminie. Wnioski złożone po terminie pozostawia się bez rozpoznania. Weryfikacja efektów uczenia się przeprowadzana jest w języku, w jakim był prowadzony moduł. Na wniosek studenta i za zgodą prowadzącego weryfikacja może odbyć się w innym języku. W przypadku, gdy student nie stawiał się w wyznaczonych terminach na zaliczenie lub egzamin, prowadzący zajęcia nie później niż w ostatnim dniu sesji poprawkowej lub upływu terminu przedłużenia zaliczenia semestru udzielonego studentowi, wpisuje do protokołu w systemie USOS ocenę niedostateczną, negatywnie weryfikując osiągnięcie wymaganych od studenta programem studiów efektów uczenia się. Odstępstwa od tej reguły z prawem usunięcia już wpisanej oceny niedostatecznej, udzielić może dziekan, gdy student w sposób niebudzący wątpliwości wykaże, że nie przystąpił w terminie do zaliczenia lub egzaminu z usprawiedliwionych i niezależnych od niego okoliczności.

Ponadto zgodnie z brzmieniem § 22 Regulaminu Studiów zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się oraz opłaty za postępowanie związane z potwierdzaniem efektów uczenia się osoby ubiegającej się o przyjęcie na studia w Uczelni określają odrębne przepisy wewnętrzne UŚ. W wyniku potwierdzenia efektów uczenia się odpowiadających wszystkim efektom uczenia się przypisanym do danego modułu kształcenia, osobie ubiegającej się o ich potwierdzenie wystawia się oceny i przyznaje się punkty ECTS w liczbie zgodnej z liczbą punktów ECTS przypisanych temu modułowi w programie studiów. Oceny uzyskane na podstawie potwierdzenia efektów uczenia się są wliczane do średniej ocen ze studiów. Dla osoby przyjętej na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się dziekan może określić indywidualny plan studiów oraz ustanowić dla niej opiekuna naukowego. Na mocy § 30 Regulaminu studiów dziekan na wniosek studenta może zezwolić na realizację wybranych efektów uczenia się z semestru wyższego niż wynika to z aktualnego wpisu na semestr. Rozstrzygnięcie to nie może dotyczyć osób powtarzających moduł lub semestr.

Zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem **metod i technik kształcenia na odległość** reguluje szereg aktów prawnych dostępnych na stronie internetowej Centrum Kształcenia na Odległość Uniwersytetu Śląskiego³²³. Zajęcia te prowadzone są z wykorzystaniem następujących platform nauczania na odległość:

- Microsoft Office 365,
- Moodle,
- Google (w zakresie umowy licencyjnej wiążącej Uniwersytet).

Liczba punktów ECTS uzyskanych w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość odpowiada liczbie punktów ECTS zajęć prowadzonych w sposób tradycyjny. Dyrektor kierunku prowadzi ewidencję zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na

³²³ Akty prawne i dokumenty | Centrum Kształcenia na Odległość | Strona główna (us.edu.pl)

odległość w danym cyklu kształcenia (uwzględniając założenia § 2 Zarządzenia Rektora UŚ nr [176/2021](#)³²⁴), ze wskazaniem przypisanych im punktów ECTS. Zajęcia przygotowywane są i prowadzone zgodnie z metodyką kształcenia na odległość, a weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się odbywa się przez bieżącą kontrolę postępów w nauce. W odniesieniu do efektów uczenia się osiągniętych w trakcie seminarium dyplomowego weryfikacji dokonuje się na podstawie: przedstawienie tematyki pracy i określenie problemu badawczego, wskazanie założeń metodologicznych, struktury pracy oraz kolejnych fragmentów, w tym części pracy prezentującej wyniki i wnioski z badań przeprowadzonych przez studenta. Uzyskanie zaliczenia – odpowiednio – z seminarium licencjackiego albo magisterskiego w ostatnim semestrze studiów następuje przez zaakceptowanie przez promotora ostatecznej wersji pracy, gotowej do obrony. Jak wynika z dyspozycji § 34 ust. 3 Regulaminu Studiów student składa pracę dyplomową w formie określonej w programie studiów; złożenie pracy dyplomowej jest warunkiem zaliczenia ostatniego semestru zajęć z modułu, w ramach którego student przygotowuje pracę dyplomową (seminarium dyplomowego lub pracowni dyplomowej). Terminy złożenia pracy dyplomowej reguluje § 34 ust.4 Regulaminu Studiów. Dziekan, na wniosek studenta, pozytywnie zaopiniowany przez promotora, w uzasadnionych wypadkach może wyznaczyć późniejszy termin złożenia pracy dyplomowej (§ 34 ust.5 Regulaminu Studiów).

W roku akademickim 2019/2020 oraz 2020/2021 **obrony prac dyplomowych odbywały się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość** za pośrednictwem platformy MS Teams, na której spotykali się wszyscy uczestnicy procesu dyplomowania, a osoba przewodnicząca komisji sporządzała protokół w systemie APD. Od roku akademickiego 2021/2022 **egzamin dyplomowe są przeprowadzone w siedzibie uczelni**, niemniej utrzymano elektroniczną formułę sporządzania protokołu i jego podpisywania. Stosownie do § 4 ust. 5 i 6 Regulaminu studiów dopuszcza się przeprowadzenie egzaminu dyplomowego poza siedzibą uczelni lub poza jej filią przy użyciu środków komunikacji elektronicznej. Zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego w tej formule określa dziekan na podstawie zasad ogólnych określonych przez rektora.

W § 39 Regulaminu studiów wskazano, że warunkiem ukończenia studiów jest złożenie egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostatecznym. Absolwent otrzymuje dyplom ukończenia studiów wyższych potwierdzający uzyskanie kwalifikacji odpowiedniego stopnia. Podstawą obliczenia ostatecznego wyniku studiów są: 1.) średnia arytmetyczna ze wszystkich ocen końcowych modułów uzyskanych w ciągu całego okresu studiów, w tym ocen niedostatecznych, zaokrąglona do dwóch miejsc po przecinku; oceny z wychowania fizycznego nie są wliczane do średniej; 2.) ocena z pracy ustalona na podstawie ocen promotora i recenzenta, w tym z pracy praktycznej na kierunkach artystycznych; w przypadkach spornych decyduje przewodniczący komisji; 3.) ocena z egzaminu dyplomowego ustalona na podstawie ocen cząstkowych uzyskanych na tym egzaminie. Ostateczny wynik stanowi sumę 1/2 oceny wymienionej w pkt 1 oraz 1/4 każdej z ocen wymienionych w pkt 2 i 3 (każdy ze składników sumy zaokrąglany jest do dwóch miejsc po przecinku). Jeśli ocena wymieniona w pkt 1 jest niższa niż 3,0, ostateczny wynik nie może być wyższy od dostatecznego. W przypadku, gdy program studiów pierwszego stopnia nie przewiduje pracy dyplomowej, podstawą obliczenia ostatecznego wyniku studiów jest suma 3/5 oceny wymienionej w ust. 2 pkt 1 oraz 2/5 oceny wymienionej w ust. 2 pkt 3 (każdy ze składników sumy zaokrąglany jest do dwóch miejsc po przecinku).

³²⁴ <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5359/5/>

Jeśli ocena wymieniona w ust. 2 pkt 1est niższa niż 3,0 ostateczny wynik nie może być wyższy od dostatecznego. W dyplomie ukończenia studiów wpisuje się ostateczny wynik studiów obliczony zgodnie z zasadą:

- 1) do 3,25 — dostateczny;
- 2) 3,26 do 3,75 — dostateczny plus;
- 3) 3,76 do 4,25 — dobry;
- 4) 4,26 do 4,60 — dobry plus;
- 5) 4,61 do 4,80 — bardzo dobry;
- 6) od 4,81 — celujący.

Komisja egzaminacyjna może podwyższyć ocenę, o której wyżej o pół stopnia, jeżeli student z pracy dyplomowej otrzymał ocenę bardzo dobrą oraz średnia ze studiów wynosiła co najmniej 4,0. Nie można podnieść oceny na ocenę celującą. Podwyższenie oceny na dyplomie odnotowuje się w elektronicznym protokole egzaminu dyplomowego. Ponadto student może otrzymać dyplom z wyróżnieniem, jeżeli spełnia przesłanki określone przez komisję do spraw kształcenia i studentów. Wyróżnienie przyznaje rektor na wniosek dziekana.

Za pracę dyplomową może zostać uznany artykuł naukowy opublikowany w wolnym, powszechnym i trwałym dostępie (otwarty dostęp) w periodyku naukowym ujętym w wykazie czasopism naukowych sporządzonym przez Ministra Edukacji i Nauki. Dziekan może wyrazić na to zgodę na wniosek studenta pozytywnie zaopiniowany przez promotora.

Ocena osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów kierunku filozofia jest wykorzystywana w doskonaleniu programu ich kształcenia. W tym zakresie działania mają charakter dwukierunkowy, tzn. polegają na bieżącym i systematycznym przeglądzie i wzbogacaniu oferty modułów do wyboru oraz periodycznym przeglądzie programów studiów oraz wprowadzaniu zmian doskonalących jakość kształcenia.

- Na studiach pierwszego stopnia w roku akademickim 2019/2020 uruchomiono moduły o charakterze warsztatowym mające m.in. na celu wprowadzenie studentów w obszar pracy naukowej oraz kształtowanie kompetencji miękkich, mianowicie – myślenie krytyczne, warsztaty pracy akademickiej, translatorium cz. 1 i 2
- W roku akademickim 2021/2022 (na wniosek osób studiujących) zlikwidowano moduł technologia informacyjna, w zamian którego o 15 godzin dydaktycznych zwiększono ilość godzin wykładu z Propedeutyki filozofii. Zmieniono też semestru w jakim odbywały się moduły: antropologia filozoficzna (z 6 na 5) i metodologia (z 6 na 5).
- W roku akademickim 2023/2024 kierunek został wprowadzony do Nowej Koncepcji Studiów, dzięki czemu możliwa jest indywidualizacja (możliwość wyboru modułów w ramach kształcenia obszarowego i Otwartych Modułów Uniwersyteckich) oraz większe umiędzynarodowienie kształcenia (np. dzięki możliwości wyboru zajęć prowadzonych w językach obcych) przy zachowaniu wagi znaczenia kierunkowego. Na poziomie kierunkowym nastąpiło także poszerzenie oferty zajęć do wyboru przez wprowadzenie zajęć, zwłaszcza zajęć praktycznych – warsztatowych seminaryjnych, konwersatoryjnych, co wynika

wprost z badania losów absolwentów, którzy wskazywali na potrzebę uwzględnienia w programach studiów zajęć wzmacniających kompetencje miękkie i praktyczne umiejętności pomocne na rynku pracy.

Z kolei **modyfikacja programu studiów drugiego stopnia w roku akademickim:**

- 2019/2020 polegała na utworzeniu międzynarodowej specjalności studia filozoficzne prowadzonej przez uniwersytety z trzech krajów: Republiki Czeskiej (Wydział Filozofii Uniwersytetu w Ostrawie), Słowacji (Instytut Filozofii, Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy) i Polski (Instytut Filozofii, Uniwersytet Śląski w Katowicach). Studenci i studentki mają w jej ramach możliwość zdobycia dyplomu wszystkich trzech uczelni. W ramach modyfikacji programu studiów zlikwidowano też specjalności, które od kilku lat nie były przez studentów wybierane (etyka stosowana i specjalność historyczno-filozoficzna). Na specjalności filozoficzno-kulturowej zamiast wykładu ogólnofilozoficznego 1-4 wprowadzono formę bardziej aktywizującą uczestników zajęć – seminarium ogólnofilozoficzne 1-4. Zlikwidowano moduł filozofia cywilizacja, wprowadzając moduły filozofia systematyczna oraz problemy i metody filozofii najnowszej
- W roku akademicki 2021/2022 na specjalności filozoficzno-kulturowej zrealizowano wielokrotnie podnoszony przez osoby studiujące wniosek dotyczący zwiększenia ilości godzin dydaktycznych z 780 do 1005 (więcej o 225 godzin dydaktycznych). Wprowadzono podział na moduły obligatoryjne i fakultatywne oraz dyplomowe. Utworzono moduł konwersatorium filozoficzne w języku obcym, metafizyka, wybrane zagadnienia współczesnych nauk społecznych, realizowany w ramach Otwartej Oferty Akademickiej moduł ogólnoakademicki (społeczny). Wprowadzono też większą ilość zajęć w formie seminariów, proseminariów i konwersatoriów wykładów monograficznych i fakultatywnych, co pozwoliło na elastyczne podejście do treści programowych i proponowanie studentom treści związanych z aktualnie prowadzonymi przez pracowników badaniami naukowymi.

Na międzynarodowej specjalności studia filozoficzne (prowadzonej tylko na studiach stacjonarnych) połączono przedmioty na czwartym semestrze studiów ze specjalnością filozoficzno-kulturową (prócz dwóch modułów dyplomowych oraz modułu ogólnoakademickiego). Co ma za zadanie m.in. umożliwienie integracji osobom studiującym.

10.5. Zakres i formy udziału i wpływ interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów

Interesariusze zewnętrzni są **członkami rady dydaktycznej** kierunków filozofia, kognitywistyka oraz doradztwo filozoficzne i coaching (lista członków – we wcześniejszej części rozdziału) i na bieżąco uczestniczą w dyskusji nad modyfikacjami czy tworzeniem programu studiów (należy tu podkreślić ich udział przy opracowaniu programu według zaleceń Nowej Koncepcji Studiów UŚ). Głównie pełnią oni rolę konsultacyjną w zakresie oczekiwań rynku pracy wobec przyszłych absolwentów. Ich udział polega na: nawiązaniu współpracy z podmiotami gospodarczymi, w celu np. praktycznej realizacji modułów kształcenia, prowadzeniu szkoleń i warsztatów, zasięganiu opinii w zakresie koncepcji programu studiów, spełniania oczekiwań i wymagań pracodawców, wyboru treści kształcenia, uwzględniania zmieniających się współcześnie standardów, warsztatu pracy, norm i wytycznych oraz kompetencji oczekiwanych od absolwentów kierunku filozofia. Ich postulaty są wykorzystywane do ustawicznego

doskonalenia programu studiów na kierunku filozofia, jak również w planowaniu strategicznym w zakresie korzystania z kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz najnowszych osiągnięć dydaktycznych oraz nowoczesnej technologii edukacyjnej, bez których trudno dziś wyobrazić sobie efektywne kształcenie studentów i które wpływają na atrakcyjność i konkurencyjność studiów.

Interesariusze wewnętrzni (studenci, doktoranci, nauczyciele akademicy, osoby niebędące nauczycielami m.in. z administracji) mają swój wpływ na realizację i doskonalenie programu studiów na kierunku filozofia także poprzez zgłaszanie propozycji fakultatywnych modułów kształcenia w danym roku akademickim, opiniowanie programu studiów dla określonego kierunku (samorząd studencki), czy też kształtowanie optymalnych warunków kształcenia z uwzględnieniem możliwości finansowych. Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego obligatoryjnie wypowiada się w szeregu kwestii, takich jak przyjęcie czy zmiana Regulaminu studiów, powołanie dyrektora kierunku lub prodziekana ds. studenckich czy na temat jakości kształcenia (np. opiniuje programy studiów dla określonego kierunku). Studenci, poprzez swoich przedstawicieli, opiniują kształt formularza ankiety oceniającej zajęcia dydaktyczne oraz harmonogramy zajęć.

Bez wątpienia wpływ na jakość kształcenia na kierunku filozofia mają także okresowe **ankiety ewaluacji zajęć dydaktycznych**³²⁵ przeprowadzone na wszystkich kierunkach UŚ, w których studenci zgłaszają uwagi i postulaty dotyczące poprawy jakości kształcenia. Ankieta zajęć dydaktycznych jest narzędziem służącym pozyskiwaniu opinii studentów na temat jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych. Ankiety przeprowadzane są od kilku lat przez system USOS, co pozwala na zebranie ocen również w przypadku nieobecności na uczelni spowodowanej czasowym ograniczeniem jej funkcjonowania. Treść ankiety zatwierdza Rektor. Indywidualne wyniki ankiety są gromadzone w Portalu pracownika. Proces ankietowania i jego wyniki są przedmiotem obrad Rady dydaktycznej, gdzie szczegółowe analizowane są sytuacje budzące wątpliwości. W sytuacjach niepokojących wyniki ankiet omawiane są indywidualnie z nauczycielem akademickim. W roku akademickim 2021/2022 zmianie uległa procedura ewaluacji zajęć dydaktycznych. Ocenie podlegają wszystkie zajęcia (wcześniej ewaluacji poddawano wybrane zajęcia, z zachowaniem zasady, że w danym roku akademickim ocenie poddawane są przynajmniej jedno zajęcia prowadzone przez każdego pracownika)³²⁶. Drugą ważną zmianą jest włączenie nauczycieli akademickich w proces oceny, co oznacza, że sami mogą ocenić jakość współpracy z daną grupą.

W ankietach przeprowadzanych w 2019/2020 oraz 2020/2021 studenci wypowiadali się także na temat jakości, sposobu wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość. Uczelnia zapewniła wsparcie pracownikom uczelni zarówno w zakresie dostępności sprzętu niezbędnego do prowadzenia zajęć, jak i edukacji do zdalnej formy kształcenia. Pracownicy, po zgłoszeniu zapotrzebowania, mieli możliwość realizacji zajęć korzystając ze sprzętu będącego na wyposażeniu stacjonarnym wydziału lub nieodpłatnego wypożyczenia sprzętu, a także zakupu nowego sprzętu na użytek pracownika (laptopy, słuchawki)³²⁷. Zajęcia realizowane były z zastosowaniem funkcjonalności pakietu Office 365 (do prowadzenia zajęć w formie synchronicznej wykorzystywano MS Teams) oraz platformy Moodle.

³²⁵<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/narzedzia-monitorowania-jakosci-ksztalcenia/ankieta-oceny-pracy-dydaktycznej-nauczyciela-akademickiego>

³²⁶ <https://us.edu.pl/student/komunikaty/ocena-zaiec-dydaktycznych-badanie-ankietowe/>

³²⁷ <https://www.zdalny.us.edu.pl/pl/nauczyciele-akademicy/wsparcie/uzyczenie-sprzetu>

Uczelnia umożliwiła wszystkim pracownikom i studentom utworzenie kont Office 365. Dodatkowo zakupiono licencje programu Testportal oraz Grammarly do użytku pracowników. W krótkim czasie została uruchomiona strona internetowa zawierająca tutoriale ułatwiające poruszanie się na platformach Moodle i MS Teams³²⁸. Opracowano także *Przewodnik po kształceniu zdalnym w Uniwersytecie Śląskim*³²⁹, który zawiera – między innymi – informacje o narzędziach wykorzystywanych w kształceniu zdalnym w Uniwersytecie, a także informacje o sprawdzonych sposobach organizowania i prowadzenia kursów zdalnych oraz ich urozmaicenia poprzez zastosowanie nowych narzędzi i metod pracy. Przewodnik jest również dostępny w wersji anglojęzycznej.

Co najmniej raz w semestrze DKS zaprasza wszystkich studentów danego kierunku studiów na **spotkanie poświęcone jakości prowadzonego kształcenia – jest to najważniejszy element SZJK, dzięki któremu ewaluowany jest szereg kwestii, których badanie przy pomocy ankiet jest trudne metodologiczne i nieefektywne z racji niskiej zwrotności**. W zależności od warunków i możliwości kontaktowania się, spotkania odbywają się w formie kontaktowej lub zdalnej. W spotkaniu uczestniczą członkowie właściwej RDKS. Do udziału w spotkaniu zaprasza się prodziekana ds. kształcenia i studentów oraz reprezentantów WRSS. Podczas spotkania omawiane są wszystkie sprawy istotne dla kształcenia na danym kierunku studiów, których katalog odrębnie został określony. Minimalny katalog poruszanych tematów (kolejne mogą być wprowadzane w zależności od bieżących potrzeb) określony jest w SZKK – jego pełna treść to:

Lista spraw do poruszenia na spotkaniu z osobami studiującymi na kierunku

(Poniższe pytania należy potraktować jako przykładowe.

Osoba prowadząca spotkanie powinna zdecydować o czym i w jaki sposób rozmawiać z osobami studiującymi, aby uzyskać maksimum informacji przydatnych z punktu widzenia zapewniania jakości kształcenia)

Organizacja kształcenia

- program studiów i efekty uczenia się
(Czy mają dostęp do programu i efektów uczenia się? Czy są zadowoleni? Czy są przedmioty, które nie spełniają ich oczekiwań i dlaczego? Czy czegoś brakuje? Czy przedmioty powielają się treściami? Jak oceniają kształcenie w zakresie j. obcego? Co jest szczególnie ciekawego/fajnego?)
- organizacja kształcenia i sesji egzaminacyjnej
(Czy mają jakieś problemy z rejestracją na zajęcia? Czy ilość miejsca w grupach jest właściwa? Czy mieli możliwość realnego wyboru zajęć wybieralnych? Czy są problemy z harmonogramem zajęć? Czy przerwy między zajęciami są wystarczające? Czy otrzymali sylabusy? Czy prowadzący jasno określili warunki zaliczenia i następnie trzymali się tych warunków? Czy organizacja sesji była właściwa? Czy był odpowiedni odstęp czasowy między egzaminami? Czy terminy zaliczeń poprawkowych poprzedzały terminy egzaminów poprawkowych?)
- proces dyplomowania

³²⁸<https://www.zdalny.us.edu.pl/pl/studenci-doktoranci-sluchacze/zajecia-dydaktyczne/tutoriale-platform-ksztalcenia-0>

³²⁹<https://us.edu.pl/student/wp-content/uploads/sites/3/Zdalny-US/Przewodnik-po-kszt%C5%82ceniuzdalnym-w-Uniwersytecie-%C5%9A%C4%85skim-I.pdf>

(Czy mają jakieś uwagi/wnioski odnośnie sposobu wyboru pracowni/seminariów dyplomowych? Czy oferta tematyczna seminariów możliwych do wyboru jest wystarczająco szeroka? Czy liczebność grup seminaryjnych jest odpowiednia? Czy są jakieś problemy w kontakcie z promotorami/dostępnością promotorów?)

- praktyki zawodowe i pedagogiczne

Warunki studiowania:

- infrastruktura i zasoby dydaktyczne

(Czy warunki lokalowe są odpowiednie? Czy nie brakuje sprzętu/wyposażenia? Czy jest dość miejsca w salach? Czy liczba stanowisk w laboratoriach/pracowniach jest wystarczająca? Co można by poprawić?);

- zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

(Czy literatura wymagana na zajęciach jest dostępna? Czy jest dość egzemplarzy? Czy mają dostęp do elektronicznych baz publikacji? Co można by poprawić?)

- adekwatność prowadzonych działań w zakresie wsparcia krajowej i międzynarodowej mobilności studentów do ich potrzeb

(ERASMUS+; MOST; Czy mają informacje o możliwych wyjazdach? Czy wiedzą gdzie ich szukać? Czy w trakcie wyjazdów/po powrocie były jakieś problemy? Czy otrzymali wsparcie w ich rozwiązaniu? Co można by poprawić?)

- adekwatność wsparcia prowadzenia badań i działalności artystycznej przez studentów do ich potrzeb;

(Czy wiedzą, że działają koła naukowe? Czy działają/chcą działać w kołach? Jeśli nie, to dlaczego? Czy są jakieś problemy w działalności kół naukowych? Czy wiedzą co to ITS? Czy korzystają?)

- adekwatności prowadzonych działań informacyjnych o możliwościach wsparcia dla studentów oraz jego zakresie, w tym o pomocy materialnej, do ich potrzeb

(Czy wiedzą gdzie szukać pomocy? Czy wiedzą, że mogą otrzymać nieodpłatną pomoc psychologa/Rzecznika Praw Studenta i Doktoranta/Centrum Obsługi Studentów? Czy wiedzą jak się ubiegać o stypendia i gdzie szukać informacji? Co można by poprawić?)

- sposób rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków studentów;

(Czy są jakieś problemy systemowe?)

- obsługa administracyjna studentów

(Czy dziekanat działa ich zdaniem właściwie? Czy są problemy? Co można by poprawić?)

Inne sprawy

- System Zapewniania Jakości Kształcenia

(na pierwszym spotkaniu z osobami rozpoczynającymi studia należy zaprezentować najważniejsze informacje o SZJK i o roli osób studiujących w zapewnianiu i doskonaleniu jakości kształcenia –

w szczególności należy poruszyć temat ankiety, udziału w spotkaniach i komunikowania ewentualnych problemów odpowiednim władzom jednostki)

- największe wady i zalety Uniwersytetu/Wydziału/kierunku studiów
- jakie było ich najbardziej pozytywne i najbardziej negatywne doświadczenie związane ze studiami w trakcie minionego roku?

Analogicznie do powyższego, co najmniej dwa razy w roku akademickim dyrektor kierunku studiów zaprasza wszystkich wykładowców na **spotkanie osób prowadzących zajęcia na kierunku studiów poświęcone jakości kształcenia**. Podczas spotkania dyskutowane są wszystkie sprawy istotne dla kształcenia na danym kierunku studiów, m.in. kwestie dotyczące organizacji i warunków realizacji kształcenia, jak np. adekwatność sformułowania efektów uczenia się, katalogu modułów, czy układu modułów w poszczególnych semestrach. Także w tym przypadku określony jest zestaw tematów do poruszenia, aby uzyskać jak najwięcej informacji z zakresu wszechstronnie rozumianego monitorowania jakości kształcenia:

**Lista spraw do poruszenia
na spotkaniu z osobami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne
na kierunku studiów**

(Poniższe pytania należy potraktować jako przykładowe.

Osoba prowadząca spotkanie powinna zdecydować o czym i w jaki sposób rozmawiać z osobami prowadzącymi zajęcia, aby uzyskać maksimum informacji przydatnych z punktu widzenia zapewniania jakości kształcenia.)

Organizacja kształcenia

- program studiów i efekty uczenia się

(Czy efekty uczenia się kierunku są dobrze sformułowane? Czy efekty uczenia się prowadzonych modułów są dobrze sformułowane? Czy rodzaj zajęć, liczba godzin i liczba punktów ECTS przewidzianych dla zajęć w opisie modułu, które prowadzą pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia przez studentów? Czy prowadzony moduł zajęć jest przewidziany we właściwym semestrze? Czy osoby studiujące, w momencie, gdy rozpoczynają zajęcia z danego modułu, posiadają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne konieczne, by uczęszczać na dane zajęcia? Czy moduły zajęć nie pokrywają się treściami? Czy przewidziana w opisie modułu forma weryfikacji efektów uczenia się pozwala na jej przeprowadzenie w odpowiedni sposób? Czy należałoby wprowadzić jakieś nowe moduły zajęć? Czy jest coś, na co osoby studiujące szczególnie się skarżą? Czy dostrzegają jakieś inne problemy?)

- organizacja kształcenia (Czy harmonogram zajęć jest odpowiedni? Czy liczebność grup zajęciowych jest właściwa?)
- dobre praktyki w kształceniu (Co szczególnie dobrze działa lub pozytywnie wyróżnia kierunek?)

Warunki realizacji kształcenia:

- infrastruktura i zasoby dydaktyczne

(Czy warunki lokalowe są odpowiednie? Czy nie brakuje sprzętu/wyposażenia koniecznego do prowadzenia zajęć? Czy jest dość miejsca w salach? Czy liczba stanowisk w laboratoriach/pracowniach jest wystarczająca? Co można by poprawić? Jakże powinny być priorytety w zakresie infrastruktury?);

- zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

(Czy pozycje literatury przewidziane w sylabusach zajęć są dostępne w bibliotece wydziałowej/uczelnianej? Czy są nowe pozycje literatury, których zakup byłby istotny dla właściwej realizacji kształcenia? Co można by poprawić?)

Inne sprawy

- funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia Wydziału

(Czy WSZJK działa właściwie? Czy potrzebne są jakieś zmiany?)

- inne problemy/postulaty zmian w prowadzonym kształceniu

Konsultacje z **podmiotami zewnętrznymi** służą natomiast gromadzeniu informacji użytecznych dla zapewniania jakości kształcenia, a w szczególności informacji na temat potrzeb rynku pracy, sytuacji zawodowej absolwentów oraz uwag interesariuszy zewnętrznych. Interesariusze zewnętrzni mają wpływ na doskonalenie i realizację programu studiów przez zgłaszanie swoich uwag i sugestii w trakcie wielu formalnych (prace Rady dydaktycznej i zespołu ds. modyfikacji programu studiów w związku z wprowadzeniem Nowej Koncepcji Studiów) i nieformalnych spotkań odbywających się np. przy okazji wykładów warsztatów i innych aktywności prowadzonych w szkołach i różnych instytucjach kultury przez osoby organizujące kształcenie na kierunku filozofia. Uwagi te i sugestie brane są pod uwagę przy modyfikacjach programów studiów.

Wszyscy interesariusze (wewnętrzni i zewnętrzni) zostali objęci badaniem w ramach Wyspy Wiedzy³³⁰, które było realizowane w ramach Programu Edukacja finansowanym ze środków Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 oraz Środków Krajowych (EOG/21/K4/W/0075). Projekt był realizowany wspólnie przez Uniwersytet Śląski, Islandzki Instytut Historii Naturalnej oraz Fundację na rzecz rozwoju Śląskiego Międzyuczelnianego Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych w Chorzowie Edu-Res. Badanie miało na celu diagnozę (jakościową i ilościową) oczekiwań wszystkich grup interesariuszy oraz opracowanie rekomendacji dla innowacyjnego i odpowiedzialnego rozwoju kształcenia uniwersyteckiego. Badanie prowadziła w funkcji kierowniczką zadania z ramienia UŚ dr Magdalena Wołek. Wyniki diagnozy miały zasadniczy wpływ na kształt programu filozofii pierwszego stopnia, który został wprowadzony w roku akademickim 2023/2024.

³³⁰ <https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-studentow/wyspy-wiedzy/>

Biorąc pod uwagę powyższe podkreślić należy, że program studiów jest dostosowywany do oczekiwań interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

10.6. Sposoby wykorzystania wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku

W ramach Uniwersytetu odbywa się cały szereg działań o charakterze ewaluacyjnym, które mają charakter wewnątrzuniwersytecki, jednak są równocześnie zewnętrzne względem samego kierunku studiów. Przykładem mogą być wspomniane powyżej wydziałowy i uniwersytecki raport jakości kształcenia – szczególnie ten pierwszy jest cennym źródłem refleksji na temat kierunku, poddawane jest on więc dogłębnej analizie przez dyrekcję kierunku oraz radę dydaktyczną.

Co jednak ważne, uniwersytet podejmuje szereg działań o charakterze ewaluacyjnym, które mają odpowiadać na aktualne potrzeby i zmiany. Największym tego przykładem był sposób wprowadzania Nowej Koncepcji Studiów, gdzie przed wprowadzeniem zmian zostały przeprowadzone bardzo szerokie konsultacje, obejmujące m.in. badania następujących grup interesariuszy:

- nauczyciele i nauczycielki akademickie,
- osoby studiujące,
- osoby uczące się w szkołach ponadpodstawowych,
- nauczyciele i nauczycielki w szkołach ponadpodstawowych,
- otoczenie społeczno-gospodarcze.

Przeprowadzone zostały także eksperckie analizy benchmarkingowe ponad 20 uczelni zagranicznych. Wyniki tych badań (oraz szeregu innych), określenie ich metodologii dostępne są na stronie: <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/nowa-koncepcja-studiow/raporty/>. Chcemy tu podkreślić, że wyniki tych badań leżały u podstaw przygotowywania nowego programu studiów także na kierunku filozofia.

Niezwykle cenne są opinie i zalecenia formułowane przez interesariuszy zewnętrznych (pracodawców, absolwentów, będących członkami rady dydaktycznej kierunku filozofia, które wskazują na ciągłe potrzeby aktualizowania programu z punktu widzenia przeszłego pracodawcy, który poszukuje określonego profilu wykształconego pracownika. Podkreślić należy, że wnioski wypływające z systematycznej i wieloaspektowej oceny programu studiów dokonywanej przy okazji corocznej oceny kształcenia na kierunku (raport z oceny jakości kształcenia na poziomie dyrektorskim³³¹) są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu, także w warunkach ich nieobecności na uczelni spowodowanej czasowym ograniczeniem jej funkcjonowania. Stanowią nadto istotny element w planowaniu strategicznym w zakresie korzystania z kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, najnowszych osiągnięć dydaktycznych oraz nowoczesnej technologii edukacyjnej w istotny sposób wzbogacających ofertę programową.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:

³³¹<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/raport-jakosci-ksztalcenia>

Dla właściwego realizowania zadań dydaktycznych, dla ułatwienia wyboru form projektowanych zajęć przez pracowników dydaktycznych oraz wyboru interesującej formuły zajęć przez studentów w Uniwersytecie Śląskim został opracowany Słowniczek rodzajów zajęć³³². Na potrzeby monitorowania jakości kształcenia przygotowano zostały powszechnie dostępne tutoriale³³³ oraz m.in. raport z jakości kształcenia: generowanie wyników z sesji i przygotowanie do analizy. Projektowanie nowego programu studiów na kierunku filozofia w ramach nowej koncepcji studiów w UŚ odbyło się z uwzględnieniem standardów projektowania uniwersalnego.

Dobre praktyki

- Dobrą praktyką w zakresie monitorowania jakości kształcenia jest **system ewaluacji zajęć dydaktycznych przyjęty w Uniwersytecie Śląskim**. Od roku akademickiego 2021/2022 studenci mają możliwość wyrażanie opinii na temat wszystkich zajęć, w których biorą udział. W kwestionariuszu ankiety elektronicznej przewidziano miejsca na własne komentarze studentów, którzy mogą wyrazić zarówno krytyczne, jak i pozytywne opinie na temat prowadzonych zajęć. Równoległe – co należy mocno podkreślić – prowadzi się badanie opinii nauczycieli akademickich o zajęciach realizowanych w poszczególnych grupach i jakości tej współpracy ze studentami w ramach zajęć. Zestawienie opinii studentów i nauczycieli daje dyrektorowi kierunku pełniejszy kontekst wyników ewaluacji zajęć dydaktycznych. Dobrą praktyką przyjęta przez dyrekcję kierunku jest **jakościowa analiza wyników ewaluacji**, w której bierze się pod uwagę nie tylko wyniki wyrażone w liczbach, ale także dodatkowe komentarze i informacje, jakie zawierają w formularzach zarówno studenci, jak i nauczyciele akademicy.
- Za dobrą praktykę w zakresie monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Śląskim zaliczyć należy **włączanie pracowników związanych z Instytutem Filozofii do opracowania narzędzi monitorujących jakość kształcenia**. Filozofowie biorą udział w procesie tworzenia narzędzi badawczych, dając gwarancję metodologicznej poprawności badań służących monitorowaniu jakości kształcenia. Pracownicy badawczo-dydaktyczni Instytutu Filozofii opracowywali koncepcję badania opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na temat kształcenia na studiach pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich w UŚ (od opracowania problematyki badawczej, przez wypracowanie narzędzi do badań ilościowych i jakościowych, przeprowadzenie badań, po opracowanie raportu z badań).
- Dobrą praktyką w zakresie doskonalenia jakości kształcenia jest **opracowanie i wdrożenie planu naprawczego dla nauczycieli akademickich uzyskujących niesatysfakcjonujące wyniki pracy dydaktycznej**. Jednym z jego elementów jest zalecenie, dotyczące podniesienia kompetencji dydaktycznych przez udział w kursach i szkoleniach dostępnych w UŚ, zwłaszcza tych organizowanych dla pracowników filozofii (w 2022 roku miał miejsce cykl szkoleń Doskonałości dydaktycznej: 1.) Projektowanie zajęć akademickich. 2.) Formy weryfikacji wiedzy i umiejętności 3.) Budowanie relacji w pracy z grupą w praktyce akademickiej. 4.) Aktywizacja w pracy ze studentami. 5.) Podstawy neurodydaktyki). Ten rodzaj działania można

³³² <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/niezbednik-prawny/slowniczek-rodzajow-zajec>

³³³ <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/nowa-koncepcja-studiow/nks-tutoriale>

uznać za dobrą praktykę, ponieważ pozwala na osiągnięcie celu, jakim jest podniesienie jakości prowadzonych zajęć, co znalazło potwierdzenie w poprawie wyników ewaluacji zajęć dydaktycznych.

- Dobrą praktyką jest **wielopoziomowa ewaluacja zajęć dydaktycznych** przez studenckie ankiety i hospitacje zajęć. Ankiety od roku akademickiego 2022/2023 są dwustronne – **nauczyciele akademicy, podobnie jak studenci, mają możliwość wypowiedzenia się na temat pracy danej grupy**. Ta wielopoziomowa ewaluacja zajęć dydaktycznych pozwala w sposób bezstronny sprawdzić jakość kształcenia,
- Utworzenie **zespołu Instytutu Filozofii na platformie MS Teams**, na którym zamieszczane w plikach są dokumenty dotyczące jakości kształcenia (np. harmonogram hospitacji, wzory z których można korzystać podczas przygotowania sylabusu, prezentacje ze szkoleń dotyczących kształcenia itp.). Pracownicy mają do nich w ten sposób stały dostęp
- Za dobrą praktykę w zakresie podnoszenia jakości kształcenia (w szczególności kształcenia na odległość) należy uznać opracowanie *Przewodnika po kształceniu zdalnym w Uniwersytecie Śląskim*³³⁴, który zawiera – między innymi – informacje o narzędziach wykorzystywanych w kształceniu zdalnym w Uniwersytecie, a także informacje o sprawdzonych sposobach organizowania i prowadzenia kursów zdalnych oraz ich urozmaicenia poprzez zastosowanie nowych narzędzi i metod pracy. Przewodnik jest również dostępny w wersji anglojęzycznej.

³³⁴<https://us.edu.pl/student/wp-content/uploads/sites/3/Zdalny-US/Przewodnik-po-kszt%C5%82ceniuzdalnym-w-Uniwersytecie-%C5%9A%C4%85skim-I.pdf>

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fachowa i doświadczona kadra badawczo-dydaktyczna, prowadząca badania naukowe powiązane z zajęciami dydaktycznymi, prowadzonymi na kierunku filozofia. 2. Doskonalenie warsztatu dydaktycznego przez pracowników i pracowniczki prowadzące zajęcia na kierunku filozofia (udział w szkoleniach, kursach doskonalących kompetencje dydaktyczne, programach wymiany kadry dydaktycznej). 3. Duża aktywność pracowniczek i pracowników oraz osób studiujących związana z zajęciami wykraczającymi poza standardowy program nauczania (grupy projektowe, warsztaty, tutoring) wdrażająca model relacji mistrz-uczeń. 4. Siedziba Wydziału na terenie kampusu, w pobliżu innych jednostek UŚ, a także w sąsiedztwie popularnych instytucji kultury. Funkcjonalna infrastruktura umożliwiająca prowadzenie na wydziale zajęć dydaktycznych oraz organizowanie wydarzeń wspierających działalność dydaktyczną oraz naukową pracowników /pracowniczek i osób studiujących. 5. Mocne związki z uczelniami partnerskimi z zagranicy (zwłaszcza z Uniwersytetem w Bańskiej Bystrzycy i w Ostrawie) – specjalność międzynarodowa, częste wzajemne wizyty, wykłady itp. 6. Bliska współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym regionu (szkołami, fundacjami, instytucjami kultury). 7. Uwzględnienie w programach studiów zajęć kształtujących kompetencje miękkie, praktyczne umiejętności przydatne w pracy zawodowej oraz kompetencje językowe. Dzięki interdyscyplinarności programu studiów (zwłaszcza I stopnia) absolwenci i absolwentki łatwo adaptują się do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i są w stanie elastycznie kierować swoją karierą zawodową). 8. Przygotowanie studentów i studentek do samodzielnego prowadzenia badań. 	<p>Słabe strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stosunkowo małe zainteresowanie absolwentów studiów pierwszego stopnia kontynuowaniem kształcenia na studiach drugiego stopnia. 2. Niski poziom mobilności międzynarodowej studentów kierunku w porównaniu z oferowanymi możliwościami. 3. Zwiększające się obciążenie pracowników i pracowniczek czynnościami administracyjnymi wynikającymi m.in. z reform szkolnictwa wyższego. 4. Struktura wieku pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych związanych z Instytutem Filozofii, która może skutkować deficytami kadrowymi w najbliższych latach.
Czynniki	<p>Szanse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poszerzające się możliwości nawiązywania i finansowania współpracy międzynarodowej – w szczególności inicjatywa Transform4Europe, programy NAWA itd. 	<p>Zagrożenia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak odpowiednich regulacji dotyczących nauczania filozofii w szkołach oraz oddzielenie uprawnień do nauczania z etyki od uprawnień do nauczania filozofii.

<p>2. Rosnące zapotrzebowanie na rynku pracy na filozofów i filozofki ze względu na wyposażenie ich w krytyczne myślenie, zdolności analityczne, kompetencje miękkie, kreatywność, elastyczność przedsiębiorczość.</p> <p>3. Stale rosnący prestiż i zwiększająca się widzialność Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w otoczeniu zewnętrznym (m.in. Śląski Festiwal Nauki, Konsorcjum Akademickie „Katowice – Miasto Nauki”).</p>	<p>2. Spadający prestiż społeczny tytułu zawodowego magistra oraz specyfika <i>Generacji Z</i> – pokolenia z którego rekrutują się potencjalni studenci kierunku (nastawienie na indywidualizm, skupienie na własnych potrzebach i dobrostanie, brak barier przed zmianą planów i porzuceniem podjętych zobowiązań).</p> <p>3. Negatywny wpływ pandemii COVID-19 na poziom nauczania w szkołach średnich, co skutkuje nierównym poziomem kandydatów na studia oraz brakami w ich wykształceniu ogólnym.</p> <p>4. Niestabilna sytuacja społeczno-gospodarcza skłaniająca absolwentów szkół średnich do podejmowania pracy zarobkowej i zawieszania decyzji o kontynuowaniu kształcenia w trybie stacjonarnym.</p> <p>5. Rosnąca biurokratyzacja.</p> <p>6. Rosnąca parametryzacja.</p>
--	--

UNIwersYTET SŁASKI
ul. Bankowa Nr 12
Tel. 359 24 00
40-007 KATOWICE
(5)

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

PROREKTOR
ds. Kształcenia i Studentów

K. Trynda

.....*dr. Katarzyna Trynda, prof. US*

(podpis Rektora)

Katowice, dnia 8 stycznia 2024 r.

(miejscowość i data)

UNIwersytet Śląski
w Katowicach

